

OBS!
**Kommunfullmäktiges sammanträde hålles
denna gång i f.d. ordenshuset i Håbol.**

Kommunfullmäktige

kallas härmed till sammanträde **onsdagen den 10 april 2024 kl. kl. 19:00 i
f.d. ordenshuset, Håbol** för att behandla följande ärenden:

Kl. 18.00 – 19.00

Kaffeservering för såväl politiker som allmänhet.
VA-chef Carlos Garcia redogör för nuläget inom kommunens VA-
verksamhet

Ärende

Föredragande/Besök

1. Årsredovisning 2023 Dals-Eds kommun
Dnr 2024-000032 042
2. Revisionsberättelse för år 2023 - Dals-Eds kommun -
Ansvarsfrihet
Dnr 46301
3. Revisionsrapport - Granskning av årsredovisning 2023
- Dals-Eds kommun
Dnr 46302
4. Kommunvapen Dals-Eds kommun
Dnr 2023-000065 000
5. Obesvarade motioner och medborgarförslag - 2024
Dnr 2024-000003 000
6. Motion - Införande av en permanent punkt på
ärendelistan till kommunfullmäktige med titeln
spontana övriga frågor
Dnr 2023-000328 100
7. Meddelande Kommunfullmäktige 2024
Dnr 2024-000020 101
8. Information från kommunledningen och nämnder 2024
Dnr 2024-000021 101
9. Övriga frågor till Kommunfullmäktige 2024
Dnr 2024-000022 101

Ärende

Föredragande/Besök

10. Allmänhetens frågestund vid Kommunfullmäktige 2024
Dnr 2024-000023 101

Christina Virevik
ordförande

Eva-Britt Falander Fröding
nämndsekreterare

Kommunstyrelsen

§ 39

Dnr 2024-000032 042

Årsredovisning 2023 Dals-Eds kommun

Sammanfattning av ärendet

Det rådande ekonomiska läget med hög inflation och ökande räntekostnader innebär att kommunen drabbas hårt genom krympande utrymme att bedriva välfärdsverksamhet och att utveckla kommunen. Trots att kommunen uppvisar ett negativt resultat för år 2023 är resultatet bättre än vad som budgeterats för året, vilket innebär att den ekonomiska ställningen inte försämrats i den utsträckning som befarats.

Arbetet med att på lång sikt anpassa nettokostnaderna till de finansiella förutsättningar som finns pågår enligt fullmäktiges beslut om Strategi för Långsiktigt hållbar Ekonomi och Verksamhet (LEV) och med tillitsbaserad styrning och ledning som verktyg och ledstjärna.

Dals-Eds kommun redovisar ett resultat på -2,4 mkr, en positiv avvikelse mot budget om 12,6 mkr. Jämfört med resultatet 2022 är det en försämring med 16 mkr.

Budgetavvikelsen för kommunens nämnder var totalt +2,7 mkr. Socialnämndens budgetavvikelse uppgick till -1,3 mkr, FOKUS-nämndens budgetavvikelse till +0,6 mkr. För kommunstyrelsens kommunledningsförvaltning så blev utfallet +2,2 mkr jämfört med budget, kommunstyrelsens samhällsbyggnadsförvaltning redovisade en avvikelse mot budget på +1,1 mkr.

Dals-Eds kommun har en positiv budgetavvikelse för kommunens nämnder och även en positiv avvikelse mot budget, trots ett negativt resultat. Det beror främst på ett ökande regleringsbidrag på 3,8 mkr. För 2023 har Dals-Eds kommun mottagit totalt 2,7 mkr i generellt statsbidrag. Samtidigt har skatteunderlaget för åren 2019 och 2022 ökat i en högre takt än tidigare beräkning vilket fått till följd positiva slutavräkningsposter. Det har påverkat Dals-Eds kommuns skatteintäkter för året med totalt +3,7 mkr. Vidare infördes El-stöd på 1,7 mkr och en ersättning för sjuklönekostnader totalt 0,1 mkr under 2023 som har redovisats under finansverksamhet.

Kommunens "Riktlinjer för god ekonomisk hushållning" stipulerar en god ekonomisk hushållning innebär att såväl kommunens finansiella som verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer. De finansiella samt verksamhetsmässiga målen beslutas årligen när Kommunfullmäktige tar kommunplanen.

Kommunstyrelsen

forts. § 39

Kommunen har sex finansiella mål för god ekonomisk hushållning och har uppfyllt tre av dem under 2023.

Kommunfullmäktige har i december 2019 antagit utvecklingsplanen för åren 2020–2023.

Utvecklingsplanen har åtta utvecklingsmål inom de fyra utvecklingsområdena; kompetens, demokrati, plats och miljö. Tabellen nedan visar en sammanställning över bedömningen av måluppfyllelsen, där 5 mål bedöms uppfyllt.

KOMPETENS	
Hög kompetensmatchning	● Målet delvis uppfyllt
En skola där varje elev når sin fulla potential	● Målet delvis uppfyllt
DEMOKRATI	
Högt förtroende för kommunens politiker och organisation	● Uppfyllt
Engagerade invånare	● Uppfyllt
PLATS	
Attraktiva boendemiljöer	● Uppfyllt
Levande tätort och landsbygder	● Målet delvis uppfyllt
MILJÖ	
Grön och skön naturkommun	● Uppfyllt
Hållbart samhälle	● Uppfyllt

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse redovisningsansvarig/stf. ekonomichef daterad 2024-02-26.
Årsredovisning 2023 Dals-Eds kommun.

Kommunstyrelsens beslut

- Kommunstyrelsen beslutar att för sin del godkänna förslaget till årsredovisning 2023 för Dals-Eds kommun med justering av hur resultatutjämningsreserven ska användas. Årsredovisningen överlämnas till kommunfullmäktige och kommunens revisorer.

Beslutsförslag

- Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att godkänna årsredovisning 2023.

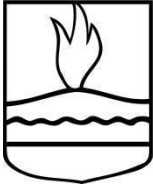
Expedieras till

Tf. kommundirektör
Redovisningsansvarig/stf. ekonomichef
KF

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Exp. 2024-03-27 as

2024-04-02

Diarienummer

Ekonomienheten

Somayeh Jamshidi 0534-19085

Somayeh.jamshidi@dalsed.se

Årsredovisning 2023 Dals-Eds kommun

Sammanfattande kommentar

Det rådande ekonomiska läget med hög inflation och ökande räntekostnader innebär att kommunen drabbas hårt genom krympande utrymme att bedriva välfärdsverksamhet och att utveckla kommunen. Utöver detta kämpar kommunen även med en minskande och allt äldre befolkning. Trots att kommunen uppvisar ett negativt resultat för år 2023 är resultatet ändå bättre än vad som budgeterades för året vilket innebär att den ekonomiska ställningen inte försämrats i den utsträckning som befarats.

Arbetet med att på lång sikt anpassa nettokostnaderna till de finansiella förutsättningar som finns pågår enligt fullmäktiges beslutade Strategi för Långsiktigt hållbar Ekonomi och Verksamhet (LEV) och med tillitsbaserad styrning och ledning som verktyg och ledstjärna. Nämnder, förvaltningar och verksamheter har förutom att definiera och fastställa grunduppdrag, utvecklingsområden och kritiska kvalitetsfaktorer arbetat med att identifierat vilka verksamheter som ska prioriteras att i första hand analyseras på djupet. Dessa verksamheter har analyserats och slutsatserna kring dessa framgår av respektive nämnd verksamhetsberättelse.

Prognosen för skatteunderlaget för år 2023 har legat under det tioåriga genomsnittet vid alla prognoser som användes i underlag för budget 2023 och också i de prognoser som presenterades under första halvåret 2023. De data som finns tillgängliga vid slutet av år 2023 visar dock att skatteunderlagets utveckling för året inte legat under det tioåriga snittet. Då underlag vid utgången av år 2023 visar att förutsättningar för att använda RUR inte är uppfyllda görs ingen disponering av RUR för att täcka årets balanskravsresultat.

Under främst åren 2023-2024 syns en ovanligt kraftig kostnadsutveckling, främst avseende pensionskostnader, som inte går att möta med minskade kostnader i verksamheten eller ökade intäkter. Denna kostnadsutveckling är också till stor del av tillfällig art då prognoserna visar att pensionskostnaderna väntas sjunka igen från år 2025. Jämfört med år 2021 har pensionskostnaderna för år 2023 ökat med 23 mnkr eller 84 %. Kommunen har haft starka resultat under flera år, vilket återspeglas

Postadress
Box 31
66821 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
0534-19000

Telefax
0534-10550

Bankgiro
534-
4072

Organisatio
nsnr
212000-
1413

Internet: www.dalsed.se

Email:
kommun@dalsed.se

i att resultatutjämningsreserven vid årets ingång uppgick till 62,1 mkr. Mot bakgrund av att kostnadsökningen till stor del är av tillfällig art och de tidigare goda resultaten har kommunen valt att budgetera med negativa resultat för åren 2023 och 2024 för att sedan åter ha en ekonomi i balans.

Budgetanpassningsarbete som förvaltningarna tillsammans med budgetberedningen startat upp under hösten och som lagt grunden för åtgärder i kommunstyrelsen och nämnderna för att anpassa verksamheterna till de förändrade budgetförutsättningarna under planperioden.

Ekonomiskt utfall

Dals-Eds kommun redovisar ett resultat på -2,4 mkr, en positiv avvikelse mot budget om 12,6 mkr. Jämfört med resultatet 2022 är det en försämring med 16 mkr.

Budgetavvikelsen för kommunens nämnder var totalt +2,7 mkr. Socialnämndens budgetavvikelse uppgick till -1,3 mkr, FOKUS-nämndens budgetavvikelse till +0,6 mkr. För kommunstyrelsens kommunledningsförvaltning så blev utfallet +2,2 mkr jämfört med budget, kommunstyrelsens samhällsbyggnadsförvaltning redovisade en avvikelse mot budget på +1,1 mkr.

Att Dals-Eds kommun har fått en positiv budgetavvikelse för kommunens nämnder och har fått även en positiv avvikelse mot budget, trots ett negativt resultat. Detta beror främst på ett ökande regleringsbidrag på 3,8 mkr. För 2023 har Dals-Eds kommun mottagit totalt 2,7 mkr i generellt statsbidrag.

Samtidigt har skatteunderlaget för åren 2019 och 2022 ökat i en högre takt än tidigare beräkning vilket fått till följd positiva slutavräkningsposter. Detta har påverkat Dals-Eds kommun skatteintäkter för året med totalt +3,7 mkr.

Vidare infördes EI-stöd på 1,7 mkr och en ersättning för sjuklönekostnader totalt 0,1 mkr under 2023 som har redovisat under finansverksamhet.

Måluppfyllelse

God ekonomisk hushållning

Kommunens "Riktlinjer för god ekonomisk hushållning" stipulerar att god ekonomisk hushållning innebär att såväl kommunens finansiella som verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer. De finansiella samt verksamhetsmässiga målen beslutas årligen när Kommunfullmäktige tar Kommunplanen.

Finansiella mål

Kommunen har sex finansiella målen för god ekonomisk hushållning och lyckades uppfylla tre av dem under 2023.

Arbetet med att på lång sikt anpassa nettokostnaderna till de finansiella förutsättningar som finns fortgår. Dals-Eds kommun står inför utmaningar som kräver noggrann analys och åtgärder för att säkerställa uppfyllelse av de återstående finansiella målen. Det är av yttersta vikt att identifiera och implementera effektiva strategier för att möta dessa utmaningar och säkerställa en hållbar ekonomisk framtid för kommunen.

Utvecklingsmål

Kommunfullmäktige i Dals-Eds kommun antog i december 2019 utvecklingsplanen för åren 2020–2023. Utvecklingsplanen har åtta utvecklingsmål inom de fyra

utvecklingsområdena; kompetens, demokrati, plats och miljö. Tabellen nedan visar en sammanställning över bedömningen av måluppfyllelsen, där 5 mål bedöms uppfyllt.

KOMPETENS	
Hög kompetensmatchning	 Målet delvis uppfyllt
En skola där varje elev når sin fulla potential	 Målet delvis uppfyllt
DEMOKRATI	
Högt förtroende för kommunens politiker och organisation	 Uppfyllt
Engagerade invånare	 Uppfyllt
PLATS	
Attraktiva boendemiljöer	 Uppfyllt
Levande tätort och landsbygder	 Målet delvis uppfyllt
MILJÖ	
Grön och skön naturkommun	 Uppfyllt
Hållbart samhälle	 Uppfyllt

Beslutsunderlag

Årsredovisning 2023 Dals-Eds kommun

Beslutsförslag

- Under 2023 visar det sig att förutsättningarna för att använda RUR inte är uppfyllda och det finns ingen möjlighet att använda RUR för att täcka årets balanskravsresultat. Samtidigt observeras en utveckling på kostnadssidan som är exceptionell under 2023 och 2024, främst relaterad till pensionskostnader, vilket resulterar i en tillfällig topp under perioden 2023–2024, följt av en viss normalisering. Av denna anledning föreslår Kommunstyrelsen att Kommunfullmäktige anger synnerliga skäl att inte återställa 2023 års negativa balanskravsresultat.
- Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att godkänna årsredovisning 2023.

I tjänsten,

Somayeh Jamshidi
Redovisningsansvarig/Stf. ekonomichef

Jonas Olsson
Tf. Kommundirektör

**DALS-EDS
KOMMUN**

Årsredovisning 2023

Dals-Eds kommun

Innehållsförteckning

1 KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE	2
2 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	4
2.1 ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS UTVECKLING	4
2.2 DEN KOMMUNALA KONCERNEN	5
2.3 VIKTIGA FÖRHÅLLANDEN FÖR RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING	7
2.3.1 <i>OMVÄRLDANALYS</i>	7
2.3.2 <i>RISKER OCH KONSEKVENSER</i>	12
2.4 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE	14
2.4.1 <i>KRIGET I UKRAINA</i>	14
2.5 STYRNING OCH UPPFÖLJNING AV DEN KOMMUNALA VERKSAMHETEN	15
2.5.1 <i>ANSVARSTRUKTUR</i>	15
2.5.2 <i>RAMVERK FÖR TILLITSBASERAD STYRNING OCH LEDNING I DAL-EDS KOMMUN</i>	15
2.5.3 <i>UPPSIKTSPLIKT OCH INTERN KONTROLL</i>	19
2.6 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING	19
2.6.1 <i>GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING</i>	19
2.6.2 <i>FINANSIELL ANALYS</i>	20
2.6.3 <i>BALANSKRAVSRESULTAT</i>	29
2.6.4 <i>UPPFÖLJNING FINANSIELLA MÅL</i>	32
2.6.5 <i>UPPFÖLJNING GRUNDUPPDRAG</i>	34
2.6.6 <i>UPPFÖLJNING UTVECKLINGSMÅL</i>	36
2.6.7 <i>SLUTSATSER AVSEENDE GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING</i>	48
2.7 VÄSENTLIGA PERSONALFÖRHÅLLANDEN	49
2.7.1 <i>Viktiga händelser under perioden</i>	49
2.7.2 <i>Attraktiv arbetsgivare</i>	49
2.7.3 <i>Hållbart arbetsliv</i>	52
2.7.4 <i>Rätt lön i rätt tid</i>	56
2.7.5 <i>Framtida utmaningar</i>	57
2.8 FÖRVÄNTAD UTVECKLING	57
3 FINANSIELLA RAPPORTER	59
3.1 DRIFTREDOVISNING	59
3.2 INVESTERINGSREDOVISNING	62
3.3 RESULTATRÄKNING	65
3.4 KASSAFLÖDESANALYS	66
3.5 BALANSRÄKNING	67
3.6 NOTFÖRTECKNING	68
3.7 VATTEN- OCH AVLOPPSVERKSAMHET	76
3.8 REDOVISNINGSPRINCIPER	78

1 KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE

Så har ännu ett år gått och det är dags att stänga böckerna.

Som alla vet har det varit lite turbulens gällande chefsavgångar inom kommunen under året, vissa av dem har vi ännu inte tillsatt och vissa har vi delat med andra kommuner. Vi har även hyrt ut personal till andra kommuner, inte tillsatt tjänstledigheter eller ersatt personer som valt att sluta - allt i syfte att klara våra ekonomiska utmaningar. 2023 och 2024 har varit och är tuffa år. Jag vill ändå framhålla att 2025 och 2026 prognosmässigt ser betydligt bättre ut, så det gäller att klara 2024 på ett bra sätt.

Vi hade budgeterat ett underskott på 15 miljoner för 2023 och hade en prognos på -10 miljoner efter tertial 2. Utfallet blev ett underskott på -2,4 miljoner vilket ju är oerhört bra givet förutsättningarna vi hade inför budgetarbetet 2023. Det känns väldigt bra att slippa den extra ryggsäcken som uppstått om det budgeterade resultatet för 2023 stått sig. Vi har dessutom inte behövt låna något 2023, utan kunnat amortera 5,4 miljoner vilket gör att vi vid årsskiftet hade en låneskuld på 102,2 miljoner. Det beror till största delen på att skatter och bidrag blev 10 miljoner bättre än förväntat, men även att åtgärder vi beslutat om för 2024 fick delarseffekt för 2023.

Effektiviseringar och besparingar har främst skett inom administration på kommunhuset. De stora nämnderna har enbart behövt anpassa sig till demografi, få födda och fler äldre. Jag är glad över att vi inte behövt skära i vård, skola och omsorg utan att vi med hjälp av RUR kan balansera ett underskott för 2024. Vi har ca 62 miljoner RUR när 2023 nu har passerat.

Kommunledningsförvaltningen uppvisar ett överskott på 2,2 miljoner främst pga att vissa vakanser ej blivit tillsatta samt samverkan med Bengtsfors gällande ekonomiförvaltningen. Fokusförvaltningen uppvisar ett överskott på 600 tusen kronor. Minskade IKE kostnader är en av förklaringarna, men även allmän återhållsamhet. Socialförvaltningen uppvisar ett underskott på 1,3 miljoner, vilket till stor del härrör från en ökad efterfrågan på hemtjänst. Samhällsbyggnadsförvaltningen uppvisar ett överskott på 1,1 miljoner, detta trots en ökad kostnad för vinterväghållning med ca 1 miljon samt ökade livsmedelskostnader på 700-800 tusen. Vårt helägda fastighetsbolag Edshus redovisar en vinst på 1,9 miljoner och givet att bolaget inte fick full kostnadstäckning i hyresförhandlingarna är det mycket bra.

Under året har Campus Dalsland startat upp - en verksamhet vi driver ihop med övriga Dalslandskommuner och VGR. Campus Dalsland ger möjlighet för boende i landskapet att skaffa sig en högre utbildning på hemmaplan. Vi har även intensifierat samverkan med Dalslandskommunerna där glädjande nog nu även Åmål valt att delta.

Vi har ett problem med vikande befolkningsciffror och ett överordnat mål är att försöka vända dem.

Arbetslöshetssiffrorna är mycket bra. De ligger under 5 % och har så gjort under en relativt lång tid, vilket vi självfallet är glada över.

Senast hösten -24 kommer Snörrums förskola läggas ner, vilket är en direkt konsekvens av en minskande befolkning samt att födelsetalen har varit mycket låga. Vad som däremot ökar är gruppen äldre och kommunen behöver komma igång med arbetet vad gäller "Linden 2" kring när och hur det skall göras etc.

Kriget i Ukraina fortsätter tragiskt nog. I dagarna var det 2 år sedan kriget startade och tyvärr ingen avmattning i sikte. Hur det kommer påverka oss är svårt att säga, men högre priser på vissa produkter och varor är ju tänkbart.

Jag vill även passa på att tacka oppositionen för goda samtal i svåra frågor. All anpassning innebär ju svåra beslut, men i sann Dals-Eds anda har vi löst det. Tack! Avslutningsvis vill jag tacka alla medarbetare för ett mycket väl utfört arbete, trots den turbulens som ändå funnits från tid till annan. Tack!

Andreas Nilsson

Kommunstyrelsens ordförande

2 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

2.1 ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS UTVECKLING

Tabellen nedan visar en översikt av kommunens utveckling i form av utvalda nyckeltal för perioden 2019-2023.

Kommunen

	2019	2020	2021	2022	2023
Antal invånare (folkmängd)	4 813	4 761	4 756	4 650	4 606
Kommunal skattesats (%)	23,21	23,21	23,21	23,21	23,21
Verksamhetens intäkter (mkr)	146,7	150,3	147,4	145,7	154,3
Skatteintäkter och statsbidrag (mkr)	315,2	341,5	350,1	371,2	387,3
Årets resultat (mkr)	-11,2	15,8	17,7	13,6	-2,4
Soliditet (%)	41	42	44	48	47
Soliditet inkl, totala pensionsförpliktelser (%)	16	18	22	28	28
Investeringar (netto mkr)	41	24,4	31,4	32,4	16,5
Självfinansieringsgrad (ggr)	9	127	104	89	89
Långfristig låneskuld (mkr)	118,5	118,5	107,6	102,2	96,8
Antal anställda	627	616	625	621	605

Antal invånare har minskat under 2019-2023.

Skatteunderlaget för åren 2019-2022 har ökat i en högre takt än tidigare beräkningar vilket fått till följd positiva slutavräkningsposter. Detta har påverkat Dals-Eds kommuns skatteintäkter för året med totalt +3,7 mkr.

Dals-Eds kommun redovisade 2023 ett underskott på 2,4 mkr, vilket jämfört med 2022 var en försämring med 16 mkr.

Soliditeten har förbättrats mellan 2019-2022 men under 2023 minskats med 1 %. Denna förbättring beror på de senaste årens positiva resultat, kombinerat med en lägre och mer normal investeringsnivå. Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt ligger kvar på en hög nivå, 28 %. Det förklaras genom att kommunen har klarat att finansiera stor del av sina investeringar med skatteintäkter.

Efter avdrag för årets investeringsinkomster uppgick investeringarna netto till 16,5 mkr, vilket var 15,9 mkr mindre än under 2022.

Självfinansieringsgraden av investeringarna efter avdrag för investeringsinkomster uppgick 2023 till 89 %. Investeringarna under året har finansierats med skatteintäkter och investeringsinkomster.

Kommunens externa låneskuld uppgick vid årsskiftet 2023 till 102,2 mkr, vilket var en minskning jämfört med årsskiftet 2022. Kommunen har under året amorterat 5,4 mkr som avser planenlig amortering för året.

Dals-Eds kommun hade 605 anställda vid mättillfället den 1 november, vilket är en minskning med 16 personer jämfört med föregående år. 560 personer var tillsvidareanställda och 45

personer visstidsanställda. Jämfört med föregående år är det en ökning med 9 tillsvidareanställda och en minskning med 25 visstidsanställda.

2.2 DEN KOMMUNALA KONCERNEN

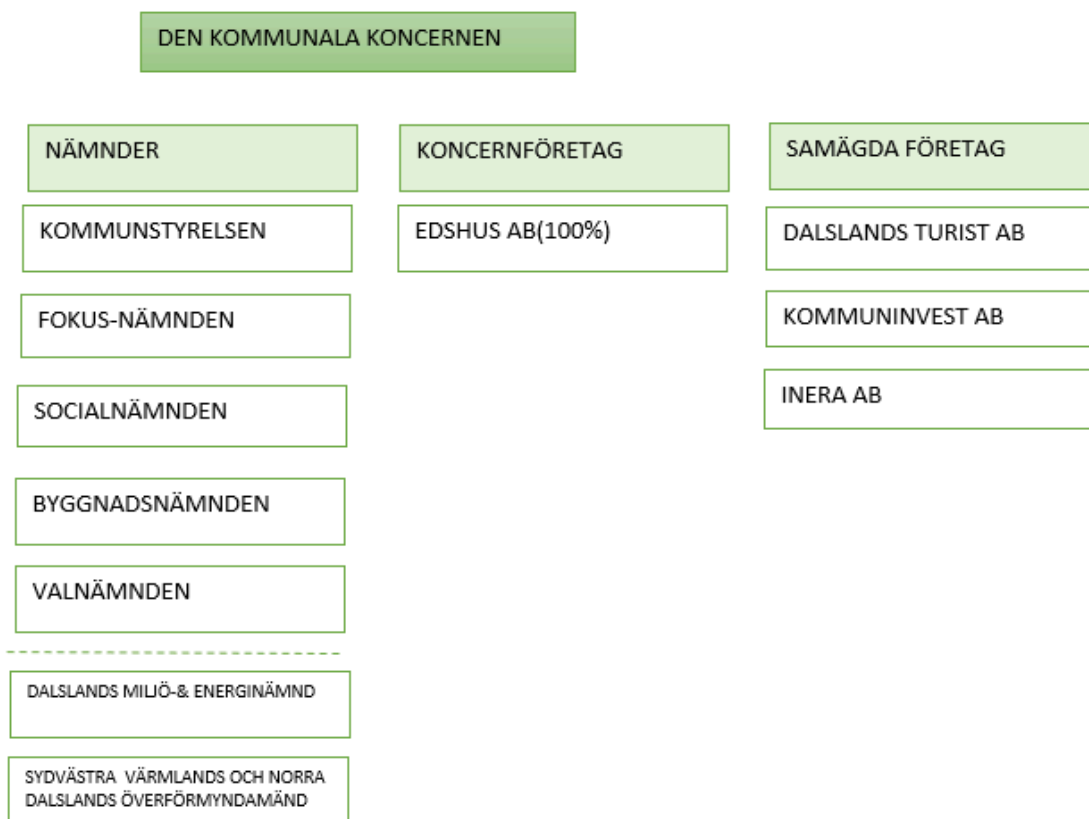
Koncernen Dals-Eds kommun består av kommunen och ett helägt bostadsbolag, Edshus AB.

Edshus AB:

Edshus leds av en politisk tillsatt styrelse som även innefattar opolitiska ledamöter valda på professionella grunder. Edshus bygger och förvaltar bostäder och lokaler i Dals-Ed. Samtliga fastigheter ligger i Eds tätort. Vid årsskiftet var antalet lägenheter 485 stycken och antalet lokaler var 22 stycken. Totalt förvaltat yta var 49 595 kvm.

Det har varit en oförändrad efterfrågan på lägenheter, vakansen var vid december månads utgång 8,4 % med en liten ökning från genomsnittet 2023 som var 8,2 %.

Årets resultat blev 1,9 mkr. Soliditeten ökade under året till 11,4%.

Nämnder/Bolag		Verksamhet
Kommunstyrelsen - Kommunledningsförvaltningen	Ordförande Andreas Nilsson T.f. Kommundirektör Jonas Olsson	IT, kansli, ekonomi och HR, plan och byggfrågor, näringsliv och turism, folkhälsa, digitalisering, översiktlig planering och infrastruktur, säkerhet
Kommunstyrelsen- Samhällsbyggnadsförvaltningen	Ordförande Andreas Nilsson Förvaltningschef Magnus Åkesson	Vatten och avlopp, renhållning, fastighetsskötsel, gator och park, kost och lokalvård, arbetsmarknad och integration, räddningstjänst
Fokus-nämnden	Ordförande Linus Lännhult Förvaltningschef Anna Andersson	Förskola och fritidshem, grundskola, gymnasium, vuxenutbildning, fritid och kultur, bibliotek
Socialnämnden	Ordförande Kenneth Gustavsson T.f. Förvaltningschef Johan Lundh	Individ- och familjeomsorg, äldreomsorg Funktionshinderomsorg
Byggnadsnämnden	Ordförande Ingvar Johannesson	
Valnämnden	Ordförande Jan Johansson	
Dalslands miljö- och energinämnd	Ordförande Anders Forsdahl Miljöchef Dan Gunnardo	Dalslands miljö och energinämnd är gemensam för Bengtsfors, Mellerud och Dals-Ed.
Sydvästra Värmlands och norra Dalslands överförmyndarnämnd	Ordförande Christer Törnell Enhetschef Marleen Smersfeldt	Sydvästra Värmlands och norra Dalslands överförmyndarnämnd är gemensam för Bengtsfors, Dals-Ed, Säffle, Åmål och Årjäng
Edshus AB	Ordförande Pertti Hedkrok VD Lars Fredriksson	Bostäder och en del lokaler

2.3 VIKTIGA FÖRHÅLLANDEN FÖR RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING

2.3.1 OMVÄRLDANALYS

2.3.1.1 DEN SVENSKA EKONOMIN

Höga räntor och inflation dämpar konjunkturen

Svensk industri och export har utvecklats hyfsat starkt i år, trots en svag omvärldskonjunktur, och i kontrast till fallande inhemsk efterfrågan i Sverige. Världshandeln har sjunkit en tid och ledande indikatorer pekar på en fortsatt svag utveckling för global industri och handel. Den konjunktturnedgång som de senaste årens höga inflation och höga räntor har medfört syns nu i tjänstesektorn i flertalet länder samt på arbetsmarknaden, som hittills visat sig oväntat motståndskraftig på flera håll. Många ekonomier uppvisar låg BNP-tillväxt och endast USA avviker tydligt bland utvecklade länder, med en relativt hög tillväxt i år. Även där väntas dock de senaste årens uppgång för inflation och räntor slutligen ge ett mer tydligt avtryck i ekonomin. Nästa år dämpas således konjunkturen också i USA. Fallet i inflationen beräknas fortsätta under 2024, såväl i USA som i Europa (och Sverige), vilket i sig ger en viss lättnad. Men att centralbankerna, inklusive Riksbanken, nästa år sänker sina styrräntor blir en viktigare stimulans. Redan nu syns betydande nedgångar för långräntorna.

Källa: Makronytt dec 2023 Cirkulär 23:59, SKR

2.3.1.2 BEFOLKNING

Befolkningsutvecklingen 2023

Under de senaste åren har antalet invånare i Dals-Eds kommun minskat och befolkningstillväxten i Sverige är betydligt lägre än den har varit de senaste tio åren. År 2023 hade Sverige den lägsta folkökningen på 22 år och det lägsta antalet födda på 20 år. I 2 av 3 av Sveriges kommuner kunde man se en folkminskning.

Under 2023 minskade folkmängden i Dals-Eds kommun med 44 personer, från 4 650 till 4 606 invånare. Orsaken till den minskade befolkningen var ett flyttnetto på -7 personer och ett födelsenetto på -44 personer.

Under året flyttade 204 personer till Dals-Ed, vilket var färre än 2022. Antalet personer som flyttade från kommunen minskade med 74 personer jämfört med året innan, från 285 till 211. Flyttnettot (antalet inflyttade minus utflyttade) under 2023 var således -7 personer.

Det föddes 23 barn under 2023, 8 färre än 2022. Antalet personer som avled var 67 vilket är 2 fler än året innan. Sammantaget ger detta ett födelsenetto (antalet födda minus döda) under året på -44 personer.

Källa:

<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/statistiknyhet/befolkningsstatistik-helaret-2023/> samt Statisticons befolkningsprognos Dals-Ed 2024-2033

Befolkningens förväntade utveckling 2024-2033

Statisticon har tagit fram en befolkningsprognos för Dals-Eds kommun för perioden 2023-2033. Under prognosperioden kommer folkmängden i Dals-Eds kommun att minska

med 318 invånare, från 4 606 till 4 288 personer.

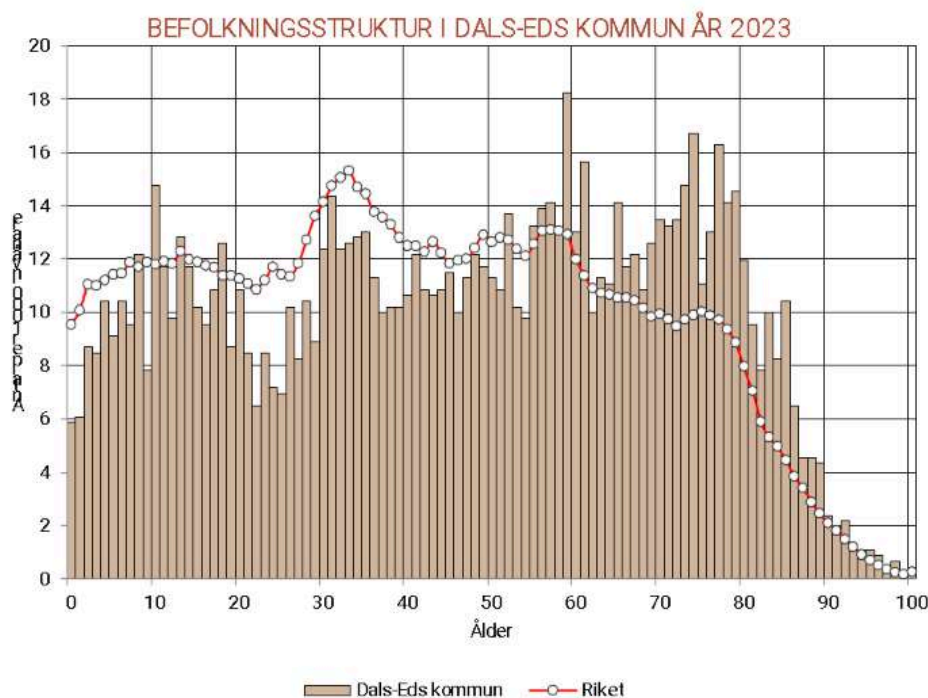
Flyttnettot förväntas bli i genomsnitt 4 personer per år och födelsenettot -35 personer per år. Totalt ger detta en förändring med -31 personer per år. Antalet inflyttade beräknas bli i genomsnitt 217 personer per år medan antalet utflyttade skattas till 213 personer. Detta ger ett årligt flyttnetto på 4 personer för varje år under prognosperioden.

Antalet barn som föds förväntas vara 31 per år i genomsnitt under prognosperioden medan antalet avlidna skattas till 66 personer. Detta medför en befolkningsförändring med -35 personer per år.

Befolkningsstruktur

Förändring av befolkningens storlek och struktur utgör över tid den viktigaste påverkansfaktorn för kommunens ekonomi och verksamhet. Befolkningsstillväxten och hur sammansättningen av befolkningen ser ut påverkar bland annat hur kommunen ska planeras/byggas, vilken service som behöver tillhandahållas, efterfrågan på barnomsorg, skola och äldreomsorg, efterfrågan på olika bostäder/boendeformer, lokaler, infrastruktur och kommunens ekonomiska förutsättningar m.m.

Som diagrammet nedan visar skiljer sig befolkningsstrukturen i Dals-Ed något gentemot snittet i riket. Genomsnittsåldern i kommunen var 5 år högre än i riket år 2023.

Källa: Statisticons befolkningsprognos Dals-Ed 2024-2033

Dals-Eds kommun har alltså fler äldre och färre i yrkesverksam ålder jämfört med rikssnittet. Detta innebär att kommunen har en mindre andel personer som ska finansiera service och välfärd till en allt äldre befolkning. Delar av detta kompenseras genom de kommunala utjämningsystemen, men en inte obetydande del måste kommunen själv klara av genom att hela tiden sträva efter en så kostnadseffektiv verksamhet som möjligt. Konsekvenser av att kommunen har färre personer i arbetsför ålder är bland annat personalbrist och svårigheter att anställa personal med rätt kompetens. Detta kan medföra att människor behöver arbeta längre, samt att det blir svårare att få tid till att bedriva utvecklings- och förbättringsarbete. Andra

effekter kan bli att kvaliteten på arbetet som utförs försämras och hög arbetsbelastning för de som arbetar som kan leda till stress, sjukskrivningar och sämre arbetsförhållanden/arbetsmiljö. I sin tur kan detta innebära att arbetsbelastningen blir ännu högre för personalen som är kvar, vilket ger ökade kostnader för mer- och overtidsarbete, samt att personal utifrån kan behöva hyras in, vilket är kostsamt för kommunen.

Att Dals-Eds kommun har fler äldre invånare och färre i yrkesverksam ålder påverkar även efterfrågan på bostäder som följer befolkningsstrukturen och behöver anpassas utifrån de behov som finns. En effekt av detta blir ett ökat behov av olika typer av boenden som passar äldre.

I Dals-Eds utgör kvinnorna knappt 48 procent och männen drygt 52 procent av befolkningen.

Folkmängd Dals-Ed 31 december

Alder	2019	2020	2021	2022	2023
0-4	228	218	214	152	182
5-9	264	257	257	221	226
10-14	265	267	260	282	280
15-19	262	257	266	247	239
20-24	256	242	206	196	191
25-44	1 059	1 036	1 048	1 013	1 009
45-64	1 160	1 160	1 168	1 136	1 133
65 -	1 319	1 324	1 337	1 403	1 346
Summa	4 813	4 761	4 756	4 650	4 606

Kön	2019	2020	2021	2022	2023
Män	2 518	2 495	2 485	2 424	2 387
Kvinnor	2 295	2 266	2 271	2 226	2 219
Summa	4 813	4 761	4 756	4 650	4 606

I tabellen nedan visas befolkningsutvecklingen fördelat på de olika kommundelarna för perioden 2009-2023.

Kommundel	2009	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dals-Ed	3 509	3 571	3 617	3 637	3 563	3 537	3 462	3 436
Gesäter	124	112	116	121	126	127	126	123
Håbol	235	245	244	230	228	230	217	220
Nössemark	207	168	158	159	165	181	170	168
Rölunda	449	458	467	475	486	482	470	459
Töftedal	205	202	192	181	182	188	198	195
Okänt*		7	12	10	11	11	7	5
Summa	4 729	4 763	4 806	4 813	4 761	4 756	4 650	4 606

* Tidigare har okänd hemvist alltid skrivits till en församling. Från och med 2015 redovisas dessa på kommunen istället eftersom begreppet församling försvunnit ur SCB:s redovisning.

Befolkningens förväntade utveckling 2024-2033

Ålder / År	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
0-5	224	215	202	198	193	197	200	201	200	199	197
6-9	184	192	185	182	176	166	150	145	140	142	145
10-12	167	159	163	143	154	143	147	140	138	125	118
13-15	160	156	156	164	157	160	141	151	141	144	138
16-18	152	136	136	147	143	142	149	142	144	129	136
19-24	231	236	229	223	216	210	213	202	200	208	197
25-44	1 009	1 000	997	984	968	961	949	940	928	911	889
45-64	1 133	1 135	1 136	1 144	1 133	1 127	1 100	1 092	1 079	1 070	1 067
65-79	931	904	883	850	857	861	865	859	862	867	868
80-100	415	441	461	487	496	496	516	525	529	531	532
Totalt	4 606	4 574	4 547	4 520	4 492	4 462	4 430	4 397	4 362	4 326	4 288

Statisticons befolkningsprognos för perioden 2024-2033 visar att invånarantalet i Dals-Eds kommun förväntas minska med 318 invånare, från 4 606 till 4 288 personer. Flyttnettot förväntas bli i genomsnitt 4 personer per år och födelsenettot -35 personer per år. Totalt ger detta en förändring med -31 personer per år.

Antalet inflyttade beräknas bli i genomsnitt 217 personer per år medan antalet utflyttade skattas till 213 personer. Detta ger ett årligt flyttnetto på 4 personer för varje år under prognosperioden. Antalet barn som föds förväntas vara 31 per år i genomsnitt under prognosperioden medan antalet avlidna skattas till 66 personer. Detta medför en befolkningsförändring med -35 personer per år.

Denna prognos där folkmängden förväntas fortsätta minska och där antal äldre blir allt fler, medför stora utmaningar för kommunen både vad det gäller kompetensförsörjning och ekonomin, då det skapas ett glapp mellan intäkter och kostnader. När invånarantalet i kommunen minskar påverkas antalet arbetade timmar och därigenom även skatteunderlaget och ekonomin. Detta kan ge effekter som försämrade service, vilket kan leda till sämre rykte, att det blir svårare att rekrytera personal och att färre flyttar till kommunen. I sin tur kan detta innebära ännu färre invånare, mindre skatteintäkter och ytterligare försämrade ekonomi och service. Därmed är det viktigt att kontinuerligt arbeta med att attrahera fler invånare att stanna i och flytta till kommunen. Fördelarna med att bo, verka och arbeta i kommunen behöver lyftas fram.

Utöver pandemins kvarvarande effekter pågår två större demografiska förändringar som påverkar befolkningsutvecklingen. För det första befinner sig allt fler i den stora 40-talistgenerationen i en ålder över 80 år. Detta innebär att en stor grupp kommer upp i de åldrar där behovet av stöd och service ökar. För det andra befinner sig den stora barnkullen som föddes kring 1990 i förvärvsaktiv och barnafödande ålder. Denna grupp flyttar från städer med universitet och högskolor, en del tillbaka till sin hemkommun. För bland annat arbets- och bostadsmarknaden, utbildningssystemet och omflyttningarna har detta stora konsekvenser vilket i sin tur ger effekter för den kommunala verksamheten.

Det bör också beaktas att kvinnor föder allt färre barn. Födelsehalten och den summerade fruktsamheten är de lägsta på många år. Om trenden fortsätter får det effekter för den demografiska utvecklingen och behovet av ex. förskola och skola.

Viktiga aspekter att beakta framåt är:

- Bevaka befolkningsutvecklingen för planering av kommunens verksamhet.
- Hitta effektiviseringsmöjligheter för att tillgodose framtidens behov.
- Behålla och attrahera fler till att bo och arbeta i kommunen.

2.3.1.3 ARBETSMARKNAD

Dals-Ed har sedan många år tillbaka den lägsta arbetslösheten bland Dalslands kommuner. Enligt siffror från Arbetsförmedlingens låg årsgenomsnittet för arbetslöshet i Dals-Ed på 4,6% av den registrerade arbetskraften under 2023, vilket kan jämföras med 5,2% för 2022. Vi ser alltså en fortsatt minskning, även för andelen långtidsarbetslösa. Sedan juni 2023 minskar dock arbetslösheten inte i samma takt som innan, varken för Dals-Ed eller övriga Dalsland. I vissa fall syns till och med en tendens till en liten ökning, vilket speglar arbetsmarknaden i stort. Prognoserna för 2024 visar på en trolig ökning av arbetslösheten under året.

Arbetsmarknaden har utvecklats starkt i hela landet under 2022 och efterfrågan på arbetskraft har varit hög under hela året. Antalet lediga platser som anmälts till Arbetsförmedlingen har ökat till en rekordnivå, vilket återspeglar både offentliga och privata verksamheters omfattande rekryteringsbehov.

För Dals-Eds del fanns det i januari 2024 79 annonserade jobb på platsbanken, jämfört med 35 under samma period 2023. Det är en fortsatt hög efterfrågan på arbetskraft i kommunen, men också i närområdet och det höga antalet lediga platser tyder på att många arbetsgivare inte lyckas hitta den arbetskraft de söker. Västra Götaland är det av storstadslänen där arbetslösheten har minskat mest procentuellt sett, både när det gäller totalt antal inskrivna arbetslösa, arbetslösa ungdomar, långtidsarbetslösa och arbetslösa med svagare konkurrensförmåga.

2.3.1.4 VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR I VERKSAMHETEN

Nedläggning av förskola

Med anledning av sjunkande antal barn och därmed ett minskat platsbehov fattades i maj beslut om att lägga ner kommunens minsta förskola med kapacitet för 52 barn - Snörrums förskola - hösten 2024, med reservation för förändring av befolkningsprognos. Intag av förskolebarn stoppades från hösten 2023. I samband med beslutet fick förvaltningen i uppdrag att snarast påbörja nödvändiga lokalanpassningar utifrån kommande behov, men också med möjlighet att öppna upp för förskoleverksamhet igen vid eventuellt ökat barnantal i framtiden.

Anpassning av särskilda boenden

Med anledning av ändrade behov och förutsättningar, beslutade socialnämnden i oktober att stänga en avdelning med 9 stycken särskilda boendeplatser på Edsgärdet. Samtidigt beslutades också att öppna upp ytterligare två korttidsplatser på Hagalid för att kunna möta upp det ökade behovet av korttidsplatser. Utifrån nämndens beslut stängdes avdelningen Västan på Edsgärdet 231130 och två ytterligare korttidsplatser på Hagalid korttidsenhet öppnades upp 240115.

Budgetanpassningar

Behovet av budgetanpassningsarbetet utifrån kommunfullmäktiges beslut, har överskuggat stora delar av året och varit ett stort fokus för såväl politikens budgetberedning som vardagsarbetet i förvaltningar och verksamheter. De åtgärder för kostnadsminskningar som redovisats för budgetberedningen har i vissa delar genomförts och kommer att även under 2024 arbetats vidare med för att komma åt de obalanser i budgeten som föreligger.

2.3.1.5 ÖVRIGA HÄNDELSE I VERKSAMHETER OCH OMVÄRLD

Säkerhetsläget

En orolig omvärld präglar säkerhetsläget och påverkar även kommunens förutsättningar, direkt genom höga priser och osäkra leveranser och indirekt genom behovet av att upparbeta en högre beredskap för såväl intrång i våra system och infrastruktur som för en civil beredskap i händelse av kris eller krig. Under året har vi i förvaltningarna tagit fram risk- och sårbarhetsanalyser som vi behöver arbeta vidare med både i den egna organisationen men även med andra aktörer på platsen, andra kommuner och myndigheter.

Dalslandssamverkan

I december undertecknades en ny avsiktsförklaring för Dalslandssamverkan som innebär att Åmåls kommun deltar fullt ut i samverkan från och med 2024 och att samverkansarbetet får en tydligare struktur utifrån den omfattande samverkan som pågår och planeras mellan kommunerna i Dalsland.

2.3.2 RISKER OCH KONSEKVENSER

2.3.2.1 OMVÄRLDSRISKER

Den negativa befolkningsutvecklingen är en uppenbar risk för välfärdens finansiering, att kunna bedriva en effektiv organisation och för platsens attraktivitet. Det är en risk för hela kommunkoncernen och därför har kommunfullmäktige antagit ett utvecklingsmål som består av att befolkningsantalet i Dals-Eds kommun ska vara 5000 invånare år 2035 till vilket organisationens prioriteringar ska kanaliseras. För att nå målet krävs bland annat marknadsföring, attraktivitetsåtgärder, samverkan såväl inom organisationen som hela platsen Dals-Ed med invånare, företag och föreningar delaktiga.

Omvärldsrisker i övrigt är statliga och regionala prioriteringar gällande infrastruktur och kollektivtrafik samt hur kommande satsningar från staten kommer att utvecklas eller förändras kring statsbidrag som flertalet av kommunens verksamheter är beroende av för att kunna bedriva ett utvecklingsarbete i våra verksamheter.

2.3.2.2 VERKSAMHETSRISKER

Personalförsörjningen i flera av kommunens verksamheter är en av våra största utmaningar för att kunna upprätthålla en god kvalitet och service, i verksamheter som dessutom utifrån demografin kommer att ha en ökad efterfrågan. Därför är det viktigt för oss att vara en attraktiv arbetsgivare och att upprätthålla en god och inbjudande arbetsmiljö. Vi behöver också fortsätta genomlysning av arbetssätt och att vidareutveckla schema och bemanning i våra verksamheter.

Budgetanpassningsarbetet under planperioden är ytterligare en uppenbar verksamhetsrisk som innebär stora ansträngningar för samtliga verksamheter och leder till förändringar av uppdrag och hur vi är organiserade. Det är viktigt att vi under planperioden analyserar de effekter åtgärderna för kostnadsminskningar ger så att vi även fortsättningsvis kan upprätthålla tillräckligt hög kvalitet i grunduppdragen och att vi i verksamheterna kan tillgodose våra kunder och målgrupper tillräckligt god service.

2.3.2.3 FINANSIELLA RISKER OCH RISKHANTERING

Den av fullmäktige beslutade finanspolicyn innehåller riktlinjer och regler i form av riskmandat och limiter för finansverksamheten inom kommunen och den kommunala koncernen. Kommunen och den kommunala koncernen är exponerad för framför allt följande finansiella risker: ränterisk, finansieringsrisk, kredit- och likviditetsrisk samt marknadsvärdesrisk i finansiella placeringar.

Ränterisk

Per den 31 december 2023 uppgick den kommunala koncernens räntebärande skulder till 341,0 mkr (351,2 mkr 2022), medan de räntebärande finansiella tillgångarna var 3,5 mkr (3,1 mkr 2022). Den kommunala koncernens räntebärande nettoskuld uppgick per balansdagen sålunda till 337,5 mkr (348,1 mkr 2022). Nettoskulden har minskat med 10,6 mkr jämfört med 2022.

Kommunens räntebärande skulder under 2023 uppgick till 102,2 mkr (107,6 mkr 2022), medan kommunens räntebärande finansiella tillgångar under 2023 var 3,5 mkr (3,1 mkr 2022). För kommunen uppgick netto skulderna under 2023 till 98,7 mkr (104,5 mkr 2022).

Upplåningen inom den kommunala koncernen löper både med fast och rörlig ränta.

Enligt finanspolicyn ska den genomsnittliga räntebindningstiden på externa räntebärande skulder inte understiga 1,5 år och bör inte överstiga 4 år. Per den 31 dec 2023 uppgick den genomsnittliga räntebindningstiden för den kommunala koncernens upplåning till 2,5 (2,7) år.

Den genomsnittliga räntebindningstiden för kommunens upplåning uppgick till 2,1 (2,4) år.

Finansieringsrisk

Enligt finanspolicyn får inte mer än 40 procent av låneskulden förfalla inom en och samma 12-månadersperiod. Givet skuldens sammansättning per balansdagen förföll maximalt 26 (17) procent av den kommunala koncernens låneskuld inom en 12-månadersperiod, medan motsvarande siffra för enbart kommunens låneskuld var 29 (19) procent.

Enligt finanspolicyn ska kapitalet i likviditetsförvaltningen säkerställa kommunens och koncernens betalningsförmåga på kort sikt. Kapitalet utgörs av likvida medel på bankkonto samt eventuella kortfristiga placeringar i räntebärande värdepapper eller räntefonder.

Per sista dec 2023 uppgick tillgängliga likvida medel i koncernen till 48,5 (44,9) mkr och tillgängliga outnyttjade kreditfaciliteter till 22,0 (22,0) mkr: totalt 70,5 (66,9) mkr.

Kredit- och likviditetsrisk

Enligt finanspolicyn så berör kreditrisk i kapitalförvaltningen ränteplaceringar och definieras som risken för värdeförlust på grund av att en motpart (till exempel bank, kommun, företag) inte fullgör sina finansiella förpliktelser. Kreditrisk definieras som risken för att en fordran inte betalas på utsatt tid och/eller med det belopp som fordran utgör. För att hantera denna risk ska placeringarna fördelas mellan olika emittenter (utgivare).

För att hantera kreditrisken på ett effektivt sätt ska ränteplaceringar i första hand göras genom placering i fonder. Dessa ska bestå av räntebärande papper med god kreditvärdighet och riskspridning.

Kommunen har under perioden inte placerat någon likviditet.

Marknadsvärdesrisk i finansiella placeringar

I detta avsnitt beskrivs inträffade händelser som bedöms ha effekt på de finansiella

rapporterna. Det är två händelser som, helt överskuggande allt annat, har haft och kommer att ha en stor påverkan på såväl den globala ekonomin, som på lokalsamhället och den kommunala verksamheten och ekonomin. Det är covid-19-pandemin och Ukrainakriget. Men att försöka konkretisera och kvantifiera exakt hur mycket dessa båda händelser har påverkat finanserna låter sig inte göras. Det är alltför komplext, i synnerhet eftersom båda händelserna i hög grad även har påverkat den allmänna konjunkturen på många olika sätt, utöver de direkta effekter på verksamheterna som beskrivs under respektive rubrik.

Valutarisk

Enligt finanspolicyn är utgångspunkten vid förvaltning av kommunens portföljer att begränsa valutarisken.

Samtlig extern upplåning inom koncernen har skett i svenska kronor och någon placering av likvida medel eller pensionsmedel har ej gjorts under perioden.

2.4 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE

2.4.1 KRIGET I UKRAINA

Den 24 februari invaderade Ryssland sitt grannland Ukraina. Sedan dess pågår ett krig som är en mänsklig katastrof och tragedi för i första hand människor i Ukraina men som även påverkar hela Europa och omvärlden vad gäller ekonomiska effekter och ökad kris- och krigsberedskap. Ingen avtrappning eller lösning på konflikten tycks vara i sikte.

Kriget medför omfattande ekonomiska effekter till följd av fortsatt ökande energipriser med dramatiska höjningar på el- och gaspriser samt högre livsmedelspriser. Priserna på byggmaterial ligger fortsatt högt vilket innebär att vissa byggprojekt läggs på is eller försenas. De ökande priserna driver i sin tur upp inflationen till höga nivåer, vilket påverkar kommunens kostnader på flera områden.

Vad gäller direkt påverkan på förvaltningens verksamheter så Ukrainakriget främst inneburit osäkra och försenade leveranser, höjda priser, störningar i upphandlingsprocessen samt krav från leverantörer på ersättningar främst för kraftigt ökade energipriser. Sammantaget har konsekvenserna till följd av kriget bidragit till väsentligt försämrade ekonomiska förutsättningar under perioden och en prognos inför kommande planperiod, 2024-2026 som överskuggar det mesta i våra förvaltningar och verksamheter. Frammot slutet av nästa planperiod kan en ljusning skönjas genom en bedömd lägre inflation men det har under perioden lett till att snabba och omfattande åtgärder genomförts och planeras för att möta det dramatiska läget.

Därutöver har Ukrainakriget och det försämrade säkerhetsläget generellt i Sverige, lett till ökade risker för olika former av terrorattacker som ökar behovet av kunskapsuppbyggnad och säkerhetshöjande åtgärder inom flera områden, såsom IT-säkerhet, fysisk säkerhet, hemberedskap, säkerhetsskydd, kriskommunikation och redundans i verksamheter.

Det är däremot även här svårt att konkret analysera händelsen med avseende på effekt på kommunens finanser.

2.5 STYRNING OCH UPPFÖLJNING AV DEN KOMMUNALA VERKSAMHETEN

2.5.1 ANSVARSSTRUKTUR

Styrprinciperna från år 2008 reglerar ansvarsfördelningen i kommunen med utgångspunkter som decentralisering, helhetssyn och god ekonomisk hushållning. Helhetssyn ska prägla allt arbete, kommunens bästa och koncernnyttan ska beaktas i alla beslut. Beslut ska fattas så nära berörd verksamhet som möjligt och verksamhetsansvariga med personal har stor frihet att välja hur arbetet ska genomföras för att nå målen för verksamheten.

Politikerna ansvarar för VAD kommunen ska göra, tjänstemännen för HUR detta utförs. Politikerna styr genom mål och ekonomiska ramar samt genom att följa upp och utvärdera verksamheten gentemot målen. Politikerna beslutar om verksamhetens kvalitet och dimensionering samt om övergripande organisation. Tjänstemännen ansvarar för genomförandet av politiska beslut enligt givna mål och riktlinjer samt inom givna ekonomiska ramar.

Kommunfullmäktige fastställer övergripande mål, nämnder och förvaltningar samt deras ansvarsområden och ekonomiska ramar. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsikt över nämndernas verksamhet. Nämnd ansvarar för verksamhet inom sitt ansvarsområde utifrån gällande lag samt kommunfullmäktiges mål och ekonomiska ramar.

Kommundirektören är kommunens ledande tjänsteperson, ansvarig inför kommunstyrelsen samt chef för förvaltningscheferna och enhetscheferna på kommunledningsförvaltningen. Kommundirektören har det yttersta ansvaret för att verkställa kommunstyrelsens beslut. Förvaltningschef är nämndens ledande tjänsteperson, ansvarig inför nämnd och kommundirektör samt chef för enhetschefer inom nämndens ansvarsområde. Förvaltningschefen är ansvarig för nämndens förvaltning. Förvaltningschefen har det yttersta ansvaret för att verkställa nämndens beslut. Enhetschef har verksamhets-, ekonomi- och personalansvar för sin enhet, och är ansvarig inför förvaltningschefen.

Varje nivå utkräver ansvar av närmast underliggande nivå. Kommunstyrelsen utkräver ansvar av kommundirektören. Förvaltningschef utkrävs ansvar av nämnd och kommundirektör. Enhetschef utkrävs ansvar av förvaltningschef. Ansvarsutkrävande sker alltid i dialog med den berörda. För att undgå ansvar krävs att underliggande nivå tydligt redovisar skäl till att verksamheten ej kan bedrivas inom den överenskomna omfattningen vad gäller ekonomi, kvantitet och kvalitet. Närmast överordnad övertar ansvaret för de åtgärder som krävs för att anpassa verksamheten till rätt omfattning. Övertagande nivå bedömer de redovisade skälen och vidtar vid behov (beroende på nivå) politiska, organisatoriska eller personella åtgärder. Medför åtgärderna förändringar av angivna mål, ska förslagen till åtgärder underställas berört politiskt organs prövning.

2.5.2 RAMVERK FÖR TILLITSBASERAD STYRNING OCH LEDNING I DALSEDSS KOMMUN

Kommunens tillitsbaserade ledningsfilosofi växte fram parallellt och i samma anda som den statliga Tillitsdelegationens utredning kring hur styrningen av välfärdstjänster i högre grad skulle kunna ta tillvara medarbetares och invånares kompetens och erfarenhet, för att ge större kvalitet och nytta för dem vi är till för. En grundtes är att styrningen och ledningen består av delarna: styrning, kultur och ledarskap samt arbetsorganisation. För att ge förutsättningar för

ett så bra möte mellan medarbetare och invånare som möjligt, måste samtliga delar utvecklas. Allt syftar till att fullgöra kommunens grunduppdrag, att möjliggöra god livskvalitet för våra invånare, inom ramen för god ekonomisk hushållning

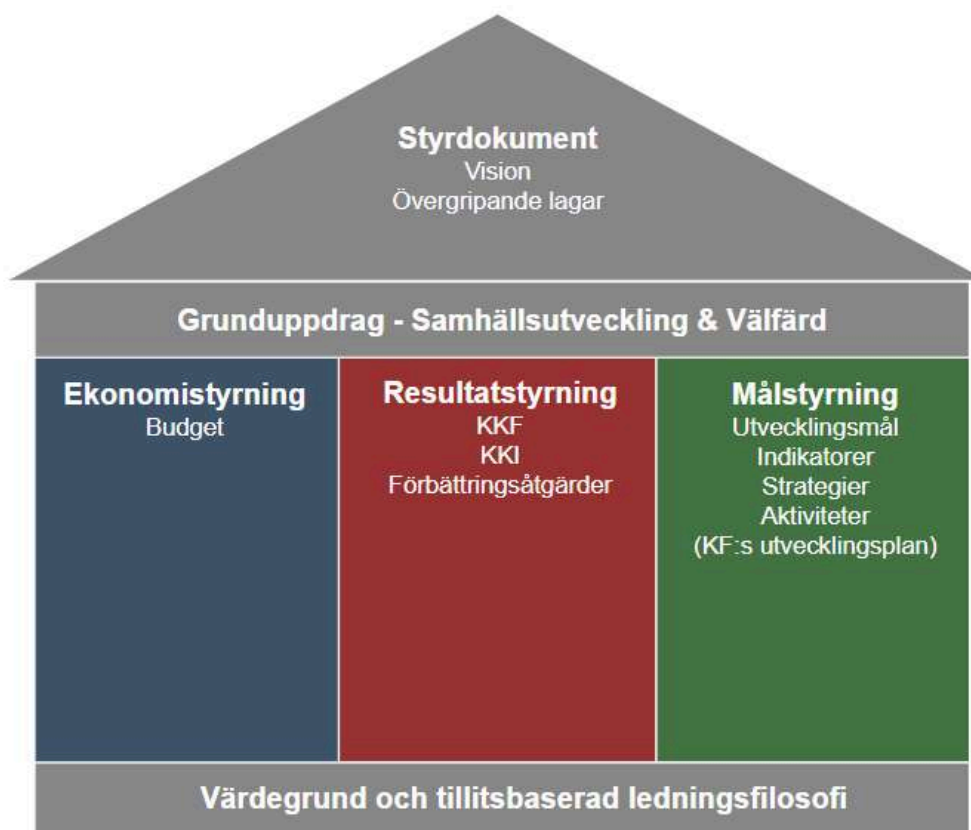
Innebörden i den tillitsbaserade styrningen och ledningen är att professionerna vet bäst vad som behöver utvecklas eller kvalitetssäkras utifrån verksamhetens grunduppdrag. Därför tas mål och kritiska kvalitetsfaktorer fram och omhändertas på respektive organisatoriska nivå i kommunen. Ansvaret för resultatstyrning och verksamhetsutveckling ska ligga så långt ut i organisationen som det är möjligt och lämpligt. Uppföljningen syftar till att kvalitetssäkra att vi klarar grunduppdraget och uppsatta mål, samt att ta fram underlag för förbättringsarbetet.

Dialog används som styrmedel mellan olika roller och nivåer i organisationen för att öka förståelse, samsyn och acceptans avseende till exempel vision, mål, uppdrag och kvalitet. I den systematiska dialog som är förutsättningen för styrmodellen diskuteras vad-, när-, hur- och vem-frågorna så att varje roll har en tydlig lägesbild vid beslutsfattande.

Framgångsfaktorer för att nå ändamålsenliga resultat över tiden är:

- Långsiktig stabilitet grundat på politisk samsyn över partigränserna för vad som ska gälla kring styrning och ledning
- Tydligt beskrivna roller mellan politik och tjänstepersoner samt mellan medarbetare, stödfunktioner och chefer
- Livskvalitet, hållbarhet och helhetsperspektiv är vägledande värdeord
- Tydlig styrstruktur som stödjer den tillitsbaserade ledningen
- Kommunikativa och engagerade ledare samt delaktiga medarbetare

2.5.2.1 STYRMODELLENS GRUNDER OCH SYFTEN

Kommunens vision och värdegrund, den kommunala och statliga styrningen samt verksamhetsbeskrivningen utgör grunden i styrmodellen. Detta säkerställer att vi har en gemensam bild av verksamheten och dess uppdrag samt ger oss ett fokus på dem vi är till för och deras behov. En gemensam bild av verksamheten är en förutsättning för att kunna arbeta med systematiskt kvalitetsarbete.

Grunduppdraget ska beskrivas och brytas ner enligt hierarkin kommun, nämnd/förvaltning, verksamhetsområde/enhet samt individuella befattningsbeskrivningar utifrån olika funktioner i organisationen.

Styrmodellens tre syften

1. God ekonomisk hushållning - Ekonomistyrning

- Att de ekonomiska resurserna används effektivt idag och i framtiden
- Att de ekonomiska resurserna används så att målen uppnås

2. Säkerställa verksamhetens kvalitet och effektivitet - Resultatstyrning

- Att verksamheten har bra kvalitet och effektivitet
- Att invånarnas/kundernas behov blir tillgodosedda

3. Genomförande av planer i syfte att uppnå utvecklingsmål - Målstyrning

- Förverkliga den politiska viljan och de prioriterade målen
- Från ord till handling - ett systematiskt förändringsarbete

2.5.2.2 EKONOMISTYRNING

Ekonomistyrning syftar till att uppnå en god ekonomisk hushållning där de ekonomiska resurserna används effektivt både idag och i framtiden. De ekonomiska resurserna ska också användas på sådant sätt att kommunens mål uppnås.

De ekonomiska styrprinciperna beskriver principerna för fördelning av ramar inom Dals-Eds kommun. Fördelningen av ramarna/resurserna fastställs i budgeten.

I Dals-Eds kommun tillämpas decentraliserad ekonomistyrning, vilket kännetecknas av ökad frihet men också ökat ansvar för nämnderna. Utgångspunkt för arbetet utifrån ekonomistyrningsprinciperna ska vara decentralisering, helhetssyn och god ekonomisk hushållning. Allt arbete ska präglas av en helhetssyn, där kommunens bästa och koncernnyttan beaktas vid alla beslut som fattas.

Den övergripande ekonomi- och verksamhetsstyrningen beslutas av kommunfullmäktige som antar finansiella mål, vilka utgör de yttre ekonomiska ramarna som styr långsiktigheten i kommunens ekonomi.

Ekonomistyrningen utövas genom dialog med nämnder, bolag och förvaltning samt olika styrdokument såsom till exempel ägardirektiv och genom kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

Den kommunala verksamheten och dess ekonomiska förvaltning regleras i stor omfattning av kommunallagen (2017:725), och enligt denna ska kommunen bland annat fatta beslut om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Kommunens ekonomiska förvaltning styrs också av lagen om kommunal bokföring och redovisning (2018:598) och rekommendationer från rådet för kommunal redovisning samt av annan normering och praxis inom ekonomiområdet.

Kommunens riktlinjer för ekonomistyrning fastställer ramverket för det regelsystem efter vilken kommunstyrelsens ekonomiska styrning av kommunens verksamheter ska ske, och utgör även ett komplement till nämnda lagar, rekommendationer och normeringar.

Dals-Eds kommuns riktlinjer för god ekonomisk hushållning tar sin utgångspunkt i att varje generation ska bekosta den kommunala service som konsumeras och därigenom lämna över en kommun med ett oförändrat finansiellt handlingsutrymme till kommande generationer. Definitionen av god ekonomisk hushållning är att såväl kommunens finansiella som verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer.

2.5.2.3 RESULTATSTYRNING

Resultatstyrning syftar till att utifrån grunduppdraget säkerställa verksamhetens kvalitet och effektivitet och att invånarnas/kundernas behov blir tillgodosedda.

För att bedöma om verksamheten utför sitt uppdrag med god kvalitet och effektivitet identifieras kritiska kvalitetsfaktorer utifrån de tre nyttoperspektiven. I syfte att kvalitetssäkra varje kvalitetsfaktor ska en eller flera kvalitetsindikatorer tas fram. En kvalitetsindikator är ett mått på uppnådd kvalitet och/eller effektivitet. Kritiska kvalitetsfaktorer och kvalitetsindikatorer ingår i varje verksamhetsplan och definieras och analyseras utifrån respektive nyttoperspektiv.

Mätmetod, rutin för mätning och analys ska ha definierats för att säkerställa att det genomförs kontinuerligt och enhetligt. Slutsatserna från analysen ska ligga till grund för återkopplingen till uppdragsgivaren samt utgör tillsammans med omvärldsanalysen ett underlag för planeringen av verksamheten både gällande anpassningar i grunduppdraget och ständiga förbättringar.

Detta innebär en förflyttning i uppföljningen, från nyckeltal av kvantitativ karaktär, till kvantitativa och kvalitativa indikatorer, från verksamhetsberättelser (vad vi har gjort), till resultatanalyser (resultat, prestationer och effekter) samt från sammanställning och kommentarer till utvärdering och slutsatser.

Med detta sätt att följa upp verksamheterna önskar vi uppnå ett större fokus på resultat istället för resurser, med andra ord vad vi får för effekt för våra kommuninvånare/kunder, för medarbetarna och för ekonomin. Uppföljning av kvalitetsfaktorer, kvalitetsindikatorer samt arbetet med förbättringsåtgärder är ett systematiskt och ständigt pågående kvalitets- och förbättringsarbete.

2.5.2.4 MÅLSTYRNING

Målstyrning syftar till genomförande av planer för att uppnå utvecklingsmål. Med utgångspunkt från kommunens och verksamheternas grunduppdrag och utvecklingsbehov beslutar politiken om utvecklingsmål på kommun- och förvaltningsnivå. Till målen kopplas också strategier och relevanta indikatorer, som indikerar graden av måluppfyllelse. Förvaltningen bestämmer utifrån beslutade utvecklingsmål vilka aktiviteter som ska genomföras för att uppnå målen. Verksamheter och enheter bidrar med sitt engagemang i de aktiviteter som finns kopplade till utvecklingsmålen på kommun- och förvaltningsnivå.

Prioriterade mål, inriktningar och uppdrag

Kommunens utvecklingsmål samt finansiella mål inför kommande år antas av kommunfullmäktige och ligger till grund för den fortsatta budgetberedningen. Beredningen genomförs av kommunledning och nämndernas presidier. Prioriteringarna tas fram med utgångspunkt från utvecklingsmål och i dialog med kommundirektörens ledningsgrupp. Ansvar för planering och verkställande av åtgärder för att uppnå respektive prioritering åligger kommundirektörens ledningsgrupp. Detta genom en handlingsplan inklusive

resurstilldelning.

Nämndernas och styrelsens utvecklingsplan

Nämndernas och styrelsens eventuella utvecklingsmål och strategier för att nå dessa bereds av respektive förvaltnings ledningsgrupp och presidiet. Ansvar för planering och verkställande av åtgärder för att uppnå respektive utvecklingsmål åligger förvaltningens ledningsgrupp.

Kommunfullmäktiges övergripande utvecklingsmål ska genomsyra all planering och utförande av verksamheten och via vertikal dialog återkopplas till närmsta nivå.

2.5.3 UPPSIKTSPLIKT OCH INTERN KONTROLL

Den interna kontrollen i Dals-Eds kommun styrs av "Reglemente för intern kontroll" antaget av kommunfullmäktige 2003-11-19 och reviderat i kommunfullmäktige 2019-06-19.

Reglementet syftar till att säkerställa att styrelsen och nämnderna upprätthåller en tillfredställande intern kontroll, som innebär att med rimlig grad av säkerhet säkerställa att följande mål uppnås:

- Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet.
- Tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten.
- Efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer mm.

En bra intern kontroll bidrar till att skapa värde för organisationen och förebygger, upptäcker och åtgärdar fel och brister som hindrar organisationen att nå sina mål och utföra sitt uppdrag.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att tillse att det finns en god intern kontroll. I kommunen finns en internkontrollorganisation upprättad samt förvaltningsövergripande anvisningar. Nämnderna har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Årshjulsprocessen för internkontrollen innefattar att varje nämnd/förvaltningen genomför en riskanalys och utifrån denna upprättas en intrernkontrollplan. Kontrollmomenten genomförs efter beslutad frekvens och dokumenteras samt analyseras och förbättringsåtgärder tas fram.

2.6 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING

2.6.1 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

I kommunens "Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv" föreskrivs bland annat att: "God ekonomisk hushållning innebär att såväl kommunens finansiella som verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer."

År 2015 bedömdes att god ekonomisk hushållning inte kan säkerställas långsiktigt enligt riktlinjerna. Främsta skälet var ökande budgetunderskott i den treåriga budgetprognosen men även bristande resurser att arbeta med kommunövergripande ledning, styrning och analys för att uppnå budget i balans. Kommunfullmäktige beslutade därför i augusti om ett antal analys- och anpassningsuppdrag till kommunstyrelse och nämnder, där det mest omfattande var kommunstyrelsens uppdrag att ta fram en plan för en långsiktigt hållbar budget inför 2017. Arbetet inleddes omgående under ledning av kommunchefens ledningsgrupp.

2.6.2 FINANSIELL ANALYS

Årets resultat enligt resultaträkningen (förändring av eget kapital)

Dals-Eds kommun redovisade 2023 ett underskott på 2,4 mkr, vilket jämfört med 2022 var en försämring med 16 mkr.

Med ett budgeterat resultat 2023 på -15,0 mkr så blev årets resultat +12,6 mkr bättre än vad som var budgeterat.

Riksdagen beslutade under 2020 om ett nytt anslag, Stöd till kommunsektorn för att stärka välfärden. Medlen på anslaget fördelades med 70 procent till kommunerna och 30 procent till regionerna. Medlen har fördelats proportionellt utifrån befolkningsmängd, lika mycket i kronor per invånare. Totalt beslutade riksdagen om extra tillskott till kommunerna med 19,4 miljarder kronor för 2020. Av dessa erhöll Dals-Eds kommun totalt 9,1 mkr i extra generell statsbidrag för 2020.

12,5 miljarder av dessa har permanentats för kommunerna och innebär ett tillskott för Dals-Eds kommun med 4,1 mkr för 2021 och framåt. I samband med budgetpropositionen för 2022 så ökades det generella statsbidraget med ytterligare 2,1 miljarder till kommunerna vilket innebär ytterligare generellt statsbidrag till Dals-Eds kommun med 2,7 mkr för 2022. Under 2023 har Dals-Eds kommun erhållit 2,7 mkr stöd för befolkningsmässiga utmaningar som är särskilt relevant för mindre kommuner. Dessutom har vi beviljats ett El-stöd på 1,7 mkr för perioden 1 november 2021 till 30 september 2022. Bidraget som har redan nämnt återfinns under finansförvaltningen.

Skatteunderlaget för åren 2019-2022 har ökat i en högre takt än tidigare beräkningar vilket fått till följd positiva slutavräkningsposter. Detta har påverkat Dals-Eds kommuns skatteintäkter för året med totalt +3,7 mkr.

På grund av coronaviruset införde regeringen även tillfälliga regler för sjuklönekostnader. Dals-Eds kommun har erhållit totalt 0,1 mkr i ersättning för sjuklönekostnader under 2023. Ersättningen har redovisats under finansverksamheten.

Budgetavvikelsen för kommunens nämnder var +2,7 mkr. Socialnämndens budgetavvikelse uppgick till -1,3 mkr. FOKUS-nämnden redovisade en budgetavvikelse på +0,6 mkr. Samhällsbyggnadsförvaltningen budgetavvikelse uppgick till +1,1 mkr. Kommunledningsförvaltningen budgetavvikelse uppgick till +2,2 mkr.

Budgeten för 2024-2026 grunder sig på skatteunderlagsprognoser från SKR oktober 2023. I december gjorde SKR en ny bedömning.

SKR:s Sammantaget visar vår december prognos för skatteunderlaget en svagare utveckling fram till 2027 jämfört med den prognos som publicerades i oktober 2023, Aktuell Ekonomi 23:41. Det slutliga utfallet för 2022 blev lite högre än de preliminära utfallen indikerat. Även utvecklingen 2023 har reviderats upp, på grund av en högre lönesumma genom en starkare arbetsmarknad (utfall till och med oktober). Ökningstakten framöver revideras däremot ned såpass att tidigare års ökningarna sammantaget mer än uttraderas sett till hela perioden.

En komplicerande faktor när prognosrevideringarna skall studeras är att arbetade timmar revideras relativt kraftigt i de senaste publiceringarna av nationalräkenskaperna (NR). De senaste publiceringstillfällena har påvisat detta. Utifrån lönesumman och antalet arbetade timmar räknas timlönen enligt NR ut som en kvot. Den är uppreviderad med 1 procentenhet till en ökning på nästan 4 procent under 2023 (högre lönesumma och mindre ökning av arbetade timmar jämfört med tidigare).

Källa: SKR cirkulär 23:56 2023-12-14

Årets resultat efter balanskravsjusteringar (enligt 12 § Kommunallagen)

Årets resultat efter balanskravsjusteringar är -2,5 mkr, vilket jämfört med 2022 var en försämring med 14,3 mkr.

Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster (jämförelsestörande poster är resultat av händelser eller transaktioner som inte är extraordinära, men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder)

Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster på -2,5 mkr, vilket är 14,3 mkr sämre än 2022.

Årets resultat och jämförelsestörande poster

	2021	2022	2023
Årets resultat (mkr)	17,7	13,6	-2,4
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster (mkr)	18,0	11,8	-2,5
Årets resultat / skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag (%)	5,0	3,7	-0,6
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster / skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag (%)	5,1	3,2	-0,6

Årets resultat försämrade under årets från 13,6 mkr under 2022 till -2,4 mkr under 2023. Relateras kommunens resultat till skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag redovisade kommunen under 2023 ett resultat på -0,6 procent. Under 2021 och 2022 uppgick motsvarande resultat till +5,0 procent respektive +3,7 procent.

Under 2022 och 2023 redovisade ett antal jämförelsestörande poster, såsom realisationsvinster vid försäljningar samt engångskostnader vid utrangering av anläggningstillgångar.

Exkluderas de jämförelsestörande posterna uppgick årets resultat under 2022 till 3,2 procent av skatteintäkterna. Under 2023 var motsvarande nivå -0,6 procent. Det innebär att det löpande driftsresultatet för kommunen exklusive jämförelsestörande engångsposter låg på i snitt 2,6 procent under perioden.

Ett av Dals-Eds kommuns finansiella mål för god ekonomisk hushållning är att resultatet inklusive samtliga pensionsförpliktelser under en treårsbudgetperiod ska vara så stort att investeringar inom skattefinansierad verksamhet, med undantag av stora och långsiktiga investeringar, kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader. Det innebär att kommunens kort- och långsiktiga finansiella handlingsutrymme, i form av likviditet och soliditet behålls. Under den senaste treårsperioden har Dals-Eds kommun redovisat ett resultat på i genomsnitt 9,6 mkr per år. Det innebär att kommunen uppfyller resultatmålet för den rullande treårsperioden till 2023.

Nettokostnadsandel

%	2021	2022	2023
Verksamhetens intäkter och kostnader (netto)	90,7	*94,3	96,5
Planenliga avskrivningar	4,3	4,1	4,4
Nettokostnadsandel exkl. jämförelsestörande poster och finansnetto	95,0	98,4	100,9
Finansnetto	-0,1	*-2,1	-0,3
Nettokostnadsandel exkl. jämförelsestörande poster	94,9	96,3	100,6
Jämförelsestörande engångsposter	-0,1	0,5	0,0
Nettokostnadsandel i relation till skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag	94,8	96,8	100,6
*Beloppet har ändrats (inlösen av överskottsfond 2022, 7,6 mkr).			

En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning är att balansen mellan löpande intäkter och kostnader är god. Ett djuplodande mått på denna balans är nettokostnadsandelen, som innebär att samtliga löpande kostnader inklusive finansnetto relateras till skatteintäkter samt statsbidrag och utjämning. Redovisas en nettokostnadsandel under 100 % har kommunen positiv balans mellan löpande kostnader och intäkter. En nettokostnadsandel på 97-98 % kan betraktas som god ekonomisk hushållning för Dals-Eds kommun. Sett över en längre tidsperiod, klarar då kommunen av att finansiera ersättningsinvesteringar och nyinvesteringar.

När Dals-Eds kommuns nettokostnadsandel analyseras, framgår det att nettot av verksamhetens intäkter och kostnader under 2023 tog i anspråk 96,5 % av skatteintäkterna, vilket är en ökning med 2,2 procentenheter jämfört med 2022.

Vidare tog avskrivningarna i anspråk 4,4 %, vilket var 0,3 procentenheter högre än föregående år. Avskrivningarna är kommunens periodiserade kostnader för investeringar.

Finansnettot uppgick till -0,3 %, vilket innebär att de finansiella kostnaderna översteg de finansiella kostnaderna under 2022. Samtidigt var de finansiella intäkterna för 2023 lägre än de under 2022. Den ökade finansiella kostnaden förklaras av en höjning av en del av låneränta som genomförts under 2022 och 2023. Det är värt att notera att trots denna höjning finns fortfarande en låg upplåningsräntan på externa lån som balanseras av dels borgensavgiften från det kommunala bostadsbolaget och dels avkastning på placering av likvida medel. Under både 2022 och 2023 genomförde kommunen en inlösen av överskottsfonden, vilket resulterade i ökade finansiella intäkter med 7,6 mkr och 1,7 mkr respektive.

Detta innebär att kommunens nettokostnader och finansnetto tog i anspråk 100,6% av skatteintäkterna, vilket var 4,3 procentenheter högre än 2022.

Kommunen har under 2021- 2023 haft några jämförelsestörande poster som har påverkat resultatet både positivt och negativt. Som andel av skatteintäkterna uppgick de till -0,1% (2021) 0,5% (2022) och 0,01 % under 2023.

Totalt uppgick nettokostnadsandelen till 100,6% under 2023, vilket innebar att kommunens kostnader var högre än kommunens intäkter. Det var en försämring jämfört med 2021-2022.

Årets investeringar

	2021	2022	2023
Investeringsvolym brutto (mkr)	40,9	32,7	16,9
Investeringsvolym efter avdrag för investeringsinkomster (mkr)	31,4	32,4	16,5
Investeringsvolym / skatteintäkter (%)	9,0	*8,8	4,2

*Procent har ändrats

Dals-Eds kommuns samlade investeringsvolym under 2023 uppgick till 16,9 mkr, vilket var en minskning med 15,8 mkr eller 48 % jämfört med 2022, samt en minskning med 24,0 mkr eller 59% jämfört med 2021.

Den större delen av investeringarna år 2023 var avsedda för ventilationssystem för Utsikten.

Efter avdrag för årets investeringsinkomster uppgick investeringarna netto till 16,5 mkr, vilket var 15,9 mkr lägre än under 2022. Den stora skillnaden mellan brutto och nettonivå under 2021 förklaras genom att kommunen erhållit bidrag för sanering av Bältnäs- och Leområdet om totalt 9,5 mkr. I 2022 har vi använt bidraget och aktiverat tillgångar därför det finns inte stora skillnad mellan netto och brutto i både 2022 och 2023.

Cirka 31 % av kommunens investeringar exklusive investeringsinkomster gjordes för investeringar i VA-verksamhet och renhållningsverksamhet och 45% avsåg fastighetsinvesteringar.

Självfinansieringsgraden av investeringar

%	2021	2022	2023
Självfinansieringsgraden av nettoinvesteringar	104	89	89

Självfinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med årets resultat plus avskrivningar. 100 % innebär att kommunen kan självfinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks. Med nettoinvesteringar avses anskaffning av immateriella och materiella anläggningstillgångar med avdrag för investeringsinkomster.

Med självfinansieringsgrad avses skatteintäkter och eventuella försäljningsinkomster som kommunen har erhållit vid försäljning av materiella anläggningstillgångar. Dessa har sedan ställts i relation till nettoinvesteringar.

Självfinansieringsgraden av investeringarna efter avdrag för investeringsinkomster uppgick 2023 till 89 %. Detta innebar att investeringarna under året har finansierats med skatteintäkter och investeringsinkomster samt tidigare upparbetade likvida medel.

Kommunen har som mål att investeringar i skattefinansierad verksamhet i första hand ska finansieras med egna medel samt att lånefinansiering av investeringar endast ska vara möjligt i affärsdrivande verksamheter.

Kommunens självfinansieringsgrad av investeringarna uppgick till 94 % i genomsnitt per år under de tre senaste åren inklusive upplåning i affärsdrivande verksamheter.

EGET KAPITAL & SOLIDITET

Likviditet ur ett riskperspektiv

%	2021	2022	2023
Kassalikviditet	76	74	67

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts.

Kassalikviditeten uppgick vid årsskiftet till 67 %, vilket ska jämföras med 74 % under 2022. Med likviditetmedel som har minskat till 67 %, är det nu av yttersta vikt för kommunen att snart utarbeta en plan för både kort och medellångsiktigt finansiellt perspektiv. Åtgärder behöver identifieras och implementeras för att effektivt hantera finansiella betalningstoppar och säkerställa att målet om 70 % likviditetmedel kan upprätthållas.

På medellång och lång sikt så arbetar kommunen med den av Kommunfullmäktige fastställda planen för Långsiktigt hållbar Ekonomi och Verksamhet (LEV) som bland annat syftar till att få en balans i ekonomin.

mkr	2021	2022	2023
Extern låneskuld	113,0	107,6	102,2
Kortfristig del	-5,4	-5,4	-5,4

Kommunens externa låneskuld uppgick vid årsskiftet 2023 till 102,2 mkr, vilket var en minskning jämfört med årsskiftet 2022. Kommunen har under året amorterat 5,4 mkr som avser planerlig amortering för året.

Kommunens externa låneskuld hade en genomsnittlig räntebindningstid på 2,1 år per 31 december 2023.

Soliditet

%	2021	2022	2023	Snitt i riket 2022
Soliditet enligt balansräkningen	44	48	47	43,8
Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt	22	28	28	31,9

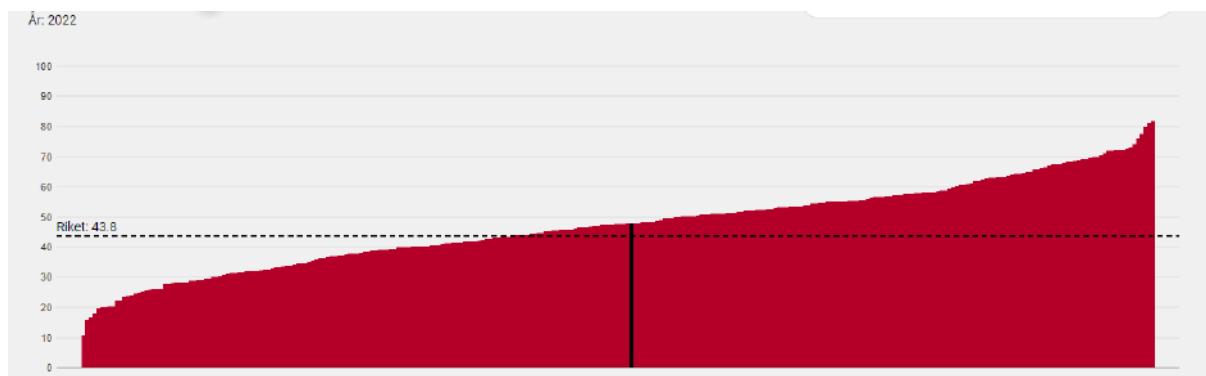
Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Det visar i vilken utsträckning kommunens tillgångar har finansierats med eget kapital respektive skulder. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan behålls eller utvecklas i positiv riktning. En förbättrad soliditet innebär att kommunen minskar sin skuldsättningsgrad och därigenom ökar sitt finansiella handlingsutrymme inför framtiden.

Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt ligger kvar på en hög nivå, 28 %, Det förklaras genom att kommunen har klarat att finansiera stor del av sina investeringar med skatteintäkter.

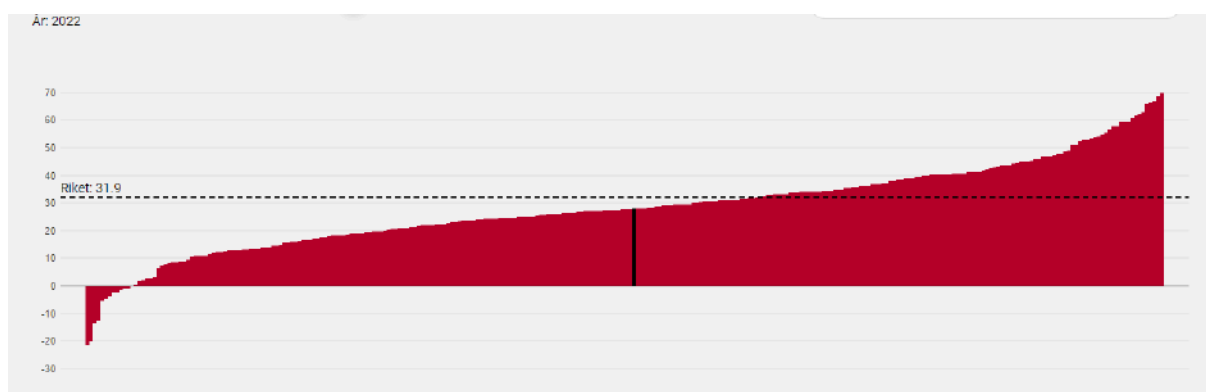
Genomsnittet för ovanstående soliditetsmått ligger bland Sveriges kommuner på cirka 43,8 % respektive 31,9 %. Nedan visas en bild på hur Dals-Eds kommun ligger i jämförelse med övriga kommuner i riket år 2022.

Svarta linjen nedan visar Dals-Eds nivå.

Soliditet enligt balansräkningen

Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt

Kommunfullmäktige har i de finansiella målen för 2023 angett att kommunens soliditet enligt balansräkningen inte ska vara lägre än 40 procent och inte minska fler än tre år i rad. Samtidigt ska soliditeten inklusive pensionsförpliktelser inte understiga 10 procent och på lång sikt öka.

Soliditeten har förbättrats mellan 2020-2023. Detta beroende på de senaste årens positiva resultat tillsammans med en lägre och mera normal investeringsnivå.

Ur ett finansiellt perspektiv så har resultatnivån de tre senaste åren gjort att kommunens förmåga att finansiera sina investeringar med egna medel ökat. Detta har därigenom inneburit att kommunen undviker den finansiella risken en hög låneskuld innebär. Resultatnivån har också medgett att oförutsedda utgifter kan rymmas utan att balanskravsresultatet blir negativt.

Kommunalskatt

%	2021	2022	2023	Genomsnittlig skattesats i länet 2023
Kommunen	23,21	23,21	23,21	21,81
Regionen/Landstinget	11,48	11,48	11,48	
Kyrkan				
- varav kyrkoavgift	1,63	1,63	1,63	
- varav begravningsavgift	0,25	0,25	0,25	
Summa, ej kyrkoavgift	34,94	34,94	34,94	
Summa inkl kyrkoavgift	36,56	36,56	36,56	

År 2023 uppgick Dals-Eds kommuns skattesats till 23,21 %. Skattesatsen har varit oförändrad de elfte senaste åren. Inför 2012 skedde en skatteväxling med Regionen/Landstinget om 43 öre då ansvaret för kollektivtrafiken flyttades.

I de 49 kommunerna i Västra Götalands län varierade kommunernas skattesatser under 2023 mellan 19,96 % i Partille till 23,38 % i Munkedal. Den genomsnittliga skattesatsen i länet uppgick under 2023 till 21,81 %.

Pensionsförpliktelser

mkr	2021	2022	2023
Avsatt till pensioner inklusive löneskatt	12,2	13,4	11,8
Pensionsförpliktelser inklusive löneskatt som redovisas som ansvarsförbindelse	103,1	90,9	87,9
Summa pensionsförpliktelser	115,3	104,3	99,7

Ur risksynpunkt är kommunens pensionsförpliktelser viktiga att beakta, eftersom skulden ska finansieras de kommande 50 åren. Det totala pensionsåtagandet uppgick vid årets slut till 87,9 mkr. Av dessa redovisas 11,8 mkr i balansräkningen som en avsättning och 87,9 mkr återfinns utanför balansräkningen som en ansvarsförbindelse. Den avser pensioner intjänade till och med 1997.

Den del av pensionsåtagandet som utgör ansvarsförbindelse är ofinansierad, då den återfinns utanför balansräkningen. Under 2006 samt 2015 och 2022 gjordes inlösen på delar av ansvarsförbindelsen med 7,5 mkr respektive 11,7 mkr och 9,6 mkr inklusive löneskatt. I början på 2023 utbetalades medel från överskotts-fonden inom Skandia, dessa användes för ytterligare inlösen på delar av ansvarsförbindelsen med 2,1 mkr inklusive löneskatt.

Syftet med dessa inbetalningar är att minska de negativa effekterna som uppstår när stora utbetalningar av ansvarsförbindelsen kommer att göras i framtiden.

Kommunens borgensåtaganden

Ändamål (mkr)	2021	2022	2023
Egna bolag	260,0	257,9	255,5
Småhus	0,0	0,0	0,0
Föreningar	1,2	1,2	1,1
Övrigt	10,7	5,6	7,2
Totala borgensåtaganden	271,9	264,7	263,8

Kommunen tecknar i vissa fall borgen för lån till det kommunala bolaget, men även för andra externa verksamheter.

Kommunens samlade borgensåtagande för lån uppgick 2023 till 263,8 mkr, vilket var en minskning med 0,9 mkr i förhållande till 2022 och en minskning med 8,1 mkr i förhållande till 2021. Ökning i posten övrigt under 2023 beror på ökande åtagande avseende finansiell leasing av personbilar.

Dals-Eds kommun har inte infriat några borgensåtaganden under 2023 och det finns inga indikationer på att så skulle behöva ske inom de kommande åren. Då ca 97 % av den totala borgensförbindelsen utgörs av borgen gentemot Edshus AB, är den generella bedömningen, att risken är låg då bolagets verksamhet omfattas av att äga och förvalta fastigheter. I fastigheter finns ofta stora dolda värden, vilka ofta försvarar ytterligare lån. Vakansgraden är relativt låg.

Utfall i förhållande till budget

mkr	2021	2022	2023
Avvikelse nämnder	-8,9	-7,0	2,7
Avvikelse årets resultat	10,4	1,4	12,6

Jämfört med budget redovisade kommunen ett överskott på 12,6 mkr, då kommunen för 2023 budgeterade ett resultat på -15,0 mkr.

Budgetavvikelsen för kommunens nämnder var +2,7 mkr.

Socialnämndens budgetavvikelse uppgick till -1,3 mkr. FOKUS-nämnden redovisade en budgetavvikelse på +0,6 mkr. Dessutom kommunstyrelsens kommunledningsförvaltning redovisade ett överskott mot budget på 2,2 mkr medan kommunstyrelsens samhällsbyggnadsförvaltning redovisade ett överskott mot budget på 1,1 mkr.

Prognosavvikelser

Jämfört med augusti respektive år (%)	2021	2022	2023
Avvikelse nämnder	1,5	0,6	0,5
Avvikelse årets resultat	2,5	1,2	2,2

Ovanstående jämförelser visar avvikelserna från den prognos som gjordes i augusti respektive år i samband med delårsbokslutet. Avvikelserna ställs sedan i relation till verksamhetens nettokostnad för helåret och visas i procent. Observera att avvikelserna kan både innebära att utfallet blivit bättre eller sämre än prognos.

En god prognossäkerhet innebär att kommunen har goda förutsättningar att anpassa sig till förändrade förutsättningar under året. En prognosavvikelse under 1 % av kostnadsomslutningen innebär en god prognossäkerhet. Budgetföljsamhet är ett annat mått på

kommunens finansiella kontroll. Budgetavvikelsen bör ligga så nära noll som möjligt.

Årets resultat innebar att kommunens ekonomiska marginal försämrats jämfört med nivån vid ingången av året och sett över den senaste treårsperioden ligger den genomsnittliga resultatnivån lägre än vad det finansiella målet anger. Ytterligare beskrivning och analys av de finansiella målen och god ekonomisk hushållning sker i nästa avsnitt.

Det faktum att Kommunfullmäktige antog en budget med ett minusresultat 2023 och 2024 vittnar om att innevarande och kommande år förväntas bli finansiellt tuffa för Dals-Eds kommun.

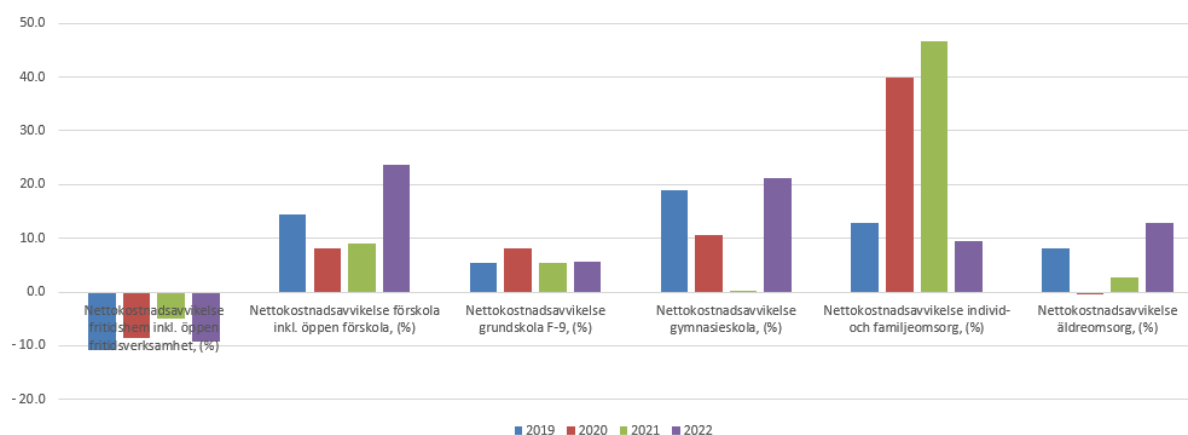
Arbetet med att på lång sikt anpassa nettokostnaderna till de finansiella förutsättningar som finns pågår enligt fullmäktiges beslutade Strategi för Långsiktigt hållbar Ekonomi och Verksamhet (LEV) och med tillitsbaserad styrning och ledning som verktyg och ledstjärna.

%	Bokslut 2021	Bokslut 2022	Bokslut 2023	Budget 2024
RESULTAT - KAPACITET				
Skatteintäktsutveckling	2,5	6,0	4,0	1,0
Nettokostnadsutveckling exkl. jämförelsestörande poster	2,0	8,2	6,4	5,2
Nettokostnadsandel	94,8	96,8	100,6	105,6
- Verksamhetens intäkter och kostnader (netto)	90,7	*94,3	96,5	100,5
- Planenliga avskrivningar	4,3	4,1	4,4	4,5
- Finansnetto	-0,1	*-2,1	-0,3	0,6
- Jämförelsestörande engångsposter	-0,1	0,5	0,0	0,0
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster/ skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag	5,1	3,2	-0,6	-5,7
Årets resultat / skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag	5,0	3,7	-0,6	-5,7
Självfinansieringsgrad av årets nettoinvesteringar	104	89	89	-17,9
Nettoinvesteringar / skatteintäkter	9,0	*8,8	4,2	6,5
Soliditet enligt balansräkningen	44	48	47	39
Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser	22	28	28	20
Total skuld- och avsättningsgrad	56	52	53	61
varav avsättningsgrad	3	3	3	3
varav kortfristig skuldsättningsgrad	23	22	24	22

%	Bokslut 2021	Bokslut 2022	Bokslut 2023	Budget 2024
varav långfristig skuldsättningsgrad	30	27	26	36
Kommunal skattesats	23,21	23,21	23,21	23,21
RISK OCH KONTROLL				
Kassalikviditet	76	74	67	58

Beloppet har ändrats (inlösen av överskottsfond 2022, 7,6 mkr).

Nettokostnadsavvikelsen nedan jämför nettokostnaden med referenskostnaden ("statistiskt förväntad" kostnad). Resultat över 0 indikerar högt kostnadsläge, på grund av hög ambitionsnivå och/eller låg effektivitet.

2.6.3 BALANSKRAVSRESULTAT

BALANSKRAVSRESULTAT

Balanskravet är ytterligare ett lagstadgat krav som kommunen måste uppfylla enligt kommunallagen. Det trädde i kraft år 2000 och utgör en undre gräns för vilket resultat som är tillåtet att budgetera och redovisa.

Balanskravet innebär i korthet att kommuner och landsting ska besluta om en budget där intäkterna överstiger kostnaderna. Om resultatet ändå blir negativt i bokslutet är huvudprincipen att underskottet ska kompenseras med motsvarande överskott inom tre år och att kommunfullmäktige i en plan ska ange hur det ska ske. Det finns dock ett undantag från huvudprincipen. Kommunfullmäktige kan med hänvisning till synnerliga skäl besluta om att inte återställa hela eller delar av ett underskott. Dessa ska då tydligt specificeras i förvaltningsberättelsen i årsredovisningen.

Varje år ska det i förvaltningsberättelsen i årsredovisningen redovisas en balanskravsutredning. Den redovisas i tabell 1. Den inleds med att årets resultat, vilket reduceras eller tillförs med ett antal poster enligt lagsstiftningen. När det är gjort, får man fram "Årets resultat efter balanskravsutredning före avsättning till RUR".

Nästa steg i balanskravsutredningen utgörs av medel som förs till eller från resultatutjämningsreserven (RUR). Sedan 2013 är det möjligt för kommuner och landsting att tillämpa RUR och under vissa förutsättningar föra medel mellan olika år. Tanken är att

överskott ska kunna reserveras i RUR under finansiellt goda tider, då skatteintäkterna ökar ordentligt, för att sedan användas för att täcka hela eller delar av underskott under svagare tider, då skatteintäkterna minskar eller endast måttligt ökar. RUR ska därigenom bidra med att skapa stabilare planeringsförutsättningar för kommuner och landsting. Den bakomliggande tanken är att det rådande konjunkturläget inte ska påverka resurstilldelningen till verksamheterna i alltför hög utsträckning. Behovet av servicen som kommuner och landsting tillhandahåller minskar i regel inte i en lågkonjunktur, det kan snarare vara tvärtom för vissa delar av verksamheten. Dessutom framstår det inte som ändamålsenligt att behöva göra tillfälliga nerdragningar i verksamheten som sedan måste byggas upp igen när lågkonjunkturen är över.

Dals-Eds kommun har beslutat att använda sig av RUR. I enlighet med de krav som ställs i kommunallagens 8:e kapitel innehåller de av kommunen framtagna riktlinjerna för god ekonomisk hushållning även hanteringen av RUR.

Enligt kommunfullmäktiges riktlinjer kan en reservering till RUR göras med högst det belopp, som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar, som överstiger 1 % av skatteintäkter samt statsbidrag och utjämning. Det är i enlighet med lagens lägstanivå. Enligt kommunfullmäktiges riktlinjer kan en disponering från RUR göras, för att helt eller delvis täcka ett balanskravsunderskott, när skatteunderlagsprognosen för ett enskilt år faller under det tioåriga genomsnittet för skatteunderlagets utveckling. Detta ger kommunen goda förutsättningar att vid behov genomföra ett omställningsarbete och/eller överbygga en lågkonjunktur.

Prognosen för skatteunderlaget för år 2023 har legat under det tioåriga genomsnittet vid alla prognoser som användes i underlag för budget 2023 och också i de prognoser som presenterades under första halvåret 2023. De data som finns tillgängliga vid slutet av år 2023 visar dock att skatteunderlagets utveckling för året inte legat under det tioåriga snittet. Då underlag vid utgången av år 2023 visar att förutsättningar för att använda RUR inte är uppfyllda görs ingen disponering av RUR för att täcka årets balanskravsresultat.

BALANSKRAVSUTREDNING 2021 - 2023

mkr	2021	2022	2023
Årets resultat enligt resultaträkningen	17,7	13,6	-2,4
Avgår samtliga realisationsvinster	-0,3	-1,8	-0,1
Tillägg för vissa realisationsvinster enligt undantagsmöjligheter	0,0	0,0	0,0
Tillägg för vissa realisationsförluster enligt undantagsmöjligheter	0,0	0,0	0,0
Tillägg för orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0
Avgår återföring av orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	17,4	11,8	-2,5
Reservering till resultatutjämningsreserv (RUR)	-13,9	-8,1	0,0
Disponering från resultatutjämningsreserv (RUR)	0,0	0,0	0,0
Balanskravsresultat	3,5	3,7	-2,5

ÅTERSTÄLLNING AV BALANSKRAVSUNDERSKOTT

mkr	2021	2022	2023
Kvar att återställa från tidigare år (ingående värde)	0,0	0,0	0,0
Resultat efter justering av RUR	17,4	11,8	-2,5
Synnerliga skäl att inte återställa	11,4	0,0	2,5
Kvar att återställa från tidigare år (utgående värde)	0,0	0,0	0,0

2022-års resultat efter justering av RUR innebär att kommunen har återställt tidigare års balanskravsunderskott. Det innebär att kommunen inte har något kvarvarande balanskravsunderskott att återställa inför 2023. Under främst åren 2023-2024 syns en ovanligt kraftig kostnadsutveckling, främst avseende pensionskostnader, som inte går att möta med minskade kostnader i verksamheten eller ökade intäkter. Denna kostnadsutveckling är också till stor del av tillfällig art då prognoserna visar att pensionskostnaderna väntas sjunka igen från år 2025. Jämfört med år 2021 har pensionskostnaderna för år 2023 ökat med 23 mnkr eller 84 %. Kommunen har haft starka resultat under flera år, vilket återspeglas i att resultatutjämningsreserven vid årets ingång uppgick till 62,1 mkr. Mot bakgrund av att kostnadsökningen till stor del är av tillfällig art och de tidigare goda resultaten har kommunen valt att budgetera med negativa resultat för åren 2023 och 2024 för att sedan åter ha en ekonomi i balans. Det föreslås därför att Kommunfullmäktige anger synnerliga skäl att inte återställa 2023 års negativa balanskravsresultat.

RUR

mkr	2021	2022	2023
Ingående värde	40,2	54,0	62,1
Reservering till RUR	13,8	8,1	0,0
Disponering av RUR	0,0	0,0	0,0
Utgående värde	54,0	62,1	62,1

Kommunen har mellan 2010 till 2020 reserverat 40,2 mkr till resultatutjämningsreserven. För år 2021 och 2022 reserveras 13,8 mkr respektive 8,1 mkr till resultatutjämningsreserven. För 2023 medger balanskravsresultat ingen reservering.

2.6.4 UPPFÖLJNING FINANSIELLA MÅL

Dals-Eds kommun har fattat beslut om "Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv" under 2013. Dals-Eds kommuns riktlinjer för god ekonomisk hushållning tar sin utgångspunkt i att varje generation ska bekosta den kommunala service som konsumeras och därigenom lämna över en kommun med ett oförändrat finansiellt handlingsutrymme till kommande generationer. För att kunna leva upp till detta, har kommunen beslutat om sex finansiella mål. Dessa redovisas och följs i detta avsnitt. Uppföljningen av de verksamhetsmässiga målen för god ekonomisk hushållning återfinns under avsnitten "Uppföljning grunduppdrag" samt "Uppföljning utvecklingsmål"

1. Skattesatsen ska vara oförändrad på nivån 23,21 procent

Kommunfullmäktige konstaterar att kommunens skatteuttag ligger på en hög nivå i jämförelser med riket i övrigt och har så gjort under ett antal år. Omvärldens och medborgarnas ökande krav innebär dock att fler och fler kommuner och landsting har sett sig tvungna att höja skatteuttaget under de senaste åren. Kommunfullmäktiges målsättning är därför att med befintligt skatteuttag klara de nuvarande och kommande utmaningarna med en oförändrad skattesats.

Målet är uppnått genom att Kommunfullmäktige beslutat om oförändrad skattesats (23,21 %) för år 2023.

2. Investeringar inom affärsdrivande verksamheter (VA-/Renhållning, kommersiella fastigheter och exploateringar) kan om behov föreligger finansieras genom extern upplåning. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå

Kommunfullmäktige har i det finansiella målet sagt att kommunen gällande de investeringar som görs inom affärsdrivande verksamheter såsom VA-, renhållning, kommersiella fastigheter och exploatering kan finansieras med externa lån då dessa i slutändan finansieras via taxor och avgifter.

Målet är uppfyllt då kommunens amorteringsplan följer avskrivningsnivån för dessa investeringar. Beslut har tagits om nyupplåning inom affärsdrivande verksamheter utifrån investeringsplanen. Dessa har däremot inte verkställts då behov ännu inte uppkommit.

3. Kommunen ska inom skattefinansierade verksamheter i grunden finansiera sina investeringar med egna medel. Undantag från detta ska endast vara möjligt vid stora och långsiktiga investeringar, det vill säga där det är rimligt att kostnaderna för investeringen ska bäras även av kommande generationer. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå

Kommunfullmäktige har i det finansiella målet sagt att kommunen i grunden inte ska finansiera sina investeringar inom skattefinansierade verksamheter med externa lån utan dessa ska finansieras med skatteintäkter. Undantag från detta ska endast vara stora och långsiktiga investeringar där det är rimligt att kostnaderna för investeringen ska bäras även av kommande generationer. Med stora och långsiktiga investeringar avses investeringar och investeringsbidrag som överstiger 30 mkr och har en livslängd på minst 20 år.

Måttet för att mäta detta är självfinansieringsgraden av investeringarna som mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med årets resultat före avskrivningar. 100 procent innebär att kommunen kan självfinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks.

Målet är inte uppfyllt på Kommunens självfinansieringsgrad av investeringarna. Den genomsnittliga självfinansieringsgraden låg på 94 % per år under de tre senaste åren,

inklusive upplåning i affärsdrivande verksamheter. Däremot om vi utesluter affärsdrivande verksamheter, uppgick kommunens självfinansieringsgrad av investeringarna till 122 % i genomsnitt per år under samma tidsperiod.

4. Kassalikviditeten ska uppgå till minst 70 procent

Kommunfullmäktige har satt målet att kassalikviditeten ska uppgå till minst 70 procent, detta utifrån ett kort och medellångt finansiellt perspektiv som innebär att kommunen inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella betalningstoppar. En kassalikviditet som uppgår till 100 procent eller mer innebär att samtliga kortfristiga skulder kan finansieras direkt med egna medel. Målsättningen om en kassalikviditet om minst 70 procent är satt utifrån att en stor del av kommunens kortfristiga skulder är relativt konstant, såsom ferie- och semesterlöneskuld till personalen.

En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts.

Kommunens kassalikviditet gick ner till 67 procent vid bokslutstillfället. Målet är inte uppfyllt.

5. Kommunens soliditet ska inte vara lägre än 40 procent och inte minska fler än tre år i rad. Samtidigt ska soliditeten inklusive pensionsförpliktelser inte understiga 10 procent och på lång sikt öka

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med skatteintäkter. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan utvecklas i positiv riktning. Detta innebär då att kommunen blir mindre skuldsatt och ökar sitt finansiella handlingsutrymme inför framtiden.

Kommunfullmäktige har i sitt finansiella mål ansett att kommunens soliditet långsiktigt inte ska understiga 40 procent och inte heller minska fler än tre år i rad. Detta är en lägre nivå än tidigare målsättning beroende på att kommunen befinner sig i ett starkt expansivt läge med stora investeringar inom skola, omsorg och VA-området. På sikt behöver målsättningen återigen ökas för att minska kommunens skuldsättning och öka det finansiella handlingsutrymmet.

Kommunfullmäktige anser samtidigt att soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser inte ska understiga 10 procent och även denna ska på lång sikt öka.

Målet är uppfyllt med en soliditet vid bokslutstillfället på 47 procent. Motsvarande nivå inklusive pensionsförpliktelserna uppgick till 28 procent.

6. Resultatet inklusive samtliga pensionsförpliktelser ska under en treårsbudgetperiod vara så stort att investeringar inom skattefinansierad verksamhet, med undantag av stora och långsiktiga investeringar, kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader

Kommunens resultat inklusive reavinster/-förluster och med samtliga pensionsförpliktelser redovisade ska under en treårsbudgetperiod vara så stort att investeringar som inte är stora och långsiktiga (understigande 30 mkr och har en livslängd under 20 år, enligt lånefinansieringsmålet) kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader.

I den av Kommunfullmäktige fastställda budgeten för budgetåret 2023, plan 2024 och 2025 så framgår att resultatnivån ligger på -4 %, -3 % respektive +2 % per år. Dock fanns ingående underliggande obalanser med för höga nettokostnadsnivåer inom verksamheterna jämfört med

budgetens finansiella utrymme. Budgeten innehöll heller inga särskilt reserverade medel under fullmäktige för oförutsedda händelser/kostnader. Målet är inte uppfyllt.

Sammanfattningsvis innebär det att kommunen uppfyller tre av de sex finansiella målen för god ekonomisk hushållning under 2023.

2.6.5 UPPFÖLJNING GRUNDUPPDRAG

All kommunal verksamhet utgår ytterst från två grunduppdrag, *Välfärd & Service* samt *Demokrati & Samhällsutveckling*.

Välfärdsuppdraget omfattar ansvaret att leverera dagens välfärdstjänster till invånarna, såsom vård och omsorg, skola och annan service. Här ingår ansvaret som arbetsgivare och för den kommunala ekonomin.

Samhällsutvecklingsuppdraget handlar om att säkerställa en långsiktig hållbarhet för kommande generationers välfärd och goda liv. Det omfattar bl a infrastruktur, samhällsplanering, mark- och vattenanvändning, folkhälsa och trygghetsfrågor samt att tillsammans med näringsliv, föreningar, myndigheter och andra aktörer bidra att det blir ett bra samhälle att leva i och en attraktiv plats att utvecklas på. Här ingår arbete med demokratiutveckling, bland annat att skapa delaktighet och främja människors möjligheter till ansvar, insyn och inflytande.

Enligt kommunens styrmodell ska varje organisatorisk nivå följa upp och analysera sitt grunduppdrag. På en kommunfullmäktigenivå kan stöd för uppföljningen av grunduppdraget hittas i medborgarundersökningen via SCB, Statistiska Centralbyrån. Resultatet från senaste undersökningen hösten 2022 gav följande generella resultat.

Generellt

- 95,5 procent av kommunens invånare tycker att kommunen är en mycket eller ganska bra plats att bo och leva på. (Riket 92,4 procent)
- 89,6 procent av kommunens invånare tycker att kommunen sköter sina verksamheter på ett mycket eller ganska bra sätt. (Riket 80,7 procent)
- 72,9 procent av kommunens invånare kan rekommendera andra som inte bor i kommunen att flytta hit. (Riket 62,6 procent)
- 29,0 procent av kommunens invånare upplever att man har mycket eller ganska stora möjligheter till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter. (Riket 21,1 procent)

Om kommunens verksamheter, samhällsservice, trygghet och utbud

- Förskolan, skolan, äldreomsorgen, stöd till funktionshindrade och utsatta personer får samtliga högre betyg än riket.
- Invånarna är mer nöjda än riket med underhållet av den offentliga miljön. Däremot får lekparken ett sämre betyg än riket.
- Möjligheten att pendla till arbete och högre studier är mer begränsat än riket.
- Tillgången till kommunal service utanför tätorten är sämre än riket.
- Tillgången till hälso- och sjukvård, apotek, livsmedel, paketutlämning och tillräcklig internetuppkoppling är något bättre än riket.
- Tillgången och säkerheten på gång- och cykelvägar är bättre än riket medan möjligheterna att enkelt använda kollektivtrafik till vardagliga sysslor, fritidsaktiviteter samt för att enkelt kunna göra längre resor från kommunen utan att använda bil är sämre.
- Mötesplatser för unga och äldre upplevs bra men utbudet av kultur och nöjesliv sämre.

- Biblioteket har ett bra utbud av böcker och tidskrifter men utvecklingspotential gällande aktiviteter.
- Medborgarna är mer nöjda än riket med utbudet av motionsspår och friluftsområden. Invånarna är dock mindre nöjda jämfört med riket avseende öppettider och möjligheten att nyttja kommunens idrotts- och motionsanläggningar samt avseende utbudet av allmänna träningsplatser utomhus.
- Medborgarna känner sig mer trygga och mindre oroliga för att utsättas för våld och brott än riket. Räddningstjänsten får högt betyg medan polisens närvaro får låga betyg jämfört med riket.
- Hanteringen av hushållsavfall, dricksvatten och återvinningscentralen får bättre betyg än riket medan utbudet och möjligheterna till återvinning av förpackning är sämre än riket
- Bemötande vid kontakter med kommunen, information om, insyn och möjligheterna att vara med och tycka till och påverka kommunala beslut och utveckling är bättre än riket. Även i frågor om jämlikhet och integration får kommunen bättre betyg än riket.
- Medborgarna har ett högre förtroende för kommunen och politiker i kommunen jämfört med riket. Såväl kommunens anställda som politiker arbetar för kommunens bästa.

Skridskodisco i Terrassparken i början av 2024.

2.6.6 UPPFÖLJNING UTVECKLINGSMÅL

Kommunfullmäktige i Dals-Eds kommun antog i december 2019 utvecklingsplanen för åren 2020-2023. Till utvecklingsplanen hör visionen med mer långsiktiga målsättningar.

Dals-Ed den naturliga hållplatsen Dals-Ed är en inbjudande och inspirerande hållplats för fler människor i alla åldrar. Här stannar man gärna för alltid eller för en tid, och man vill gärna återvända. Vi utforskar livet med nyfikenhet och öppenhet - mitt i en vild och vacker natur. Här finns en god jordmån med stark växtkraft och det är enkelt att utvecklas. Vi värnar om varandra, vårdar vårt arv och bygger framtiden tillsammans på ett naturligt och hållbart sätt.

Utvecklingsplanen har fram till och med 2023 fyra utvecklingsområden; kompetens, demokrati, plats och miljö. Till varje utvecklingsområde hör två utvecklingsmål. I avsnitten nedan redovisas en bedömning av måluppfyllelsen samt kommentarer.

Flertalet åtgärder har sträckt sig över hela planperioden och några har inte fullt ut kunnat färdigställas. Nya förutsättningar i omvärlden har tillkommit under perioden och påverkat planeringsförutsättningarna och utfallet. Av de åtta utvecklingsmålen bedöms vid periodens slut fem mål uppfyllda och tre mål delvis uppfyllda. De mål som inte uppfylls handlar främst om kompetensförsörjning och attraktivitet.

De mål som ej bedöms uppfyllda inom perioden 2020-2023 kommer fortsätta arbetas med även i den nya utvecklingsplan som kommunfullmäktige har antagit för perioden 2024-2027. Den nya utvecklingsplanen har tagit sin utgångspunkt i våra största utmaningar: befolkningsutvecklingen, demografin och kompetensförsörjningen. För att skapa ett bättre fokus och bättre mätbarhet finns under kommande period bara ett utvecklingsmål - att bli 5000 invånare till år 2035. För att uppnå befolkningsmålet pekar utvecklingsplanen på två viktiga strategier att fokusera på framåt: ett aktivt arbete med vår marknadsföring för att lyfta platsens värden utifrån målgrupperna invånare, besökare och näringsliv samt att arbeta för att vara en attraktiv kommun som människor vill bo, leva och verka i.

KOMPETENS	
Hög kompetensmatchning	
En skola där varje elev når sin fulla potential	
DEMOKRATI	
Högt förtroende för kommunens politiker och organisation	
Engagerade invånare	
PLATS	
Attraktiva boendemiljöer	
Levande tätort och landsbygder	
MILJÖ	
Grön och skön naturkommun	
Hållbart samhälle	

2.6.6.1 KOMPETENS

2.6.6.1.1 Utvecklingsmål: Hög kompetensmatchning

Definition av målet:

Kommunens verksamheter och näringslivet har bra tillgång på arbetskraft med relevant kompetens. Invånarna i Dals-Ed har goda möjligheter till egen försörjning.

Bedömning måluppfyllelse:

Utvecklingsmålet har under planperioden präglats mycket av dels pandemin, där vissa branscher klarade sig väl medan andra varit mycket påverkade av restriktioner och nedstängningar och dels kriget i Ukraina som skapat osäkerhet på arbetsmarknaden, bland annat i form av höjda priser och försenade leveranser. Under dessa år har dock arbetsmarknaden i Dals-Ed klarat sig väl och bibehållit en låg arbetslöshet.

Arbetslösheten i Dals-Ed är fortsatt låg, vilket visar på goda förutsättningar till arbete och försörjning på platsen men det innebär också att det finns betydande svårigheter med kompetensförsörjning, både hos kommunen som arbetsgivare och hos näringslivet. Det innebär vidare att de individer som inte ännu etablerat sig på arbetsmarknaden till viss del står ganska långt ifrån den och det krävs insatser över tid för att de ska få rätt förutsättningar för att kunna etablera sig. Vi ser att vi fortsatt behöver utveckla vårt sätt att arbeta med kompetensutveckling och samverka mer med skola och utbildningsaktörer för att nå fler individer.

Flertalet åtgärder har pågått över hela planperioden och har inte helt kunnat färdigställas och avslutas på ett tillfredsställande sätt för perioden. En nära samverkan och dialog finns mellan aktuella parter och arbetssätt prövas mellan kommun och näringsliv men behöver hitta mer etablerade former. Bedömning görs att målet inte fullt ut uppfyllts under året och planperioden, främst med anledning av kompetensmatchningsbehovet.

Vy över Stora Le. I december 2023 fördubblades antalet tågavgångar.

2.6.6.1.2 Utvecklingsmål: En skola där varje elev når sin fulla potential

Definition av målet:

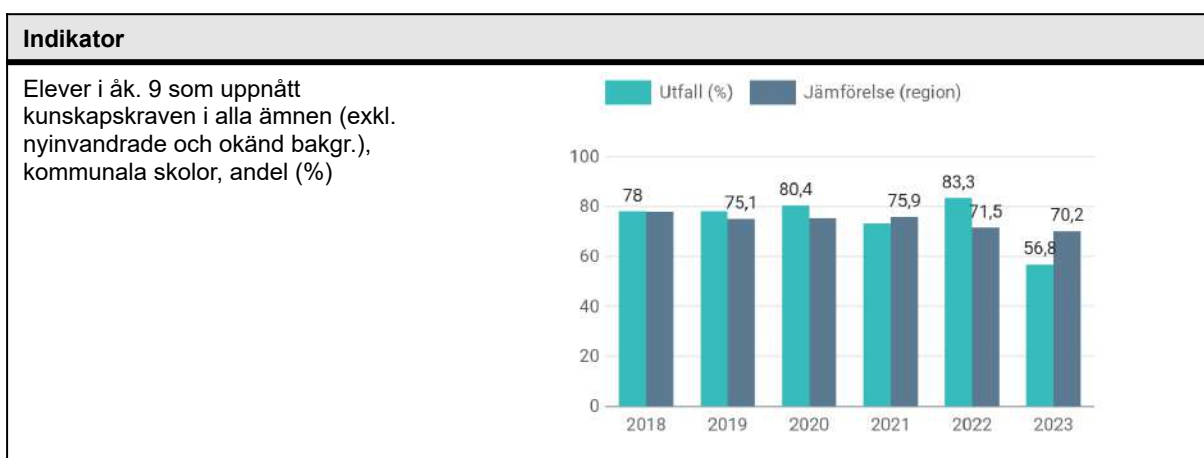
Elever ges stöd och stimulans i att utvecklas så långt som möjligt. Skola och näringsliv samverkar för att väcka intresse hos elever för entreprenörskap och för olika yrken.

Bedömning måluppfyllelse:

Perioden har präglats av det ekonomiskt ansträngda läget samt att antalet barn minskar, prognosen är en minskning med 125 barn de närmsta 10 åren. Samtliga aktiviteter inom målet har genomförts under perioden men nya behov uppkommer som påverkar resultatet. Problematisk skolfrånvaro har ökat under perioden och resultaten har minskat något. Främst märktes de sämre resultaten i årskurs 9 där 7 av 47 elever inte kom in på ett nationellt gymnasieprogram utan börjar på introduktionsprogram för att bli behöriga till gymnasiet. Det bedöms finnas flera olika orsaker till detta men problematisk skolfrånvaro bedöms vara en orsak och det är något som har ökat i främst grundskolan. Åtgärder pågår men mer behöver göras och bland annat genom delfinansiering av stat och region, planeras inrättande av skolsociala team för att bryta skolfrånvaron.

Aktiviteter har genomförts som planerat och resultatet för elever i åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, har sett till hela perioden stadigt legat runt 80% vilket genomgående över åren är något bättre än regionen. Mot slutet av perioden märks dock en nedgång och med de nya förstärkta behoven som tillkommit genom ökad skolfrånvaro görs bedömningen att målet endast delvis uppfylls.

2.6.6.2 DEMOKRATI

2.6.6.2.1 Utvecklingsmål: Högt förtroende för kommunens politiker och organisation

Definition av målet:

Invånarna i alla målgrupper är nöjda med möjligheterna till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter.

Invånarna känner trygghet i den offentliga servicen.

Bedömning måluppfyllelse:

Generellt finns ett högt förtroende för kommunens politiker utifrån senaste medborgarundersökningen, vilket är en mycket viktig faktor för tilliten och förtroendet för det politiska systemets möjligheter att klara av de utmaningar kommunen står inför när det gäller såväl välfärds- som utvecklingsuppdraget. Resultatet från undersökningen visar att medborgarna i högre grad än riket upplever att såväl politiker som personal arbetar för kommunens bästa och tar ansvar för kommunen, vilket indikerar att medborgarna har ett högre förtroende för kommunen och politiker i kommunen jämfört med riket.

Flertalet åtgärder har sträckt sig över planperioden och har inte fullt ut kunnat färdigställas under året. Bedömning görs dock att målet uppfylls utifrån medborgarundersökningens resultat och sammantaget utifrån de kvalitets- och nöjdhetsundersökningar som regelbundet genomförs i flera av kommunens verksamheter.

Kommunstyrelsens ordförande Andreas Nilsson och Kommunfullmäktiges ordförande Christina Virevik uppmärksammar årsdagen för innovationen av Ukraina med tyst minut.

2.6.6.2 Utvecklingsmål: Engagerade invånare

Definition av målet:

Invånarna i alla målgrupper vill och kan vara med och påverka i frågor som rör kommunen.

Bedömning måluppfyllelse:

Invånarna i Dals-Eds kommun uppvisar generellt ett stort engagemang och stolthet för bygden och kommunen. Det är viktigt att kommunen som organisation kan fånga upp och kanalisera det engagemang och den kunskap som finns bland invånarna för att bibehålla och utveckla de värden som finns i kommunen. Det är särskilt viktigt att kommunen kan engagera de unga i samhällsbygget och framförallt låta ännu fler delta för att skapa ett attraktivt samhälle. Kommunens organisation kan inte ensam möta alla förväntningar och behov varför fler i samhället behöver finnas med inte endast i att inkomma med förslag utan också att genomföra åtgärder som ökar platsens attraktivitet. Pandemin har påverkat detta arbete negativt sett till hela planperioden men mot slutet har planeringen och aktiviteterna delvis återupptagits och dialogen genom detta förstärkts. Bland annat har det nya platsvarumärket bidragit till en form för samverkan och stöd i kommunikationen för såväl kommun som företag och föreningar. Formerna för att vitalisera fullmäktiges sammanträden har prövats under perioden och hittat sin form tillsammans med det politikercafé där de folkvalda och allmänheten kan mötas för information och dialog. Utflyttning av fullmäktigesammanträden till de olika kommundelarna några tillfällen under året, ger förutsättningar att mötas i dialog mellan politiker och medborgare.

Flertalet aktiviteter har sträckt sig över planperioden och trots svårigheter att mötas och pröva former för dialog i samband med pandemin görs ändå sammantaget att målet bedöms uppfyllt.

Efter medborgarförslag och motion klubbade kommunstyrelsen i december 2023 igenom seniorbiljett för invånare i åldern 70 +.

2.6.6.3 PLATS

2.6.6.3.1 Utvecklingsmål: Attraktiva boendemiljöer

Definition av målet:

Invånarna i alla målgrupper är nöjda med utbudet av olika boendeformer.

Bedömning måluppfyllelse:

Medborgarundersökningen har bytt format och är inte jämförbar med tidigare resultat, men däremot kan jämförelser göras med riket. Medborgarna i Dals-Eds kommun är mer nöjda än riket i stort med kommunen som en plats att bo och leva på (Dals-Ed 95,5 %, riket 92,4 %). 72,9 % av medborgarna skulle också rekommendera andra att flytta hit (jfr riket 62,6 %).

Under 2022 genomfördes en marknadsundersökning kring bostäder med fokus på invånare i åldern 50+. Av undersökningen framkommer att det finns en efterfråga på centrurnära boende och ett intresse för bostäder vid Linden 2. I dagsläget finns dock lediga bostäder i det kommunala bostadsbolaget och även övriga fastighetsbolag har uppgett att efterfrågan minskat något från tidigare år. Demografikurvan visar på att andel äldre i kommunen kommer att öka inom de närmaste åren och det behöver säkerställas att det finns bostäder som motsvarar denna åldersgrupps behov och efterfråga på sikt.

I kommunen finns lediga tomter inom detaljplanerad mark som möjliggör för byggnation av olika typer av bostäder. Nybyggnation begränsas dock av hårda lånevillkor och att de höga produktionskostnaderna överstiger marknadspriserna. Osäkerheten i världen med bland annat inflation samt höga materialkostnader, räntekostnader och energipriser, kan tänkas bidra till minskad nybyggnation. Om de ökade kostnaderna består kan det bidra till att fler väljer att avyttra sin villa och bosätta sig i hyreslägenheter, vilket kan bidra till flyttkedjor och ökade möjligheter för framför allt yngre och barnfamiljer att komma in på bostadsmarknaden.

Utifrån invånarnas nöjdhet samt att det finns detaljplanerad mark med lediga tomter för byggnation av olika typer av bostäder görs bedömningen att målet kan anses uppfyllt.

Detaljplanen för Fågelvägarna ändrades tidigare under planperioden i syfte att möjliggöra för mer flexibel byggnation.

2.6.6.3.2 Utvecklingsmål: Levande tätort och landsbygder

Definition av målet:

Dals-Ed har ett attraktivt, välvårdat centrum med ett brett kommersiellt utbud.

I såväl tätort som landsbygder finns möjligheter till en aktiv fritid.

Bedömning måluppfyllelse:

Då medborgarundersökningen har bytt utformning kan ingen jämförelse göras mot tidigare år, men däremot kan jämförelse göras med riket.

I medborgarundersökningen får Dals-Ed sämre betyg än riket avseende utbudet av aktiviteter, caféer och restauranger, lekplatser, mötesplatser för ungdomar samt avseende lokalt kultur- och nöjesliv. Avseende träffpunkter för äldre får Dals-Eds kommun däremot högre betyg än riket.

Under perioden har arbetet med Le-området fortsatt i syfte om att skapa ett område för rekreation, turism och evenemang.

Arbete pågår med aktiviteter för att öka möjligheterna till ett mer attraktivt centrum genom bland annat en utveckling av de centrala parkerna samt Le-området, men då arbetet ännu inte är färdigställt har det inte bidragit till måluppfyllelse under perioden. I centrum finns också flera tomma verksamhetslokaler. En satsning för att minska upplevelsen av tomma lokaler är att flera av lokalernas skyltfönster har skyltats upp av andra butiker och verksamheter än de i centrum. Kommunen nyttjar skyltfönster för att visa upp Fritidsbanken och två stora skyltfönster har också använts för att marknadsföra kommunens tomter och större evenemang.

Flera evenemang har återupptagits efter pandemin och det har genomförts såväl marknader som valborgsmässosfirande. Under nationaldagen genomförde kulturskolan en uppskattad uppsättning av Masked Singer Dals-Ed som drog en stor publikskara till Terrassparken. Kommunen har också bidragit på olika vis till externa evenemang såsom countryfest, blodomloppet och monsterrace. Under 2022 antogs också kommunens nya platsvarumärke som ytterligare ska knyta samman extern kommunikation med evenemang och marknadsföring.

Flertalet åtgärder har genomförts, men flera åtgärder sträcker sig utöver planperioden och kan kopplas samman med den nya utvecklingsplanen. Bedömningen görs därmed att målet inte fullt ut anses uppfyllt.

Masked Singer Dals-Ed i Terrassparken, 6 juni 2023

2.6.6.4 MILJÖ

2.6.6.4.1 Utvecklingsmål: Grön och skön naturkommun

Definition av målet:

I Dals-Ed är skogs- och lantbruk en naturlig del av samhället. Kommunens naturvärden tas tillvara och bidrar till en väl utvecklad besöksnäring.

Bedömning måluppfyllelse:

Ingen uppdaterat statistik finns för andel förvärvsarbetande inom jord- och skogsbruk.

I kommunen finns en nationalpark som under 2023 hade omkring 10 000 besökare.

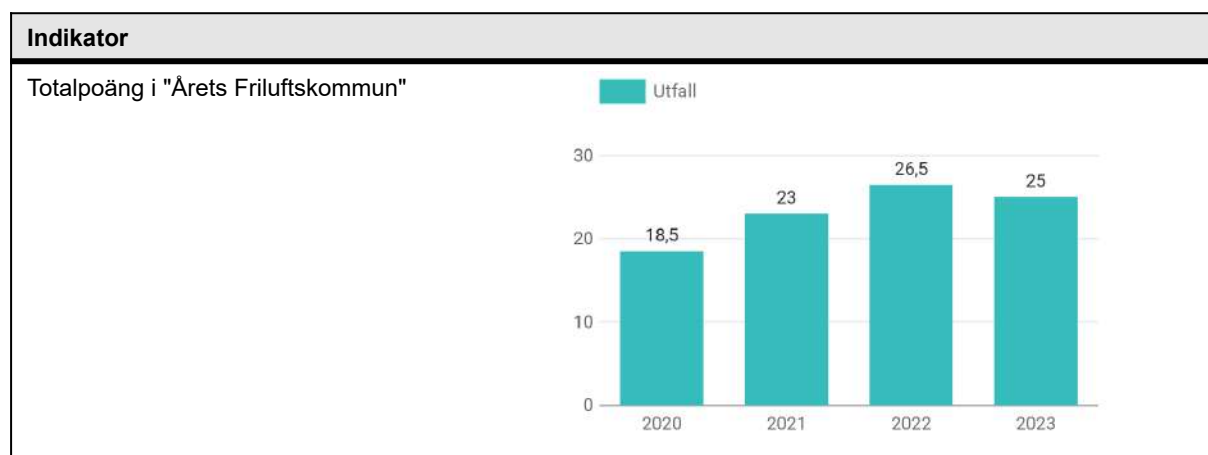
I undersökningen Sveriges friluftskommun 2023 får kommunen en liten försämring i såväl placering (-11 placeringar) som poäng (-1,5 poäng) jämfört med föregående år. Med en placering på plats 77 av totalt 217 deltagande kommuner bedöms ändå resultatet som godkänt. Totalt uppnår Dals-Eds kommun år 2023 25 poäng, vilket är en minskning från föregående år med 1,5 poäng.

Störst utvecklingspotential har tidigare funnits inom information och samarbete kring friluftsliv. Destinationsutvecklare tillsammans med näringslivsutvecklare arbetar aktivt inom sina tjänster med dialoger med besöksnäringen för ständig förbättring. Genom turistbyrån och kommunens konto Visit Dals-Ed arbetas aktivt med marknadsföring av kommunens friluftsområden och besöksmål. Kommunen deltar också i samarbeten genom bl.a. Visit Dalsland och projektet Hållbar Besöksnäring. Under säsongen 2023 testades ett koncept med en mobil turistbyrå, den s.k. "Visit-vagnen". Vagnen fanns på plats på olika platser runtom i kommunen. Konceptet ska utvärderas och förbättras inför nästa säsong, men det var ett uppskattat inspel och tillskott till de mer stationära info-pointsen.

Under 2021 gjordes en extra satsning på friluftslivet i form av "Friluftslivets år" med såväl aktiviteter som investeringar och planering för friluftsliv som syftade till att bidra till effekt även på lång sikt.

93 % av medborgarna svarar i medborgarundersökningen att de är nöjda med utbudet av friluftsområden i kommunen, vilket kan jämföras med rikets svar där 86,5 % var nöjda.

Då en stor andel av medborgarna är nöjda med de möjligheter som finns till friluftsliv i kommunen så görs bedömningen att målet uppfyllts.

2.6.6.4.2 Utvecklingsmål: Hållbart samhälle

Definition av målet:

Dals-Ed är en klimatsmart och fossilfri kommun som underlättar för invånare och besökare att bidra till det hållbara samhället. Det finns en stor produktion av grön energi.

Bedömning måluppfyllelse:

Dalslands miljö- och energiförbund ansvarar för att genomföra kommunens energiuppföljning. Uppföljningen avser ett år bakåt i tiden eftersom resultaten tar tid att sammanställa. Uppföljningen för år 2022 visar bland annat att kommunen fortsätter minska energibehovet genom att energieffektivisera och installera solceller på sina byggnader. Ytterligare en positiv aspekt i energiuppföljningen är att VA-enheten har sänkt sin energiförbrukning med ca 18 % gentemot föregående år. Detta har de lyckats med bland annat genom att byta ut tryckluftssystem i reningsverket samt ombyggnation av en pumpstation.

Under 2022 visar sammanställningen att kommunen körde på mindre andel biogas i sina biogasfordon, 42 % jämfört med 53 % året innan. Under 2023 lades biogasstationen ner i Dals-Ed och biogasbilarna håller på att fasa ut.

Medborgarundersökningen har ändrat form och resultatet för 2022 är därmed inte jämförbart med tidigare år. Av medborgarundersökningen framgår att invånarna är mer nöjda med utbudet av gång- och cykelvägar i Dals-Eds kommun än mot riket i helhet. (Dals-Ed 87,4 %, riket 81,3 %). Invånarna är dock mindre nöjda än riket avseende möjligheterna att transportera sig med kollektivtrafik vid vardagliga resor till arbete, skola och fritidsaktiviteter samt avseende möjligheten att göra längre resor från kommunen utan att använda bil. Av medborgarundersökningen framgår också en lägre nöjdhet kring utbudet av laddningsstationer för elfordon i kommunen jämfört med riket. (Dals-Ed 25,5 %, riket 30,1 %) Bedömningen görs dock att det såväl som alltid finns lediga laddningsstationer i centrum.

År 2022 var "Hållbarhetsåret" i Dals-Eds kommun och olika teman satte fokus på hur invånare, företag, föreningar och kommunala verksamheter kan bidra till ett hållbart samhälle. Ett arbete med plan för laddinfrastruktur pågår och under året har närtrafiken förbättrats, vilket möjliggör bättre förutsättningar för kollektiva vardagsresor.

Under 2023 har flera satsningar för ett hållbart samhälle gjorts i samverkan mellan kommunen och Dalslands miljö- och energiförbund. En översyn av styrdokument har gjorts i syfte att tydliggöra hållbarhetsarbetet. Ny energi- och klimatstrategi, nya klimatlöften och en ny klimatstyrande resepolicy har antagits under perioden. Utifrån lagkrav om energiplan har också ett gemensamt projekt startats upp i syfte att ta fram en gemensam energiplan för dalslandskommunerna. Dals-Ed medverkar i samband med detta även i projektet "Kommunernas elektrifieringsresa" i syfte att ta fram underlag för det fortsatta energiplaneringsarbetet.

Energi- och klimatrådgivningen har under det gångna året haft ett högre antal rådsökande, dock inte lika många som 2022. Rådgivningen har under september 2022 till november 2023 stärkts upp med en tillfällig heltidstjänst. Det har arrangerats föreläsningar för SFI, och tagits fram informationsmaterial på arabiska och engelska. Riktad rådgivningsinsats har gjorts till flerbostadshus och till byalag och samfälligheter, dock var intresset svalt från dessa målgrupper. En riktad rådgivningsinsats gentemot företag påbörjades under hösten och fortsätter under 2024.

I syfte att få en bättre samverkan mellan förbundet och dalslandskommunerna har också miljöforum utvecklats under perioden. Vidare bistår miljöstrateg upphandlingsgrupp för att bidra till en hållbar samhällsutveckling genom de offentliga upphandlingarna.

Under hösten deltog kommunen i Hållbarhetsfestivalen Västra Götaland som arrangeras av Studieförbundet. AME-butiken, Gnistans secondhand och Fritidsbanken visade upp sitt utbud och bjöd också på modeshow. Ett uppskattat arrangemang som satte återbruk i fokus.

Naturvårdsinsatser har fortlöpt inom såväl vattenvårdsprojektet för Örekilsälven som det gemensamma arbetet för en grön infrastruktur-plan. Vidare har man också sett på möjligheter för hållbar skötsel av grönytor i Eds tätort.

Under 2023 fördubblades antal tågavgångar, vilket ger bättre förutsättningar för pendling. I slutet av 2023 fattades också beslut om att Dals-Eds kommun ska införa seniorbiljett, vilket möjliggör för invånare i åldern 70+ att resa fritt med kollektivtrafiken.

Bedömningen görs att åtgärder har genomförts under planperioden i den mån att vi nått sådan effekt att vi kan anses uppfylla målet.

Bildspel från Gnistans modevisning i samband med Hållbarhetsfestivalen 2023.

2.6.6.5 EKONOMISK BALANS

2.6.6.5.1 Utvecklingsmål: Ekonomiskt överskott över tid, enligt Riktlinjer för God ekonomisk hushållning

Definition av målet:

Målet är en definition av ekonomi i balans. Balans förutsätter överskott, som en nödvändig förutsättning bland annat för att finansiera framtida investeringar. På lång sikt ska resultatet i förhållande till skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning uppgå till lägst 2 procent. För att säkerställa resultatnivån över tid får nettokostnaderna inte öka snabbare än skatteintäkter och generella statsbidrag samt finansnetto.

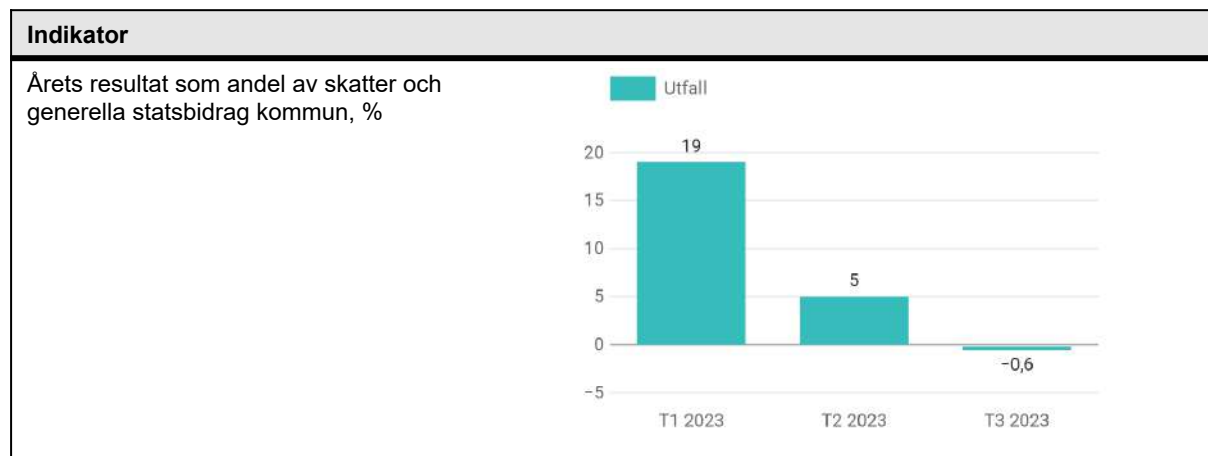
Hela LEV-strategin handlar om att långsiktigt skapa en struktur och kultur för styrning och ledning som leder till ekonomi i balans, med beaktande av samtliga tre nyttoperspektiv, Kund, Medarbetare och Ekonomi.

Parallellt med det långsiktiga arbetet enligt LEV-strategin pågår ett effektiviserings- och anpassningsarbete för att bromsa nettokostnadsutvecklingen på kort sikt, fortfarande med beaktande av balans inom de tre nyttoperspektiven.

Bedömning måluppfyllelse:

För det enskilda året 2023 är resultatet negativt och når därmed inte den nivå som krävs för ekonomi i balans. Målet är dock ekonomiskt överskott över tid och bör inte bedömas enbart på utfallet ett enskilt år. För perioden 2019-2023 är det ackumulerade resultatet positivt och uppgår till 1,9 % av summan för skatteintäkter och generella statsbidrag.

2.6.6.6 EFFEKTIV STYRNING OCH LEDNING

2.6.6.6.1 Utvecklingsmål: Förbättrad styrning och ledning enligt resultat i Kommunkompassen

Definition av målet:

2016 års analysresultat blev ett utfall på 408 poäng av 800 totalt. Genomsnittet i kommunerna var 448 poäng. Fördelningen för DEK såg ut så här för de åtta områdena (maxpoäng 100 x 8):

Offentlighet och demokrati	40 poäng
Brukarfokus, tillgänglighet, bemötande	41 poäng
Politisk styrning och kontroll	70 poäng
Ledarskap, ansvar och delegation	55 poäng
Resultat och effektivitet	37 poäng
Kommunen som arbetsgivare, personalpolitik	59 poäng
Ständiga förbättringar	42 poäng
Kommunen som samhällsbyggare	64 poäng

Vi använder analysresultatet som mått på kvaliteten i vår styrning och ledning. Aktiviteterna inom ramen för Strategi för LEV är vägen till måluppfyllelse.

Not. Kommunkompassanalysen har byggts om från år 2020.

Bedömning måluppfyllelse:

—

Resultat och måluppfyllelse för året saknas då politiskt beslut togs att inte genomföra kommunkompassen 2023.

2.6.6.7 HÄLSOFRÄMJANDE ARBETSMILJÖARBETE

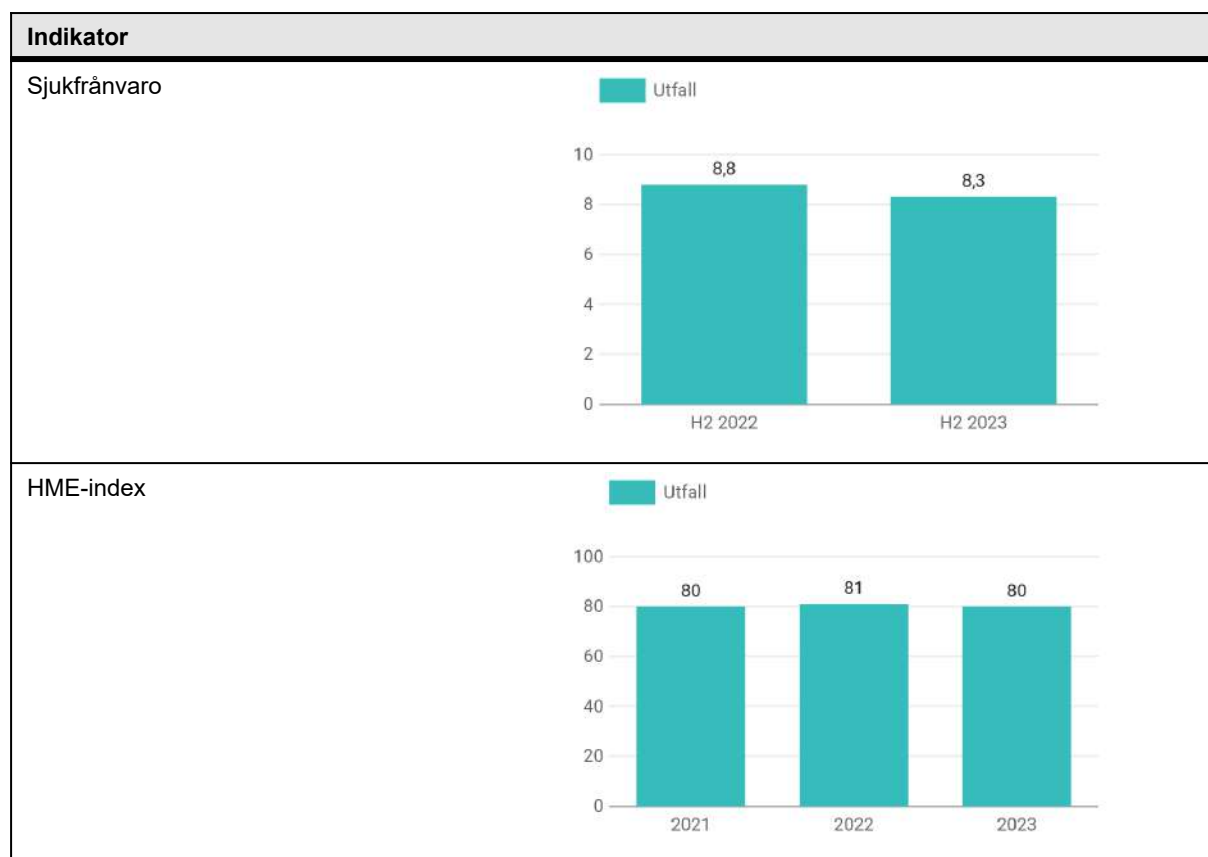
2.6.6.7.1 Utvecklingsmål: Friskare arbetsplatser och engagerade medarbetare

Definition av målet:

Höga krav i kombination med begränsade resurser är en bidragande orsak till kommunens relativt höga sjukfrånvaro. Sveriges kommuner och regioner (SKR) har samlats kring en avsiktsförklaring för att med gemensamma ansträngningar vända utvecklingen så att kommunerna inte bara levererar den verksamhet som utgör kärnan i vår välfärd, utan också ger hållbar hälsa för dem som ska utföra arbetet. Detta förutsätter att även man på den lokala nivån agerar i enlighet med avsiktsförklaringen.

Syftet med avsiktsförklaringen är att gemensamt utveckla och genomföra åtgärder för att säkerställa ett förebyggande arbetsmiljöarbete och i förlängningen ett friskt arbetsliv, god arbetsmiljö, förbättrade rehabiliteringsinsatser och snabbare och hållbar återgång i arbete för dem som befinner sig i sjukskrivning, med målet att sänka sjukfrånvaron till en låg och stabil nivå.

Bedömning måluppfyllelse:

2.6.7 SLUTSATSER AVSEENDE GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING

Det rådande ekonomiska läget med hög inflation och ökande räntekostnader innebär att kommunen drabbas hårt genom krympande utrymme att bedriva välfärdsverksamhet och att utveckla kommunen. Utöver detta kämpar kommunen även med en minskande och allt äldre befolkning. Trots att kommunen uppvisar ett negativt resultat för år 2023 är resultatet ändå bättre än vad som budgeterades för året vilket innebär att den ekonomiska ställningen inte försämrats i den utsträckning som befarats. Inför budget 2024-2026 syns kraftigt ökade pensionskostnader vilket starkt bidrar till att det budgeterade resultatet för år 2024 är negativt. Trycket från såväl pensionskostnader som inflation och räntor väntas lätta från och med år 2025 och förutsättningar för att åter nå positiva resultat finns.

2.7 VÄSENTLIGA PERSONALFÖRHÅLLANDEN

2.7.1 Viktiga händelser under perioden

Viktiga händelser under perioden

I Dals-Eds kommun är vi över 600 medarbetare som varje dag året om skapar värde, levererar tjänster och service i kommunens alla verksamheter. Våra uppdrag ser olika ut beroende på vilken verksamhet vi arbetar inom men alla medarbetare representerar Dals-Eds kommun. Personalredovisningen lyfter fram medarbetarperspektivet, visar utveckling genom tillbakablickar, summerar året som gått och blickar framåt mot framtida utmaningar.

Kompetensförsörjning kommer att vara en av de viktigaste frågorna kommande år, där hela medarbetarlivscykeln kommer att stå i fokus, för att attrahera, behålla samt utveckla medarbetare. Engagerade ledare och ett aktivt medarbetarskap skapar förutsättningar för att vi ska upplevas som en attraktiv arbetsgivare. Tillsammans skapar vi en god arbetsmiljö och ett hållbart arbetsliv.

2.7.2 Attraktiv arbetsgivare

Personalstatistik

Anställda	2023	2022	2021
Antal tillsvidareanställningar	560	551	527
- Varav kvinnor (%)	80%	75%	80%
- Varav män (%)	20%	25%	20%
Antal visstidsanställningar (exkl. timavlönade)	45	70	98
Totalt anställda	605	621	625
Andel heltidsanställda	77,6%	71%	63,5%
- För kvinnor (%)	75,7%	67%	60%
- För män (%)	84,9%	85,5%	75,5%

Anställda

Dals-Eds kommun hade 605 anställda (exkl. timavlönade) vid mättillfället den 1 november, vilket är en minskning med 16 medarbetare jämfört med föregående år. 560 var tillsvidareanställda och 45 visstidsanställda. Jämfört med föregående år är det en ökning med 9 tillsvidareanställda och en minskning med 25 visstidsanställda.

Av de tillsvidareanställda var 446 kvinnor (80 %) och 114 män (20 %), fördelningen i procent är densamma om visstidsanställda inkluderas.

Sysselsättningsgrad

Av kommunens tillsvidare- och visstidsanställda arbetar 77,6% heltid, vilket är en ökning med 6,6 procentenheter jämfört med föregående år. Nedbrutet per kön arbetar 75,7% kvinnor heltid, vilket är en ökning med 8,7 procentenheter och bland männen arbetar 84,9% heltid, vilket är en minskning med 0,6 procentenheter jämfört med 2022.

Åldersstruktur

Medelåldern för kommunens tillsvidare och visstidsanställda var 47,6 år (2022: 47,6 år). För kvinnor 46,3 år (2022: 47 år) och för männen 48,9 år (2022: 49 år).

Av de tillsvidareanställda var 20 % 60 år eller äldre, vilket är en ökning med 1,7 procentenheter, och 26,9 % är mellan 50- 59 år, vilket är en minskning med 4,7 procentenheter jämfört med 2022.

Under 2023 har 15 personer gått i ålderspension, vilket är samma antal som under 2022.

De yrkeskategorier med störst andel kommande pensionsavgångar fram till 2028 är undersköterskor, stödassistenter, boendestödspersonal och teknisk personal.

Heltid som norm

Under 2020 tog Kommunstyrelsen beslut om handlingsplan för heltidsresan och under 2023 har andelen heltidsanställda ökat med ytterligare 6,6 procentenheter jämfört med föregående år. Från starten 2020 ser vi en total ökning på 15,4 procentenheter. Detta har uppnåtts genom att vi har anpassat organisationen till fler heltidsanställningar. Målsättningen är 85% till 2030.

På den partsgemensamma heltidskonferensen från SKR i slutet av 2023 uppmärksammades Dals-Eds kommuns arbete kring heltidsarbete med ett resultat som nummer tre i Sverige med störst ökning av andel heltidsarbetande inom vård och omsorg år 2021-2022.

Processen Heltidsresan har fortsatt under året med information ute i verksamheterna, digitala utbildningar, utbildning och stöd i schemaplanering i Medvind av vår leverantör Visma samt studiebesök som har genomförts inom socialförvaltningen för att få stöd och få inspiration om hur enheterna ska gå vidare med heltid som norm.

HR har tillsammans med socialförvaltningen ledningsgrupp arbetat fram en bemanningshandbok för förvaltningen som fastställdes under våren 2023. Bemanningshandbokens syfte är att redogöra och tydliggöra bemanningsprocessen och schema processen med gemensamma ramar och riktlinjer. Riskbedömningar är gjorda med samtliga enheter som berörs av bemanningshandboken.

Ett forum för schemaplanering inom socialförvaltningen har startat där de olika verksamheterna arbetar och stödjer varandra med gemensamma riktlinjer, schemaplanering med mera.

Enheterna hanterar heltid som norm på APT där medarbetare och skyddsombud får vara delaktiga och får information om arbetet kring schema och samplanering.

Arbetet kring Heltidsresan har ändrat form och fr o m 2023 övergår arbetet från projektform med projektledning fram HR-enheten till förvaltningsform integrerat i organisationen. I samband med övergången har även benämningen "Heltidsresan" ersatts av "Bemanningsplanering utifrån heltid som norm, verksamhetens behov och utveckling samt hållbart arbetsliv". Målsättningarna från Heltidsresan kvarstår och följs upp utifrån "Processplan för Heltid som norm".

Uppföljning mål - Heltid som norm

I kommunens "Processplan för Heltid som norm" från 2021 anges tre mål samt delmål avseende heltidsanställningar. Bakgrunden till arbetet med heltidsresan är den central överenskommelse mellan Kommunal och SKR i syfte att öka andelen heltidsanställda.

Nedan följs målsättningarna i processplanen upp. Uppföljning redovisas utifrån;

● = godkänd, ● = delvis godkänd/oförändrat, ● = ej godkänd

	Målsättning		2024	2023	2022	2021	Kommentar
1	Att år 2030 är 85% av Dals-Ed kommuns anställningar heltidsanställningar.	●		77,6%	71%	66,5%	Utgångsläge 2020: 62,2% Målet godkänt utifrån uppfyllt delmål.
	Delmål		75%	73%	68%	65%	Delmål som angetts i processplanen.
	Riket				85,5%	84,1	
2	Att senast 1 januari 2024 erbjuder Dals-Eds kommun alla deltidsanställda heltid			Målsättningen är att alla nyanställningar ska vara på heltid, vilket innebär att det är ett inriktningsmål att förhålla oss till. Beslut togs i KLG att vi arbetar med erbjudande om heltid för deltidsanställningar även under 2024.			
3	Att senast 1 januari 2024 är alla nyanställningar på heltid			Målsättningen är att alla nyanställningar ska vara på heltid, vilket innebär att det är ett inriktningsmål att förhålla oss till. Beslut togs i KLG att vi arbetar med erbjudande om heltid för deltidsanställningar även under 2024.			

Ledarskap och strategisk kompetensförsörjning

Ledarskapet är avgörande för välfärdens möjligheter att attrahera och behålla kompetenta och engagerade medarbetare. För att utveckla välfärden behövs chefer som kan leda och driva förändring tillsammans med sina medarbetare. En avgörande roll spelar de chefer som finns närmast brukare, patienter, elever och invånare.

Kommunens satsning på aktivt medarbetarskap har fortsatt under året i kommunens verksamheter, där respektive chef leder utbildningarna tillsammans med sina medarbetare. Ett aktivt medarbetarskap innebär att alla medarbetare, oavsett uppdrag, tar ett större ansvar och bidrar till sin egen och verksamhetens utveckling. Det resulterar i att vi ges förutsättningar att kunna vara långsiktigt hållbara genom att vara delaktig och se möjligheter att kunna påverka

sin egen och andras arbetsmiljö i en positiv riktning.

Ledarforum är kommunledningens förlängda arm ut i verksamheterna för alla chefer i Dals-Eds kommun och leds av Kommundirektören. Främsta syftet är att skapa en plattform för utveckling av vår gemensamma organisationskultur med fokus på ledarskap. Forumet är ett tillfälle till information, dialog och förankring, erfarenhetsutbyte samt chefs- och ledarutbildningar.

Under året upprättades ett förslag till en kommunövergripande strategisk kompetensförsörjningsplan. Under hösten fick PwC ett uppdrag av revisorerna att genomföra en granskning av kommunens personal- och kompetensförsörjning. Granskningens syfte var att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer ett ändamålsenligt arbete med personal- och kompetensförsörjning. Metoden för genomförande av granskningen var dokumentstudier, genomgång av protokoll med avseende på beslut med bäring på personal- och kompetensförsörjningsområdet, webbenkät samt intervjuer. Rapporten förväntas bli klar under våren 2024 och därefter kommer förslag till kommunövergripande strategisk kompetensförsörjningsplan färdigställas samt föreslås för politiskt beslut.

2.7.3 Hållbart arbetsliv

Arbetsmiljö och hälsa

En god arbetsmiljö resulterar i arbetsplatser som gynnar medarbetarna, organisationens välbefinnande och således även verksamheten och de vi är till för.

Under året avslutades processen kring avtal om samverkan och arbetsmiljö och "Samverkan Dals-Ed" började tillämpas. Detta har påverkat och kommer påverka arbetsätt och beslutsformer med fokus på ökad delaktighet och arbetsmiljöfrågor för ett hållbart arbetsliv. Utbildningar har genomförts för samtliga chefer och skyddsombud och digitala utbildningar inom ramen för avtal om samverkan och arbetsmiljö finns att tillgå via HR-enhetens intranätsida.

Friskvårdsförmån i form av val mellan friskvårdstimme alternativt friskvårdsbidrag har erbjudits kommunens samtliga medarbetare. 227 medarbetare valde att nyttja friskvårdsbidraget (2022: 239). Friskvårdsförmånen syftar till att stimulera hälsobefrämjande aktiviteter som i sin tur förväntas ge friskare medarbetare. Säftehälsan som är vår företagshälsovård har under året anlitats bl.a. till lagstadgade hälsoundersökningar, samtalsstöd samt övriga insatser kring hälsa och rehabilitering. Årshjul för arbetsmiljö är framtaget för att samla händelser som rör arbetsmiljö och att säkerställa det systematiska arbetsmiljöarbetet, årshjulet innehåller även uppföljning till politiker.

De tidigare kollektivavtalsbestämmelserna behövde anpassas till skyddsreglerna om minsta dygnsvila i EU:s arbetstidsdirektiv. Mot bakgrund av detta infördes från 1 oktober 2023 att alla medarbetare i kommuner och regioner, som huvudregel, ska ha minst 11 timmars sammanhängande dygnsvila under varje 24-timmarsperiod, och att arbetspass ska följas av dygnsvila. Detta har inneburit nya förutsättningar som krävt anpassning i kommunens verksamheter.

Uppföljning mål - Arbetsmiljöpolicy

I Dals-Eds Arbetsmiljöpolicy definieras 7 målsättningar med arbetsmiljöarbetet. Utöver detta ska varje verksamhet utarbeta verksamhetsnära arbetsmiljömål. Här följs arbetsmiljöpolicyens 7 mål upp på kommunövergripande nivå. Arbetsmiljöpolicyen och dess målsättningar antogs våren 2022, varmed år 2022 betraktas som utgångsläge i uppföljning av målen.

Uppföljning redovisas utifrån

● = godkänd, ● = delvis godkänd/oförändrat, ● = ej godkänd

	Målsättning		2023	2022	Kommentar
1	Kommunens medarbetar-engagemang ska öka ¹	●	80	81	Marginell ändring 2023 jämfört med 2022
2	andelen stolta medarbetare ska öka ²	●	4,1	4,2	Marginell ändring 2023 jämfört med 2022
3	medarbetarnas upplevelse att påverka sin arbetssituation ska öka ³	●			Målet mäts i 3 frågor i medarbetarundersökningen som all har oförändrad nivå 2023 jämfört med 2022.
	Fråga 3		3,8	3,8	
	Fråga 15		4,1	4,1	
	Fråga 20		4,0	4,0	
4	Andelen medarbetare som upplever sin arbetsplats som fri från diskriminering samt upplevelsen att medarbetarna behandlas lika ska öka ⁴	●	4,5	4,5	Oförändrad nivå 2023 jämfört med 2022
5	öka andelen medarbetare som nyttjar kommunens friskvårdsförmåner	●	227 (ca 38%)	239 (ca 38%)	Den 1 januari 2022 höjdes friskvårdsbidraget från 500 kr till 1500 kr. Siffrorna avser antal som nyttjat friskvårdsbidraget. Innan höjningen nyttjade 111 anställda friskvårdsbidraget (2021). Som alternativ ges friskvårdstimme, vilket inte ingår i jämförelsen. Andel = relation till antal tillsvidare och visstidsanställda enligt personalstatistiken ovan
6	den totala sjukfrånvaron ska minska	●	8,3%	8,8%	Minskning sedan 2022. Innan pan
7	antal medarbetare per chef bör maximalt uppgå till 25 medarbetare. (För enheter över 25 medarbetare behöver ytterligare ledningsstöd tillföras.)	● ● ●	Beskrivning Inom Kommunledningsförvaltningen och Samhällsbyggnadsförvaltningen så uppnås målet gällande medarbetare per chef. Inom Socialförvaltningen och Fokusförvaltningen så uppnås målet delvis. Utvärderingen har utmynnats i ett behov av en fördjupad analys under 2024.		

¹ Mäts i medarbetarundersökningen (HME).

² Mäts i medarbetarundersökningen (HQN): Fråga nr 2: Jag känner mig stolt över att arbeta i kommunen.

³ Mäts i medarbetarundersökningen (HQN): Fråga nr 3. Jag upplever att jag ges möjlighet att vara delaktig i beslut och förändringar som rör min arbetsplats mål och arbetssätt. Fråga nr 20. Jag kan påverka planeringen (upplägg, när arbetsuppgifterna ska utföras m m) av mina arbetsuppgifter. Fråga nr 15. Jag upplever att min närmaste chef är öppen för synpunkter och förslag

⁴ Mäts i medarbetarundersökningen (HQN): Fråga nr 22: Jag uppfattar att min arbetsplats är fri från diskriminering (utifrån kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning och ålder) och att medarbetarna behandlas lika.

Medarbetarundersökning

Under mars genomfördes den kommungemensamma medarbetarundersökningen och totalt svarade 82% av kommunens anställda på enkäten, vilket är en lägre svarsfrekvens än föregående år (2022 deltog 86%).

Årets medarbetarundersökning bestod av två enkäter Human Quality Navigating (HQN) och Hållbart MedarbetarEngagemang (HME). HQN-enkäten är en fördjupning som omfattar 34 frågor inom sex olika frågeområden, vilka är; övergripande, arbetsituation, ledarskap, arbetsmiljö, hälsa och strategi. Den andra delen av medarbetarenkäten innefattar en mätning av hållbart Medarbetarengagemang (HME). HME är framtagen av SKR vilket ger möjlighet att på kommunnivå jämföra via Kolada med övriga kommuner i landet. HME-frågorna omfattar 9 frågor inom tre olika frågeområden vilka är; motivation, ledarskap och styrning.

Syftet med enkäten är att få en bild av hur medarbetare i Dals-Eds kommun upplever sin arbetsituation. Anledningen till att HME-enkäten fokuserar på medarbetarengagemang är att det bedöms vara en av de viktigaste förutsättningarna för en organisations förmåga att nå goda resultat. Utifrån resultatet har verksamheterna skapat handlingsplaner som sedan används i det systematiska arbetsmiljöarbete samt för att stärka medarbetarengagemanget och möjliggöra analys mellan medarbetarengagemang och verksamhetsresultat.

HME kommunen	2023	2022	2020	2019
HME totalt	80	81	80	79
Motivation	82	82	80	79
Ledarskap	80	81	82	81
Styrning	79	81	79	77
Svarsfrekvens	82%	86%	89%	84%

Huvudindex Hållbart Medarbetarengagemang, HME, är det sammantagna resultatet av samtliga frågeställningar och utgör totalindex Hållbart medarbetarengagemang (HME). Delindex demin 2019: 6,5% är motivation, ledarskap och styrning.

Resultatet från HME visar att det totala resultatet har minskat marginellt från tidigare år med en enhet. HQN resultatet visar vid jämförelse med tidigare år att kommunen har bibehållit sitt fina resultat och särskilt höjt sig inom området friskvård. Under hösten startade samtliga chefer tillsammans med sina medarbetare en spännande process med intressanta reflektioner och dialoger kring hur vi kan bibehålla vårt fina resultat och förbättra våra utvecklingsområden. Utöver detta ska varje verksamhet utarbeta verksamhetsnära arbetsmiljömål.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro	2023	2022	2021
Total sjukfrånvaro	8,3%	8,8%	8,3%
Varav långsjukfrånvaro 60 dagar eller mer	39,2%	34,1%	41,9%
Total sjukfrånvaro per kön			
Kvinnor	9,1%	9,5%	8,8%
Män	5,3%	6,6%	6,6%
Total sjukfrånvaro per åldersgrupp			
Under 29 år	7,7%	9,2%	7,1%
30 - 49 år	6,9%	7,6%	7,6%
Över 50 år	9,7%	9,8%	9,2%

Att förebygga och förkorta sjukfrånvaro och möjliggöra för medarbetare att stanna eller återgå i arbete är viktigt för den enskilda medarbetaren såväl som för organisationen.

Sjukfrånvarotal och orsaker svänger över tid och påverkas av faktorer som förändrade attityder i samhället, förändrade sjukskrivningsrutiner samt konjunkturläget. Starkast förklaringsfaktor har dock troligen förändringar av både reglerna och tillämpningen av sjukförsäkringen över tid. Nationellt sett visar analyser att under de senaste perioderna av hög sjukfrånvaro är det de psykiska diagnoserna beträffande ohälsan, särskilt bland kvinnor, som ökat mest. Sedan 2014 är psykisk ohälsa den vanligaste orsaken till sjukskrivning. Sjukfrånvaro kan ha många olika orsaker och det är många faktorer som bidrar till medarbetarens hälsa och välmående. Att påverka sjukfrånvaro är därför en känd utmaning.

Pandemiåren 2020 - 2022 har påverkat oss på många sätt och vi kan se en ganska rak trend gällande sjukfrånvarotalen innan pandemins utbrott. Med pandemin och konsekvensen att stanna hemma vid milda symptom har påverkat kommunens sjuktal, specifikt inom vård och omsorgsverksamheterna.

Under 2023 var den totala sjukfrånvaron 8,3% vilket är en minskning 0,5 procentenheter jämförelse med 2022 (2022: 8,8%). Sjukfrånvaron är fortfarande på en högre nivå än innan pandemin (2019: 6,6%). I jämförelse med 2022 har vi en lägre sjukfrånvaro i alla åldersgrupper med störst minskning för gruppen under 30 år (1,5 procentenheter). Sjukfrånvaron minskade även sett till gruppen kvinnor respektive män. Kvinnor hade 2023 en sjukfrånvaro på 9,1% (2022: 9,5%) och för männen var motsvarande siffra 5,3% (2022: 6,6%). De långa sjukskrivningarna, längre än 60 dagar, har ökat. Av den totala sjukfrånvaron utgör de långa sjukskrivningarna 39,2% för 2023 (2022: 34,1%).

Tillbud och arbetsskador

Typ av skada	Antal 2023	Antal 2022	Antal 2021
Riskobservationer	23	45	50
Tillbud	108	102	206
Arbetsskador	88	120	89
Totalt antal arbetsskador och tillbud	219	267	295

Tabellen visar antal anmälda riskobservationer, tillbud och arbetsskador under åren 2021-2023.

*) Arbetsskador inkluderar olycksfall, färdolyckor och anmäld arbetssjukdom.

Arbetsgivaren är skyldig att utreda orsakerna till olyckor, sjukdomar och allvarliga tillbud i arbetet. Därför är det viktigt att systematiskt undersöka och analysera vilka arbetsskador och tillbud som anmäls, vad som ska åtgärdas och hur man förebygger att andra personer drabbas. Rapportering av händelser sker via KIA, som är kommunens digitala informationssystem kring arbetsmiljö, syftet med KIA är att digitalt rapportera in samtliga händelser för att kunna hantera och utreda avvikelser inom arbetsmiljö samt att arbeta förebyggande.

Antalet anmälda tillbud låg på en jämförbar nivå 2023 och 2022 (108 resp. 102 st). Antalet anmälda arbetsskador minskade med 39 st jämfört med 2022.

Av 88 arbetsskadeanmälningar under 2023 var 81 olycksfall, 4 st färdolycksfall och 3 st arbetssjukdomar. Antalet anmälda riskobservationer, tillbud och arbetsskador var totalt 219 under 2023 (2022: 267 st). De vanligaste orsakerna var under året hot och våldssituationer, skadad av (annan) person, fall från samma höjd (snubblat, halkat) och ohälsosam arbetsbelastning (stress mm) samt akut överbelastning (dra, skjuta, lyfta mm). De vanligaste förekommande platserna är i klassrum och hos brukare (enskilt hem). De vanligaste förekommande aktiviteterna är i undervisning eller personlig omvårdnad.

Personal- och arbetsmiljögenomgång

Personal- och arbetsmiljögenomgångar har inte genomförts mellan HR och kommunens chefer under hösten 2023 pga. rådande budgetanpassningar samt resursminskning på HR-enheten.

Rehabilitering

Chef har rehabiliteringssamtal när medarbetaren varit sjuk 6 gånger på 12 månader (upprepad korttidsfrånvaro), när medarbetarens sjukskrivning beräknas bli mer än 30 dagar, eller när medarbetaren själv begär det samt vid upprepade tidiga signaler om ohälsa. För att minska långtidssjukskrivning är tidiga samtal mellan chef och medarbetare viktigt och vid behov kan kartläggning genomföras med hjälp av kommunens företagshälsa.

2.7.4 Rätt lön i rätt tid

Lönebildning och personalkostnader

De centrala avtalen ligger till grund för den lokala lönebildningen i Dals-Eds kommun.

Löneöversynsprocessen innefattar årliga medarbetarsamtal, lönesamtal och löneöversynen blir då en del av en sammanhållen process som löper under hela året.

Inför löneöversyn genomför arbetsgivaren en analys av vilket behov av löneökningar som behövs för att kommunen ska klara sin personalförsörjning både på kort och lång sikt. Analysen innefattar omvärldsbevakning samt lönerelationen inom kommunen och ska också belysa om kommunen har jämställda löner enligt laga intentioner. HR-enheten gör en lönekartläggning årligen med syftet är att upptäcka, åtgärda och förhindra osakliga löneskillnader som har direkt eller indirekt samband med kön. Utifrån analysen och kommunens ekonomiska förutsättningar fastställs ramarna för löneöversynen. Nivån sätts i budgetprocessen och bygger bl a på prognoser från SKR, Sveriges kommuner och regioner.

Under året uppgick lönekostnaderna till 382 mkr (2022: 345 mkr). Medellönen var 33 300 kr i november 2023 (Nov 2022: 32 631 kr), vilket var en ökning med 669 kr i jämförelse med 2022.

2.7.5 Framtida utmaningar

Framtida utmaningar

Dals-Eds kommun befinner sig, liksom övriga kommunsverige, mitt i en utmanande situation avseende kompetensförsörjning. Det är av stor vikt att den kompetens som finns idag och i framtiden används i större omfattning i en arbetsmiljö som skapar förutsättningar för goda arbetsprestationer. Förmågan att ha rätt arbetsgivarpolitik under hela medarbetarlivscykeln dvs. att kunna attrahera, rekrytera, behålla och utveckla chefer och medarbetare och samtidigt skapa nya vägar till kompetensförsörjning är avgörande för att vi ska nå goda verksamhetsresultat och kommer att vara en stor del av det vardagliga arbetet idag och i framtiden. Trots framtida utmaningar ser vi att förutsättningarna för Dals-Eds kommun som organisation framgent är goda. Vi har ett starkt medarbetarengagemang, där både ledare och medarbetare tillsammans skapar värde, varje dag, för de vi finns för. Att vår organisation genomsyras av engagemang, meningsfullhet, ett gott arbetsklimat och stolthet av att arbeta i Dals-Eds kommun påverkar också upplevelsen att vi är attraktiva som arbetsgivare. Tillsammans ska vi fortsätta att arbeta för ett hållbart arbetsliv, fortsätta utveckla ett aktivt medarbetarskap och engagerade ledare och ännu bättre verksamhet för våra kommuninvånare.

2.8 FÖRVÄNTAD UTVECKLING

Till följd av rådande utmaningar, framförallt osäkert säkerhetsläge i omvärlden, dramatiskt försvagad ekonomisk prognos, alltmer påtaglig kompetensförsörjningsutmaning samt sjunkande befolkningstal och en ökande försörjningskvot, så har kommunen under året ställt om. Dels har ett omfattande anpassningspaket tagits fram till budgetberedningen med åtgärder för att kraftigt minska kostnader med delvis effekt under 2023 och med sikte på fortsatta effekter under 2024. Dels behöver vi ställa om organisationen utifrån de kraftigt försämrade ekonomiska förutsättningarna och fokusera på kärnan i våra respektive grunduppdrag i verksamheterna. Vi behöver ha ett fokus internt på att hantera det löpande grunduppdraget i första hand och kommer att ha begränsade möjligheter att arbeta med det mer långsiktiga strategiska perspektivet. Behov och förändrade förutsättningar i organisationen behöver i första hand hanteras genom interna samverkanslösningar alternativt samverka med andra kommuner där Dalslandssamverkan utvecklats under perioden och sannolikt även i framtiden.

Anpassningsarbetet ska bedrivas med öppenhet och med hjälp av kreativa medarbetares resurser. Vi behöver också samtidigt fortsatt arbeta för ordning och reda, god service för de vi är till för och en bra arbetsmiljö som attraktiv arbetsgivare. Parallellt med anpassningsarbetet behöver vi kopplat till framtagandet av den nya Utvecklingsplanen arbeta ännu mer aktivt för att stärka vår attraktivitet som kommun, för våra invånare, företagare, medarbetare, besökare - genom marknadsföring och attraktivitetshöjande åtgärder med de resurser som står till förfogande. Med utgångspunkt från den försämrade befolkningsutvecklingen och demografin är det en överlevnadsfråga.

Dals-Eds kommun befinner sig, liksom övriga kommunsverige, mitt i en utmanande situation avseende kompetensförsörjning. Det är av stor vikt att den kompetens som finns idag och i framtiden används i större omfattning i en arbetsmiljö som skapar förutsättningar för goda arbetsprestationer. Förmågan att ha rätt arbetsgivarpolitik under hela medarbetarlivscykeln. Att kunna attrahera, rekrytera, behålla och utveckla chefer och medarbetare och samtidigt skapa nya vägar till kompetensförsörjning är avgörande för att vi ska nå goda verksamhetsresultat och kommer att vara en stor del av det vardagliga arbetet idag och i framtiden. Trots framtida utmaningar ser vi att förutsättningarna för Dals-Eds kommun som organisation framgent är goda. Vi har ett starkt medarbetarengagemang, där både ledare och medarbetare tillsammans skapar värde, varje dag, för de vi finns för. Att vår organisation genomsyras av engagemang, meningsfullhet, ett gott arbetsklimat och stolthet av att arbeta i Dals-Eds kommun påverkar också upplevelsen att vi är attraktiva som arbetsgivare. Tillsammans ska vi fortsätta att arbeta för ett hållbart arbetsliv, fortsätta utveckla ett aktivt medarbetarskap och engagerade ledare och ännu bättre verksamhet för våra kommuninvånare.

Sommarjobbmässa på Stallbacken inför sommaren 2024.

3 FINANSIELLA RAPPORTER

3.1 DRIFTREDOVISNING

Tabellen innehåller en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten.

Belopp i tkr	Utfall 2023			Budget 2023	Budget avvikelse
	Kostnad	Intäkt	Netto	Netto	
Skatter och statsbidrag					
Skatteintäkter	0	229 033	229 033	228 525	508
Preliminär slutavräkning innevarande år	0	3 678	3 678	-715	4 392
Definitiv slutavräkning föregående år	0	1 243	1 243	0	1 243
Inkomstutjämningsbidrag/-avgift	0	80 633	80 633	81 335	-702
Kostnadsutjämningsavgift/-bidrag	0	23 737	23 737	24 150	-413
Regleringsavgift/bidrag	0	10 915	10 915	7 128	3 787
LSS-utjämning	0	21 069	21 069	20 226	843
Kommunal fastighetsavgift	0	14 278	14 278	13 857	422
Generellt statsbidrag övrigt	0	2 692	2 692	2 700	-8
Summa skatter och statsbidrag	0	387 278	387 278	377 206	10 072
Nämnd					
Kommunfullmäktige	-743	0	-743	-820	77
- varav kommunfullmäktige	-122	0	-122	-125	3
- varav revision	-621	0	-621	-695	74
Valnämnden	-26	0	-26	-6	-20
KS - Kommunledningsförvaltningen	-45 583	6 598	-38 985	-41 190	2 205
- varav stöd, service- och styrfunktioner	-39 168	6 134	-33 034	-34 442	1 408
- varav plan- och byggenhet	-1 773	464	-1 309	-1 610	301
- varav överförmyndare	-1 170	0	-1 170	-870	-300
- varav politisk verksamhet	-3 472	0	-3 472	-4 268	796
KS - Samhällsbyggnadsförvaltningen	-128 410	80 288	-48 122	-49 260	1 138
- varav renhållningsverksamhet	-7 727	7 727	0	0	0
- varav VA-verksamhet	-10 161	10 161	0	0	0
- varav gator och vägar	-5 535	163	-5 372	-4 596	-776
- varav fastighetsverksamhet	-41 035	38 556	-2 479	-1 877	-602
- varav städverksamhet	-8 684	2 019	-6 665	-7 263	598
- varav kostverksamhet	-18 736	6 906	-11 830	-11 335	-495

Belopp i tkr	Utfall 2023			Budget 2023	Budget avvikelse
- varav arbetsmarknads- och integrationsverksamhet	-9 463	6 759	-2 704	-3 745	1 041
- varav räddningstjänst	-8 583	1 182	-7 401	-7 675	274
- varav bostadsanpassning	-402	0	-402	-762	360
- varav övrig verksamhet	-18 084	6 815	-11 269	-12 007	738
FOKUS-nämnden	-224 023	87 737	-136 286	-136 881	595
- varav barnomsorg	-29 648	6 218	-23 430	-23 941	511
- varav grundskola	-74 306	9 211	-65 095	-63 804	-1 291
- varav särskola	-5 652	0	-5 652	-5 775	123
- varav Utsikten	-68 279	68 279	0	0	0
- varav gymnasieskola	-26 808	676	-26 132	-26 931	799
- varav vuxenutbildning m.m.	-3 670	572	-3 098	-2 825	-273
- varav kultur- och fritid	-10 289	1 201	-9 088	-9 589	501
- varav nämnd	-878	0	-878	-823	-55
- varav administration	-4 493	1 580	-2 913	-3 193	280
Socialnämnden	-184 597	32 815	-151 782	-150 495	-1 287
- varav IFO	-23 590	2 414	-21 176	-21 875	699
- varav LSS	-49 939	9 230	-40 709	-39 863	-846
- varav äldreomsorg	-53 663	10 856	-42 807	-42 583	-224
- varav hemtjänst	-26 981	3 449	-23 532	-19 732	-3 800
- varav hemsjukvård/rehab	-24 461	4 231	-20 230	-18 912	-1 318
- varav övrig verksamhet, inkl politisk verksamhet	-5 963	2 635	-3 328	-7 530	4 202
Summa nämnder	-583 381	207 438	-375 944	-378 652	2 708
Finansverksamhet					
- Arbetsgivaravgifter	-76 253	0	-76 253	-77 668	1 415
- Avtalsförsäkringar	-386	0	-386	-31	-355
- Pensionskostnader	-56 927	2 857	-54 070	-45 837	-8 233
-Inlösen överskottsfond	-1 687	1 687	0	0	0
- Personalomkostnadspåslag (PO)	0	110 114	110 114	108 382	1 732
- Personalbilar	-950	950	0	0	0
- Lönevaxling pension	-1 799	1 799	0	0	0
- Förmånscyklar	-199	105	-94	0	-94
- Borgensavgift Edshus AB	0	603	603	620	-17

Belopp i tkr	Utfall 2023			Budget 2023	Budget avvikelse
- Central löneökningsspott	0	0	0	-499	499
- Timlöneförändring hela kommunen	-251	1	-250	-471	221
- Förändring semesterlöneskuld hela kommunen	0	0	0	0	0
- Intern ränta	0	4 128	4 128	4 202	-74
- Ersättning för sjuklönekostnader och EI-stöd	0	1 939	1 939	0	1 939
- Anpassnings- och effektiviseringsåtgärder	0	0	0	9 314	-9 314
-Ej utfördelade medel ökade behov	0	0	0	-8 926	8 926
- Finansiella intäkter	0	938	938	0	938
- Finansiella kostnader	-2 116	0	-2 116	-2 639	523
- Övriga intäkter och kostnader	-996	2 702	1 706	0	1 706
Summa finansverksamhet	-141 565	127 823	-13 742	-13 553	-188
Årets resultat	-724 947	722 539	-2 408	-15 000	12 592

3.2 INVESTERINGSREDOVISNING

Tabellen gör det möjligt för fullmäktige att jämföra beslutade/beräknade totala utgifter och anslag med utfall.

INVESTERINGSREDOVISNING 2023					
Belopp i tkr	Budget 2023 överfört från 2022	Budget 2023 enl KF-budget	Budget 2023	Utfall 2023	Avvikelse total projekt
Skattefinansierat	4 929	17 210	22 139	11 321	10 818
- därav Kommunstyrelseförvaltning inventarier hela kommunen (ekonomichef)	0	1 500	1 500	367	1 133
- därav Kommunstyrelsen (KS objektsreserv)	410	0	410	256	154
- därav Kommunstyrelsen (KS-ordf objektsreserv)	0	400	400	0	400
- därav Kommunstyrelseförvaltning (IT)	500	900	1 400	35	1 365
- därav Samhällsbyggnadsförvaltning (fastighet skolrestaurang Haga)	0	0	0	0	0
- därav Samhällsbyggnadsförvaltning (övriga fastigheter)	0	8 700	8 700	7 451	1 249
- därav Samhällsbyggnadsförvaltning (räddningstjänst)	3 371	500	3 871	467	3 405
- därav Samhällsbyggnadsförvaltning (kost och städ)	0	200	200	0	200
- därav Samhällsbyggnadsförvaltning (gata/väg/park/förråd)	648	4 000	4 648	2 746	1 902
- därav Samhällsbyggnadsförvaltning (objektsreserv)	0	1 010	1 010	0	1 010
Taxefinansierat	10 135	6 500	16 635	5 165	11 470
- därav Vatten- och avloppsverksamhet	9 935	6 000	15 935	5 035	10 900
- därav Renhållningsverksamhet	200	500	700	130	570
Exploateringsverksamhet	0	0	0	0	0
Anslutningsavgifter 2023	0	0	0	0	0
Totalt	15 064	23 710	38 774	16 486	22 288

Tabellen nedan visar ackumulerat och året investeringar

Belopp i tkr	2023						
	Projekt	Ing.ack. utfall	Utfall 2023	Ack utfall 202312	Budget 2023	Budget totalt projekt	Avvikelse totalt projekt
FVM implementering 2020-2023		275,2	-307,7	-32,5	0,0	36,0	68,5
Årets övriga investeringar		0,0	675,2	675,2	1 500,0	1 500,0	824,8
Total inventarier hela kommun		275,2	367,5	642,7	1 500,0	1 536,0	893,3
Objektreserv KS-ordförande		0,0	0,0	0,0	400,0	400,0	400,0
Årets övriga investeringar		1 613,4	255,5	1 868,9	410,0	2 023	154,1
Total Ks objektreserver		1613,4	255,5	1 868,9	810,0	2 423,0	554,1
Årets investeringar		0,0	35,3	35,3	1 400,0	1 400,0	1 364,7
Total IT investeringar		0,0	35,3	35,3	1 400,0	1 400,0	1 364,7
Ventilation Utsikten		504,1	4 560,7	5 064,8	3 500,0	4 004,0	-1 060,8
Sprinklersystem Timmergården		72,5	4,4	76,9	500,0	573,0	496,1
Ny fasad och fönster AME/Westberga		291,5	164,9	456,4	600,0	892,0	435,6
Anpassning av Furan till LSS verksamhet		263,4	-263,4	0,0	0,0	264,0	264,0
Ombyggnation kök Haga förskola		107,0	0,0	107,0	0,0	107,0	0,0
Årets övriga investeringar		0,0	2 984,4	2 984,4	4 100,0	4 100,0	1 115,6
Total Fastighetsinvesteringar		1 238,5	7451,0	8 689,5	8 700,0	9 940,0	1 250,5
Årets investeringar		0,0	466,5	466,5	3 871,0	3 871,0	3 404,5
Total räddningstjänst		0,0	466,5	466,5	3 871,0	3 871,0	3 404,5
Årets investeringar		0,0	2 746,2	2 746,2	5 858,0	5 858,0	3 111,8
Total Samhällsbyggnadsförvaltning (gata/väg, Kommunföråd/kost och städ)		0,0	2 746,2	2 746,2	5 858,0	5 858,0	3 111,8
Ombyggnad slamcontainer hall		2 299,1	57,5	2 356,6	60,0	2 360,0	3,4
Mottagningsmodul för externt slam		890,6	0,0	890,6	0,0	891,0	0,4
Ventilation reningsverket		542,8	189,7	732,5	66,0	603,0	-129,5
Årets övriga investeringar		0,0	4 787,3	4 787,3	15 809	15 809	11 021,7
Total Vatten verksamhet		3 732,5	5 034,5	8 767,0	15 935,0	19 663,0	10 896,0
Årets investeringar		0,0	129,8	129,8	700,0	700,0	570,2
Total Renhållningsverksamhet		0,0	129,8	129,8	700,0	700,0	570,2

<i>Belopp i tkr</i>	2023					
Total Exploateringsverksamhet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa kommunen	*6 860	16 486	23 346	38 774	45 391	22 045
<i>Varav skattefinansierat</i>	3 127	11 322	14 449	22 139	25 028	10 579
<i>Varav taxefinansierat</i>	3 733	5 165	8 898	16 635	20 363	11 466
<i>Varav exploatering</i>	0	0	0	0	0	0

* 282,4 tkr har nollats av ingående balans under perioden.

Kommentarer till investeringsverksamheten:

Cirka 31 procent av kommunens investeringar avsåg investeringar i VA-verksamhet och renhållningsverksamhet och 45 procent avsåg fastighetsinvesteringar.

3.3 RESULTATRÄKNING

(mkr)		Kommunen		Koncernen	
		2023	2022	2023	2022
Verksamhetens intäkter	Not 1,9	154,3	145,7	185,8	175,5
Verksamhetens kostnader	Not 2,9	-528,2	*-495,8	-543,9	*-511,9
Avskrivningar	Not 3	-17,0	-15,4	-26,9	-24,8
Verksamhetens nettokostnader		-390,9	-365,5	-385,0	-361,2
Skatteintäkter	Not 4	234,0	225,1	234,0	225,1
Generella statsbidrag och utjämning	Not 5	153,3	146,1	153,3	146,1
Verksamhetens resultat		-3,6	5,7	2,3	10,0
Finansiella intäkter	Not 6	3,2	*8,6	3,1	*8,2
Finansiella kostnader	Not 7	-2,0	-0,7	-5,9	-3,4
Resultat efter finansiella poster		-2,4	13,6	-0,5	14,8
Extraordinära poster		0,0	0,0	0,0	0,0
ÅRETS RESULTAT (förändring av eget kapital)	Not 8	-2,4	13,6	-0,5	14,8
Resultatet i andel av skatter och bidrag		-0,6%	3,7%	0,1%	4,0%

* Rättelse av jämförelse post (inlösen av överskottsfond 2022, 7,6 mkr)

3.4 KASSAFLÖDESANALYS

(mkr)		Kommunen		Koncernen	
		2023	2022	2023	2022
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Verksamhetens intäkter	Not 1,9	154,3	145,7	185,8	175,5
Verksamhetens kostnader	Not 2,9	-528,2	*-495,8	-543,9	*-511,9
Verksamhetens nettokostnader		-373,9	-350,1	-358,1	-336,4
Skatteintäkter och intäkter av bidrag	Not 4,5	387,3	371,2	387,3	371,2
Finansiella intäkter	Not 6	3,2	*8,6	3,1	*8,2
Finansiella kostnader	Not 7	-2,0	-0,7	-5,9	-3,4
Justering av ej rörelsekapitalpåverkande poster	Not 10	0,0	0,0	0,0	0,0
Verksamhetsnetto		14,6	29,0	26,4	39,6
INVESTERINGAR					
Inköp av materiella tillgångar	Not 11,12,13	-17,4	-20,5	-21,1	-27,8
Avyttrade materiella tillgångar		0,8	5,9	0,8	8,8
Inköp av finansiella tillgångar		-0,5	-0,4	-0,5	-0,4
Avyttrade finansiella tillgångar		0,0	0,0	0,0	0,0
Investeringsnetto		-17,1	-15,0	-20,8	-19,4
FINANSIERING					
Utlåning/ökning långfristiga fordringar		0,4	*0,1	0,4	*0,1
Återbetald utlåning		-0,7	*-11,0	-0,7	*-11,0
Långfristig upplåning	Not 20	14,6	*28,6	20,3	115,4
Amortering	Not 20	-20,0	*-34,0	-50,1	-58,1
Kortfristig upplåning	Not 22	0,0	0,0	44,1	24,2
Amortering	Not 22	0,0	0,0	-24,5	-91,6
Utdelning		0,0	0,0	0,0	0,0
Finansieringsnetto		-5,7	-16,3	-10,5	-21,0
Justering för rörelsekapitalets förändring					
Ökn(+)/minskn(-) pensionsskuld	Not 19	-1,6	1,2	-1,6	1,2
Ökn(+)/minskn(-) övriga avsättningar		0,0	0,0	-0,2	0,4
Ökn(-)/minskn(+) kortfristiga fordringar	Not 15,16	-2,2	-4,7	-3,0	-2,7
Ökn(+)/minskn(-) kortfristiga skulder	Not 22	9,3	-5,6	13,3	-10,1
Förändring av likvida medel		-2,7	-11,4	3,6	-12,0
Likvida medel vid årets början		27,7	39,1	44,9	56,9
Likvida medel vid årets slut		25,0	27,7	48,5	44,9

* Klassificeringen har ändrat samt jämförelse post (inlösen av överskottsfond 2022, 7,6 mkr)

3.5 BALANSRÄKNING

		Kommunen		Koncernen	
(mkr)		2023	2022	2023	2022
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	Not 11	3,1	3,6	3,1	3,6
Materiella anläggningstillgångar					
- Mark, byggnader och tekniska anläggningar	Not 12	329,3	327,5	593,2	598,0
- Maskiner och inventarier	Not 13	21,8	23,5	23,7	25,0
-Finansiella anläggningstillgångar	Not 14	21,7	21,3	3,8	3,3
- Långfristiga fordringar		0,0	0,0	0,2	0,3
Summa anläggningstillgångar		375,9	375,9	624,0	630,2
Omsättningstillgångar					
Förråd mm	Not 15	3,1	3,2	3,5	3,4
Fordringar	Not 16	49,4	47,0	47,1	44,6
Likvida medel	Not 17	25,0	27,7	48,5	44,9
Summa omsättningstillgångar		77,5	77,9	99,1	92,9
SUMMA TILLGÅNGAR		453,4	453,8	723,1	723,1
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Årets resultat	Not 18	-2,4	13,6	-0,5	14,8
Resultatutjämningsreserv		62,1	62,1	62,1	62,1
Övrigt eget kapital		155,2	141,6	168,5	153,8
Summa eget kapital		214,9	217,3	230,1	230,7
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	Not 19	11,8	13,4	11,8	13,4
Uppskjutna skatter		0,0	0,0	4,4	4,6
Skulder					
Långfristiga skulder	Not 20	115,7	121,4	310,4	*340,5
Kortfristiga skulder	Not 21	111,0	101,7	166,4	*133,9
Summa avsättningar och skulder		238,5	236,5	493,0	492,4
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		453,4	453,8	723,1	723,1
PANTER OCH ANSVARFÖRBINDELSER					
Panter och därmed jämförliga säkerheter					
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder och avsättningar	Not 23	87,9	90,9	87,9	90,9
Övriga ansvarsförbindelser					
Borgensåtaganden	Not 24	263,8	264,7	8,3	6,8

3.6 NOTFÖRTECKNING

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 1 Verksamhetens intäkter				
Avgifter affärsdrivande	21,5	*19,3	22,9	*20,6
Huvudavgift (barnomsorg, äldreomsorg, musikskola etc)	7,1	6,0	7,1	6,0
Hyror	13,0	12,6	43,1	41,1
Driftbidrag	38,3	56,8	38,3	56,8
Ersättning från FK för personlig assistent	7,3	7,3	7,3	7,3
Övriga bidrag	2,6	2,3	2,6	2,3
Övriga intäkter	64,5	*41,4	64,5	*41,4
Summa verksamhetens intäkter	154,3	145,7	185,8	175,5

* Klassificeringen har ändrat

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 2 Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader	382,0	*353,1	386,5	*358,0
Köp av huvudverksamhet	45,1	41,3	45,1	41,3
Hyror och leasingkostnader	20,1	20,0	16,3	*17,4
Material	21,1	22,8	30,6	*31,2
Köp av tjänster	33,9	30,1	38,0	*33,0
El och värmekostnader	9,1	*7,9	9,1	*7,9
Bidrag	11,2	12,8	11,2	12,8
Inkomstskatt	0,0	0,0	0,5	1,1
Övriga kostnader	5,7	*7,8	6,6	*9,2
Summa verksamhetens kostnader	528,2	495,8	543,9	511,9

* Klassificeringen har ändrat samt jämförelse post (inlösen av överskottsfond 2022, 7,6 mkr)

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 3 Avskrivningar				
Immateriella	0,5	0,3	0,5	0,3
Inventarier	3,5	3,1	3,8	3,2
Fastigheter	13,0	12,0	22,6	21,3
Summa avskrivningar	17,0	15,4	26,9	24,8

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 4 Skatteintäkter				
Preliminär kommunalskatt	229,0	218,0	229,0	218,0
Preliminär slutavräkning innevarande år	3,7	5,6	3,7	5,6
Slutavräkningsdifferens föregående år	1,3	1,5	1,3	1,5
Summa skatteintäkter	234,0	225,1	234,0	225,1

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 5 Generella statsbidrag och utjämning				
Inkomstutjämning	80,6	80,1	80,6	80,1
Kommunal fastighetsavgift	14,3	13,4	14,3	13,4
LSS-utjämning	21,1	13,0	21,1	13,0
Kostnadsutjämning	23,7	22,8	23,7	22,8
Regleringsbidrag/-avgift	10,9	13,2	10,9	13,2
Generellt statsbidrag (Skolmiljarder och god vård och omsorg)	2,7	3,6	2,7	3,6
Summa generella statsbidrag och utjämning	153,3	146,1	153,3	146,1

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 6 Finansiella intäkter				
Inkomsträntor	1,5	*1,0	1,4	0,6
Övriga finansiella intäkter	1,7	*7,6	1,7	*7,6
Summa finansiella intäkter	3,2	*8,6	3,1	8,2

* Klassificeringen har ändrat samt jämförelse post (inlösen av överskottsfond 2022, 7,6 mkr)

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 7 Finansiella kostnader				
Räntor anläggningslån	1,0	0,4	4,8	3,1
Räntekostnader pensionsskuld	1,0	0,2	1,0	0,2
Övriga finansiella kostnader	0,0	0,1	0,1	0,1
Summa finansiella kostnader	2,0	0,7	5,9	3,4

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 8 Avstämning av balanskrav				
Årets resultat enligt resultaträkningen	-2,4	13,6	-2,4	13,6
- avgår samtliga realisationsvinster	-0,1	-1,8	-0,1	-1,8
- tillägg för realisationsvinster enligt undantag	0,0	0,0	0,0	0,0
- tillägg för realisationsförluster enligt undantag	0,0	0,0	0,0	0,0
- tillägg för orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0
- avgår återföring av realiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	-2,5	11,8	-2,5	11,8
- medel till resultatutjämningsreserv	0,0	-8,1	0,0	-8,1
- medel från resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets balanskravsresultat	-2,5	3,7	-2,5	3,7
Balanskravsunderskott från tidigare år	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa balanskravsresultat	-2,5	3,7	-2,5	3,7
Balanskravsresultat att reglera	0,0	0,0	0,0	0,0

* Resultat kört enligt kommun nivå. Det är ej aktiv i koncern nivå.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 9 Jämförelsestörande poster				
Realisationsvinst vid försäljning	0,1	1,8	0,0	1,8
Utrangering av fastighetskomponenter i samband med ombyggnation	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa jämförelsestörande poster	0,1	1,8	0,1	1,8

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 10 Justering av ej rörelsekapitalpåverkande poster				
Återbokning VA-Nössemark	0,0	0,0	0,0	0,0
Återföring överavskrivning 2019	0,0	0,0	0,0	0,0
Omklassificering intäkter och kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa justering av ej rörelsekapitalpåverkande	0,0	0,0	0,0	0,0

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 11 Immateriella anläggningstillgångar				
Ingående anskaffningsvärde	3,9	0,8	3,9	0,8
Ackumulerad avskrivning	-0,3	0,0	-0,3	0,0
Årets investeringar	0,0	3,1	0,0	3,1
Avskrivning	-0,5	-0,3	-0,5	-0,3
Redovisat värde vid årets slut	3,1	3,6	3,1	3,6

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 12 Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Ingående anskaffningsvärde	527,2	529,6	903,7	902,2
Ackumulerad avskrivning	-199,7	-194,3	-305,7	-291,0
Årets investeringar	15,6	9,6	18,6	16,5
Utrangering	-0,8	0,0	-0,8	-0,1
Försäljningar	0,0	-6,6	0,0	-6,6
Reavinst	0,0	1,2	0,0	1,2
Reaförlust	0,0	0,0	0,0	-0,9
Nedskrivning	0,0	0,0	-2,0	-2,0
Avskrivning	-13,0	-12,0	-20,6	-21,3
Redovisat värde vid årets slut	329,3	327,5	593,2	598,0

Specifikation mark, byggnader och tekniska anläggningar

Markreserv	22,8	22,8	39,8	39,8
Verksamhetsfastigheter	207,0	213,5	440,1	454,4
Fastigheter för affärsverksamhet	27,4	22,4	27,4	22,4

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Publika fastigheter	33,8	32,8	33,8	32,8
Fastigheter för annan verksamhet	27,2	28,9	38,1	40,6
Pågående arbeten	11,1	7,1	14,0	8,0
Exploateringsmark	0,0	0,0	0,0	0,0
Redovisat värde vid årets slut	329,3	327,5	593,2	598,0

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 13 Maskiner och inventarier	2023	2022	2023	2022
Ingående anskaffningsvärde	63,4	57,0	68,5	61,8
Ackumulerad avskrivning	-39,9	-37,7	-43,5	-41,2
Årets investeringar	1,8	7,8	2,5	8,1
Utrangering	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0
Försäljningar	0,0	-1,1	0,0	-1,1
Reavinst	0,0	0,6	0,0	0,6
Reaförlust	0,0	0,0	0,0	0,0
Nedskrivning	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivning	-3,5	-3,1	-3,8	-3,2
Redovisat värde vid årets slut	21,8	23,5	23,7	25,0

Specifikation maskiner och inventarier				
Maskiner	5,4	5,2	6,9	6,4
Inventarier	12,5	14,1	12,7	14,3
Byggnadsinventarier	0,0	0,0	0,0	0,0
Bilar och andra transportmedel	2,1	2,0	2,3	2,0
Förbättringsutgifter på fast ej ägda av komm.	0,5	0,7	0,5	0,7
Leasingavtal	0,0	0,0	0,0	0,0
Konst	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga maskiner och inventarier	1,3	1,5	1,3	1,6
Redovisat värde vid årets slut	21,8	23,5	23,7	25,0

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 14 Finansiella anläggningstillgångar	2023	2022	2023	2022
Aktier/andelar				
Edshus AB	18,0	18,0	0,0	0,0
Dalslands Turist AB	0,2	0,2	0,2	0,2
Kommuninvest	2,9	2,5	2,9	2,5
Kommuninvest förlagslån	0,6	0,6	0,6	0,6
Föreningen eDIT lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Övrigt	0,0	0,0	0,1	0,0
Redovisat värde vid årets slut	21,7	21,3	3,8	3,3

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 15 Förråd, lager och exploateringsfastigheter				
Förråd och lager	0,0	0,0	0,0	0,0
Exploateringsfastigheter	3,1	3,2	3,5	3,4
Redovisat värde vid årets slut	3,1	3,2	3,5	3,4

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 16 Kortfristiga fordringar				
Kundfordringar	8,3	6,3	8,6	6,5
Interimsfordringar	37,9	37,4	35,3	34,7
Övrigt	3,2	3,3	3,2	3,4
Redovisat värde vid årets slut	49,4	47,0	47,1	44,6

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 17 Likvida medel				
Kassa	0,0	0,0	0,0	0,0
Bank	25,0	27,7	48,5	44,9
Summa likvida medel vid årets slut	25,0	27,7	48,5	44,9

Kommunen har en checkkredit på 15 miljoner kronor som ej var utnyttjad vid bokslutstillfället.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 18 Eget kapital				
Förändring av eget kapital				
Ingående eget kapital	217,3	203,7	230,6	215,9
Årets resultat	-2,4	13,6	-0,5	14,8
Utgående eget kapital	214,9	217,3	230,1	230,7
Uppdelning av eget kapital				
Resultatutjämningsreserv	62,1	62,1	62,1	62,1
Övrigt eget kapital	152,8	155,2	168,0	168,6
Utgående eget kapital	214,9	217,3	230,1	230,7

För 2021, 2022 avsättning respektive var 13,9 mkr och 8,1 mkr. För 2023 medger balanskravsresultat ingen reservering.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 19 Avsättningar för pensioner och liknade förpliktelser				
Ingående avsättning	13,4	12,2	13,4	12,2
Nya förpliktelser under året	-0,9	*1,5	-0,9	*1,5
Varav				
<i>Nyintjänad pension</i>	-2,3	*0,5	-2,3	*0,5
<i>Ränte- och basbeloppsuppräknig</i>	0,8	*0,2	0,8	*0,2
<i>Ändring av försäkringstekniska grunder</i>	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Förändring av löneskatten</i>	-0,3	0,8	-0,3	0,8
<i>Övrig post</i>	0,9	0,0	0,9	0,0
Årets utbetalningar	-0,7	*-0,3	-0,7	*-0,3
Varav				
<i>Pensioner</i>	-0,7	*-0,3	-0,7	*-0,3
Utgående avsättning	11,8	13,4	11,8	13,4
Pensionsförpliktelsen minskad genom försäkring	37,9	25,0	37,9	25,0
Överskottsmedel i pensionsförsäkringen	1,1	1,9	1,1	1,9
Aktualiseringsgrad/Utredningsgrad	98,0%	98,0%	98,0%	98,0%
Specifikation till pensioner				
Särskild avtalspension/ålderspension	7,3	5,7	7,3	5,7
Förmånsbestämd/kompletteringspension	0,0	0,0	0,0	0,0
Ålderspension	3,5	6,7	3,5	6,7
Pension till efterlevande	1,0	1,0	1,0	1,0
Summa pensioner	11,8	13,4	11,8	13,4
Antal visstidsförordnaden				
Politiker	1	1	1	1
Tjänstemän	0	0	0	0

* Klassificeringen har ändrat

Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 20 Långfristiga skulder				
Anläggningslån				
- Ingående värde	102,2	107,6	341,0	*351,2
- Amortering	-14,6	-28,6	-34,3	*-139,6
- Nästa års amortering	-5,4	-5,4	-49,5	*-29,9
- Nya lån	14,6	28,6	34,3	139,6
- Skuld för statliga investeringsbidrag	22,2	21,8	22,2	21,8
- Pågående- investeringsbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0
- Ackumulerade upplösningar av investeringsbidrag	-3,3	-2,6	-3,3	-2,6
Summa långfristiga skulder	115,7	121,4	310,4	*340,5

* Klassificeringen har ändrat

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 21 Kortfristiga skulder				
Kortfristiga del av långfristiga lån	5,4	5,4	49,5	*29,9
Leverantörsskulder	16,2	17,9	21,4	21,1
Mervärdesskatt	0,0	0,0	0,0	0,0
Personalens skatter och avgifter	5,4	5,3	5,4	5,4
Interimsskulder	65,3	56,2	71,0	*60,3
Övriga kortfristiga skulder	18,7	16,9	19,1	*17,2
Summa kortfristiga skulder	111,0	101,7	166,4	*133,9

* Klassificeringen har ändrat

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 22 Förändring kortfristiga skulder				
Förändring kortfristig del av långfristiga lån	0,0	0,0	19,6	-67,4
Förändring kortfristiga skulder totalt	9,3	-5,6	32,5	*-102,5

* Klassificeringen har ändrat

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 23 Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulderna eller avsättningarna				
Ingående ansvarsförbindelse	90,9	103,1	90,9	103,1
Nyintjänad pension	-0,4	-2,1	-0,4	-2,1
Ränte- och basbeloppsuppräknig	5,8	2,1	5,8	2,1
Förändring av löneskatten	-0,6	-2,4	-0,6	-2,4
Ändringar av försäkringstekniska grunder	0,0	0,0	0,0	0,0
Byte av tryggande	-1,5	-5,5	-1,5	-5,5
Övrig post	-1,8	0,1	-1,8	0,1
Årets utbetalningar	-4,5	-4,4	-4,5	-4,4
Utgående ansvarsförbindelse	87,9	90,9	87,9	90,9

Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 24 Borgensåtaganden				
Borgen Edshus AB	255,5	257,9	0,0	0,0
Borgen Eds Ryttarsällskap	1,1	1,2	1,1	1,2
Operationell leasing kopiering	1,5	1,5	1,5	1,5
Operationell leasing bilar	5,7	4,1	5,7	4,1
Summa borgensåtaganden	263,8	264,7	8,3	6,8

Operationell leasing kan liknas vid en vanlig hyrssituation och avtalen kan oftast avslutas utan extra kostnad. Beloppen ovan är en uppskattning.

Dals-Eds kommun har i februari 2009 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 292 kommuner och landsting/regioner som per 2023-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Dals-Eds kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2023-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 551 907 380 712 kronor och totala tillgångar till 562 022 704 021 kronor. Dals-Eds kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgick till 254 766 888 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 259 170 282 kronor.

3.7 VATTEN- OCH AVLOPPSVERKSAMHET

RESULTATRÄKNING			
(mkr)		2023	2022
Intäkter	Not 1	10,2	9,7
Kostnader	Not 2	-8,2	-8,3
Jämförelsestörande poster			
Avskrivningar och nedskrivningar	Not 3	-1,6	-1,2
Verksamhetens Nettokostnader		0,4	0,2
Finansiella intäkter			
Finansiella kostnader	Not 4	-0,4	-0,2
ÅRETS RESULTAT (förändring av eget kapital)		0,0	0,0
BALANSRÄKNING			
(mkr)		2023	2022
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
<i>Immateriella tillgångar</i>			
	Not 5	2,5	2,7
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	Not 6	27,6	22,6
Maskiner och inventarier	Not 7	1,2	1,7
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>		0,0	0,0
Summa anläggningstillgångar		31,3	27,0
Omsättningstillgångar			
Fordringar		0,0	0,0
Likvida medel		0,0	0,0
Summa omsättningstillgångar		0,0	0,0
SUMMA TILLGÅNGAR		31,3	27,0
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital	Not 8	0,0	0,0
därav årets resultat		0,0	0,0
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknade förpliktelser		0,0	0,0
Skulder			
Långfristiga skulder/lån av kommunen	Not 9	25,5	19,5
Kortfristiga skulder/ förutbetalda avgifter	Not 10	5,8	7,5
Summa avsättningar och skulder		31,3	27,0
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		31,3	27,0
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER			
Panter och därmed jämförliga säkerheter		0,0	0,0
Ansvarsförbindelser		0,0	0,0

NOTER

(mkr)	2023	2022
Not 1 Verksamhetens intäkter		
Brukningavgifter	10,1	9,5
Anslutningsavgifter	0,1	0,2
Not 2 Verksamhetens kostnader		
Personalkostnader	-2,7	-2,4
Personal intern fördelning	-1,8	-1,3
Övriga kostnader	-3,7	-4,6
Not 3 Verksamhetens avskrivningar		
Avskrivningar på anläggningarnas anskaffn.värde	-1,6	-1,2
Avskrivningar på inventariernas anskaffningsvärde	0,0	0,0
Not 4 Verksamhetens finansiella kostnader		
Intern Ränta 1,5 % (beräknas på bokfört värde)	-0,4	-0,2
Not 5 Immateriella tillgångar		
Ackumulerat anskaffningsvärde	2,7	0,0
Bokfört värde	2,5	2,7
Not 6 Mark, byggnader och tekniska anläggningar		
Ackumulerat anskaffningsvärde	88,6	66,0
Bokfört värde	27,6	22,6
Not 7 Inventarier		
Ackumulerat anskaffningsvärde	3,8	2,1
Bokfört värde	1,2	1,7
Not 8 Eget kapital		
Totala tillgångar beräknas som upplånade av kommunen	0,0	0,0
Not 9 Långfristiga skulder		
Lån av kommunen	25,5	19,5
Not 10 Kortfristiga skulder - förutbetalda avgifter		
Ackumulerade förutbetalda avgifter i tkr	5 792	7477
därav 2023	-1 685	0
därav 2022	114	114
därav 2021	845	845
därav 2020	1 358	1358
därav 2019	1 974	1974
därav 2018	1 458	1458
därav 2017	305	305
därav 2016	186	186
därav 2015	59	59
därav 2014	859	859
därav utgående 2013	319	319

* Klassificeringen har ändrats

3.8 REDOVISNINGSPRINCIPER

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning vilket bl.a. innebär att:

Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt enligt RKR R2.

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde. Dals-Eds kommun innehar inga finansiella instrument för att generera avkastning eller värdestegring, vilka annars ska värderas till verkligt värde.

Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.

Sammanställda räkenskaper

Enligt LKBR är ett kommunalt koncernföretag en juridisk person över vars verksamhet, mål och strategier en kommun har ett varaktigt betydande inflytande. Vidare framgår att ett enskilt koncernföretag inte behöver omfattas av de sammanställda räkenskaperna, om det är utan väsentlig betydelse för kommunen.

Kommunen behöver beakta om sammanställda räkenskaper krävs för att möjliggöra en relevant och tillräcklig grund för utvärdering av god ekonomisk hushållning.

I de sammanställda räkenskaperna ingår, förutom kommunen, Edshus AB, som ägs till 100% av kommunen.

Extraordinära och jämförelsestörande poster

Intäkter eller kostnader i annan verksamhet än kommunens normala verksamhet redovisas som extraordinära poster. Enligt RKR R11 ska en post ska klassificeras som extraordinär om; händelsen eller transaktionen som ger upphov till posten saknar ett tydligt samband med kommunens normala verksamhet; händelsen eller transaktionen är av sådan typ att den inte kan förväntas inträffa ofta eller regelbundet, och; posten uppgår till ett väsentligt belopp. I förekommande fall redovisas i not belopp för varje enskild extraordinär intäkt eller kostnad, samt vad posten avser.

Jämförelsestörande poster är resultat av händelser eller transaktioner som inte är extraordinära, men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder. Som jämförelsestörande poster redovisas alltid kommunens realisationsvinster vid fastighetsförsäljningar samt kostnader och intäkter för tomtförsäljning i samband med markexploatering.

Intäkter

Skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s augustiprognos.

Övriga intäkter

Investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar redovisas i enlighet med rekommendation RKR R2.

Anläggningstillgångar

Vad som är materiella och immateriella anläggningstillgångar och om det är en eller flera

tillgångar framgår av Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer om RKR R4 Materiella anläggningstillgångar samt RKR R3 Immateriella anläggningstillgångar.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Korttidsinventarier och inventarier av mindre värde behöver inte aktiveras och blir därmed inte föremål för avskrivningar, utan kostnadsförs i sin helhet i samband med anskaffningen. Med korttidsinventarier avses inventarier som kan antas ha en nyttjandeperiod om högst tre år. Med inventarier av mindre värde avses inventarier med ett anskaffningsvärde som understiger ett halvt prisbasbelopp.

Investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar redovisas i enlighet med rekommendation RKR R2 Intäkter.

Avskrivningar

Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs emellertid inga avskrivningar.

Komponentavskrivning tillämpas på samtliga nyinvesteringar samt på kommunens fastigheter.

Avskrivningstider

Följande avskrivningstider tillämpas normalt i kommunen: 3, 5, 10, 15, 20, 33, 50 år.

En samlad bedömning av nyttjandeperioden för respektive tillgångstyp görs. Tillgångstypen skrivs sedan av på den närmast lägre avskrivningstiden.

Avskrivningsmetod

I normalfallet tillämpas linjär avskrivning, dvs. lika stora nominella belopp varje år. Avskrivning påbörjas när tillgången tas i bruk.

Pensioner

Enligt RKR R10 Pensioner, ska värdering av pensionsförpliktelser ska göras enligt vid varje tidpunkt gällande RIPS. Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS19.

Visstidsförordnanden som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning.

VA-verksamheten

Särredovisning sker av VA-verksamhetens resultat och ställning. Prissättning för försäljning av verksamhetens tjänster regleras i VA-lagen av självkostnadsprincipen. När avgifterna överstiger kostnaderna särredovisas dessa som en skuld till abonnentkollektivet under rubriken "Förutbetalda avgifter"

Enligt vattentjänstlagens § 30 får medel avsättas till en fond för framtida nyinvesteringar om investeringen finns i en fastställd investeringsplan, den är kalkylerad och att det framgår när medlen är avsedda att tas i anspråk samt att planen innehåller de upplysningar som i övrigt behövs för att bedöma behovet av avsättningens storlek. Investeringen skall komma hela kollektivet tillgodo.

VA-verksamhet är en del av KS - Samhällsbyggnadsförvaltningen varför olika resurser är samordnade i kommunen. För att redovisa ett rättvisande resultat för verksamheten fördelas gemensamma kostnader till VA-verksamheten.

Tjänsteskrivelse - Förvaltningsberättelse, kommunlednings- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Bakgrund

Kommunstyrelsen har att hantera förvaltningsberättelsen för kommunstyrelsens förvaltningar. Förutsättningarna för kommunens drift och utveckling har under den första delen av året fortsatt präglats av ett osäkert omvärldsläge, höga energi- och bränslepriser, högt inflation- och ränteläge, tillsammans med ett säkerhetspolitiskt osäkert läge gör att läget i världen är oroligt. Det råder därmed en osäkerhet som försämrar förutsättningarna för både daglig verksamhet och nödvändig utveckling, men också kan leda till att människors preferenser och efterfrågan ändras.

Ärendet

Bedömning görs utifrån resultatuppföljningar av kritiska kvalitetsfaktorer och indikatorer om att grunduppdragen inom alla enheter har kunnat utföras som planerat och på ett kvalitetsmässigt sätt. Givet de stora ekonomiska utmaningarna, finns dock risk för påverkan kring framförallt stödet till förvaltningarna men också utvecklingsarbetet. Enheterna har gjort ett fantastiskt arbete under perioden som klarat grunduppdragen och samtidigt med ett större överskott jämfört med tidigare prognoser totalt för båda förvaltningarna. Överskottet till skillnad från tidigare prognoser kan hänföras till vakanser, mindre kostnader än beräknat, förseningar eller framflyttande av projekt men också det igångsatta arbetet med budgetanpassningar som delvis fått effekt redan 2023. Förvaltningen och hela organisationen har ställt om mot fokus på att lösa verksamheternas grunduppdrag och att prestigelöst försöka lösa budgetutmaningarna genom flexibilitet och återhållsamhet.

Framtidens utmaningar för kommunen består i välfärdens finansiering, personalförsörjning och befolkningsutvecklingen. Detta präglar hela organisationen och kommer att påverka verksamheternas planering framåt.

Beslutsförslag

- Kommunstyrelsen beslutar att godkänna kommunledningsförvaltningens och samhällsbyggnadsförvaltningens förvaltningsberättelse 2023.

I tjänsten

Magnus Åkesson,
Samhällsbyggnadschef

Jonas Olsson,
Tf kommundirektör

Expedieras:

Controller KS

Förvaltningschefer och enhetschefer inom KS förvaltningar

Kommunstyrelsen

§ 22

Dnr 2024-000032 042

**Årsredovisning 2023 Dals-Eds kommun -
Verksamhetsberättelse KS Kommunlednings- och
Samhällsbyggnadsförvaltningen**

Sammanfattning av ärendet

Tf. kommundirektör och samhällsbyggnadschef föredrar ärendet.

Kommunstyrelsen har att hantera förvaltningsberättelsen för kommunstyrelsens förvaltningar.

Förutsättningarna för kommunens drift och utveckling har under den första delen av året fortsatt präglats av ett osäkert omvärldsläge, höga energi- och bränslepriser, högt inflation- och ränteläge, tillsammans med ett säkerhetspolitiskt osäkert läge gör att läget i världen är oroligt.

Det råder därmed en osäkerhet som försämrar förutsättningarna för både daglig verksamhet och nödvändig utveckling, men också kan leda till att människors preferenser och efterfrågan ändras.

Bedömning görs utifrån resultatuppföljningar av kritiska kvalitetsfaktorer och indikatorer om att grunduppdragen inom alla enheter har kunnat utföras som planerat och på ett kvalitetsmässigt sätt. Givet de stora ekonomiska utmaningarna, finns dock risk för påverkan kring framför allt stödet till förvaltningarna men också utvecklingsarbetet. Enheterna har gjort ett fantastiskt arbete under perioden som klarat grunduppdragen och samtidigt med ett större överskott jämfört med tidigare prognoser totalt för båda förvaltningarna.

Överskottet till skillnad från tidigare prognoser kan hänföras till vakanser, mindre kostnader än beräknat, förseningar eller framflyttande av projekt men också det igångsatta arbetet med budgetanpassningar som delvis fått effekt redan 2023.

Förvaltningen och hela organisationen har ställt om mot fokus på att lösa verksamheternas grunduppdrag och att prestigelöst försöka lösa budgetutmaningarna genom flexibilitet och återhållsamhet.

Framtidens utmaningar för kommunen består i välfärdens finansiering, personalförsörjning och befolkningsutvecklingen. Detta präglar hela organisationen och kommer att påverka verksamheternas planering framåt.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse tf. kommundirektör och samhällsbyggnadschef daterad 2024-02-05.

Verksamhetsberättelse 2023, KS – Kommunledningsförvaltning.

Verksamhetsberättelse 2023, KS – Samhällsbyggnadsförvaltning.

Kommunstyrelsen

forts. § 22

Kommunstyrelsens beslut

- Kommunstyrelsen beslutar att godkänna kommunledningsförvaltningens och samhällsbyggnadsförvaltningens förvaltningsberättelse 2023.

Expedieras till

Controller KS

Förvaltningschefer och enhetschefer inom KS förvaltningar

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Verksamhetsberättelse 2023

Kommunstyrelsen -
Kommunledningsförvaltningen

Innehållsförteckning

1 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE	3
2 UPPFÖLJNING GRUNDUPPDRAGET	5
2.1 SAMMANFATTNING GRUNDUPPDRAG	5
2.2 UPPFÖLJNING AV KRITISKA KVALITETSAKTORER	5
2.2.1 Kundnytta	5
2.2.2 Medarbetarnytta	5
2.2.3 Ekonominytta	7
2.3 UPPFÖLJNING AV SYSTEMATISKT ARBETSMILJÖARBETE	7
2.3.1 Årlig uppföljning av SAM	8
2.3.2 Sjukfrånvaro	12
2.3.3 Årlig uppföljning av tillbud och arbetsskador	12
3 UPPFÖLJNING UTVECKLINGSMÅL	14
3.1 Utvecklingsområde: Utvecklad kommunikation	14
3.1.1 Utvecklingsmål: Etablerade former för kommunikation	14
3.2 Utvecklingsområde: Hälsöfrämjande arbetsmiljöarbete	14
3.2.1 Utvecklingsmål: Friskare arbetsplatser och engagerade medarbetare	14
3.3 Utvecklingsområde: Effektivisering	15
3.3.1 Utvecklingsmål: Bromsa nettokostnadsutvecklingen genom hållbara effektiviseringsåtgärder	15
4 UPPFÖLJNING EKONOMISKT UTFALL	17
4.1 Driftredovisning	17
4.2 Investeringsredovisning	17
5 Sammanfattande analys	19

1 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE

Anvisning

Välj ut **3-5 (max)** största händelserna i omvärlden och i verksamheten som påverkat den egna verksamheten och bidragit till verksamhetens uppnådda resultat och möjligheten att utföra grunduppdraget.

1. **Beskriv hur händelserna har påverkat verksamheten**
2. **och vi hanterade det så här..../ ...genomförde följande utvecklingsinsats....**
3. ... **med den här effekten..... (Analysera vilka effekterna har blivit. Belys gärna effekterna med diagram, tabeller, trender).**

Exempel på större händelser i omvärlden är: reformer, lagändringar, strukturförändringar, samhällsomdaning (t ex flyktingkris), pandemi m.m. Här kan du utgå från den kommunövergripande omvärldsanalysen och plocka in de delar som påverkat den egna verksamheten under perioden. (Omvärldsanalysen finns publicerade på intranätet under ekonomifrågor/Verksamhetsplanering, uppföljning och analys/omvärldsanalys).

Exempel på större händelser i den egna verksamheten är: öppning/nedläggning av boende/skola/avdelning, nytt system, utbildningsinsatser, omorganisering av verksamhet, nya arbetssätt och metoder, större investeringar, ingångna avtal med väsentlig påverkan på verksamheten m.m.

På enhetsnivå ska texten vara underlag för dialog med din chef och dina medarbetare. Beskrivningen ska vara övergripande och inte alltför detaljerad.

På nämndnivå ska texten vara riktad till politiker och medborgare som inte vanligtvis känner till verksamheten. Beskrivningen ska vara övergripande och inte alltför detaljerad. Interna frågor som vi jobbat med under året är *inte* relevanta.

Förutsättningarna för kommunens drift och utveckling har under året fortsatt präglats av ett osäkert omvärldsläge, höga energi- och bränslepriser, högt inflation- och ränteläge, tillsammans med ett säkerhetspolitiskt osäkert läge gör att läget i världen är oroligt. Det råder därmed en osäkerhet som försämrar förutsättningarna för både daglig verksamhet och nödvändig utveckling, men också kan leda till att människors preferenser och efterfrågan ändras. Verksamhetsberättelsen tar upp de viktigaste händelserna som har påverkat kommunledningsförvaltningens verksamheter under året som gick.

Kanslienheten

Inför året övergick den tidigare hållbarhetsstaben till kanslienheten. Omvärldsläget, behov i samhället och krav från olika myndigheter har styrt prioriteringen av det strategiska och utvecklingsarbetet och bland annat uppföljning av LUPP-enkäten, folkhälsoinsatser, RSA-arbete och krigsplacering har varit i fokus. Inom plan och bygg har omvärldsläget med bland annat höga räntor och prisutveckling påverkat inflödet av ärenden och därmed intäkterna. Arbetet med att utveckla kommunikation och evenemang utifrån kommunens platsvarumärke har fortlöpt med fokus på att bygga en organisation för kommunens marknadsföring och kommunikation samt hur evenemang hanteras. Mycket fokus har legat på utvecklingen av Le-området och förstärkningar av turistinformationen. Ny mandatperiod har inletts, introduktion genomförs av förtroendevalda och ny ärendeberedningsprocess innebär ett förändrat arbetssätt i syfte att få en effektivare och sammanhållen process. Arbetet med e-arkiv har fortskridit och en ny hemsida som lanseras under hösten har byggts upp.

Sammantaget bedöms enhetens grunduppdrag uppfyllt utifrån analysen av kvalitetsfaktorer. De flesta utvecklingsaktiviteterna har genomförts och de kvarvarande kvarstår inför 2024 som förbättringsåtgärder kopplade till grunduppdraget.

HR-enheten

Mycket fokus på arbetsmiljöfrågor i organisationen, arbetet slutfört med Samverkansavtal vilket kommer att påverka arbetssätt och beslutsformer med fokus på ökad delaktighet och arbetsmiljöfrågor för ett hållbart arbetsliv. Medarbetarundersökning har genomförts för hela organisationen, och under hösten har arbetet fortsatta i respektive verksamhet med åtgärder utifrån resultatet. Stöd har utförts avseende arbetspsykologisk testning i vissa fall utöver sedvanligt rekryteringsstöd, därtill erbjuds digitala utbildningsmoduler för chefer, skyddsombud och medarbetare.

Implementering av nytt löne- och PA-system pågår med målsättning om driftsstart april 2024.

Löneöversyn 2023 avklarad under perioden för samtliga förbund förutom Kommunals avtalsområde. Årets lönerörelse innebär utmaningar beaktat budgeterade medel och nivå på normgivande märke. Likaså det nya pensionsavtalet som medförde ökade personalkostnader.

Under perioden trädde skyddad yrkestitel för undersköterska i kraft, vilket medförde förändringar avseende befattningstitulaturer.

Ekonomienheten

Enheten har identifierat att verksamheterna är nöjda med stöd och service men att det finns behov av kompetensutveckling som delvis har kunnat mötas upp genom internutbildningar under hösten. Viss oklarhet finns även kring hur förvaltningarna ser på controllerrollen. Planering pågår kring tillskapandet av en inköpsgrupp. I enlighet med de nyckeltal som enheten tagit fram råder god kvalitet i grunduppdraget.

Ekonomichefen har under året sagt upp sig och samverkan med Bengtsfors kommun har inletts avseende gemensam ekonomichef där ett samverkansavtal har tecknats.

Sammanfattningsvis har vi nått mycket goda resultat för både våra kritiska kvalitetsfaktorer och utvecklingsmål under den aktuella perioden.

IT-enheten

IT-enheten arbetar till största delen mot kommunens verksamheter och fokuserar på de interna IT-leveranserna. Under 2023 har det inte varit någon större påverkan av de interna leveranserna eller några utmanande krav från verksamheterna. Arbetet har flutit på enligt plan.

Vårt fokus med att rusta upp vårt kommunala nätverk börjar nå sitt mål för att sedan gå över till vanligt drift & förvaltning. Mot slutet av året har en revision genomförts som levereras i form av en revisionsrapport under början av 2024 som blir ett värdefullt underlag för vårt fortsatta kvalitetsarbete.

Under året har dialog och översyn pågått kring fördjupad dalslandssamverkan inom IT som behöver följas noga och nära för att göra taktiska vägval i vardagen i linje med övriga kommuner i Dalsland.

Samhällsmast för att förstärka mobiltäckningen på landsbygden som sker via en satsning av regionen, är på gång. Platsen är vald och markägare kontaktad men det återstår en del formella och praktiska delar. I övrigt har verksamheten inom IT-enheten flutit på enligt planeringen.

Sammanfattning förvaltningen

Efter pandemi, osäkert omvärldsläge och inflation, står kommunen inför stora utmaningar inte minst ekonomiskt. Året har därför präglats av hur vi tillsammans i kommunen ska ta oss an kommande budgetanpassningar för kommunen och vilka konsekvenser det får för förvaltningens grunduppdrag. Kommunfullmäktige har i budgetbeslutet fördelat ut ett anpassningskrav på kommunstyrelsen och nämnderna motsvarande 18 mkr. För kommunledningsförvaltningen har det bland annat handlat om ett återtagande av utvecklingsanslaget vilket har lett till att vi behöver prioritera nödvändiga uppgifter i verksamheternas grunduppdrag och pausa det interna utvecklingsarbetet. Detta innebär såväl personal- som organisationsförändringar som i sin tur leder till behov av ändrade uppdrag och arbetssätt. Under hösten har detta arbete påbörjats och åtgärder vidtagits som leder till minskade kostnader men också utmaningar för att organisera om och förändra utifrån de nya budgetförutsättningarna. Vi är ännu mitt uppe i dessa processer och det kommer att fortsätta under 2024 med målsättning om att vi till 2025 har fastställt de organisatoriska förutsättningarna.

Under året har kommundirektören fått avsluta sin anställning och för närvarande råder en tillfällig intern lösning i avvaktan på rekryteringsprocess. Rekryteringsprocess ska även startas upp för socialchef under 2024. Ekonomichefen har under året sagt upp sig och kring ekonomichefstjänsten har vi en samverkanslösning tillsammans med Bengtsfors kommun som vi också säljer tjänst till avseende controllerkompetens och istället för IT-chefen som avslutade anställningen under året har vi inrättat en driftledarfunktion inom organisationen. På det här sättet försöker förvaltningen att lösa vakanser som uppstått under 2023 och uppstår under 2024 genom att i möjligaste mån inte återanställa. Därutöver pågår ytterligare planering för att minska kostnader inom ramen för de förslag till åtgärder som samlat presenterats för Budgetberedningen och som kommer att fortsätta arbetas med under 2024 och beredas för beslut i de nämner där frågan hör hemma.

Arbetet med konsekvensanalyser av de förestående förändringarna pågår men det kommer att innebära minskade möjligheter för enheterna att möta upp i stöd och service mot förvaltningarna vilket också är en fråga för analys under 2024.

2 UPPFÖLJNING GRUNDUPPDRAGET

Anvisning

Sammanfattning av grunduppdraget hämtas automatiskt från kommentaren som lades in vid uppföljningen.

2.1 SAMMANFATTNING GRUNDUPPDRAG

Vi ska erbjuda kompetenta lednings- och stödtjänster till hela kommunorganisationen samt i viss mån även direkta servicetjänster till kommuninvånarna och andra kunder.

Syftet är att skapa så bra förutsättningar som möjligt för

- att kommunen ska vara en bra plats att bo, leva och verka på
- en långsiktig hållbar ekonomi och verksamhet och en hälsofrämjande arbetsmiljö

Kommunledningsförvaltningen som helhet har en stödjande och samordnande roll för den politiska organisationen, primärt för kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Inom olika delar av våra ansvarsområden har vi uppdrag gentemot hela förvaltningsorganisationen vad gäller styrning och ledning, samt stöd, service och samordning.

2.2 UPPFÖLJNING AV KRITISKA KVALITETSFAKTORER

Anvisning

Texten i tabellen hämtas automatiskt. Säkerställ att du rapporterat indikatorer och analyserat kvalitetsfaktorerna i uppföljningsprocessen, annars blir kolumnerna tomma.

Enheterna har valt olika kvalitetsfaktorer och redovisningen på förvaltningsnivå kommer att bearbetas här i den samlade förvaltningsberättelsen. För att effektivisera och förenkla ytterligare jobbar vi i kommunledningsgrupp och förvaltningsledningsgrupper med att öka samordningen inom organisationen framöver.

2.2.1 Kundnytta

2.2.1.1 Våra målgruppers förtroende och uppskattning för vårt arbete

Våra målgruppers förtroende och uppskattning för vårt arbete

Kommentar

Vid de mätningar som gjorts i våra enheter, visas förtroende och uppskattning för det arbete och den service som våra kunder får. Bland annat genomförs självuppskattningar, direktfrågor för att mäta service och support och enkäter vars resultat generellt visar ett gott resultat för det interna stödet. Antalet följare ökar generellt på sociala medier vilket indikerar att det finns en nöjdhet bland invånare och besökare kring informationen om kommunen. Fortfarande återstår att inom några verksamheter hitta sätt att mäta på ett effektivt sätt och få ett resultat som på ett fullödigt sätt speglar målgruppernas förtroende och uppskattning.

Kritisk kvalitetsindikator
Förtroende och uppskattning - KS Inga tillgängliga data
Förtroende och uppskattning - Chefer i Dals-Eds kommun Inga tillgängliga data

2.2.2 Medarbetarnytta

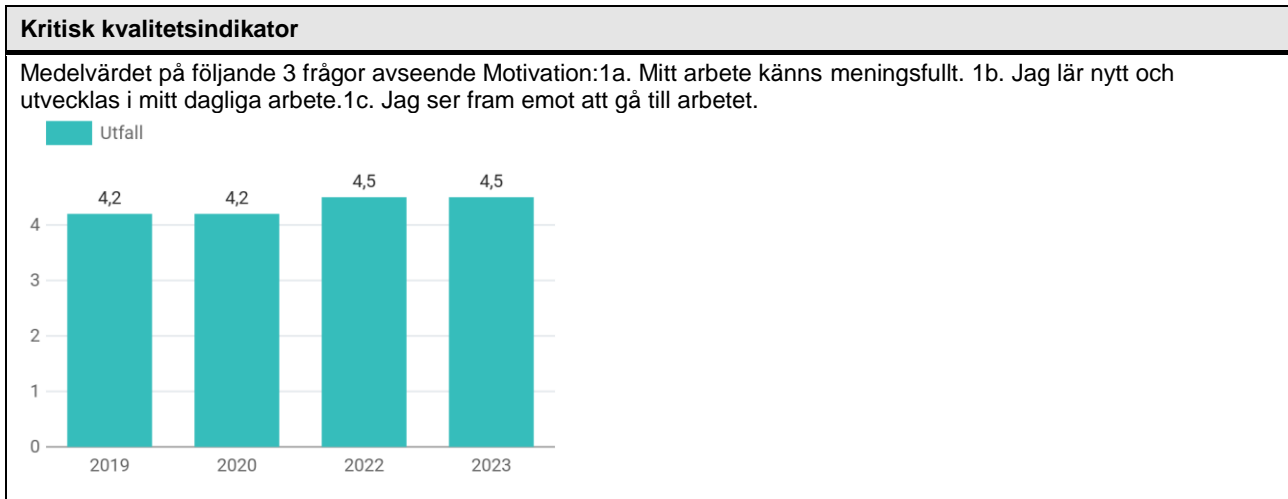
2.2.2.1 Motivation

Motivation

Kommentar

Resultatet varierar från 2022 bland enheterna men för förvaltningen totalt så är det samma goda resultat som 2022.

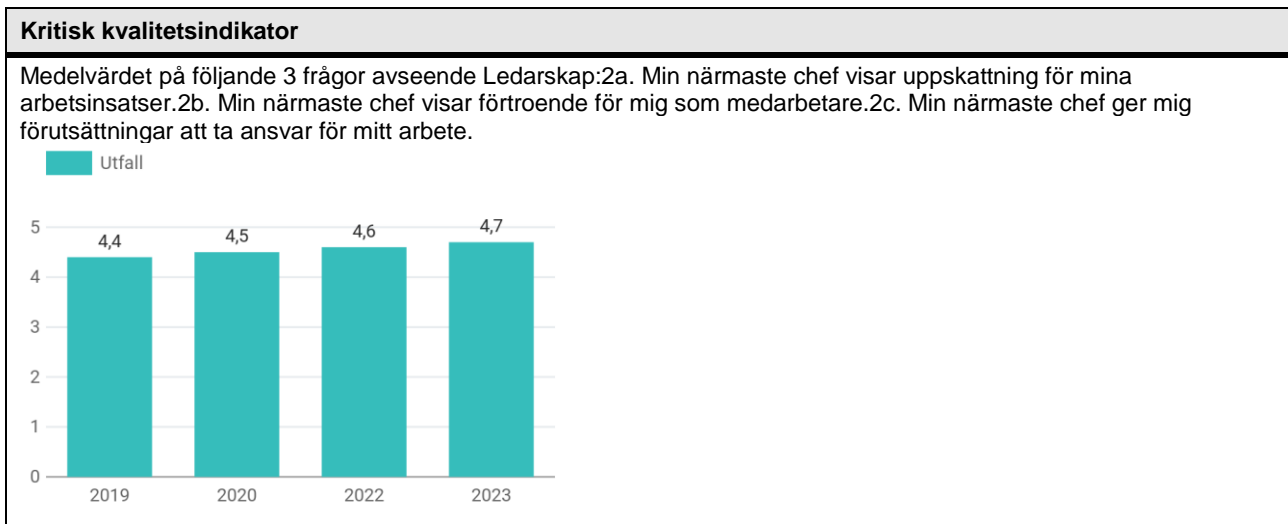
2.2.2.2 Ledarskap

Ledarskap

Kommentar

Resultatet visar en förbättring från ett redan högt resultat från 2022.

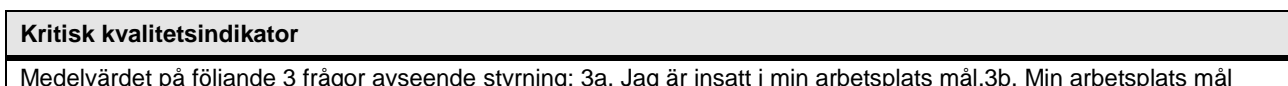
2.2.2.3 Styrning

Styrning

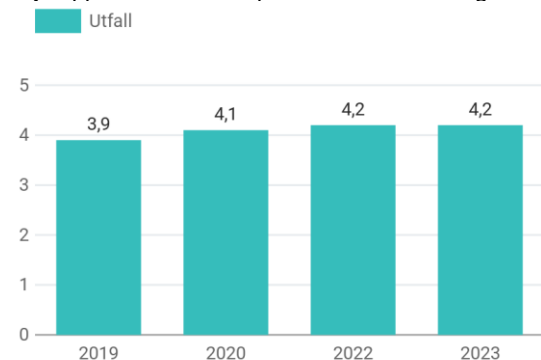
Kommentar

Resultatet motsvarar 2022 års resultat vad gäller styrning och är den del i undersökningen som är det främsta utvecklingsområdet för förvaltningens enheter.

Kritisk kvalitetsindikator

följs upp och utvecklas på ett bra sätt.3c. Jag vet vad som förväntas av mig i mitt arbete.

2.2.3 Ekonominytta

2.2.3.1 Ekonomistyrningskompetens

Ekonomistyrningskompetens

Kommentar

Förvaltningens chefer och controller har var för sig och tillsammans den kompetens som krävs och förväntas, för en god kontroll över ekonomiskt läge och utveckling.

2.2.3.2 Effektiv organisation, värdeskapande processer och arbetssätt

Effektiv organisation, värdeskapande processer och arbetssätt

Kommentar

Enheterna har arbetat i varierande grad med processutveckling, men det finns mycket kvar att göra inte minst med tanke på det omställningsläge vi är i kopplat till budgetutmaningarna.

2.2.3.3 Kostnadseffektiva inköp

Kostnadseffektiva inköp

Kommentar

Det finns en medvetenhet kring behovet och det finns en planering kring uppstart av en inköpsgrupp och vi behöver här hitta ett systematiskt arbetssätt. Ett utvecklingsområde som vi delar med övriga dalslandskommuner och här finns det planering i riktning mot mer samverkan mellan kommunerna, vilket även gäller upphandling.

2.3 UPPFÖLJNING AV SYSTEMATISKT ARBETSMILJÖARBETE

Anvisning

Årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet är den aktivitet där Dals-Eds kommun kontrollerar att arbetsmiljöarbetet fungerar bra och att vi lever upp till Arbetsmiljöverkets krav enligt föreskriften om systematiskt arbetsmiljöarbete. Uppföljningen ska också ge en överblick för att styra och förbättra arbetsmiljöarbetet så att det får önskad effekt i form av en bättre arbetsmiljö för alla. Enligt rutin för årlig uppföljning av SAM.

2.3.1 Årlig uppföljning av SAM

Anvisning

Under varje uppföljningspunkt redovisas först i tabellen hur många som svarat ja, respektive nej på checklistfrågan, samt antal åtgärder. Därefter görs en analys av resultatet i textrutan och de förbättringsåtgärder som uppmärksammats på arbetsplatsnivå i checklisten "årlig uppföljning av SAM". Resultatet ska rapporteras av förvaltningschef på förvaltningsnivå.

Årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet är den aktivitet där Dals-Eds kommun kontrollerar att arbetsmiljöarbetet fungerar bra och att vi lever upp till Arbetsmiljöverkets krav enligt föreskriften om systematiskt arbetsmiljöarbete.

Uppföljningen ska också ge en överblick för att styra och förbättra arbetsmiljöarbetet så att det får önskad effekt i form av en bättre arbetsmiljö för alla.

Ansvarig för genomförandet av årlig uppföljning är enhetschef, förvaltningschef samt kommundirektör på övergripande nivå. Vid den årliga uppföljningen på enhetsnivå ska skyddsombud och vid behov andra arbetstagarrepresentanter medverka.

Till och med verksamhetsåret 2022 genomförs den årliga uppföljningen närmast efterföljande år enligt följande:

1. Januari - februari på arbetsplatsnivå
2. Mars på förvaltningsnivå och kommunnivå

Från och med verksamhetsåret 2023 har uppföljningen tidigarelagts så att den samordnas med förvaltningens verksamhetsberättelse. Uppföljningen ska årligen återkopplas till kommunfullmäktige.

Den årliga uppföljningen ska minst granska och kontrollera att Dals-Eds kommun har och genomför följande i det systematiska arbetsmiljöarbetet:

- Arbetsmiljöpolicy
- Medarbetare och skyddsombud har möjlighet att medverka i det systematiska arbetsmiljöarbetet
- Rutiner för arbetsmiljöarbetet
- Fördelning av arbetsmiljöuppgifter
- Tillräckliga kunskaper i arbetsmiljöarbetet
- Undersökningar av arbetsförhållanden
- Riskbedömningar och handlingsplaner
- Rapportering och utredning tillbud och arbetsskador
- Att årlig uppföljning sker
- Anlitar externa resurser inom arbetsmiljöområdet när egen kompetens inte räcker till eller saknas
- Kontrollerar att åtgärder genomförs och att de får effekt

Utöver detta kontrolleras i samband med den årliga uppföljningen att alla arbetsskador och allvarliga tillbud anmälts till Arbetsmiljöverket, samt att förteckningen över lagstiftning och de föreskrifter vi som arbetsgivare omfattas av på arbetsmiljöområdet är aktuell.

Om den årliga uppföljningen visar att arbetsmiljöarbetet inte fungerat tillfredsställande och enligt gällande föreskrifter (AFS 2001:1) ska bristerna åtgärdas.

2.3.1.1 Medarbetare och skyddsombud har möjlighet att medverka i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
1. Sker arbetsmiljöarbetet i samverkan med skyddsombud och arbetstagarare?	3	1	0

Anvisning

Analys av resultatet och de förbättringsåtgärder som behöver vidtas:

Arbetet ska ske med skyddsombud men pga att det saknas har det inte skett på samtliga enheter.

2.3.1.2 Tillräckliga kunskaper i arbetsmiljöarbetet

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
2. Har skyddsombudet tillräcklig arbetsmiljöutbildning för sitt uppdrag?	1	1	1
8. Har behov av kunskap och utbildning för chefer och arbetsledande personal klarlagts och tillgodosetts?	4	0	0
9. Vet alla anställda vilka risker som förekommer i deras arbete?	3	1	1
11. Får nyanställd, inhyrd personal och personal med nya arbetsuppgifter en bra introduktion där arbetsmiljö ingår?	3	0	0

Anvisning

Analys av resultatet och de förbättringsåtgärder som behöver vidtas:

Tillräckliga kunskaper förefaller utifrån uppföljningen finnas i organisationen men iom att det funnits svårigheter att rekrytera skyddsombud har det varit svårt att få med det fackliga perspektivet. Det finns dock förhoppning om att det kommer att finnas skyddsombud framåt att arbeta tillsammans med i dessa frågor.

2.3.1.3 Arbetsmiljöpolicy

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
3. Finns det en arbetsmiljöpolicy?	4	0	0
4. Finns det tydliga och välkända mål för arbetsmiljön?	4	0	0
5. Följs dessa mål upp?	4	0	0

Anvisning

Analys av resultatet och de förbättringsåtgärder som behöver vidtas:

Arbetet kring Arbetsmiljöpolicy och uppföljningen är väl känt i förvaltningen.

2.3.1.4 Rutiner för arbetsmiljöarbetet

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
6. Finns rutiner för hur SAM ska gå till?	3	1	0

Anvisning

Analys av resultatet och de förbättringsåtgärder som behöver vidtas:

Rutiner finns i stort sett för arbetet i förvaltningens enheter.

2.3.1.5 Fördelning av arbetsmiljöuppgifter

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
7. Finns skriftlig fördelning av arbetsuppgifter, befogenheter och resurser?	4	0	0

Anvisning

Analys av resultatet och de förbättringsåtgärder som behöver vidtas:

Skriftlig fördelning av arbetsmiljöuppgifter finns men behöver följas upp så att de förnyas.

2.3.1.6 Riskbedömningar och handlingsplaner

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
10. Finns det skrivna instruktioner i de fall en riskbedömning visar på allvarliga risker?	1	1	0
13. Dokumenteras riskbedömningarna?	4	0	0
14. Finns det skriftliga handlingsplaner för åtgärder som inte kan genomföras direkt?	3	1	0

Anvisning

Analys av resultatet och de förbättringsåtgärder som behöver vidtas:

Skriftliga instruktioner saknas vid riskbedömning som visar allvarliga risker - ett utvecklingsområde och möjligen också oklart i enheterna hur det ska hanteras. I övrigt finns dokumentation och handlingsplaner hanteras i de fall behov finns.

2.3.1.7 Undersökningar av arbetsförhållanden

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
12. Undersöks, bedöms och åtgärdas risker fortlöpande både vad gäller den fysiska och den psykiska och sociala arbetsmiljön?	3	1	1
16. Undersöks, bedöms och åtgärdas risker vid planering av och beslut om till exempel ny eller ändrad verksamhet, inköp, reparation eller ombyggnad?	4	0	0

21. Genomförs skyddsron för hot och våld på arbetsplatsen?	1	2	1
--	---	---	---

Anvisning

Analys av resultatet och de förbättringsåtgärder som behöver vidtas:

Det löpande arbetet kring den psykiska, sociala och fysiska arbetsmiljön fungerar väl enligt uppföljningen men det finns utvecklingspotential i genomförandet av skyddsroner som behöver hanteras under 2024.

2.3.1.8 Rapportering och utredning tillbud och arbetsskador

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
17. Utredds ohälsa, olycksfall och allvarliga tillbud?	3	0	0
18. Följs ohälsa, olycksfall och allvarliga tillbud upp?	3	0	0

Anvisning

Analys av resultatet och de förbättringsåtgärder som behöver vidtas:

Rapportering och utredning av tillbud och arbetsskador fungerar tillfredsställande utifrån uppföljningen.

2.3.1.9 Att årlig uppföljning sker

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
19. Följs arbetsmiljöarbetet upp årligen?	4	0	0

Anvisning

Analys av resultatet och de förbättringsåtgärder som behöver vidtas:

Uppföljningen genomförs årligen men den nya tidplanen om uppföljning på enhetsnivå i december inför förvaltningsberättelsen har inte implementerats på ett tillräckligt sätt och behöver göras inför 2024.

2.3.1.10 Anlitar externa resurser inom arbetsmiljöområdet när egen kompetens inte räcker till eller saknas

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
20. Har behovet av extern hjälp i arbetsmiljöarbetet, till exempel företagshälsovård, undersökts?	2	0	0

Anvisning

Analys av resultatet och de förbättringsåtgärder som behöver vidtas:

I den mån detta har varit ett behov så har det gjorts.

2.3.1.11 Kontrollerar att åtgärder genomförs och att de får effekt

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
15. Kontrolleras och utvärderas genomförda åtgärder?	2	2	1

Anvisning

Analys av resultatet och de förbättringsåtgärder som behöver vidtas:

Inom kontroll och uppföljning av planerade åtgärder finns det ett utvecklingsområde och här har också åtgärder planerats för detta.

2.3.2 Sjukfrånvaro

Anvisning

I tabellen redovisas sjukfrånvaron på förvaltningsnivå. Därefter görs en analys av resultatet i textrutan.

Sjukfrånvaro	Antal i %
Korttidssjukfrånvaro	1,8
Långtidssjukfrånvaro	2,0
Total sjukfrånvaro	3,8

Anvisning

Analys av sjukfrånvaron på förvaltningsnivå:

Under 2023 var totala sjukfrånvaron för kommunledningsförvaltningen 3,8 procent vilket är en ökning från 2022 då den totala sjukfrånvaron låg på 2,7 procent. Både korttidsfrånvaron men framförallt långtidsfrånvaron har ökat.

Analysen till att sjukfrånvaron har ökat är inte fastställd men det är en liten förvaltning och förändring visar sig snabbt i statistiken. Kopplat till resultatet i medarbetarundersökningen som ökade utifrån ett redan högt läge, visar ändå att det möjligen går att härleda sjukfrånvaron här till individrelaterade orsaker än strukturella orsaker. Det är dock viktigt att följa upp resultatet löpande och reflektera över det i ledningsgruppen.

2.3.3 Årlig uppföljning av tillbud och arbetsskador

Anvisning

I tabellen redovisas en sammanställning av antal tillbud och arbetsskador på förvaltningsnivå. I textrutan görs en analys av resultatet. Som hjälp till analysen använd översiktsrapport som tas fram i KIA på förvaltningsnivå.

Typ av skada	Antal
Tillbud	0
Olycksfall	0
Färdolycksfall	1

Arbetssjukdom	0
Totalt antal arbetsskador och tillbud	1

Anvisning

Analys av antal tillbud och arbetsskador, plats där de uppstått, aktivitet, samt skadeorsak/risk:

Ett olycksfall har rapporterats under året, vilket avser fall vid färdolycksfall på hemväg från arbete och som bedömts svår att förebygga.

I kommunledningsförvaltningen är risken för fysisk skada främst relaterad till ergonomi. För övrigt bedöms risken för organisatorisk och social skada vara högre. Det saknas dock vana att rapportera den typen av tillbud eller arbetsskada så det kan finnas ett mörkertal och möjligheterna att anmäla detta skulle behöva uppmärksammas för att kunna vidta relevanta åtgärder.

3 UPPFÖLJNING UTVECKLINGSMÅL

Anvisning

Texten i tabellen hämtas automatiskt. Säkerställ att du rapporterat indikatorer och analyserat utvecklingsmålen i uppföljningsprocessen, annars blir kolumnerna tomma.

3.1 Utvecklingsområde: Utvecklad kommunikation

Utveckla kommunikationsformer för att stärka målgruppernas förtroende.

3.1.1 Utvecklingsmål: Etablerade former för kommunikation

Målet är att det ska finnas etablerade former för kommunikation med våra målgrupper som stärker förvaltningens förtroende.

Kommentar

Genom de nuvarande upprättade och etablerade kanalerna i form av kommunens hemsida, kommunens facebook och instagram, Visit Dals-Ed i form av hemsida, facebook och instagram kompletterat med Linkedin under 2023, finns det goda förutsättningar att nå och kommunicera med kommunens invånare, besökare samt potentiella inflyttare och nyanställda. Antalet följare ökar dessutom generellt i dessa kanaler. Vi arbetar för att etablera lika ändamålsenliga kanaler internt och prövar oss fram med såväl fysiska mötesformer som intranät och mail och där vi under 2023 prövat en del nya grepp i form av HR-enhetens veckobrev med löpande information, vägledning och stöd för kommunens chefer samt genom regelbunden personalinformation för att återkommande informera om budgetanpassningsarbetet och förändringar i organisationen till följd av detta. De nya formerna för intern kommunikation får utvärderas men hittills har det uppskattats och bedömts skapa en större enhetlighet och samsyn.

3.2 Utvecklingsområde: Hälsofrämjande arbetsmiljöarbete

"Från riskfaktor till friskfaktor"

Arbetsmiljöarbetet blir alltmer främjande i stället för att bara utgå ifrån att lösa problem.

Det hälsofrämjande eller salutogena förhållningssättet behöver genomsyra alla nivåer. Från organisation, till arbetsplats ner på individnivå. Det viktigaste arbetet sker i det systematiska arbetsmiljöarbetet på arbetsplatserna, i vardagen, med sikte mot hälsofrämjande, friska arbetsplatser.

Hälsofrämjande arbetsplatser har förmåga att fokusera på det som ger god hälsa och förebygger ohälsa samt att stödja tidig återgång i arbete efter sjukdom.

3.2.1 Utvecklingsmål: Friskare arbetsplatser och engagerade medarbetare

Höga krav i kombination med begränsade resurser är en bidragande orsak till kommunens relativt höga sjukfrånvaro. Sveriges kommuner och regioner (SKR) har samlat kring en avsiktsförklaring för att med gemensamma ansträngningar vända utvecklingen så att kommunerna inte bara levererar den verksamhet som utgör kärnan i vår välfärd, utan också ger hållbar hälsa för dem som ska utföra arbetet. Detta förutsätter att även man på den lokala nivån agerar i enlighet med avsiktsförklaringen.

Syftet med avsiktsförklaringen är att gemensamt utveckla och genomföra åtgärder för att säkerställa ett förebyggande arbetsmiljöarbete och i förlängningen ett friskt arbetsliv, god arbetsmiljö, förbättrade rehabiliteringsinsatser och snabbare och hållbar återgång i arbete för dem som befinner sig i sjukskrivning, med målet att sänka sjukfrånvaron till en låg och stabil nivå.

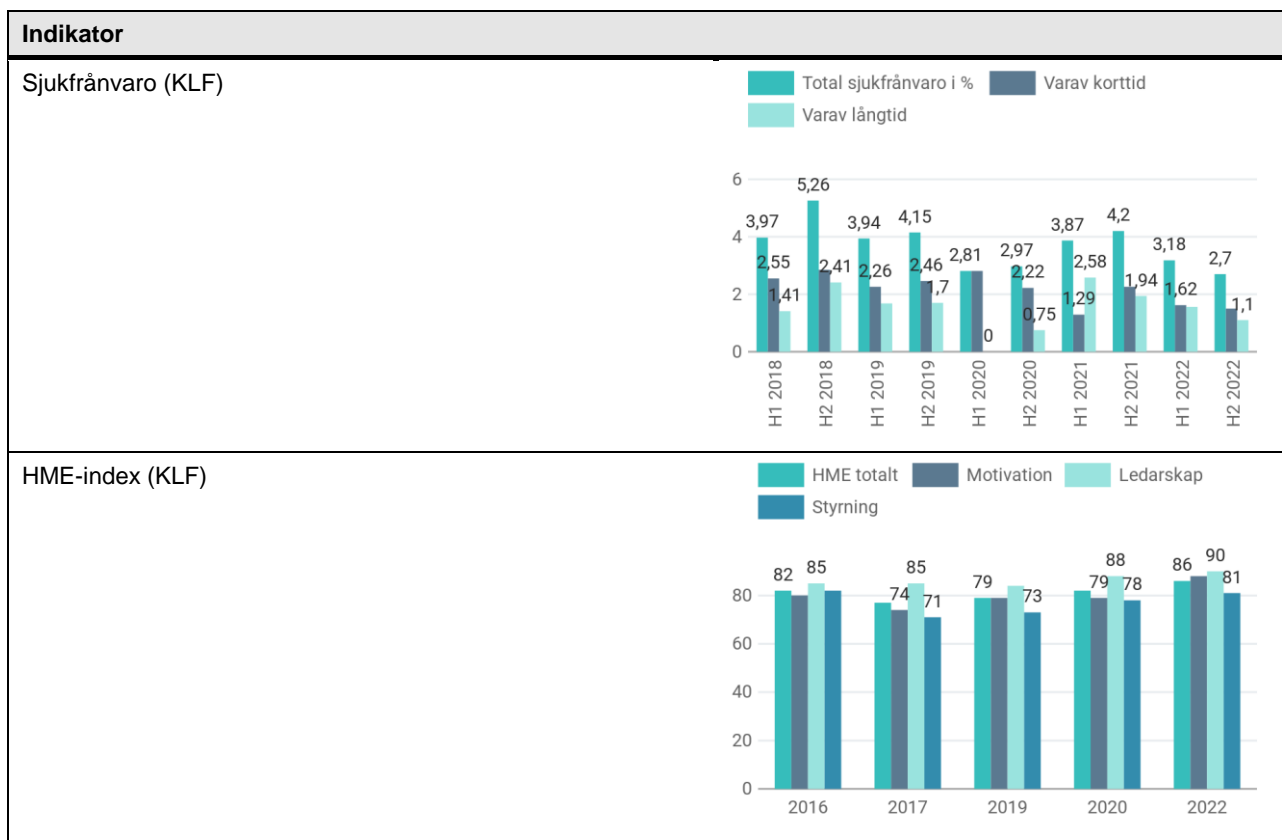

Kommentar

Målet är långsiktigt och målsättningen för året bedöms ha uppnåtts delvis

Under 2023 var totala sjukfrånvaron för kommunledningsförvaltningen 3,8 procent vilket är en ökning från 2022 då den totala sjukfrånvaron låg på 2,7 procent. Både korttidsfrånvaron men framförallt långtidsfrånvaron har ökat. Kommunledningsförvaltningen har i förhållande till övriga förvaltningar få medarbetare vilket gör att variationer på individnivå får stort genomslag. Kopplat till resultatet i

medarbetarundersökningen och i det här fallet frågan om motivation och engagemang så ligger den fortsatt på en hög nivå, vilket ändå kan indikera att vi fortsatt kan se att vi strukturellt kan betrakta det som delvis uppfyllt. Detta mål är dock långsiktigt och viktigt att följa upp resultatet löpande och reflektera över det i ledningsgruppen.

3.3 Utvecklingsområde: Effektivisering

Effektiva och värdeskapande processer och arbetsätt är en kritisk kvalitetsfaktor, som behöver säkerställas av varje chef och processägare i förvaltningen. Tills det är gjort är effektivisering ett utvecklingsområde för alla. Vi ska veta att vi gör rätt saker på rätt sätt, med rätt effekt för dem vi är till för.

Effektivitet definieras som den kvalitet som levereras i förhållande till resursåtgång.

Effektivisering definieras som ökad kvalitet med bibehållna resurser eller minskade resurser med bibehållen kvalitet, vilket bromsar nettokostnadsutvecklingen.

3.3.1 Utvecklingsmål: Bromsa nettokostnadsutvecklingen genom hållbara effektiviseringsåtgärder

Tid är pengar och varje krona ska vara till nytta. Det är vår skyldighet att tillse att alla verksamheter, processer, inköp, arbetsätt och rutiner är effektiva och värdeskapande. Genom arbete med genomlysning och effektivisering säkerställer vi att vi inte lever över våra tillgångar och att varje krona är till nytta. Syftet är att bromsa nettokostnadsutvecklingen och sänka kostnadsläget i kommunen som helhet.

Kommentar

Målet är långsiktigt och målsättningen för året uppnås

Enheterna har genomfört flera planerade aktiviteter och åtgärder, som syftar till högre effektivitet och/eller lägre kostnader. Det handlar främst om att omfördela och prioritera bland arbetsuppgifterna utifrån kärnan i grunduppdraget som respektive enhet har samt att minska kostnaderna, företrädesvis personalkostnader, som står för den största andelen. Det senare sker varaktigt genom naturlig avgång samt tillfälligt genom återhållsamhet och anpassning vid t ex längre sjukfrånvaro. Detta har fått delårseffekt under 2023 och fortsätter under 2024 för att förhålla oss till den tydliga budgetanpassning som nu är fördelad i förvaltningens budgetram. Med de åtgärder som vidtagits och som är planerade för 2024, råder goda förutsättningar för att förhålla oss till den förändrade budgetramen. Återstår under 2024 att även analysera de konsekvenser som

förändringarna får och hur vi kan utifrån detta upprätthålla en tillräckligt god service och kvalitet inom våra respektive ansvar i förvaltningen samt arbetsmiljö för våra medarbetare - för att vi ska bedöma hållbarheten i effektiviseringsåtgärderna.

4 UPPFÖLJNING EKONOMISKT UTFALL

Anvisning

Ekonomiskt utfall gällande driftredovisning hämtas automatiskt från ekonomisystem och investeringsredovisning läggs in av förvaltningscontroller

4.1 Driftredovisning

Netto per ansvar t.o.m. dec 2023 i tkr ny

Beskrivning	Ack utfall t.o.m. perioden	Årsbudget 2023	Avvikelse t.o.m. perioden
2010 Kommunstyrelsens ordf.	2 205 791	2 909 793	704 002
2111 Kanslichef	12 639 303	13 677 637	1 038 334
2150 IT-chef	5 378 690	5 445 785	67 095
2310 Ekonomichef	5 029 413	5 786 102	756 689
2410 HR-chef	5 090 320	6 326 973	1 236 653
2110 Kommundirektör	7 033 950	5 269 527	-1 764 423
2160 Folkhälsostateg	599 868	653 910	54 042
2710 Digitaliseringsstrateg	1 007 251	1 120 000	112 749
Resultat	38 984 586	41 189 727	2 205 141

Det ekonomiska bokslutet per tertial 2 visade på ett positivt resultat om 2 246tkr men i prognos låg att utbetalning för avgångsvederlag till avgående kommundirektör i nov/dec varför det prognostiserade resultatet för året landar på 953tkr. i tertial 2 rapporten. Nu visar bokslutet att förvaltningen trots utbetalningen av avgångsvederlaget, landar på ett resultat om 2 205tkr.

Samtliga enheter inom förvaltningen redovisar ett överskott för helåret, förutom kommundirektör där underskottet för året i sin helhet kan tillskrivas avgång kommundirektör.

Kanslienhetens överskott beror främst på lägre personalkostnader än budgeterat till följd av vakanser i samband med sjukskrivning, föräldraledighet och tillförordnandenskap i samband med kommundirektörens avgång. Dessutom har det funnits poster i budgeten som ej nyttjats fullt ut såsom konsulttjänster och kartsystem. Överförmynderiverksamheten är dock en verksamhet som visar ett underskott för året och här kan det finnas en obalans framöver att beakta.

Ekonomienhetens överskott beror på överföring budgetanslag för inköpsamordnare och utlyrd personal till Bengtsfors kommun som lösts genom effektiviseringsåtgärder samt halv tjänst ekonomichef efter samverkan med Bengtsfors kommun från september. Trots dessa förändringar har Ekonomienheten framgångsrikt hanterat uppgifterna med befintlig personal genom effektiviseringsåtgärder, vilket resulterat i ett positivt ekonomiskt utfall för året.

För HR-enheten avser överskottet till stor del avskrivning och ränta för ej igångsatt Löne- och PA-system, personalförändringar till följd av anpassningskrav samt försäljning av mer tjänster än beräknat i samband med systemprojektet.

IT-enheten uppvisar ett mindre överskott men följer i stort sett sin planerade budget.

Överskottet på KS ordförande beror på att KS oförutsett anslaget inte utnyttjats fullt ut under året. Politiska arvoden ligger högre än beräknat.

4.2 Investeringsredovisning

Anvisning

Utfall och avvikelser av genomförda och/eller pågående investeringsprojekt ska kommenteras.

Investeringsredovisning

Anvisning

Utfall och avvikelser av genomförda och/eller pågående investeringsprojekt ska kommenteras.

Utfall per projekt 2023 tkr			
Projekt	Utfall 2023	Budget 2023	Avvikelse
8692- FVM implementering 2020-2023	2	0	-2
8693- Uppgradering trådlöst nätverk 2021	32	32	0
8735- Löne och personaladministrativt system (LPA-system)	256	410	154
8890- IT-design 2.2	3	300	297

Att uppmärksamma kring investeringar inom förvaltningen är att när det gäller implementering av nytt löne,- och personaladministrativt system (LPA) har projektet inte driftsatts enligt ursprunglig plan, delvis på grund av utebliven leverans enligt kravspecifikation samt driftstörningar. Projektet har dock tagit sig framåt under hösten och tidplanen nu handlar om att implementering kommer att ske i april 2024. Upphandling, implementering och förvaltning av nya LPA-systemet sker gemensamt med Färgelanda, Mellerud och Åmåls kommuner, i likhet med nuvarande system.

I övrigt så är uppgraderingen vad gäller trådlöst nätverk genomförd genom att de planerade accesspunkterna är levererade och monterade.

Gällande IT-design 2.2 är det ett pågående arbete som kommer att fortsätta under 2024 och är även den kopplad till implementeringen av nytt LPA-system och påverkar integrationsmotorn.

5 Sammanfattande analys

Anvisning

Texten i denna del hämtas automatiskt från kommentaren du skrivit i vyn "analys & slutsatser".

Här förväntas du göra en sammanfattande och analyserande kommentar av det gångna verksamhetsåret.

Skriv din analys av årets arbete och samlade bedömning/slutsatser av resultatet från uppföljningen av kvalitetsfaktorer, utvecklingsmål och ekonomisk utfall. Vilka lärdomar kan dras? Vad finns det för utmaningar inför framtiden och vad kan göras bättre nästa år?

I kommentarrutan finns fördefinierade rubriker att utgå ifrån när du skriver din analys.

2023

Sammanfattning av året som helhet:

Grunduppdragen inom alla enheter har kunnat utföras som planerat även om det inför framtiden, givet de stora ekonomiska utmaningarna, finns risk för påverkan kring framförallt stödet till förvaltningarna. Enheterna har gjort ett fantastiskt arbete under perioden som klarar grunduppdragen men med ett överskott totalt för förvaltningen. Det råder ett osäkert läge kopplat till budgetproblematiken som påverkar och överskuggar enheternas planering framåt; personalförändringar och förändrade uppdrag uppstår som en del i vakanser som inte återbesätts och prioriteringar i arbetsuppgifter krävs för att möta de nya budgetförutsättningarna. Kring de budgetanpassningar som föreslås och genomförs, försöker vi ha en så öppen och transparent process som möjligt för att minska osäkerheten i förvaltningen och hela organisationen. Även om förslagen är just förslag så finns det ett stort värde för processen att det är möjligt att föra dialog på alla plan och inte minst inom ramen för samverkansavtalet som undertecknades under 2023 med de fackliga parterna.

Utöver de förändringar som sker och kommer att ske, präglas året även av att samverkan i Dalsland har tagit steg framåt. En ny politisk ledning i flera av kommunerna har träffats i Samverkansrådet och en ny avsiktsförklaring undertecknades i december där numera även Åmåls kommun ingår formellt. Under året har vi prövat gemensam socialchef med Färgelanda men konstaterat efter risk- och konsekvensanalys att vi har för en egen socialchef. Under hösten ingick vi avtal om samverkan med Bengtsfors kommun kring gemensam ekonomichef som gäller tillsvidare.

Vad är resultatet av arbetet med kvalitetsfaktorer och utvecklingsmål?

Arbetet kring kvalitetsfaktorerna och utvecklingsmålen visar på ett generellt gott resultat. När det gäller ekonominytta finns det en stor medvetenhet inom enheterna kring det ansträngda ekonomiska läge vi har och de budgetanpassningar som vi behöver klara för att hantera förvaltningens förändrade budgetförutsättningar, har verkställts inom flera av enheterna och det finns en tydlig planering för att klara övriga budgetanpassningar under 2024. Medarbetarundersökningen används som ett av verktygen för att värdera medarbetarytta och vi kan konstatera att det utifrån resultatet finns en hög grad av motivation och förtroende i förvaltningen men att det finns utvecklingspotential när det gäller bland annat utvärdering och uppföljning av vårt arbete. Undersökningen gjordes dessutom tidigt på året och året har därefter inneburit en hel del personalförändringar och osäkerhet kring budgetanpassningarna som kan bidra till ökad grad av osäkerhet i förvaltningen och organisationen.

Arbetet med aktivt medarbetarskap har inte genomförts som planerat och det är för närvarande oklart hur det kan prioriteras in, det är emellertid viktigt att återuppta när vi vet mer kring de förändringar som görs och behöver göras. Under hösten har dock flera egna satsningar kunnat göras för att förstärka utbildning om arbetsmiljö och formerna kring samverkan som under 2024 implementeras i organisationen.

Samverkansgrupper har kommit igång under året på såväl kommunövergripande som förvaltnings- och lokal nivå och vi ser framemot att nu kunna ha en tidig dialog med facken utifrån de förändringar vi påbörjat och står inför.

Vi kan också konstatera att det kan finnas svårigheter att uppnå de mätningar av t ex kundnöjdhet som krävs för en fullgod analys, då fokus just nu är att klara budgetanpassningarna. Tillsammans med samhällsbyggnadsförvaltningen pågår en förberedelse för att försöka hitta sätt att samordna mätningarna.

Arbetet med styrmodellen har kommit i mål gällande de dokument som stödjer arbetet och mallar är uppdaterade som stöd för processen kring verksamhetsplanering och uppföljning. Med stöd av dessa dokument och mallar har vi nu ett helhetsperspektiv att arbeta med som blir likvärdigt i organisationen.

Samlad bedömning/slutsatser av resultatet från uppföljningen av kvalitetsfaktorer, utvecklingsmål

och ekonomiskt utfall?

Enheterna har bedrivit ett fantastiskt arbete under året som trots det ansträngda och osäkra läget, fullgjort grunduppdragen på ett kvalitetsmässigt sätt, utvecklat stöd, service och styrning internt i organisationen samt bidragit till att det inom ramen för Utvecklingsplanen genomförts flera viktiga aktiviteter för att bidra såväl till ökad attraktivitet som trygghet, säkerhet och hållbarhet. Det visar sig dessutom att förvaltningen visar på ett positivt resultat om 2 246tkr vilket är en bedrift. Förvaltningen och hela organisationen har ställt om mot fokus på att lösa verksamheternas grunduppdrag och att prestigelöst försöka lösa budgetutmaningarna genom flexibilitet och återhållsamhet.

Vad drar vi för lärdomar? Utmaningar inför framtiden och vad kan göras bättre nästa år?

De kraftigt försämrade ekonomiska förutsättningarna leder oss mot stora förändringar och utmaningen blir att klara dessa med bibehållen kvalitet och service, med fortsatt god arbetsmiljö och attraktivitet. Vi tror att vägen framåt är öppenhet inför problemen och de förändringar som behöver göras och att vi också har kraft och resurser för att bedriva ett utvecklingsarbete för ökad attraktivitet och en positiv befolkningsutveckling. Vi kommer också behöva hjälpas åt såväl internt i organisationen över förvaltnings- och verksamhetsgränser men också inom Dalsland där förutsättningarna är likvärdiga.

Verksamhetsberättelse 2023

Kommunstyrelsen -
Samhällsbyggnadsförvaltningen

Innehållsförteckning

1 HÄNDELSE AV VÄSENTLIG BETYDELSE	3
2 UPPFÖLJNING GRUNDUPPDRAGET	5
2.1 SAMMANFATTNING GRUNDUPPDRAG	5
2.2 UPPFÖLJNING AV KRITISKA KVALITETSAKTORER.....	6
2.2.1 Kundnytta.....	6
2.2.2 Medarbetarnytta	7
2.2.3 Ekonominytta	9
2.3 UPPFÖLJNING AV SYSTEMATISKT ARBETSMILJÖARBETE.....	10
2.3.1 Årlig uppföljning av SAM	10
2.3.2 Sjukfrånvaro	13
2.3.3 Årlig uppföljning av tillbud och arbetsskador.....	13
3 UPPFÖLJNING UTVECKLINGSMÅL.....	14
3.1 Utvecklingsområde: Investeringsprocessen	14
3.1.1 Utvecklingsmål: Process vid investering.....	14
3.2 Utvecklingsområde: Lokalförsörjningsplan	14
3.2.1 Utvecklingsmål: Lokalförsörjningsplan.....	14
3.3 Utvecklingsområde: Marknadsföring av lediga tomter & ledig mark	15
4 UPPFÖLJNING EKONOMISKT UTFALL	16
4.1 Driftredovisning.....	16
4.2 Investeringsredovisning	17
5 Sammanfattande analys.....	18

1 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE

Förvaltningens enheter har i stort sett utfört sina grunduppdrag och projekt som planerat under året.

Dessvärre har förvaltningen även under 2023 belastats av höga priserna på drivmedel, särskilt i inledningen av året och under sensommar och höst. Livsmedelspriserna har fortsatt att röra sig uppåt och även material har generellt sett blivit dyrare. De höga drivmedelspriserna har gjort att kostnaderna för transporter vad gäller slam och sopor ökat rejält. Det drabbar främst VA och renhållningskollektivet. Det i sin tur gör att taxorna behövt höjas mer än normalt inför 2024.

Livsmedelspriserna har under året gått upp ca 8 % och det påverkar i första hand kostenheten. Även övriga förbrukningsvaror har ökat i pris med ca 7 %. Prishöjningarna stagnerade andra halvan av 2023, vilket resulterat i ett bättre resultat än förväntat. Dock finns en stor osäkerhet över den framtida kostnadsbilden. Upphandling av köks- och serveringsutrustning gjordes under våren och papper/plast/städ/kem påbörjades och kommer vara klart i februari 2024 om ingen överprövning sker. Upphandlingar av detta slag är tidskrävande och görs som vanligt ihop med övriga Dalslandskommuner. Försäljning av vårt egenproducerade Z-vatten fortsätter och vi har sålt ca 700 liter till en grannkommun. Enhetschef har varit och informerat ytterligare en kommun om möjligheten att köpa z-vatten från oss.

När det gäller elpriset så har vi klarat oss bättre än förväntat, framförallt förbrukade vi mindre el än tidigare. Det beror framförallt på den milda vintern, men också genom vissa energieffektiviseringar och egen elproduktion. Under året prissäkrades elen stegvis vilket gör att den större delen av elen är prissäkrad gällande 2024. De medel som avsattes centralt för extra elkostnader behövde inte användas. Under hösten kom det indikationer på att fjärrvärmepriset kommer att höjas med 25 % vilket kommer att påverka möjligheten till underhållsinsatser i våra fastigheter. Vi kommer framledes behöva se över hyresnivåerna på grund av detta.

Under november och december var det många och kraftiga snöoväder vilket innebar mycket mer snöröjning än ett normalt år. Regeringens beslut att kommunerna från 2024-01-01 ska ansvara för insamlandet av förpackningsavfall har inneburit att verksamheten behövt anpassas för detta uppdrag och kommunen har också skrivit avtal med FTI om att förvärva de containrar som idag finns på våra återvinningsstationer. Tillsammans med Bengtsfors, Mellerud och Färgelanda har det handlats upp en entreprenör för att sköta tömning och transporter av förpackningar. Dessutom tar kommunen ansvar för fastighetsnära insamling av förpackningar för de fastigheter som haft detta i egen regi. Förnyelse av ventilationssystem har genomförts på den gamla delen av Utsikten. I samband av detta gjordes en asbestsanering då asbest fanns i det gamla systemet. Ett stort antal fönster har bytts ut på Snörumsskolan. Båda dessa insatser bör betyda en energibesparing i form av minskade värmeförluster.

Arbetslösheten i Dals-Ed är fortsatt låg, och det innebär att det nu finns betydande svårigheter med kompetensförsörjning, både hos kommunen som arbetsgivare och hos näringslivet. Det innebär vidare att de individer som inte ännu etablerat sig på arbetsmarknaden till viss del står ganska långt ifrån den och det krävs insatser över tid för att de ska få rätt förutsättningar för att kunna etablera sig. Vi ser att vi fortsatt behöver utveckla vårt sätt att arbeta med kompetensutveckling och samverka mer, med fler utbildningsaktörer för att nå fler individer.

Under året har därför arbetat mycket med kompetensförsörjning och vi har tillsammans med kommunledningen fört dialog om behovet av en delvis ny struktur för bemanningsteamet, framförallt utifrån den administrativa organiseringen. Vi ser att vi behöver arbeta för att tydliggöra strukturen för styrning utifrån gemensamma frågor såsom schema- och bemanningsstrategi, ansvar och roller. En översyn och uppdatering av nuvarande flöden, rutiner och arbetssätt behöver göras så att dessa synkroniseras med intentioner och processer som finns framtagna och beskrivna i t ex bemanningshandboken. Detta arbete kommer fortsätta under 2024.

Migrationsverket hade för avsikt att göra uttagningsresor av kvotflyktingar under hösten 2023 som inte kunde genomföras på grund av det förändrade säkerhetsläget i världen. Detta ledde till att några överföringar av kvotflyktingar inte kunde göras under senare del av året. För Dals-Ed innebar det att vi inte tog emot de tre individer vi hade i fördelningskvot, något vi troligtvis kommer få göra under 2024 istället.

Det allt mer spända omvärldsläget med krig i vår närhet medför att förvaltningen i stort och framförallt räddningstjänsterna allt mer tvingas planera för sin roll under höjd beredskap och krig. Samtidigt råder viss avvaktan eftersom klara direktiv och medel för förberedelserna ännu inte kommit från de centrala myndigheterna. De centrala myndigheterna har påbörjat en upprustning av det civila försvaret där de kommunala räddningstjänsterna ingår.

I den egna verksamheten är antagandet av kommunens nya handlingsprogram för räddningstjänsten en viktig händelse. I handlingsprogrammet anges hur verksamheten skall bedrivas de närmaste åren. Årets investering i en ny räddningsbåt är en viktig satsning som under lång tid avsevärt kommer att underlätta

räddningstjänstens arbete vid räddningsinsatser av olika slag, främst på Stora Le.

Fritidsbanken har haft återkommande dialog med kommunstyrelsen utifrån att det finns utmaningar kring hur den fortsatta finansieringen av verksamheten ska se ut. Det finns ett stort behov av fritidsbanken. Under 2023 såg vi resultatet av det arbete som gjorts under uppstartsåret, fler hittade till oss, och kom i samband med olika evenemang och antalet utlånade artiklar ökade från 2 361 2022 till 4 869 under 2023, vilket är en mycket stor ökning. Det finns en bred förankring och vilja att fortsätta driva Fritidsbanken men det kvarstår utmaningar kring fortsatt, långsiktig finansiering.

Ombyggnad av Brattesta reningsverket har pågått under 2023. Biobassängen är ombyggd och det kvarstår styrningssystemet för verket. Externslamhallen är färdigbyggd och slammottagare installerad, denna insats bidrar till mindre slitage på slampumparna och en effektivare drift av biosteget i luftningsbassängen.

En ny kemikalietank med tillhörande fällningspumpar är installerade på reningsverket. Denna insats bidrar till bättre styrning av kemikaliefällning och sparande av förbrukningskemikalier. Nya slampumpar är upphandlade och installerade. Ett nytt ventilationssystem med nya aggregat är i drift. Detta har skapat bättre arbetsmiljö på Brattesta reningsverket och en energibesparing.

Inventeringen av hela VA ledningsnätet har pågått sedan 2022 och ligger till grund för upprättande av en ny handlingsplan för underhåll och förnyelse av ledningsnätet som ska vara klart under våren 2024. En del förnyelseinsatser har genomförts under 2023, bla har ca 3,5 km ledningsnät förnyats. Arbetet kommer fortsätta under 2024. Relining av spill och dagvattenledning har gjorts i ravinerna mellan Edsgärdet och reningsverket samt i Håbol.

2 UPPFÖLJNING GRUNDUPPDRAGET

2.1 SAMMANFATTNING GRUNDUPPDRAG

1. Verksamhetsidé och sammanfattning av grunduppdrag

Samhällsbyggnadsförvaltningen är till stor del en serviceorganisation till Kommunens övriga förvaltningar och verksamheter, men också till kommunens alla invånare.

Vi ska

Verksamheterna i förvaltningen ska i hög utsträckning trygga viktiga samhällsfunktioner för kommunens invånare och besökare och ansvara för att genomföra det mesta av kommunens beslutade investeringar.

Förvaltningen levererar kost och lokalvård till kommunens verksamheter samt delvis till Edshus AB. Ansvarar för fastighetsunderhåll, intern uthyrning av verksamhetslokaler, extern uthyrning av lokaler samt bostadsanpassningar.

Förvaltningen ansvarar vidare för Kommunens tekniska förvaltning såsom gator, väghållning, parker, badplatser, idrottsanläggningar, VA, renhållning samt trafikförordningar.

Sköter och förvaltar kommunens skogar och tätortsnära grönytor. Ansvarar för markreserv och exploatering av mark för boende, industri och handel. Förvaltningen bedriver också räddningstjänst och ansvarar för arbetsmarknadsinsatser, sysselsättningsskapande åtgärder, integrationsinsatser samt bemanning via bemanningsteamet.

Åt/till/för

Samhällsbyggnadsförvaltningen ska genom sina verksamheter trygga viktiga samhällsfunktioner för kommunens övriga verksamheter, invånare och besökare.

Förvaltningen ska också serva näringsidkare som har behov av mark för byggnation eller hyra ut lokaler för företag att bedriva verksamhet i.

För att/så att

Förvaltningen ska skapa goda förutsättningar för den dagliga driften och den långsiktiga förvaltningen inom sina respektive verksamhetsområden. Vi ska arbeta för att skapa ett Dals-Ed som är attraktivt att verka och bo i, med goda förutsättningar för näringslivets utveckling.

2. Statliga och kommunala uppdrag/styrdokument

Kommunallag (2017:725) utgör ett ramverk för den kommunala verksamheten

Miljöbalk (1998:808)

Allmänna bestämmelser för användande av Dals-Eds kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning

VA-plan Dals-Eds kommun

Renhållningsföreskrifter för Dalslandskommunerna Mellerud Färgelanda Bengtsfors Dals-Ed

Skollag (2010:800)

Livsmedelslag (2006:804)

Nordiska näringsrekommendationer

Livsmedel- och måltidspolicy

Folkhälsomyndighetens allmänna råd och riktlinjer om städning

Lag (1944:475) om arbetslöshetsnämnd.

Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Bemanningshandboken

Lag (2003:778) om skydd mot olyckor

Plan- och bygglag (2010:900)

Utvecklingsplan Dals-Eds kommun 2020-2023

3. Målgrupper

Kommunens förvaltningar och verksamheter, men också kommunens alla invånare.

4. Antal medarbetare samt könsfördelning

Samhällsbyggnadsförvaltningen har totalt 94 medarbetare (varav 84 är tillsvidareanställda och 10 är visstidsanställda), Fördelningen är 62 kvinnor och 33 män. Utöver detta finns ytterligare 36 deltidsbrandmän (inklusive brandvärmnet i Nössemark).

2.2 UPPFÖLJNING AV KRITISKA KVALITETSAKTORER

2.2.1 Kundnytta

2.2.1.1 Kundnöjdhet

Kundnöjdhet. Bedömning, uppfyller målet helt.

Kommentar

Ställningstagande och bedömning av måluppfyllelsen

Samhällsbyggnadsförvaltningen genomförde i december 2023 en kundnöjdhetsundersökning. De verksamheter/områden som utvärderades var felanmälningsfunktionen, och service- och tjänsteuppdraget på teknik och service, räddningstjänstens utbildningsuppdrag för HLR/brand samt bemanningsteamets service- och tjänsteuppdrag. Kost- och lokalvårdsenheten genomförde en egen undersökning tidigare under hösten, även den utifrån kundnöjdhet.

Undersökningen genomfördes som en enkät där frågorna ställdes utifrån frågeställningar som inleddes med "Hur väl instämmer du i följande påståenden? *Jag är överlag nöjd med servicen/återkopplingen/tjänsten...* och sedan fanns en 6-gradig skala från, jag instämmer helt, till jag instämmer inte alls.

Enkäten skickades ut brett till kommunens chefer och arbetsledare, med en uppmaning att skicka den vidare om man bedömde att någon annan var bättre lämpad att svara på den. Undersökningen resulterade i 22 svar, vilket kan ses som ett ganska bra svarsresultat.

Överlag är man nöjd med den service man erhåller och det finns överlag en överensstämmelse mellan förväntningar och den service man erhåller. Dock finns det områden som kan utvecklas, främst avseende återkoppling på utförda tjänster, ökad tydlighet kring roller, ansvar inom vissa områden. Räddningstjänstens utbildning i HLR/brand upplevs bra i upplägg och genomförande, men här önskar man exempelvis fler bokningsbara tider på eftermiddagar.

Lokalvårdskunderna uppger i undersökningen att de upplever god service, bra bemötande och god städskvalitet. Kostens kunder uppger vidare att maten är god och matmiljön är bra, och under 2023 kan vi se att antalet elever som äter i matsalen på Haga ökat med 10 %. Båda verksamheterna inom kost- och lokalvård har genomfört sin kundnöjdhetsundersökning genom korta enkäter och dialog på kundträffar/matråd.

Motivering av ställningstagandet och bedömningen

Överlag bekräftar enkäten det vi upplever i den dagliga kontakten med verksamheter och chefer. Förvaltningen levererar bra service men behöver fortsatt arbeta på att inom vissa områden ytterligare tydliggöra fördelningen av ansvar, roller för olika delar exempelvis vad man kan förvänta sig i form av tjänster/service. Vi behöver kommunicera vad som ingår i vårt grunduppdrag och i vissa fall bli bättre på att återkoppla och säkerställa att vi levererat det som förväntas/beställts.

Effekter/förflyttning

Under senare år har förvaltningen arbetat med att utveckla sätt för att effektivisera processer och säkerställa att ärende hanteras på ett strukturerat sätt, och vi ser nu goda effekter av det, samtidigt som det fortsatt finns områden där vi kan göra mer. Nyckeln till fortsatt utveckling är troligtvis att arbeta i dialog med de som nyttjar våra tjänster och hela tiden sträva efter att designa tjänster utifrån de behov som finns i verksamheterna.

2.2.2 Medarbetarnytta

2.2.2.1 Motivation

Motivation

Kommentar

Ställningstagande och bedömning av måluppfyllelsen

Vi har fortsatt höga värden i förvaltningen gällande motivation inom våra yrkesgrupper. Det skedde en trendförändring som innebar en ökning 2020 och den ser ut att ligga ganska stabil.

Vi kan se att medarbetarna upplever sig motiverade för sitt uppdrag trots att det bitvis har varit en ganska hög belastning på vissa verksamheter med en slimmad arbetsstyrka, och tidvis hög frånvaro.

Motivering av ställningstagandet och bedömningen

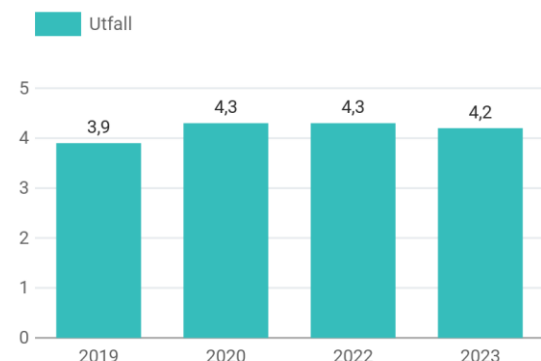
Vi tror fortsatt att resultatet fortsätter vara bra för att vi arbetar med de tre nyttorna kund, medarbetare och ekonomi. Vi försöker också fortsatt arbeta med hög delaktighet i personalgrupperna, och vi har sett en stor vilja att vara delaktiga och vara med och vara en del av lösningen när verksamheterna mött utmaningar.

Effekter/förflyttning

2023 visar en liten försämring i jämförelse med 2022 vilket gör att vi fortsatt behöver arbeta med delaktighet, kommunikation och tillit i ledning, styrning för att inte riskera att vår största tillgång, personalen tappar motivation för sina uppdrag. De är vår största tillgång och vi är helt beroende av deras kunskap och drivkraft för att kunna utföra vårt grunduppdrag och leverera god samhällsservice.

Kritisk kvalitetsindikator

Medelvärde på följande 3 frågor avseende Motivation, de mäts i HME med följande frågor: 1a. Mitt arbete känns meningsfullt. 1b. Jag lär nytt och utvecklas i mitt dagliga arbete. 1c. Jag ser fram emot att gå till arbetet.

2.2.2.2 Ledarskap

Ledarskap

Kommentar

Ställningstagande och bedömning av måluppfyllelsen

Samhällsbyggnadsförvaltningen visar fortsatt goda resultat med höga värden inom området ledarskap, även om vi under 2023 ser ett något lägre resultat än året innan. Förvaltningen har under de senaste åren arbetat med stort fokus på kommunikation och delaktighet för att i så hög grad som möjligt inkludera medarbetarna och många chefer har också arbetat ganska verksamhetsnära, vilket torde öka känslan av sammanhang och tillit emellan chef och medarbetare.

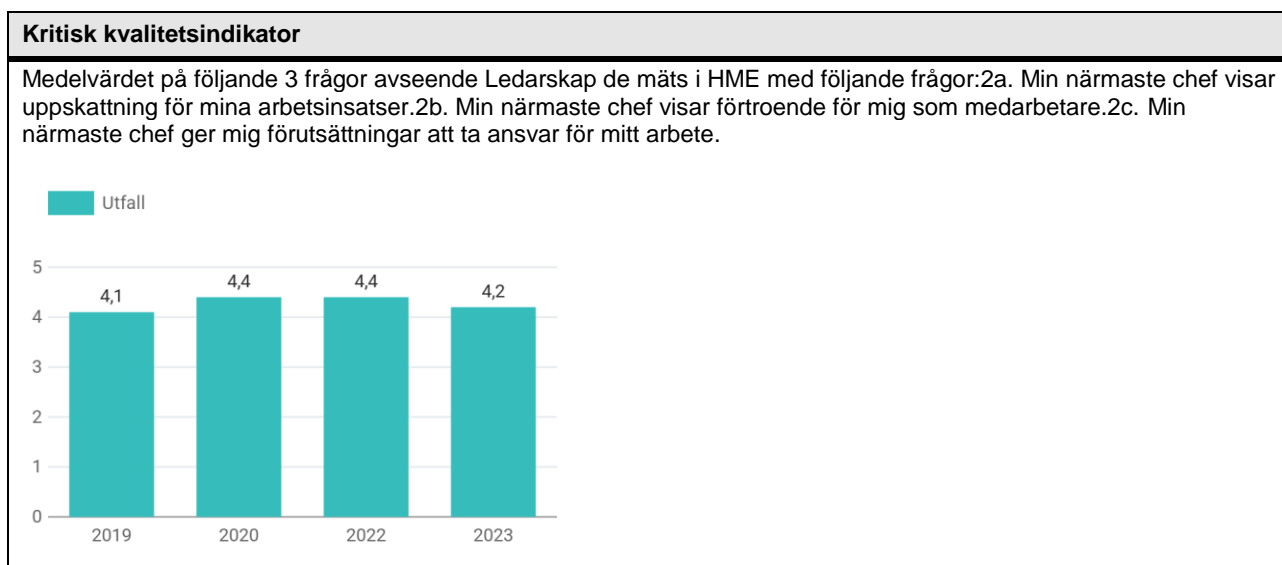
Motivering av ställningstagandet och bedömningen

Under 2023 har Förvaltningen haft två vakanser på enhetschefsnivå, vilket inneburit att enhetschef för

kost/lokalvård samt teknik och service rekryterats under året, i glappet, kan man tänka sig att det uppstått viss osäkerhet och lägre grad av närvarande chef kan ha påverkat resultatet i stort.

Effekter/förflyttning

Förvaltningen behöver fortsatt arbeta för att stärka tillit och förtroende mellan chefer och medarbetare, då det är en helt avgörande faktor för att få till en bra och effektiv verksamhet, där medarbetarna ges förutsättningar att ta ansvar för sitt arbete och känna tillfredsställelse.

2.2.2.3 Styrning

Styrning

Kommentar

Ställningstagande och bedömning av måluppfyllelsen

Inom området styrning ser vi en liten minskning. Dessa indikatorer är några vi arbetat ganska mycket med då vi tidigare sett att det är just inom uppföljning och utveckling vi arbetat mindre systematiskt. Under senare år har vi fokuserat på att försöka skapa god delaktighet och förståelse för uppdrag, och försökt ha ett kundperspektiv. Vi tolkade förra årets förbättrade resultat som att medarbetare kände sig mer insatta i arbetet, och de mål verksamheten strävar mot.

Motivering av ställningstagandet och bedömningen

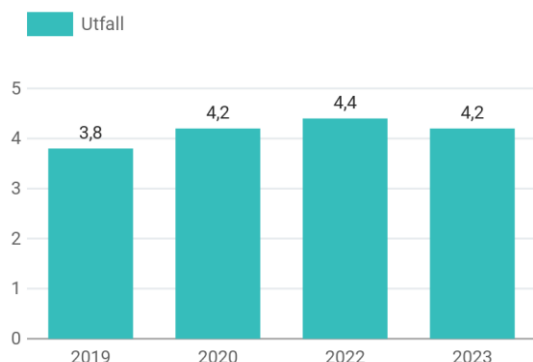
Förvaltningens bedömning är fortsatt att merparten av medarbetarna känner sig väl insatta i sitt uppdrag och vet vad som förväntas av dem.

Effekter/förflyttning

Det kan finnas utmaningar när vi ställs inför att spara pengar och prioritera hårdare, det kan eventuellt resultera i att medarbetare tycker att uppdraget och förväntningarna förändras, och vi behöver vara noga med att kommunicera vad vi förväntar oss av medarbetarna och också hjälpa dem att göra gränsdragningar och prioriteringar så att inte uppdraget blir övermäktigt utifrån de resurser vi har tillgång till.

Kritisk kvalitetsindikator

Medelvärde på följande 3 frågor avseende styrning de mäts i HME med följande frågor: 3a. Jag är insatt i min arbetsplats mål.3b. Min arbetsplats mål följs upp och utvecklas på ett bra sätt.3c. Jag vet vad som förväntas av mig i mitt arbete.

2.2.3 Ekonominytta

2.2.3.1 Kvalitet och effektivitet.

Kvalitet och effektivitet. Bedömning, uppfyller målet delvis.

Kommentar

Ställningstagande och bedömning av måluppfyllelsen

Uppföljning sker enskilt, men det har även varit regelbundna gemensamma dragningar i ledningsgruppen. Inom Samhällsbyggnadsförvaltningen har det över tid införts rutiner för löpande anteckningar och avstämningar mellan enhetschef och controller. Det fungerar ganska bra idag, men enhetscheferna behöver tillsammans med controller fortsätta utveckla arbetssätt och rutiner för att öka kompetens- och analysförmåga över tid.

Motivering av ställningstagandet och bedömningen

Alla chefer med budgetansvar skall vara väl förtrogna med sin budget och löpande följa utvecklingen. Cheferna skall också arbeta aktivt med kostnadseffektivitet tillsammans med medarbetarna, varpå fortsatt kompetensutveckling inom området behövs över tid.

Effekter/förflyttning

Förvaltningen önskar högsta möjliga kvalitet till minsta möjliga kostnad och då kräver det kunskap och analysförmåga av enhetschefer och stödfunktioner, för att utveckla dessa delar bör förvaltningen arbeta aktivt med dessa frågor. Exempelvis genom att även fortsatt öppna upp för dialoger där goda exempel lyfts och där kreativitet som kan leda till nya lösningar, arbetssätt och rutiner uppmuntras.

2.3 UPPFÖLJNING AV SYSTEMATISKT ARBETSMILJÖARBETE

2.3.1 Årlig uppföljning av SAM

2.3.1.1 Medarbetare och skyddsombud har möjlighet att medverka i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
1. Sker arbetsmiljöarbetet i samverkan med skyddsombud och arbetstigare?	Ja det görs i samtliga verksamheter		0

Analys av resultatet och de förbättringsåtgärder som behöver vidtas:

Under 2023 togs ett samverkansavtal fram med målet att uppnå verksamhetsanpassad samverkan som ger medarbetare och lokala parter delaktighet och inflytande och därmed förutsättningar att åstadkomma en väl fungerande verksamhet och en god arbetsmiljö.

Inom Samhällsbyggnadsförvaltningen sker samverkan på förvaltningsnivå genom FSG (Förvaltningens samverkansgrupp) samt delvis på enhetsnivå i LSG (lokal samverkansgrupp). LSG finns inom bemanningsteamet samt inom kost- och lokalvård. Övriga enheter har ännu inte startat upp några lokal samverkansgrupper. Om det finns behov kommer fler lokala samverkansgrupper starta upp efterhand.

2.3.1.2 Tillräckliga kunskaper i arbetsmiljöarbetet

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
2. Har skyddsombudet tillräcklig arbetsmiljöutbildning för sitt uppdrag?	Ja görs bedömningen i samtliga verksamheter		0
8. Har behov av kunskap och utbildning för chefer och arbetsledande personal klarlagts och tillgodosetts?	Ja görs bedömningen i samtliga verksamheter		0
9. Vet alla anställda vilka risker som förekommer i deras arbete?	Ja görs bedömningen i samtliga verksamheter		0
11. Får nyanställd, inhyrd personal och personal med nya arbetsuppgifter en bra introduktion där arbetsmiljö ingår?	Ja görs bedömningen i samtliga verksamheter		0

Analys av resultatet och de förbättringsåtgärder som behöver vidtas:

De skyddsombud som haft uppdrag sedan tidigare har utbildning, nya skyddsombud kommer utbildas löpande, med målet att alla ska goda förutsättningar för sitt uppdrag. HR har huvudansvar för att erbjuda utbildningar regelbundet. Det finns strukturer och rutiner för hur verksamheterna ska arbeta med det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Risker i arbetet ingår som en del av introduktionen vid nyanställning och förändringar i verksamheten som påverkar arbetsmiljön hanteras genom risk- och konsekvensanalyser med tillhörande handlingsplaner/rutiner för att minimera identifierade risker.

2.3.1.3 Arbetsmiljöpolicy

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
3. Finns det en	Ja uppger samtliga		0

arbetsmiljöpolicy?	verksamheter.		
4. Finns det tydliga och välkända mål för arbetsmiljön?	Ja uppger samtliga verksamheter.		0
5. Följs dessa mål upp?	Ja uppger samtliga verksamheter.		0

2.3.1.4 Rutiner för arbetsmiljöarbetet

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
6. Finns rutiner för hur SAM ska gå till?	Ja uppger samtliga verksamheter.		0

2.3.1.5 Fördelning av arbetsmiljöuppgifter

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
7. Finns skriftlig fördelning av arbetsuppgifter, befogenheter och resurser?	Ja uppger samtliga verksamheter/enhetschefer.		0

Analys av resultatet och de förbättringsåtgärder som behöver vidtas:

Skriftlig fördelning finns, men den skrivs vanligtvis på i samband med ny tjänst/uppdrag och sedan uppdateras den med olika intervall. Om kommunen önskar enhetlighet i intervall av förnyande finns förslag på att föra in detta som en punkt inom ramen för årshjulet för SAM.

2.3.1.6 Riskbedömningar och handlingsplaner

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
10. Finns det skrivna instruktioner i de fall en riskbedömning visar på allvarliga risker?	Ja uppger samtliga verksamheter.		0
13. Dokumenteras riskbedömningarna?	Ja uppger samtliga verksamheter.		0
14. Finns det skriftliga handlingsplaner för åtgärder som inte kan genomföras direkt?	Ja uppger samtliga verksamheter.		0

Analys av resultatet och de förbättringsåtgärder som behöver vidtas:

Genom KIA finns riskbedömningar digitalt dokumenterade och sparade. Där finns också dokumentation av åtgärder, eller handlingsplaner för att minimera eller undvika risker.

2.3.1.7 Undersökningar av arbetsförhållanden

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
12. Undersöks, bedöms och åtgärdas risker fortlöpande både vad gäller den fysiska och den psykiska och sociala arbetsmiljön?	Ja uppger samtliga verksamheter.		0
16. Undersöks, bedöms	Ja uppger samtliga		0

och åtgärdas risker vid planering av och beslut om till exempel ny eller ändrad verksamhet, inköp, reparation eller ombyggnad?	verksamheter.		
21. Genomförs skydds rond för hot och våld på arbetsplatsen?	Ja uppger samtliga verksamheter.		0

Analys av resultatet och de förbättringsåtgärder som behöver vidtas:

Förvaltningen har blivit bättre på detta under 2023 utifrån att det lyftes som en utvecklingspunkt vid föregående årsberättelse. Förvaltningen har tagit med frågan som en punkt under ledningsmötet och gemensamt genomfört riskbedömningar för att lära av varandra och säkerställa att enhetschefer känner sig bekväma med att arbeta i KIA och vet vart/hur de hittar checklistor mm.

2.3.1.8 Rapportering och utredning tillbud och arbetsskador

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
17. Utredds ohälsa, olycksfall och allvarliga tillbud?	Ja uppger samtliga verksamheter.		0
18. Följs ohälsa, olycksfall och allvarliga tillbud upp?	Ja uppger samtliga verksamheter.		0

Analys av resultatet och de förbättringsåtgärder som behöver vidtas:

Arbetet stöd av verktyget som används i KIA, vilket säkerställer att utredning genomförs och att eventuella anmälningar till FK/AFA görs.

2.3.1.9 Att årlig uppföljning sker

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
19. Följs arbetsmiljöarbetet upp årligen?	Ja uppger samtliga verksamheter.		0

Analys av resultatet och de förbättringsåtgärder som behöver vidtas:

Arbetet följs upp via checklista i KIA tillsammans med fackliga parter. I de verksamheter som har arbetsplatsombud görs checklistan tillsammans och i de verksamheter som saknar arbetsplatsombud deltar förvaltningens huvudskyddsombud.

2.3.1.10 Anlita externa resurser inom arbetsmiljöområdet när egen kompetens inte räcker till eller saknas

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
20. Har behovet av extern hjälp i arbetsmiljöarbetet, till exempel företagshälsovård, undersökts?	Ja uppger samtliga verksamheter.		0

Analys av resultatet och de förbättringsåtgärder som behöver vidtas:

Vid behov anlitas företagshälsovården för medicinska bedömningar, hälsokontroller samt för konsultation eller i förekommande fall för exempelvis handledning.

2.3.1.11 Kontrollerar att åtgärder genomförs och att de får effekt

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
15. Kontrolleras och utvärderas genomförda åtgärder?	Ja uppger samtliga verksamheter.		0

Analys av resultatet och de förbättringsåtgärder som behöver vidtas:

I de fall åtgärder läggs in kopplat till skyddsronder, riskbedömningar eller liknande skapas en åtgärdslista som enhetschef/skyddsombud kan stämma av och kontrollera löpande. Förvaltningsledningen stämmer av listan under året i samband med ledningsgruppsmöten.

2.3.2 Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro	Antal i %
Korttidssjukfrånvaro	4,7
Långtidssjukfrånvaro	3,3
Total sjukfrånvaro	8,1

Under 2023 har Samhällsbyggnadsförvaltningens totala sjukfrånvaro sjunkit något i jämförelse med föregående år. 2023 Hamnar den totala sjukfrånvaron på 8,1 % vilket kan jämföras med 8,9 för verksamhetsår 2022. Det är korttidsfrånvaron som står för den minskningen, medan långtidssjukfrånvaron ökat något.

En orsak till lägre korttidssjukfrånvaro kan eventuellt förklaras med mindre hårda restriktioner i verksamheter kring frånvaro vid lättare symptom, men i övrigt kan vi inte se några klara tendenser, utöver en generell minskning.

Inom förvaltnings verksamheter kan vi framför allt se en minskning av sjukfrånvaron inom kost- och lokalvården jämfört med tidigare år. AMI har även fortsatt relativt hög sjukfrånvaro, vilket påverkar förvaltningens totala värden. Inom arbetsgruppen på AMI finns en hög andel medarbetare med anpassade anställningar i form av lönebidrag och i denna personalgrupp finns generellt en högre grad kronisk ohälsa.

2.3.3 Årlig uppföljning av tillbud och arbetsskador

Typ av skada	Antal
Tillbud	5
Olycksfall	3
Färdolycksfall	1
Arbetssjukdom	0
Totalt antal arbetsskador och tillbud	19

Samhällsbyggnadsförvaltningen har generellt väldigt få rapporterade tillbud och olyckor, vilket sannolikt innebär att många tillbud och mindre olycksfall inte registreras.

Under 2023 har förvaltningsledningen i samverkan med fackliga parter lyft frågor kring rapporteringar i KIA, både avseende tillbud, olyckor och riskbedömningar i ledningsgruppen för att öka medvetenheten och användandet av verktygen. Andelen riskanalyser har ökat något, och vi tycker oss se en ökad medvetenhet och kunskap samtidigt har vi fortsatt få tillbud/olycksfall som anmäls in.

Om anledningen är att medarbetare underlåter att anmäla saker har vi ett fortsatt arbete att göra, med att lyfta frågan och motivera medarbetare att använda systemet för att vi på sikt ska kunna se och arbeta förebyggande och minimera risker i arbetet.

3 UPPFÖLJNING UTVECKLINGSMÅL

3.1 Utvecklingsområde: Investeringsprocessen

Säkerställa att alla investeringar hanteras på ett systematiskt och likartat sätt.

3.1.1 Utvecklingsmål: Process vid investering

Utveckla ett enhetligt arbetssätt i enlighet med rutinen för investeringsprocessen i Dals-Eds kommun.

Bedömning, uppfyller utvecklingsmålet delvis.

Kommentar

Ställningstagande och bedömning av måluppfyllelsen.

Vi har arbetat med att få till den dokumentation och de rutiner som våra föreskrifter anger, vi har kommit en bit på vägen men allt sitter inte som det skall riktigt ännu.

Motivering av ställningstagandet och bedömningen.

Bedömningen har gjorts utifrån analyser av pågående investeringsprojekt, och visar på att det fortsatt finns planerade/pågående investeringar som saknar vissa delar. En viktig del i det fortsatta arbetet är att skapa bättre framförhållning så man inte hamnar i tidsnöd och tvingas frånga den praxis som gäller.

Effekter/förflyttningar

Underlag i form av rutiner, och beskrivning av arbetsgång finns på plats, och har initierats till viss del, i det fortsatta arbetet behöver detta följas löpande och avstämningar behöver göras för att säkerställa följsamhet och därmed utveckla arbetssätt som ligger i linje med rutinernas syfte och intentioner.

3.2 Utvecklingsområde: Lokalförsörjningsplan

Ta fram en lokalförsörjningsplan för kommunens verksamhetslokaler.

3.2.1 Utvecklingsmål: Lokalförsörjningsplan

Utifrån dokumentet riktlinjer för lokalförsörjning, ska en plan tas fram som sedan revideras årsvis utifrån verksamheternas behov.

Bedömning, uppfyller utvecklingsmålet helt.

Kommentar

Ställningstagande och bedömning av måluppfyllelsen

Lokalförsörjningsplanen är framtagen och beslutad. Vi kommer nu att arbeta enligt den för att trygga behoven av framtida lokaler och lokalanpassningar.

Motivering av ställningstagandet och bedömningen

Lokalförsörjningsplanen är framtagen och ingår i kommunens årshjul för framtida planering, i syfte att få in den som en del i det löpande arbetet under året.

Effekter/förflyttning

Arbetsmodell och rutiner för lokalförsörjning finns.

3.3 Utvecklingsområde: Marknadsföring av lediga tomter & ledig mark

Utveckla bättre sätt och metoder för att marknadsföra lediga tomter och ledig industrimark.

Bedömning, uppfyller inte alls utvecklingsmålet.

Kommentar

Ställningstagande och bedömning av måluppfyllelsen

Någon satsning på bättre marknadsföring är ännu inte gjord. Framförallt beror det på att marknads materialet inte är klart samt att det fortfarande är oklart hur Le-området kan/ska användas.

Motivering av ställningstagandet och bedömningen

Utifrån en låg andel sålda tomter finns här en utvecklingspotential.

Effekter/förflyttning

Från och med 2024 har uppdraget för marknadsföring flyttats till kommunkansliet, i syfte att arbeta kommunstrategiskt och förvaltningsövergripande med frågan.

4 UPPFÖLJNING EKONOMISKT UTFALL

4.1 Driftredovisning

Netto per ansvar t.o.m. dec 2023 i tkr ny

Beskrivning	Ack utfall t.o.m. perioden	Årsbudget 2023	Avvikelse t.o.m. perioden
6100 Samhällsbyggnadschef	1 729 013	2 398 372	669 359
6120 AMI chef	7 956 216	9 598 586	1 642 370
6121 Chef Integration	-361 693	-761 771	-400 078
6122 Chef Ensamkommande	-149 961	1 835	151 796
6210 Kostchef	18 495 906	18 597 922	102 016
6310 Fastighetsförvaltare	2 479 451	1 876 603	-602 848
6410 Teknisk chef	10 170 007	9 111 539	-1 058 468
6510 VA-chef	5	0	-5
6610 Räddningschef	7 401 244	7 674 556	273 312
6920 Ansvarig bostadsanpassning	401 593	762 429	360 836
Resultat	48 121 781	49 260 071	1 138 290

Det ekonomiska bokslutet per helår visar på ett positivt resultat om 1 138 tkr vilket är lite mer än prognosen efter tertial två visade.

6100 överskott 669 tkr

Överskottet beror framförallt på ett överskott av försäljning av virke (260 tkr) samt ej utnyttjad post om konsultstöd (100 tkr). I övrigt en mängd småposter som blivit billigare än planerat genom generell återhållsamhet.

6120 överskott 1 642 tkr

Ett tillfälligt ökat driftbidrag från Samordningsförbundet bidrar till viss del till resultatet samt externa medel för framtagande av överenskommelse för samverkan med Arbetsförmedlingen som också genererade ett tillfälligt bidrag till verksamheten på motsvarande 100 tkr.

Den större avvikelsen utgörs dock av minskade lönekostnader i förhållande till budgeterat på AME men också i bemanningsteamet där antalet medarbetare under 2023 fluktuerat en del och där vi då valt att inte fullt ut tillsätta/ersättningsrekrytera under hösten.

6121, 6122 underskott 248 tkr

Underskottet beror till stor del på att det inte finns kostnadstäckning för ensamkommandeverksamheten samt att det inte togs emot några kvotflyktingar 2023 då inga uttagningresor genomfördes av Migrationsverket under andra halvåret 2023. Det i sin tur gör att inkomsterna genom bidrag minskade.

6210 överskott 102 tkr

Kostnaderna för livsmedel och kemikalier/papper blev betydligt dyrare än budgeterat men vi har kunnat möta den ökade kostnaden genom minskade personalkostnader. Det har kunnat göras genom noggrann personalanpassning löpande.

6310 underskott 602 tkr

Underskottet beror dels på kostnad för fastighetsreglering som inte var planerad samt tillkommande underhållskostnader som genomfördes under hösten.

6410 underskott 1 058 tkr

Den större delen av underskottet beror på stora kostnader för vinterväghållning samt gatuunderhåll och ökade kostnader för vägbelysning. Vinterväghållningen har också gjort att personalkostnaden har ökat

genom bland annat ökad övertid.

6610 överskott 273 tkr

Överskottet beror på försäljning av helt avskriven båt, ovanligt stora intäkter för extern utbildning samt avsaknad av resurskrävande skogsbränder 2023.

6920 överskott 360 tkr

Mindre kostnader för bostadsanpassning än budgeterat på grund av relativt få ansökningsärenden. De insatser som gjordes var heller inte så kostsamma.

Renhållningskollektivet överskott 152 tkr

Resultatet för renhållningskollektivet blev ett överskott, trots ökade kostnader för transporter.

VA-kollektivet underskott 1 685 tkr

Resultatet för VA-kollektivet blev ett underskott på 1 685 tkr. Detta underskott regleras med tidigare överskott för verksamheten. Mycket av dessa kostnader kan härledas till olika åtgärder och undersökningar av engångskaraktär på både vattenverket och avlopps nätet som gjorts under året.

4.2 Investeringsredovisning

Investeringsredovisning

Utfall per projekt 2023 tkr (större än 500 tkr)			
Projekt	Utfall 2023	Budget 2023	Avvikelse
• 8877 - Beläggning Bälnäsvägen	697	650	-47
• 8859 - Beläggning GC/väg Stubbekasvägen	703	650	-53
• 8844 - Snörrum fönsterbyte	770	1 400	630
• 8849 - Delning av luftbassäng	1 291	800	-491
• 8825 - Ledningsnät etapp 2 Edsgärdet	1 764	1 764	0
• 8727 - Ventilation Utsikten	4 561	3 500	-1 061

När det gäller beläggning av väg och gångbana vid Stubbekas erhöll kommunen ett bidrag om 50 % av kostnaden.

Arbetena med fönsterbyten på Snörumsskolan är inte helt slutfört.*

Ventilationen på Utsikten blev dyrare än beräknat, på grund av framförallt asbestsanering i samband med rivning av det gamla systemet.

Delning av luftbassängen på Brattestads reningsverk är inte helt klart.*

5 Sammanfattande analys

Verksamhetsår 2023

Sammanfattning av året som helhet:

Året har präglats av det arbete som löpande gjorts inom förvaltningen för att hitta områden som skulle kunna anpassas till de förändrade ekonomiska förutsättningarna gällande 2024 och framåt. Det arbetades fram ett antal förslag för politiken att ta ställning till.

Grunduppdragen inom alla verksamheter har kunnat utföras som planerat. Det har gjorts små förbättringar på flera områden som gör skillnad för medborgarna. Bl.a. har både kommunförrådet och Hagaskolans kök varit involverade i olika evenemang med gott resultat. Ytterligare upprustning av de kommunala badplatserna har fortsatt. Lite större renoveringar/ombyggnationer i egen regi har utförts, bland annat ny fasad på AME/LSS lokalen samt invändig renovering i delar av Timmergården. Dessutom har vi kunnat komma ikapp ytterligare med eftersatt underhåll i kommunens verksamhetslokaler/industrilokaler. Anläggandet av trappan mellan Freudenthalska parken och strandpromenaden slutfördes under året. Det har gjorts vissa insatser vid Leområdet där flera ytor har jämnats till för att bli lättare att sköta.

Den relativt milda vintern gjorde att budget för både el och uppvärmning kunde hållas med lite marginal. Det har gjorts olika insatser för att minska elanvändningen i kommunens verksamheter. Dels gjordes det en allmän skrivelse inför vintern 2022-2023 som uppmanade personalen att tänka på att minimera elförbrukningen generellt. Det har också bytts ut en del gamla ljusarmaturer i verksamhetslokaler samtidigt som nästan all gammal gatubelysning bytts ut mot ledbelysning. Den gamla ventilationen på Utsikten har ersatts med nya aggregat vilket kommer betyda en rejäl energibesparing. Utbyte av samtliga fönster på Snörrumsskolan har påbörjats, även detta bör minska energiförbrukningen framledes. Nämnda investeringar skapar förutsättningar för fortsatt minskad el- och energiförbrukning.

Genom det nya köket och matsalen på Hagaskolan har det skapats förutsättningar att laga mat mer från grunden, vilket också gjort att fler barn än tidigare äter sin lunch på Hagaskolan. Elproduktionen i egna solceller minskar också behovet av elinköp på Hagaskolan.

Projektering och dragnig av ny dagvattenledning från samhället till Stora Le har påbörjats och relining kommer slutföras 2024. Även spilledningarna från Edsgärdet till reningsverket har förnyats genom relining. Relining av huvudstammen i avloppsledningsnätet i Håbol är utfört hösten 2023. Ombyggnation av en slambassäng genomfördes, med syfte att få en bättre biologisk process i reningsverket. En inventering av kommunens ledningsnät gällande vatten och avlopp har utförts och kommer ligga till grund för en underhållsplan gällande ledningsnätet.

Det nya handlingsprogrammet för räddningstjänsten har antagits under våren. Dessutom har en ny räddningsbåt införskaffats och den gamla är avyttrad. Det har varit relativt lugnt på utryckningsfronten trots att sommaren startade med en lång torkperiod med varmt väder.

Bemanningssteamet har varit hårt belastat under hela året då det varit en relativt hög sjukfrånvaro generellt i kommunen samtidigt som tillgången på arbetskraft varit begränsad. Det har varit svårt att hitta timvikarier inom alla områden.

Det har gjorts en del investeringar på kommunens återvinningscentral, främst översyn och reparationer av olika containrar. Återvinningscentralen är nu i ganska gott skick. Det har gjorts en upphandling gällande insamling av förpackningar då kommunen från 2024 är ansvarig för förpackningsinsamling inom kommunen.

En hel del investeringar har gjorts på kommunens vägnät och då framförallt genom asfaltering. En ny upphandling av asfalttjänster är påbörjad då avtalet med nuvarande entreprenör går ut våren 2024.

Vinterväghållningen blev kostsam då vädret var väldigt varierande, ofta snö sedan blidväder efterföljt av kyla några dagar. Det innebar förutom snöröjning också mycket halkbekämpning i form av sandning. Sommaren inleddes med en period av väldigt torrt väder vilket gjorde att många gräsmattor torkade och blomsterarrangemang fick vattnas väldigt ofta. Lagom till semestern började regnet komma och gräset växte som aldrig förr. Mycket resurser fick avsättas för att klippa gräs långt fram på hösten då det milda vädret höll i sig.

Genom att ständig återhållsamhet under året har förvaltningen klarat hålla sig inom de ekonomiska ramar som var beslutade för 2023. Vissa verksamheter höll inte riktigt sin budget, men det fanns orsaker till det. Förvaltningen som helhet redovisade ett överskott på 1 138 290 kronor.

Vad är resultatet av arbetet med kvalitetsfaktorer och utvecklingsmål?

Överlag visar uppföljningen av förvaltningens kritiska kvalitetsfaktorer goda resultat. Förvaltningen levererar bra service men behöver fortsatt arbeta på att inom vissa områden ytterligare tydliggöra fördelningen av ansvar, roller för olika delar exempelvis vad man kan förvänta sig i form av tjänster/service. Vi behöver kommunicera vad som ingår i vårt grunduppdrag och i vissa fall bli bättre på att återkoppla och säkerställa att vi levererat det som förväntas/beställts.

Nyckeln till fortsatt utveckling är troligtvis att arbeta i dialog med de som nyttjar våra tjänster och hela tiden sträva efter att designa våra tjänster utifrån de behov som finns i verksamheterna. Kommunikation, dialog och delaktighet inom ledningsgrupp och arbetslag är viktiga faktorer i det arbetet, men minst lika viktigt är det att vi får till bättre arenor för dialog och information även mellan förvaltningarna.

Arbetet med aktivt medarbetarskap har påbörjats under 2023, men vi har ännu inte genomfört den i sin helhet inom samtliga verksamheter. Det är ett arbete som kommer fortgå även under 2024.

Resultatet av medarbetarundersökningen och HME var generellt bra. Det var dock en liten minskning jämfört med föregående år.

Lokalförsörjningsplanen, som fanns med som ett utvecklingsmål är framtagen och beslutad. Vi kommer nu arbeta enligt den för att trygga behoven av framtida lokaler och lokalanpassningar.

Förvaltningen visar på ett positivt resultat 2023, vilket är mycket bra, givet förutsättningarna under året, då flera verksamheter drabbats av stora kostnadsökningar. Grunduppdragen har kunnat levereras trots att det varit svårt att bemanna fullt ut på många platser.

Vad drar vi för lärdomar? Utmaningar inför framtiden och vad kan göras bättre nästa år?

Under de senaste åren har förvaltningen arbetat med löpande anpassningar med målet att nå en så ekonomiskt effektiv verksamhet som möjligt, och i samband med exempelvis pensionsavgångar eller verksamhetsförändringar har förvaltningens verksamheter löpande setts över och man har aktivt arbetat för att komma ner i kostnad och kostym. Förvaltningen ser det därför som ytterst svårt att ytterligare anpassa verksamheten de närmsta åren om kostnader förutom personalkostnader inte sjunker. Ytterligare anpassningar kommer med mycket stor sannolikhet påverka kvaliteten i förvaltningens verksamheter samt arbetsmiljö.

En del av förvaltningens verksamheter kommer ha svårt att hålla sig inom sin budgetram om inte nya medel tillförs nästkommande år. Förvaltningen bär en stor del av kommunens inköp av livsmedel, kem, bränsle och el och påverkas i mycket hög grad av rådande konjunktur och inflationseffekter.

Förvaltningens största tillgång är medarbetarna, som trots genomförda anpassningar och stundtals mycket hög frånvaro klarat leverera med gott resultat. Det finns många lojala, hjälpsamma och prestigelösa medarbetare som gör det som behöver göras och som arbetar tillsammans för att lösa ut problem eller situationer som uppstår.

Men vi ser nu att många verksamheter haft det ansträngt under en lång period och det är inte hållbart att fortsätta på denna nivå så mycket längre, vi behöver framför allt arbeta för att säkra bemanning för att inte öka andelen sjukskrivningar och för att kunna ha en bra arbetsmiljö över tid.

Under 2024 behöver vi säkerställa att vi i första hand arbetar med de uppdrag vi har i vårt grunduppdrag, effektiviserar och förvaltar de upparbetade rutiner, arbetssätt och metoder som finns för att säkerställa ett gott resultat. Utvecklingsprojekt eller andra aktiviteter som helt eller delvis ligger utanför grunduppdraget behöver nog avvägas innan vi lägger in arbetstid eller resurser i dem, det finns helt enkelt inte utrymme för så mycket mer än det som grunduppdraget kräver av oss.

Socialnämnden

§ 10

Dnr 2024-000006 042

Bokslut 2023 (SN)

Sammanfattning av ärendet

Förvaltnings controller Emelie Andersson och stf socialchef Jonas Olsson redovisar ärendet tillsammans.

Socialnämndens resultat 2023 blev en negativ avvikelse mot budget med 1 287 tkr. Resultatet är en försämring jämfört med prognosen, som upprättades i samband med delårsbokslutet, med ca 940 tkr. Det som tillkom efter prognosen var att RKR (Rådet för kommunal redovisning) i slutet på året kom med nya direktiv kring fördelning av statsbidragen "Minskad andel timanställda inom vård och omsorg om äldre" och "Utökad bemanning av sjuksköterskor på särskilda boenden", som sa att dessa successivt ska intäkt/redovisas med en jämn fördelning från 2023 till och med december 2024. Detta medför att 3 790 tkr respektive 459 tkr som räknats in 2023 års prognos i stället flyttas över till år 2024.

Tillgång på vikarier under 2023 har inte matchat behovet. Effekten har blivit höga kostnader för övertid och hög arbetsbelastning. Samtidigt som rekryteringsbehovet är stort ser alla socialförvaltningens verksamheter ökande behov hos; brukare, patienter och klienter. Ökningen beror bland annat på; ökad andel 80+, förskjutning från regional sjukvård till kommunal och regional närvård, större och mer komplexa barnärenden. För detaljerad information se underlag.

Förslag till beslut är att godkänna Verksamhetsberättelse 2023 Socialnämnden.

Beslutsunderlag

PPT *Socialnämnden Bokslut 2023*

Tjänsteskrivelse *Socialförvaltningens verksamhetsberättelse 2023* daterad 2024-02-02

Verksamhetsberättelse 2023 Socialnämnden

Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutar att godkänna *Verksamhetsberättelse 2023 Socialnämnden* och överlämna den till kommunfullmäktige (KF) för redovisning.

Expedieras till

KF

DAT

SLG

Justerares signatur

Utdragsbestyrkande

Socialförvaltningens verksamhetsberättelse 2023

Ärendebeskrivning

Förvaltningens verksamhetsberättelse är en sammanfattning av enheternas verksamhetsberättelse och syftar till att ge en översikt av resultat för ekonomi och verksamhet under året samt händelser av betydelse för uppdragets genomförande.

Socialnämndens resultat 2023 blev en negativ avvikelse mot budget med 1 287 tkr. Resultatet är en försämring jämfört med prognosen, som upprättades i samband med delårsbokslutet, med ca 940 tkr. Det som tillkom efter prognosen var att RKR (Rådet för kommunal redovisning) i slutet på året kom med nya direktiv kring fördelning av statsbidragen "Minskad andel timanställda inom vård och omsorg om äldre" och "Utökad bemanning av sjuksköterskor på särskilda boenden", som sa att dessa successivt ska intäktsredovisas med en jämn fördelning från 2023 till och med december 2024. Detta medförde att 3 790 tkr respektive 459 tkr som räknats in i prognosen istället ska flyttas över till 2024. Mot bakgrund av de nya förutsättningarna jämfört med prognosen får årets resultat betraktas som en stor framgång som vittnar om att verksamheterna arbetat på ett mycket bra sätt med arbetet att minska våra kostnader och tagit ett stort ansvar för helheten.

Verksamhetsmässigt präglas året av fortsatta svårigheter med att rekrytera personal, vilket bland annat hanterats genom att ledningsgruppen tillsammans arbetat med en aktivitetsplan för strategisk kompetensförsörjning utifrån SKR:s nio strategier för att möta kompetensutmaningen. Inte minst hjälper statsbidragen till för att finansiera både kortare och längre utbildningar, vilket leder till ökat antal utbildad personal och kompetenshöjning i hela förvaltningen. Parallellt handlar det även mycket om att arbeta med attraktiviteten och för att all personal inom Socialförvaltningen ska vara goda ambassadörer och arbeta aktivt för att attrahera unga att arbeta inom vård och omsorg. Det är viktigt att ny personal får en bra introduktion vilket det finns stöd för i ett nytt introduktionspaket och vi behöver tillsammans över förvaltningsgränserna se över hur vi arbetar med personalförsörjningen så att vi blir så optimala som möjligt.

I övrigt när det gäller mätning av verksamhetens grunduppdrag, service och kvalitet så görs bedömningen att förvaltningen generellt har ett gott resultat vad gäller kvalitetsfaktorerna. Särskilt när det gäller brukarnas/patienternas uppfattning av bemötande och delaktighet inom de verksamheter som detta mäts. Resultatet är bra och har förbättrats över tid, trots stora svårigheter med rekrytering och hög arbetsbelastning. Vi kan också se att förvaltningen arbetat effektivt med utskrivningsklara patienter och lyckats ha noll betaldagar under perioden trots hårt tryck. Detta har varit möjligt tack vare tillräckligt antal korttidsplatser och att säbo-platser kunnat användas till korttidsplatser, bemanning och kompetens. Effekterna av resultatet är en god och säker vård på hemmaplan samt inga utgifter för betalplatser.

Vi kan dock konstatera att utfallet för området helhetssyn och samordning visar en liten försämring jämfört med föregående år vilket förstärker behovet av att vi får en hållbar och långsiktig lösning på ledningsstrukturen i socialförvaltningen, vilket är en del av den rekryteringsprocess för socialchef som startas upp i början av 2024.

Beslutsunderlag

Socialförvaltningens tjänsteskrivelse 2024-02-02

Socialnämndens verksamhetsberättelse 2023

Beslutsförslag

- Socialnämnden beslutar att godkänna socialförvaltningens verksamhetsberättelse 2023 och överlämna den till kommunfullmäktige för redovisning.

I tjänsten

Jonas Olsson,
stf socialchef

Expedieras till

KS

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Verksamhetsberättelse 2023

Socialnämnden

Innehållsförteckning

1 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE	3
2 UPPFÖLJNING GRUNDUPPDRAGET	4
2.1 SAMMANFATTNING GRUNDUPPDRAG	4
2.2 UPPFÖLJNING AV KRITISKA KVALITETSAKTORER.....	4
2.2.1 Kundnytta.....	4
2.2.2 Medarbetarnytta	9
2.2.3 Ekonominytta	11
2.3 UPPFÖLJNING AV SYSTEMATISKT ARBETSMILJÖARBETE.....	13
2.3.1 Årlig uppföljning av SAM	13
2.3.2 Sjukfrånvaro	15
2.3.3 Årlig uppföljning av tillbud och arbetsskador.....	16
3 UPPFÖLJNING UTVECKLINGSMÅL.....	17
3.1 Utvecklingsområde: Personal- och kompetensförsörjning	17
3.1.1 Utvecklingsmål: Minska behovet av timanställda	17
3.2 Utvecklingsområde: Digitaliseringsstrategi.....	17
3.2.1 Utvecklingsmål: Öka den digitala kompetensen, tryggheten, innovationen, infrastrukturen och ledningen	17
3.3 Utvecklingsområde: Risk- och sårbarhetsanalys för socialnämndens verksamheter	18
3.3.1 Utvecklingsmål: Upprätta en risk- och sårbarhetsanalys.....	19
4 UPPFÖLJNING EKONOMISKT UTFALL	20
4.1 Driftredovisning.....	20
4.2 Investeringsredovisning	22
5 Sammanfattande analys.....	23

1 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE

Under 2023 har det fortsatt varit svårt att rekrytera alla personalkategorier till Socialförvaltningens verksamheter. Detta har hanterats genom att ledningsgruppen tillsammans arbetat med en aktivitetsplan för strategisk kompetensförsörjning utifrån SKR:s nio strategier för att mäta kompetensutmaningen. För att möta behovet av kompetensutveckling har verksamheterna planerat utifrån egen kompetensutvecklingsplan. Utbildningar finansieras med hjälp av statsbidrag. Effekterna av detta är att kommunen får möjlighet att finansiera både kortare och längre utbildningar, vilket leder till ökat antal utbildad personal och kompetenshöjning i hela förvaltningen.

Samtidigt som rekryteringsbehovet är stort ser alla verksamheterna inom Socialförvaltningen ökande behov hos brukare, patienter och klienter. Ökningen beror exempelvis på ökad andel 80+, förskjutning från regional sjukvård till kommunal och regional närvård och större och mer komplexa barnärenden. Effekterna är att det är svårt att få en överblick över framtida personal- och budgetbehov samt förhålla sig till anpassningskrav. Exempelvis har Hagalid Ången öppnat ytterligare tre platser från och med 15 mars som inte är budgeterade som motsvarar en kostnad helår 800 tkr.

NU-sjukvården har haft hög grad av överbeläggningar för att kommuner inte har klarat att ta hem sina utskrivningsbara patienter. I Dals-Ed har vi kunnat lösa detta tack vare att säbo-platser kunnat användas till korttidsplatser och att alla varit flexibla i att hitta lösningar för att "våra" patienter som haft behov fått en korttidsplats. Effekten är att Dals-Ed inte haft några betaldagar under perioden, vilket annars kostar 10 500 kr/dygn. Under sista kvartalet har Edsgärdet stängt 9 SÄBO-platser, vilket hittills inte har medfört några betaldagar.

Tillgång på vikarier har inte motsvarat behovet. Effekten har blivit höga kostnader för övertid och hög arbetsbelastning. Behovet av vikarier uppstod bland annat till följd av långvariga influensavirus i samhället. Introduktion av ny personal sker digitalt när det är möjligt via vår utbildningsportal. För verksamheter där vikariebehovet är stort, är det en utmaning att få till en bra introduktion på arbetsplatsen.

Bemanningen under sommaren har till stora delar fungerat bra. Antal övertidstimmar för Socialförvaltningen totalt har under sommaren varit lägre än under mars - maj.

Fortsatt arbete med införandet av "heltidsresan", numera schema och bemanning. Ny bemanningshandbok har tagits fram i samverkan med medarbetare och fackliga företrädare och beslutats. Att få ut alla resurspasstimmar kräver en stor administrativ handpåläggning, vilket har lett till en högre arbetsbelastning för framförallt administratörer och chefer. Förvaltningens arbete med schema och bemanning har finansierats till stor del av olika statsbidrag. Hemtjänsten har på grund av sin personalsituation haft svårt att schemalägga utifrån bemanningshandbok.

De fyra första månaderna har ordinarie förvaltningschef inte varit närvarande. Effekterna av detta är att arbetsuppgifterna fick hanteras inom befintlig ledningsgrupp, vilket medförde hög arbetsbelastning samt att en del annat arbete fick stå tillbaka. Från maj månad till och med mitten av december har vi haft gemensam socialchef tillsammans med Färgelanda kommun. Vid årsskiftet kommer en rekryteringsprocess startas.

I slutet av förra året påbörjades rekrytering av ny enhetschef för Hemtjänsten. Under årets första månader löstes vakansen med vikarie och bemanningsföretag. Från och med början på mars anställdes två seniorchefer, i väntan på att rekryteringsprocess skulle slutföras. Effekten har blivit höga kostnader i början på året, men som från och med mars minskat betydligt. I augusti började ny enhetschef för Hemtjänsten.

En annan händelse som framförallt påverkat vård- och omsorg är minskade restriktioner i samband med pandemin. En effekt av detta är att personalen inte längre behöver stanna hemma i väntan på provsvar innan de återgår till arbetet. Det som fortfarande kvarstår är att personalen ska vara friska när de kommer till jobbet. Under slutet av året har covid-19 ökat och det har inneburit att skyddsutrustning periodvis återinsatts.

2 UPPFÖLJNING GRUNDUPPDRAGET

2.1 SAMMANFATTNING GRUNDUPPDRAG

Socialförvaltningen ska verka för att beslutade insatser leder till ett gott och självständigt liv för de som är i behov av vårt stöd.

Uppgifterna - Vi ska...	Vi skall aktivt arbeta för att ge enskilda människor det stöd, den service, den vård och det skydd som finns fastställt i gällande lagstiftning, för att därigenom skapa förutsättningar för dem att leva ett gott och självständigt liv utifrån sina förutsättningar
Syftet - För att/Så att...	Enskilda får det stöd, service och den vård de behöver för att leva ett skäligt och självständigt liv utifrån sina förutsättningar
Målgrupperna- Åt/till/för...	Barn-unga, personer med missbruksproblem, äldre människor, personer med funktionsnedsättning, personer med behov av kommunal hälso- och sjukvård, personer som stödjer och vårdar anhöriga, skuldsatta personer, brottsoffer

2.2 UPPFÖLJNING AV KRITISKA KVALITETSAKTORER

2.2.1 Kundnytta

2.2.1.1 Bra bemötande

Bra bemötande

Kommentar

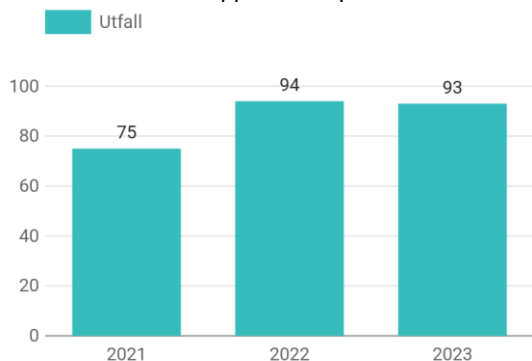
Bedömningen utgår från resultat i öppna jämförelser "Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?" och enkät till Hemsjukvårdens patienter. Bedömningen är att verksamheten till största delen har en god kvalitet i bemötandet. Det finns felkällor då svarsfrekvensen på särskilda boenden är mellan 20 - 40 % och i Hemtjänsten 40 - 60 %. På särskilda boenden är det även få personer som själva kan svara på enkäten.

Resultatet visar att 93% av brukarna upplever att personalen alltid eller oftast bemöter dem på ett bra sätt. Detta är ett bra resultat, och ligger ungefär i nivå med föregående års resultat. En orsak till den knappa minskningen från 2022 kan vara att hemtjänsten under året haft personalbrist, vilket kan ha medfört att personalen upplevt stress och i sin tur påverkat brukarnas uppfattning av deras bemötande.

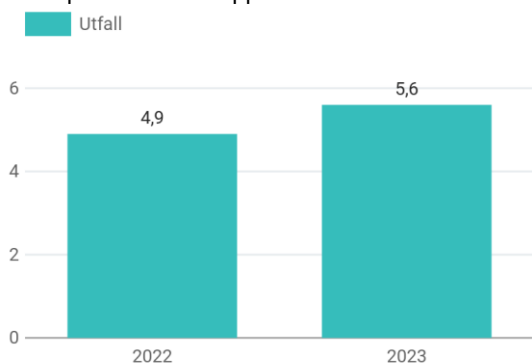
Andel patienter som upplever att de alltid eller oftast får ett bra bemötande har tidigare mätts på en skala 1-5. Från och med 2023 mäts den i en skala 1 - 6. Årets resultat visar att 5,6 av 6 upplever att de alltid eller oftast får ett bra bemötande, vilket är ett fortsatt bra resultat.

Kritisk kvalitetsindikator

Andel brukare som upplever att personalen alltid eller oftast bemöter dem på ett bra sätt

Andel patienter som upplever att de alltid eller oftast får ett bra bemötande

2.2.1.2 Delaktighet, självbestämmande och integritet

Delaktighet, självbestämmande och integritet

Kommentar

Bedömningen utgår från resultat i öppna jämförelser "Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?" och enkät till Hemsjukvårdens patienter.

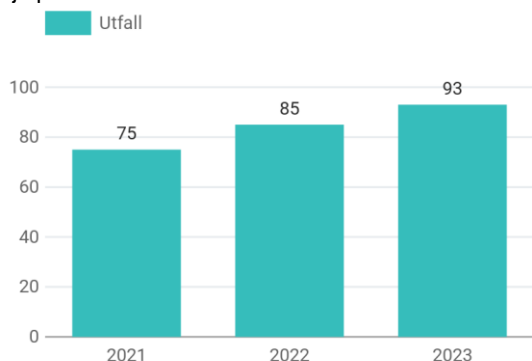
Bedömningen är att verksamheten till största delen har en god kvalitet när det gäller upplevelsen att personalen alltid eller oftast tar hänsyn till brukarens åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras. Det finns felkällor då svarsfrekvensen på särskilda boenden är mellan 20 - 40 % och i Hemtjänsten 40 - 60 %. På särskilda boenden är det även få personer som själva kan svara på enkäten.

Resultatet visar att 93% av brukarna upplever att personalen alltid eller oftast tar hänsyn till dennes åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras. Detta är en förbättring jämfört med tidigare år. En orsak till att resultatet förbättrats kan vara att det inte varit samma restriktioner för smittskydd som under pandemiåren.

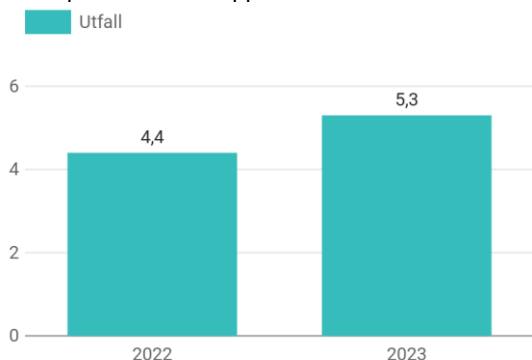
Andel patienter som upplever att de alltid eller oftast är delaktiga i sin vård har tidigare mätts på en skala 1-5. Från och med 2023 mäts den i en skala 1 - 6. Årets resultat visar att 5,3 av 6 patienter upplever att de alltid eller oftast är delaktiga i sin vård. Bedömningen är att detta är ett bra resultat, med tanke på att verksamheten inte är helt planerbar och akuta händelser inträffar.

Kritisk kvalitetsindikator

Andel brukare som upplever att personalen alltid eller oftast tar hänsyn till brukarens åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras?

Andel patienter som upplever att de alltid eller oftast är delaktiga i sin vård

2.2.1.3 Trygghet och (rätts-)säkerhet

Trygghet och (rätts-)säkerhet

Kommentar

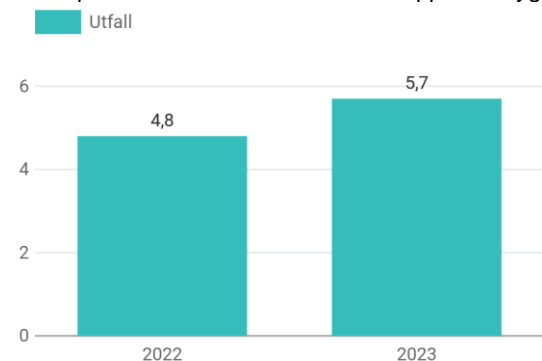
Precis som vid föregående mätperiod har en process för vårdnadsöverflyttning påbörjats i alla ärenden där det bedömts lämpligt utifrån barnets behov. Orsaken till resultatet är att det pågår en process runt handledning och stöd när man har gått i från konsulentstött familjehem till att det har skett en vårdnadsöverflytt. Det pågår ständigt en process med de familjehem där vårdnadsöverlytt kan vara lämplig. En sak att arbeta vidare med är hur stöd kan erbjudas när vårdnadsöverflytt skett, för att få fler att gå med på vårdnadsöverflytt.

5,7 av 6 patienter upplever alltid eller oftast trygghet med kommunens legitimerade personal. Förra året användes en femgradig skala vid mätningen och därav blir resultaten inte helt jämförbara.

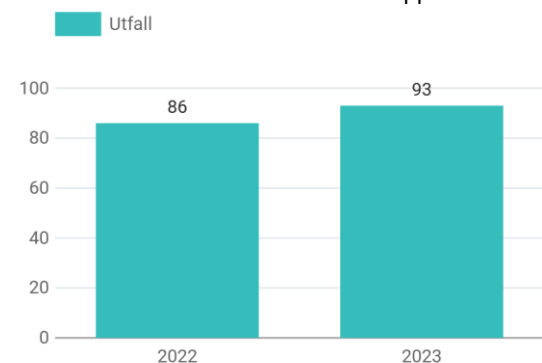
När det gäller andel brukare som alltid eller oftast upplever förtroende för personalen är resultatet för 2023 93%, vilket är en klar förbättring jämfört med föregående år. Detta är bra resultat, framförallt med tanke på att bland annat hemtjänsten under året haft personalbrist.

Kritisk kvalitetsindikator

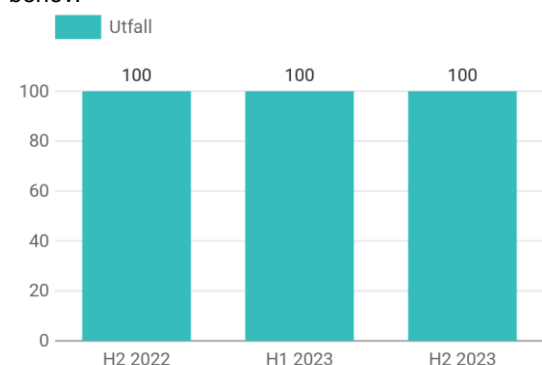
Andel patienter som alltid eller oftast upplever trygghet med kommunens legitimerade personal

Andel brukare som alltid eller oftast upplever förtroende för personalen

Andel av ärenden där process påbörjats för vårdnadsöverflyttning för de ärenden det bedömts lämpligt utifrån barnets behov.

2.2.1.4 Kunskapsbaserad verksamhet

Kunskapsbaserad verksamhet

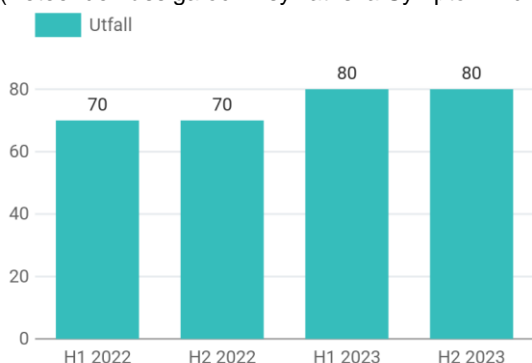

Kommentar

Alla enheter inom Vård och omsorg har BPSD administratörer, utom LSS som ligger längre fram i planeringen. Andelen enheter ligger kvar på samma nivå som halvår 1 2023, men har ökat från 70% till 80% från mätningen som gjordes 2022. Planen framåt är att utöka ännu mer. Till följd av utbildningssatsningar som gjorts har två uppskattade effekter blivit minskade BPSD symptom samt ett ökat fokus på att hitta lösningar för att brukare ska må bra. Bedömningen är att resultatet är godkänt, men målsättningen är att alla enheter ska ha BPSD administratör.

Kritisk kvalitetsindikator

Andel enheter inom Vård och omsorg (Edsgärdet, Hagalid och Hemtjänsten) som har utbildade BPSD (Beteendemässiga och Psykiatriska Symptom vid Demens, bpsd.se) administratörer.

2.2.1.5 Tillgänglighet

Tillgänglighet

Kommentar

Bedömningen utgår från resultat i öppna jämförelser "Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?" och enkät till Hemsjukvårdens patienter.

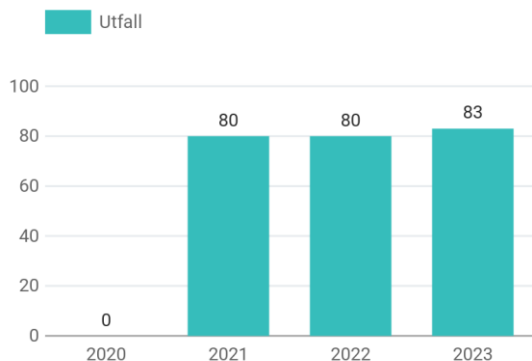
Bedömningen är att verksamheten till största delen har en god kvalitet när det gäller upplevelsen att veta vem och hur de kommer i kontakt med personalen. Det finns felkällor då svarsfrekvensen på särskilda boenden är mellan 20 - 40 % och i Hemtjänsten 40 - 60 %. På särskilda boenden är det även få personer som själva kan svara på enkäten.

Resultatet visar att 83% av brukarna vet vem och hur de kan kontakta ansvariga för verksamheten. Detta är en liten förbättring jämfört med tidigare år.

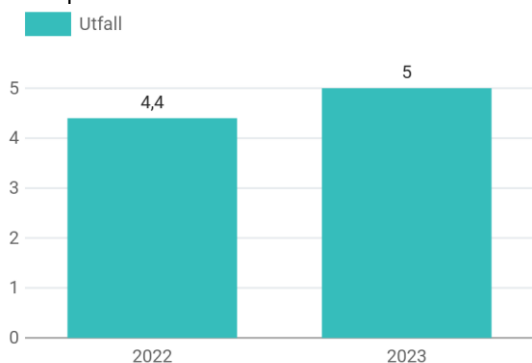
5 av 6 patienter upplever att de vet hur de kommer i kontakt med legitimerad personal. En orsak till resultatet bedöms bero på att informationsbladet som lämnas ut i samband med inskrivning i hemsjukvården förbättrats och uppdaterats med aktuella telefonnummer.

Kritisk kvalitetsindikator

Andel brukare som vet vem och hur de kan kontakta ansvariga för verksamheten

Andel patienter som vet hur de kommer i kontakt med legitimerad personal

2.2.2 Medarbetarnytta

2.2.2.1 Gott ledar- och medarbetarskap

Gott ledar- och medarbetarskap

Kommentar

Inom området ledar- och medarbetarskap har resultatet förbättrats jämfört med föregående år. Det är svårt att få fram exakt andel medarbetare som gått utbildning i förflyttningsteknik, men bedömningen är att ca 60% gått utbildningen. Detta är en positiv utveckling som fortsätter, även om resultatet ligger kvar på samma nivå som halvår 1 2023. En orsak till utvecklingen är att förvaltningen utbildat flera personer i förflyttningsteknik och som nu ingår i en grupp som planerar och genomför utbildningar. Effekter är en ökad kompetens hos personalen och som leder till att brukare förflyttas på ett skonsamt sätt.

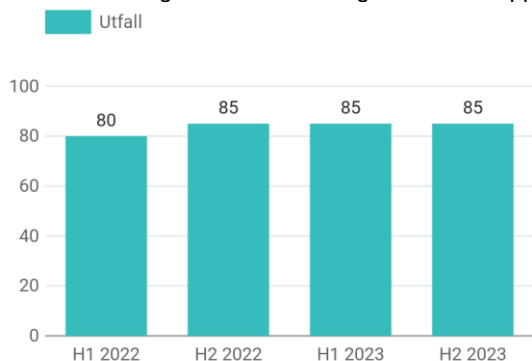
När det gäller andel befattningar inom förvaltningen som har uppdragsbeskrivningar saknas detta fortsatt för enhetschef, verksamhetsledare, samordnare, planerare och administratör. Uppskattningen är att 85% har uppdragsbeskrivning idag, precis som vid halvår 1 2023. En bidragande orsak är att ordinarie förvaltningschef inte varit på plats och kunnat driva processen. Effekterna av att alla befattningar inte har uppdragsbeskrivningar skapar otydlighet och olika förväntningar. En annan konsekvens är risk för dubbelarbete.

Under 2023 har ingen mätning kring andel personal inom Socialförvaltningen som upplever meningsfullhet, begriplighet och hanterbarhet i sitt arbete hunnits med att genomföras.

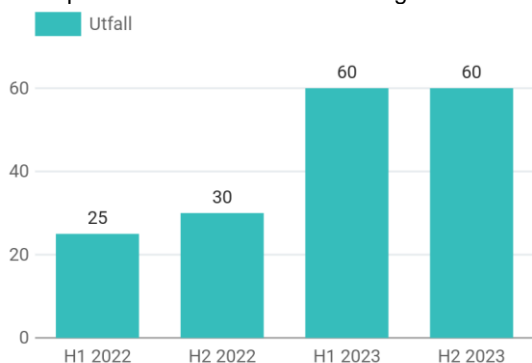
Samlad bedömning är att resultatet delvis kan godkännas.

Kritisk kvalitetsindikator

Andel befattningar inom förvaltningen som har uppdragsbeskrivningar

Andel personal inom Vård och omsorg som fått utbildning i förflyttningsteknik

Andel personal inom Socialförvaltningen som upplever meningsfullhet i sitt arbete (KASAM)
Inga tillgängliga data

Andel personal inom Socialförvaltningen som upplever begriplighet i sitt arbete (KASAM)
Inga tillgängliga data

Andel personal inom Socialförvaltningen som upplever hanterbarhet i sitt arbete (KASAM)
Inga tillgängliga data

2.2.2.2 Helhetssyn och samordning

Helhetssyn och samordning

Kommentar

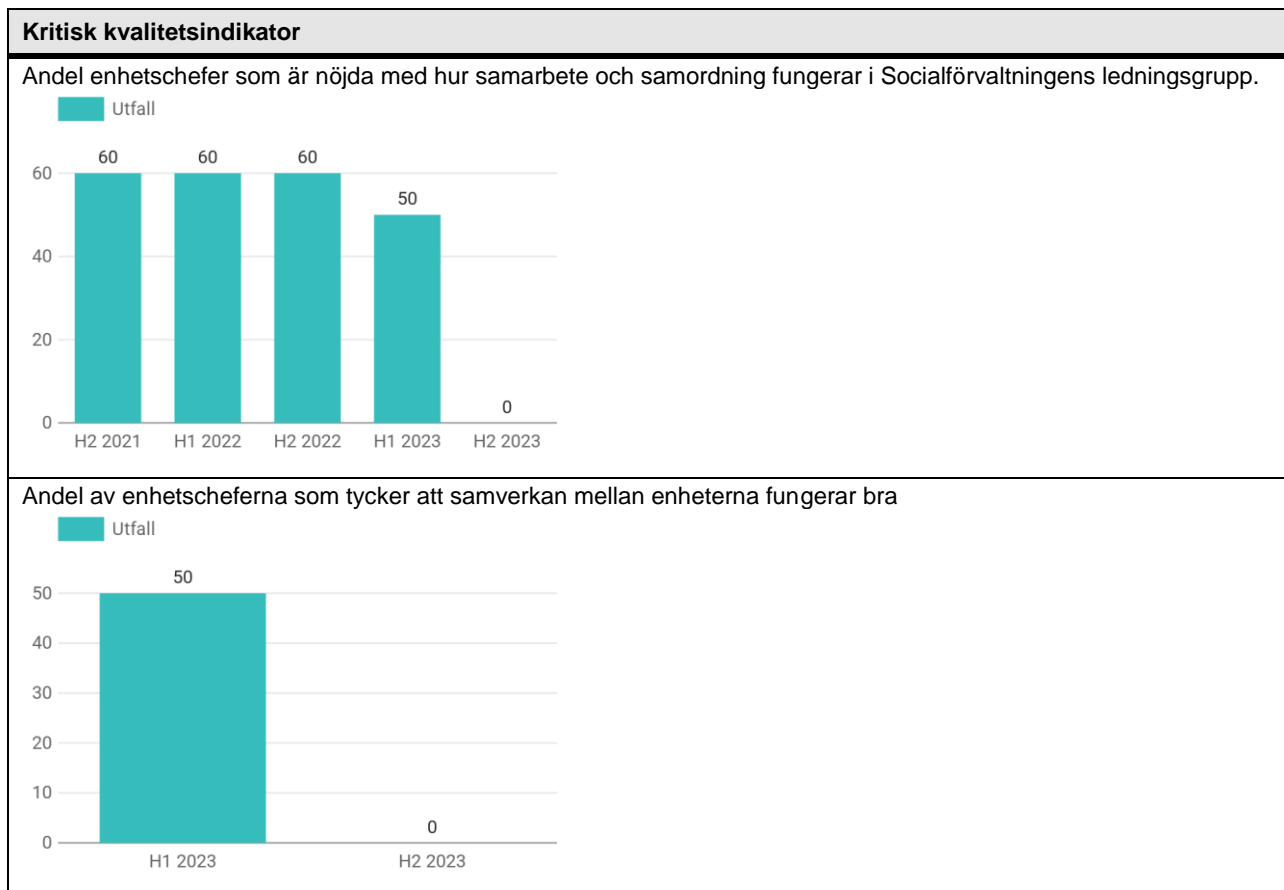
Utfallet för området helhetssyn och samordning visar en försämring jämfört med halv år 1 2023 samt föregående år. Resultatet visar att 75% av enhetscheferna i ledningsgruppen är delvis nöjda med hur samarbete och samordning fungerar i Socialförvaltningens ledningsgrupp, 25% är inte nöjda. Det kan konstateras att det finns delade meningar och olika upplevelser kring dessa frågor. En del upplever att det saknas en tydlig väg och mål samt en ledare som skapar ett team. Det lyfts också att ledningsgruppen blivit mer osynkad och spretar mer åt olika håll än tidigare, vilket medför att möjligheter till samverkan kring lösningar missas. Andra upplever att samarbetet fungerar bra och att samverkan sker i frågor där det behövs.

När det gäller enhetschefernas upplevelse av samverkan mellan enheterna, svarade 75% att samverkan delvis fungerar bra och 25% att samverkan ej fungerar bra. En del upplever att det fortfarande är en del stuprörstänk. Andras upplevelse är att samverkan har förbättrats, men kan förbättras ytterligare genom att samverka mer i gemensamma frågor så som gemensamma mål, planer och uppföljning t ex kvalitét, patientsäkerhet, ekonomi och stöd mellan chefer.

Ledningsgruppens uppfattning är att bidragande orsaker till resultatet är att det skett en del förändringar i ledningsgruppen, nya personer har tillkommit och andra har slutat, frånvaro i chefsledet, individerna i ledningsgruppen har olika erfarenhet och det tar tid att bygga upp hur man ska arbeta tillsammans samt under pandemin fick ledningsgruppen prioritera att arbeta med andra akuta frågor.

Dessa faktorer har påverkat arbetsmiljön, arbetsbelastningen och kvaliteten på arbetet. Andra effekter har blivit en del dubbelarbete och att en del upplevt att man arbetat i stuprör och dragit åt olika håll. Samtidigt har ledningsgruppen varit välkomnande till samverkan och upplevt att det varit lätt att höra av sig till varandra och få stöd.

Bedömningen är att resultatet är delvis godkänt och att upplevelserna är olika i ledningsgruppen.

2.2.3 Ekonominytta

2.2.3.1 Effektivitet och kvalitet

Effektivitet och kvalitet

Kommentar

Bedömningen är att målet är uppnått.

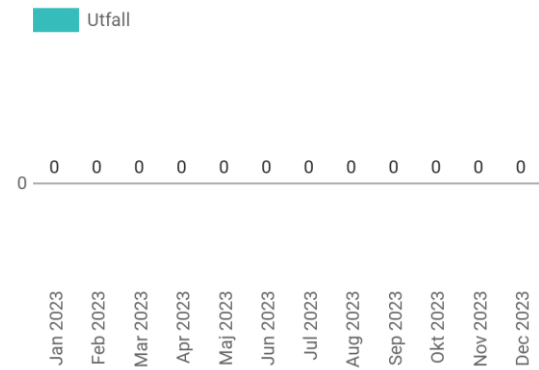
Inom området effektivitet och kvalitet kan vi se att verksamheten har klarat av att ta hem alla utskrivningsklara patienter inom avtalad tid och har därför inte haft några betaldagar. Effekterna av resultatet är en god och säker vård på hemmaplan samt inga utgifter för betalplatser.

Under Q1 hade verksamheten en enhetschef från bemanningsföretag. Efter Q1 har verksamheten löst behovet genom att anställa erfarna seniorchefer i väntan på ny enhetschef. Därför inga fakturerade bemanningstimmar efter Q1.

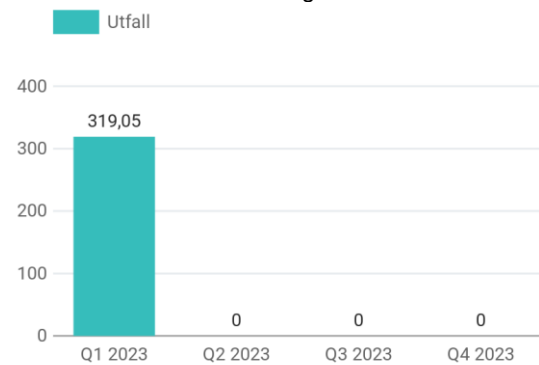
Heltidsresan är ett nytt sätt att arbeta med schema och bemanning som har krävt mycket administration och förändringsarbete på enheten. I budget finns ingen finansiering för ökade kostnader och den största delen har finansierats med statsbidrag. Målet har varit att bemanna i så lång utsträckning som möjligt med ordinarie personal. Resultatet är att enheten idag bemannar med en högre grad av ordinarie personal. Det hade dock inte varit möjligt utan finansiering med hjälp av statsbidrag.

Kritisk kvalitetsindikator

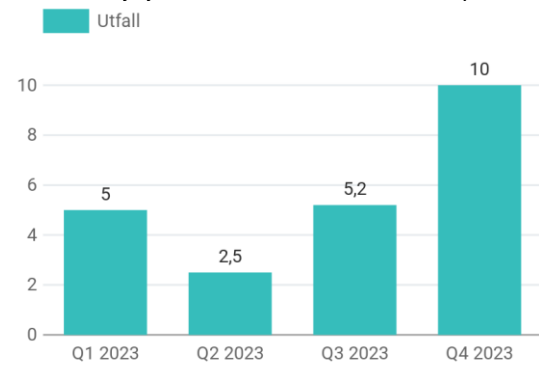
Antal betaldagar för utskrivningsklara patienter

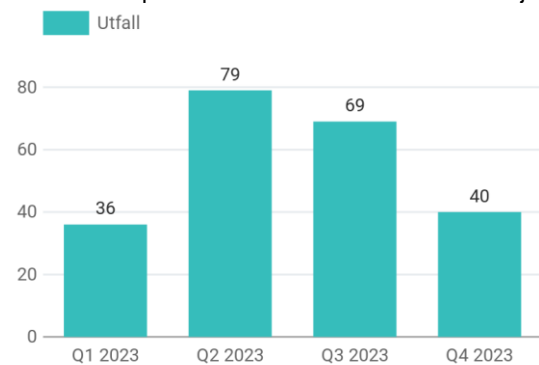
Antal fakturerade bemanningstimmar

Andel outnyttjade och ofinansierade resurspasstimmar

Andel resurspasstimmar som finansierats med hjälp av statsbidrag.

2.3 UPPFÖLJNING AV SYSTEMATISKT ARBETSMILJÖARBETE

2.3.1 Årlig uppföljning av SAM

2.3.1.1 Medarbetare och skyddsombud har möjlighet att medverka i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
1. Sker arbetsmiljöarbetet i samverkan med skyddsombud och arbetstagarare?	16	0	1

Arbetsmiljöarbetet sker i samverkan med skyddsombud och medarbetare på alla enheter. En enhet har valt att lägga en åtgärd för att jobba mer med den gemensamma planeringen för årets arbete.

2.3.1.2 Tillräckliga kunskaper i arbetsmiljöarbetet

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
2. Har skyddsombudet tillräcklig arbetsmiljöutbildning för sitt uppdrag?	13	1	0
8. Har behov av kunskap och utbildning för chefer och arbetsledande personal klarlagts och tillgodosetts?	14	2	0
9. Vet alla anställda vilka risker som förekommer i deras arbete?	15	1	1
11. Får nyanställd, inhyrd personal och personal med nya arbetsuppgifter en bra introduktion där arbetsmiljö ingår?	14	2	0

Viktigt att fortsätta arbetet med att klarlägga behov av kunskap och utbildning för chefer. En enhet har svarat att alla anställda inte vet vilka risker som förekommer i deras arbete men har satt in åtgärd.

Två enheter uppger att nyanställda inte får en bra introduktion där arbetsmiljö ingår. Ingen åtgärd är insatt. Det har periodvis varit svårt att få en bra introduktion på enstaka enheter grund av en hög personalomsättning. Det finns generella introduktionspaket och specifika för yrkesgruppen och det är viktigt att fortsätta påminna om vikten vid t ex SLG och Frukostmöten av att använda de styrdokument och manualer som finns och som HR-enheten tillhandhåller.

2.3.1.3 Arbetsmiljöpolicy

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
3. Finns det en arbetsmiljöpolicy?	16	0	0
4. Finns det tydliga och välkända mål för arbetsmiljön?	16	0	0
5. Följs dessa mål upp?	16	0	0

Arbetsmiljöpolicy finns kommunövergripande. Tydliga och välkända mål för arbetsmiljön finns och följs upp.

2.3.1.4 Rutiner för arbetsmiljöarbetet

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
6. Finns rutiner för hur SAM ska gå till?	16	0	0

Rutiner för SAM finns kommunövergripande.

2.3.1.5 Fördelning av arbetsmiljöuppgifter

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
7. Finns skriftlig fördelning av arbetsuppgifter, befogenheter och resurser?	15	1	1

Finns beskrivet i arbetsmiljöpolicyen. En enhet vill ytterligare förtydliga ansvaret lokalt.

2.3.1.6 Riskbedömningar och handlingsplaner

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
10. Finns det skrivna instruktioner i de fall en riskbedömning visar på allvarliga risker?	12	4	0
13. Dokumenteras riskbedömningarna?	16	0	0
14. Finns det skriftliga handlingsplaner för åtgärder som inte kan genomföras direkt?	10	6	0

På frågan om det fanns skrivna instruktioner i de fall en riskbedömning visar på allvarliga risker har fyra enheter svarat nej men inte lagt in åtgärd vilket kopplas till att det finns en oklarhet kring vad som avses. Varje riskbedömning som visar allvarliga risker övergår till åtgärder som blir en handlingsplan. Sex enheter har svarat att det inte finns skriftliga handlingsplaner för åtgärder som inte kan genomföras direkt vilket behöver följas upp om vad som är bakomliggande orsak.

2.3.1.7 Undersökningar av arbetsförhållanden

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
12. Undersöks, bedöms och åtgärdas risker fortlöpande både vad gäller den fysiska och den psykiska och sociala arbetsmiljön?	16	0	0
16. Undersöks, bedöms och åtgärdas risker vid planering av och beslut om till exempel ny eller ändrad verksamhet, inköp, reparation eller ombyggnad?	15	0	0
21. Genomförs skyddsronde för hot och våld på arbetsplatsen?	7	8	1

Åtta enheter genomför inte skyddsronde för hot och våld på arbetsplatsen vilket behöver göra mer uppmärksammat. Bland annat har en digital utbildning köpts in som kan användas under 2024 och 2025 för att implementera i verksamheterna löpande.

2.3.1.8 Rapportering och utredning tillbud och arbetsskador

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
17. Utredds ohälsa, olycksfall och allvarliga tillbud?	16	0	0
18. Följs ohälsa, olycksfall och allvarliga tillbud upp?	16	0	0

Samtliga enheter bedömer att ohälsa, olycksfall och allvarliga tillbud utreds och följs upp.

2.3.1.9 Att årlig uppföljning sker

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
19. Följs arbetsmiljöarbetet upp årligen?	16	0	0

Samtliga enheter följer upp arbetsmiljöarbetet årligen.

2.3.1.10 Anlitar externa resurser inom arbetsmiljöområdet när egen kompetens inte räcker till eller saknas

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
20. Har behovet av extern hjälp i arbetsmiljöarbetet, till exempel företagshälsovård, undersökts?	15	0	2

När behov av externt stöd uppstått på enheterna har kontakt med HR och företagshälsovård tagits.

2.3.1.11 Kontrollerar att åtgärder genomförs och att de får effekt

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
15. Kontrolleras och utvärderas genomförda åtgärder?	10	2	1

Uppföljning ska ske och handlingsplan upprättas vid behov av åtgärder. Två enheter svarar nej på frågan om kontroll och utvärdering av genomförda åtgärder utförs, oklart varför det inte gjorts men det är ett utvecklingsområde för förvaltningen.

2.3.2 Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro	Antal i %
Korttidsjukfrånvaro	5,8
Långtidsjukfrånvaro	3,7
Total sjukfrånvaro	9,5

Totala sjukfrånvaron har minskat från föregående år. 2022 var den totala frånvaron 10,6 % varav korttidsfrånvaron 6,5 % och långtidsfrånvaron 4,2 %. Korttidsfrånvaron har ökat med 1,4 procentenheter och långtidsfrånvaron har minskat med 1 procentenhet.

Det är glädjande med den sjunkande sjukfrånvaron även om det ligger på fortsatt högre nivåer än innan pandemin. Pandemiåren 2020 - 2022 har påverkat oss på många sätt och vi kan se en ganska rak trend gällande sjukfrånvarotalen innan pandemins utbrott. Pandemin och konsekvensen att stanna hemma vid milda symptom har påverkat förvaltningens sjuktal. Variationer finns mellan verksamheterna och det får analyseras vidare såväl på förvaltnings- som enhetsnivå då orsakssambanden kan skiljas åt och det kan beroende på enheternas storlek slå snabbt åt endera hållet.

Sjukfrånvarostatistiken blir viktig att följa framöver och behov finns om att följa det löpande under året och huruvida sjukfrånvaron fortsätter att sjunka.

2.3.3 Årlig uppföljning av tillbud och arbetsskador

Typ av skada	Antal
Tillbud	40
Olycksfall	24
Färdolycksfall	1
Arbetssjukdom	2
Totalt antal arbetsskador och tillbud	80

I antalet 80 tillbud ingår 13 riskobservationer.

63 av händelserna har en åtgärd kopplad till händelsen men det saknas i 17 av fallen. Några händelser handlar om olika fysiska grepp eller försök till slag i samband med omvårdnad av brukare med demenssjukdom. Det är svårt att undvika helt men med hjälp av kvalitetsregistret BPSD (beteendemässiga psykiatriska symtom vid demens) tar personalen fram bemötandeplaner för att hitta bästa möjliga sätt bemöta brukaren.

Övriga tillbud gäller förflyttning/hjälpmedel, skyddsutrustning, arbetsbelastning, ventilation, ingen kylanläggning under sommaren, stress m.m. Alla handläggs på enheterna.

3 UPPFÖLJNING UTVECKLINGSMÅL

3.1 Utvecklingsområde: Personal- och kompetensförsörjning

Socialförvaltningen har stora framtida utmaningar gällande personal- och kompetensförsörjning. Denna utmaning behöver mötas genom att skapa en tydlig handlingsplan för hur vi kan uppfattas som en attraktiv arbetsgivare och både bibehålla och rekrytera personal. Vi ska också verka för att skapa förutsättningar för att en högre andel av våra medarbetare ska kunna arbeta heltid. Vi behöver arbeta för att öka rörligheten mellan våra verksamheter. Syftet med det kan ses både ur ett medarbetar- och ur ett effektivitetsperspektiv. Hur gör vi för att fler unga ska söka sig till vård- och omsorgsyrken?

3.1.1 Utvecklingsmål: Minska behovet av timanställda.

Socialförvaltningen har stora framtida utmaningar gällande personal- och kompetensförsörjning. Vi behöver säkerställa att det finns tillräckligt mycket personal för att kunna minska antalet timanställda i verksamheten och för att ha den kompetens som krävs.

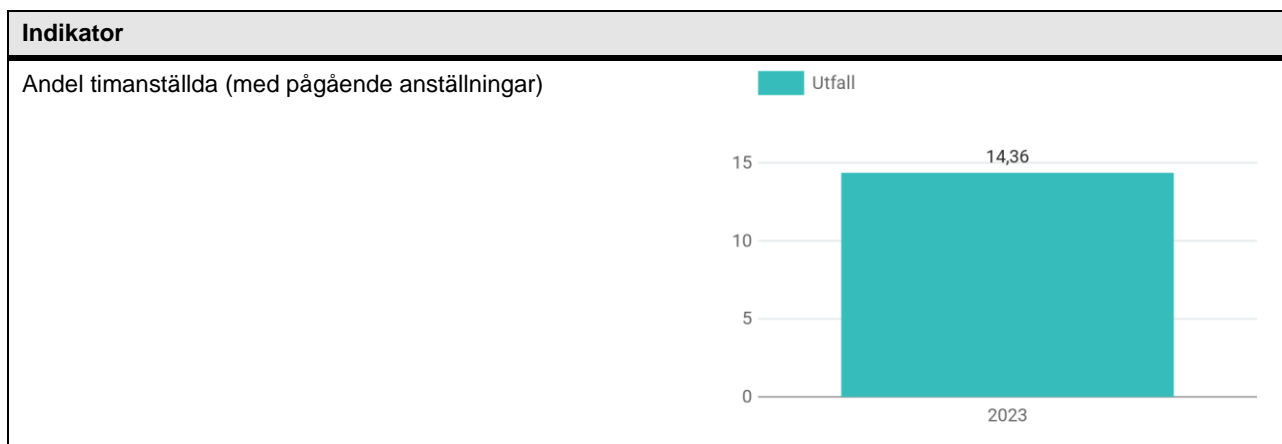
Målet är att vara under 17 % som är Socialstyrelsens definition på en god nivå.

Kommentar

Resultatet för andel timanställda 2023 är 14,36%, vilket är en liten ökning jämfört med samma period 2022 då andelen var 13,58%. 2021 låg resultatet däremot på 17,65% och i februari 2022 på 15,56%.

Socialstyrelsens definition av en god nivå är att andelen timanställda är högst 17% (källa: anvisningar för prestationsbaserade medel i syfte att minska andelen timanställningar inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre).

3.2 Utvecklingsområde: Digitaliseringsstrategi

Digitaliseringen har blivit ett viktigt verktyg för fortsatt utveckling och effektivisering av den offentliga sektorn.

En förutsättning för att vinster ska kunna uppnås är att alla aktörer inom offentlig sektor också genomför sina satsningar på ett sätt som möjliggör samverkan i praktiken.

Handlingsplan för Digitalisering i Dals-Ed är ett sätt för Dals-Ed att kunna genomföra nödvändiga digitaliseringsinsatser i samverkan. Utifrån ett helhetsperspektiv kan vi tillsammans skapa en större samlad samhällsnytta genom att göra rätt saker på rätt sätt.

3.2.1 Utvecklingsmål: Öka den digitala kompetensen, tryggheten, innovationen, infrastrukturen och ledningen

Socialförvaltningen behöver med utgångspunkt från den handlingsplan som tagits fram i Fyrbodals arbetat fram en strategi och handlingsplan som har några viktiga komponenter:

- Digital kompetens
- Digital trygghet
- Digital innovation
- Digital infrastruktur
- Digital ledning

Kommentar

Resultatet visar att 25% av enhetscheferna bedömer att medarbetarnas digitala mognad ligger på en hög nivå, 50% varken hög eller låg nivå och 25% ligger på en låg nivå. Med detta som utgångspunkt upplever 75% av enhetscheferna att medarbetarnas digitala mognad och kompetens har ökat lite och resterande 25% att den digitala mognaden och kompetensen inte förändrats under perioden. Bidragande orsaker till resultatet är att mycket utbildning och satsningar gjordes under hösten 2022 och under våren 2023 i samband med införandet av nya systemet Lifecare. I och med att det ställs högre krav på en ökad digitalkompetens i arbetet idag så har enheterna satsat mycket på digitalsupport. Att öka den digitala mognaden och kompetensen är en förändrings- och utvecklingsprocess som tar tid och vad effekterna av resultatet blivit ser olika ut för olika enheter. En del enheter ser effekter som bättre kvalitet, säkrare informationsflöde och en minskad arbetsbelastning till följd av resultatet. Andra enheter upplever istället en högre arbetsbelastning nu i början då exempelvis utredningar tar längre tid samt kräver mer administrativ tid.

61% av medarbetarna i Socialförvaltningen har öppnat mejlet som utskickades för uppföljning inom två veckor, vilket är en ökning med 20%.

Den totala bedömningen är att målpuppfyllelsen är delvis godkänd. Att öka den digitala mognaden och kompetens är en lång och ständig pågående utvecklingsprocess men kommer stadigt att utvecklas.

Indikator															
Andel av enhetschefer som uppskattar att den digitala mognaden ökat på deras enhet	<table border="1"> <caption>Data for digital maturity indicator</caption> <thead> <tr> <th>Period</th> <th>Utfall (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>H2-2020</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>H2-2021</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>H1-2022</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>H2-2022</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>H1-2023</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>H2-2023</td> <td>75</td> </tr> </tbody> </table>	Period	Utfall (%)	H2-2020	0	H2-2021	0	H1-2022	0	H2-2022	0	H1-2023	50	H2-2023	75
Period	Utfall (%)														
H2-2020	0														
H2-2021	0														
H1-2022	0														
H2-2022	0														
H1-2023	50														
H2-2023	75														
Andel personal som öppnar sin mail inom två veckor	<table border="1"> <caption>Data for mail opening indicator</caption> <thead> <tr> <th>Period</th> <th>Utfall (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>H1 2023</td> <td>41</td> </tr> <tr> <td>H2 2023</td> <td>61</td> </tr> </tbody> </table>	Period	Utfall (%)	H1 2023	41	H2 2023	61								
Period	Utfall (%)														
H1 2023	41														
H2 2023	61														

3.3 Utvecklingsområde: Risk- och sårbarhetsanalys för socialnämndens verksamheter

Med anledning av den sårbarhet som vård- och omsorgens verksamheter har när det gäller t ex avbrott gällande

el, tele, IT och transporter behöver det skapas en analys, handlingsplan och rutiner för att säkerställa att medborgarnas behov av vård och omsorg kan bedrivas oavsett olika typer av avbrott

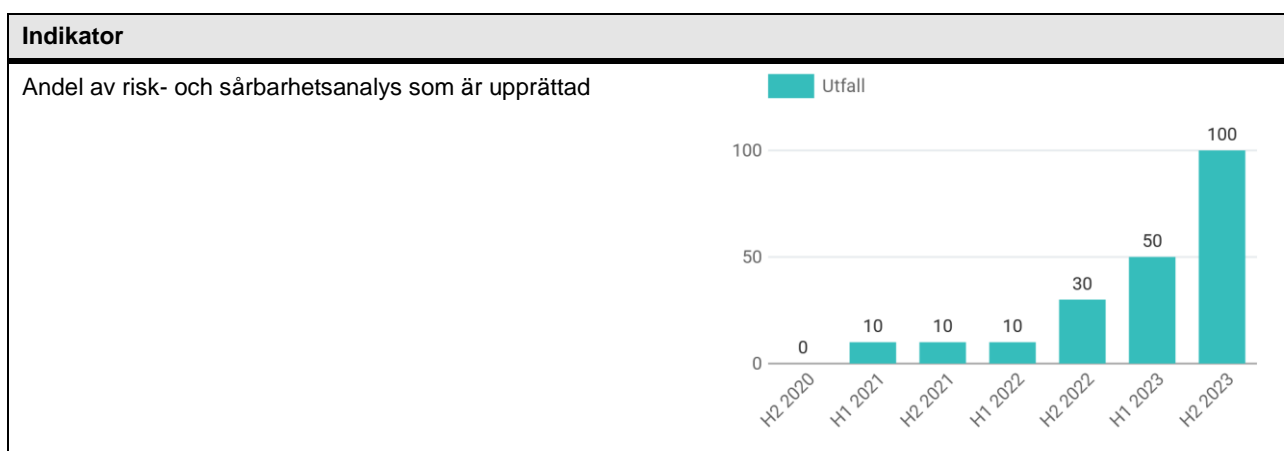
3.3.1 Utvecklingsmål: Upprätta en risk- och sårbarhetsanalys

En grund för att kunna genomföra Socialförvaltningens grunduppdrag är att säkerställa kontinuitet vid olika avbrott. T ex avbrott i el, tele, It och transportmöjligheter för t ex personal. Därför behöver en risk- och sårbarhetsanalys göras.

Kommentar

Under andra halvåret 2023 har risk och sårbarhetsanalysen för förvaltningen slutförts och skickats in till Länsstyrelsen. Dock har arbetet med kontinuitetsplaneringen fått stå tillbaka till förmån för slutförandet av risk- och sårbarhetsanalysen, även om ett mycket stort underlagsarbete till RSA:n gjorts genom kontinuitetsplaneringen. Det har blivit mycket tydligt vilka grundläggande behov som finns inom Socialförvaltningen och vilka åtgärder som behövs för att säkra upp verksamheten. Det som är kvar att göra när det gäller kontinuitetsplaneringen är att kommunens säkerhetssamordnare ska göra en sammanställning för varje enskild enhet. Bedömningen är att 80% av kontinuitetsplaneringen är klar. Målet anses uppfyllt eftersom risk- och sårbarhetsanalysen är upprättad och inskickad till Länsstyrelsen. Säkerhetssamordnare kommer tillsammans med förvaltningen arbeta vidare med och slutföra kontinuitetsplaneringen.

4 UPPFÖLJNING EKONOMISKT UTFALL

4.1 Driftredovisning

Netto per ansvar t.o.m. dec 2023 i tkr

Beskrivning	Ack utfall t.o.m. perioden	Årsbudget 2023	Avvikelse t.o.m. perioden
7100 Förvaltningschef	3 328	7 530	4 202
7200 Enhetschef IFO	21 176	21 875	699
7300 Enhetschef Hemtjänst	23 552	20 244	-3 308
7400 Enhetschef Hemsjukvård/Rehab	20 231	18 912	-1 319
7600 Enhetschef Bistånd	2 531	2 581	50
75- LSS & Psykiatri	40 313	39 448	-865
771- Edsgärdet	26 606	26 648	42
772- Hagalid	14 045	13 257	-788
Resultat	151 782	150 495	-1 287

Socialnämndens resultat 2023 blev en negativ avvikelse mot budget med 1 287 tkr. Resultatet är en försämring jämfört med prognosen, som upprättades i samband med delårsbokslutet, med ca 940 tkr. Det som tillkom efter prognosen var att RKR (Rådet för kommunal redovisning) i slutet på året kom med nya direktiv kring fördelning av statsbidragen "Minskad andel timanställda inom vård och omsorg om äldre" och "Utökad bemanning av sjuksköterskor på särskilda boenden", som sa att dessa successivt ska intäktsredovisas med en jämn fördelning från 2023 till och med december 2024. Detta medförde att 3 790 tkr respektive 459 tkr som räknats in i prognosen istället ska flyttas över till 2024. Främsta orsakerna till underskottet är fler beslut att verkställa jämfört med vad budget medger, heltidsresan samt ökade kostnader för anställning av personal och övertid. Den största enskilda avvikelserna ligger inom hemtjänsten som har fler beslut att verkställa än vad budgetförutsättningarna medger. Förändrad semesterlöneskuld uppgick totalt till 840 tkr för förvaltningen. Förändringen beror på att det inom vissa verksamheter varit svårt att ta ut sin semester. I resultatet ingår finansiering via statsbidrag med sammanlagt 12 454 tkr.

Förvaltningschef

Resultatet för förvaltningschef blev ett överskott på 4 202 tkr. Orsak till resultatet är bland annat 2 634 tkr mer i intäkter från statsbidrag än förväntat, varav två statsbidrag är från 2022 som vi inte behövde betala tillbaka. Från maj till december månad har socialnämnden haft delad socialchef med Färgelanda kommun. Under året har biträdande förvaltningschef heller inte ersatts och nuvarande verksamhetsledare har delvis finansierats med statsbidrag. Slutredovisningen till Västtrafik för färdtjänst och omsorgsresor m.m. medförde ett överskott på 684 tkr.

Individ- och familjeomsorg

Enheten har ett samlat resultat som innebär ett överskott mot budget med 699 tkr. Bakgrunden till detta är att det skett en stor samverkan mellan ekonomiskt bistånd och AMI för att stegförflytta ut i arbete och studier, vilket lett till att behovet av försörjningsstöd inte varit lika stort som befarat. Därutöver har antalet kontaktpersoner/stödfamiljer (barn och ungdomsvård) varit färre än beräknat och några placeringar har kunnat avslutas. Enheten har också fått mer intäkter än förväntat. Statsbidrag har nyttjats med ca 1 300 tkr. Individ- och familjeomsorg har under året haft mer kostnadskrävande insatser och ökade kostnader för placering av barn och unga. Kostnadsökningen har dock i stor utsträckning hanterats genom att flera övriga verksamheter inom enhetens område haft en kostnadsfri gynnsam utveckling.

Hemtjänsten

Resultatet för Hemtjänsten blev sammanlagt ett underskott mot budget med 3 308 tkr. I prognosen i samband med delårsbokslutet bedömdes avvikelsen till 4 200 tkr. Förbättringen beror på att personalkostnaderna inte blivit riktigt så höga som befarat utifrån utfallet första delen av året. Hemtjänsten hade under inledningen av året ett skifte av enhetschef vilket ledde till överlappande kostnader. En annan faktor som påverkat resultatet är att alla trygghetslarm byttes ut och uppgraderades under mars månad, vilket medförde en förstärkning av personalresurs under denna tid. Andra orsaker som bidragit till att resultatet förbättrats är mer intäkter än förväntat, däribland 250 tkr mer i vårdintäkter. Statsbidrag har nyttjats med drygt 1 270 tkr. Den största andelen av statsbidragen har finansierat lönekostnader i samband utbildningsinsatser.

Hemtjänsten har under året haft i genomsnitt 96 brukare. Budget var beräknad efter 88 brukare. Under 2023 ligger kostnaderna för övertid drygt 500 tkr mer än för 2022. Orsaken till detta är hög sjukfrånvaro och att det varit svårt att få tag på vikarier som lett till att ordinarie personal fått gått in.

Hemsjukvård och rehab

Resultatet för Hemsjukvården & Rehab blev sammanlagt ett underskott mot budget med 1 319 tkr. Det är 219 tkr sämre än prognosen i samband med delårsbokslutet och beror på förändrade förutsättningar för ett av statsbidragen som räknades in i prognosen. Huvudorsaken till underskottet är att hemsjukvården och rehab har haft fler uppdrag att verkställa inom äldreomsorgen och vissa överlappningskostnader på grund av personalomsättning vid pensionsavgång samt högre personalkostnader i samband med införande av nytt journalsystem. Enheten har under 2023 haft en högt utnyttjande av statsbidrag, som finansierat satsningar med drygt 3,2 mnkr.

LSS och socialpsykiatri

LSS och den kommunala psykiatrin gjorde ett sammanlagt underskott med knappt 865 tkr. Bidragande orsaker till avvikelsen är en kostnad som uppkom till följd av avbruten investering i lokalen Furan med 517 tkr samt två verksamhetsledare som anställdes, men som inte fanns finansierade i budget. Vidare har två boenden under en period haft mindre hyresintäkter på grund av vakanta lägenheter. Två boenden har också haft nya brukare med stora behov, som kräver mer personalresurser. Daglig verksamhet har under året ökat från 36 till 44 brukare. Andra faktorer som bidragit till resultatet är något mindre ersättning än förväntat för personlig assistans, svårigheter att rekrytera personal samt höga kostnader för övertid på ca 500 tkr. Total finansiering med hjälp av statsbidrag uppgick till ca 500 tkr.

Biståndsenheten

Biståndsenhetens resultat för 2023 innebär ett överskott mot budget med knappt 50 tkr. Orsaken till överskottet består i att biståndsenheten och IFO har en del gemensamma övriga kostnader som kostnadsmissigt lagts på IFO. Under första halvåret hade enheten ingen vikarie, vilket bidrog till minskade personalkostnader vid VABB och sjukdom. Under andra halvan av året har en vikarie kunnat täcka vid behov. Från och med 1/6 utför hemtjänsten de insatser som Samhall tidigare utförde och därför flyttades budgeten för resterande del av året över till hemtjänsten.

Edsgårdets SÄBO

Edsgärdet gjorde ett överskott på 42 tkr. Utifrån heltidsresan har grundbemanningen ökat till förmån för att kunna täcka vakanser med ordinarie personal. Merkostnaderna för heltidsresan har kunnat finansieras via statsbidrag. De statliga bidragen har också finansierat aktivitetsombud och utbildningar. Totalt har finansieringen via statsbidrag uppgått till ca 1 870 tkr. Edsgärdet hade i början på året viss vakans i nyttjandet av särskilt boende, vilket medförde minskade intäkter på ca 200 tkr. Lediga lägenheter har kunnat användas som korttidsplatser. Under hösten togs därför beslut att temporärt stänga ner 9 SÄBO platser/lägenheter till förmån för utökning av antal korttidsplatser och har under perioden verkställts. En annan faktor som bidragit till resultatet är högre vårdintäkter än beräknat, på ca 200 tkr.

Hagalid korttid och SÄBO

Hagalidsenheten gjorde ett underskott med sammanlagt 788 tkr. Underskottet beror till största del på att de tre resterande platserna på avdelningen Ängen öppnats, vilket medfört ökade personalkostnader. Andra bidragande orsaker är mycket introduktion och utbildning av personal samt kostnader för sjukfrånvaro. Total finansiering via statsbidrag uppgick till ca 1 680 tkr.

4.2 Investeringsredovisning

Investeringsredovisning

Avbruten investering i fastigheten Furan - Projektnummer 8820

En beställning kring ombyggnation av Furan gjordes för att kunna bedriva LSS verksamhet i fastigheten. På grund av förändrade förhållanden upphörde behovet och beställningen avbokades. Visst arbete har Fastighetsförvaltningen tagit som underhåll och andra delar ligger som ett investeringsprojekt. Projektet har inte färdigställts och de insatser som gjorts bedömdes inte tillföra fastigheten något bestående värde, därför fick Socialförvaltningen betala sin del av investeringen i fastigheten motsvarande 517 tkr.

5 Sammanfattande analys

2023

Sammanfattning av året som helhet:

För förvaltningen har 2023 verksamhetsmässigt präglats av fortsatta svårigheter att rekrytera personal till delar av förvaltningens verksamheter. Tillgång på vikarier har inte motsvarat behovet. Effekten har blivit höga kostnader för övertid och hög arbetsbelastning. Sommarpersonalen har fungerat väl i verksamheterna och det är viktigt att följa upp den personalen inför kommande perioder. Förvaltningen har en egen kompetensutvecklingsplan att utgå från och utbildningar inom ramen för denna kan finansieras via statsbidrag. Äldreomsorgslyftet kommer t ex sannolikt att förlängas över kommande år vilket kommer att ge fortsatt möjlighet att som vård- och omsorgspersonal inom äldreomsorgen vidareutbilda sig på betald arbetstid.

Samtidigt som rekryteringsbehovet är stort ser alla verksamheterna inom Socialförvaltningen ökande behov hos brukare, patienter och klienter. Ökningen beror exempelvis på ökad andel 80+, förskjutning från regional sjukvård till kommunal och regional närvård och större och mer komplexa barnärenden. Därtill föreligger dramatiska behov av kostnadsminskningar i kommunsektorn, dels till följd av egna obalanser i våra verksamheter och dels på grund av omvärldsläget och inflationen. Kommunfullmäktige har fördelat ut anpassningskrav på nämnder och KS. Budgetberedningen har mot utgångspunkt från detta arbetat under perioden med behov av åtgärder för att minska kostnaderna i hela kommunen och därför har förvaltningarna tagit fram förslag till åtgärder som har utretts vidare under hösten. Förslagen inom förvaltningen handlar om framförallt anpassningar utifrån förändrade behov och arbetssätt, samt behov av att genomlysning av några verksamheter.

Samlad bedömning/slutsatser av resultatet från uppföljningen av kvalitetsfaktorer, utvecklingsmål och ekonomiskt utfall?

Socialförvaltningen har generellt ett bra resultat på kvalitetsfaktorerna. Särskilt när det gäller brukarnas/patienternas uppfattning av bemötande och delaktighet inom de verksamheter som detta mäts. Resultatet är bra och har förbättrats över tid, trots stora svårigheter med rekrytering och hög arbetsbelastning. Vi kan också se att förvaltningen arbetat effektivt med utskrivningsklara patienter och lyckats ha noll betaldagar under perioden trots hårt tryck. Detta har varit möjligt tack vare tillräckligt antal korttidsplatser och att säbo-platser kunnat användas till korttidsplatser, bemanning och kompetens. Effekterna av resultatet är en god och säker vård på hemmaplan samt inga utgifter för betalplatser.

Vi kan dock konstatera att utfallet för området helhetssyn och samordning visar en liten försämring jämfört med föregående år vilket förstärker behovet av att vi får en hållbar och långsiktig lösning på ledningsstrukturen i Socialförvaltningen.

Socialnämndens resultat 2023 blev en negativ avvikelse mot budget med 1 287 tkr. Resultatet är en försämring jämfört med prognosen, vilket kan kopplas till framförallt till att under hösten har RKR (Rådet för kommunal redovisning) kommit med nya direktiv kring fördelning av statsbidragen "Minskad andel timanställda inom vård och omsorg om äldre" och "Utökad bemanning av sjuksköterskor på särskilda boenden", som säger att dessa successivt ska intäktsredovisas med en jämn fördelning från 2023 till och med december 2024. Detta medför att 3 790 tkr respektive 459 tkr som räknats in i årets resultat istället behöver flyttas över till 2024. Mot bakgrund av de nya förutsättningarna jämfört med prognosen får årets resultat betraktas som en stor framgång som vittnar om att verksamheterna arbetat på ett mycket bra sätt med arbetet att minska våra kostnader och tagit ett stort ansvar för helheten.

Vad drar vi för lärdomar? Utmaningar inför framtiden och vad kan göras bättre nästa år?

Personalförsörjningsproblematiken kvarstår och kommer att vara en av kommunens främsta utmaningar framöver. Vi behöver fortsätta arbeta för att all personal inom Socialförvaltningen ska vara goda ambassadörer och arbeta aktivt för att attrahera unga att arbeta inom vård och omsorg. Det är viktigt att ny personal får en bra introduktion vilket det finns stöd för i ett nytt introduktionspaket och vi behöver tillsammans över förvaltningsgränserna se över hur vi arbetar med personalförsörjningen så att vi blir så optimala som möjligt.

Välfärdens finansiering är utöver personalförsörjningsfrågan och befolkningsutvecklingen/demografin, de stora utmaningarna för förvaltningen och kommunen. Vi har mycket stora utmaningar framför oss, med hjälp av bland annat statsbidrag kan vi förstärka förvaltningen långsiktigt utifrån såväl personalförsörjning som kvalitet men vi behöver samtidigt fortsätta sträva efter ständiga anpassningar utifrån förändrade behov och kostnadseffektivitet där det finns obalanser. Därvidlag är samverkan inom Dalsland värdefullt för att tillsammans med andra kommuner genomföra genomlysningar av arbetssätt och rutiner.

FOKUS-nämndens verksamhetsberättelse 2023

Ärendebeskrivning

Förvaltningens verksamhetsberättelse är en sammanfattning av enheternas verksamhetsberättelse och syftar till att ge en översikt av resultat för ekonomi och verksamhet under året samt händelser av betydelse för uppdragens genomförande.

FOKUS-nämndens resultat 2023 blev en positiv avvikelse mot budget med 595 tkr. Resultatet är en förbättring jämfört med delårsbokslutets prognos som var ett underskott på -770 tkr. Anledningarna till detta är flera men det handlar om att alla verksamheter under hösten varit återhållsamma med både inköp och att sätta in annan personal vid frånvaro. Alla verksamheter förutom grundskolans skolskjuts har ett bättre resultat än vad delårsprognosen visade. Men den största anledningen till överskottet är att kostnaderna för IKE (köp av huvudverksamhet) för både förskola, pedagogisk omsorg, grundskola och gymnasium, inte blivit så höga som det varit budgeterat. Mot bakgrund av prognosen får årets resultat betraktas som en framgång som vittnar om att verksamheterna arbetat på ett mycket bra sätt med arbetet att minska våra kostnader och tagit ett stort ansvar för helheten.

Året har präglats av det ekonomiskt ansträngda läget samt att antalet barn minskar, prognosen är en minskning med 125 barn de närmsta 10 åren. Beslut togs i nämnd och KF om nedläggning av Snörrums förskola inför hösten 2024. I stort sett alla verksamheter kommer dock på sikt att drabbas av detta och en långsiktig planering krävs för att möta detta minskade behov.

Perioden har även präglats av ett lågt besökstal på ungdomsgården varpå beslut togs i nämnden om att lägga ned ungdomsgården i nuvarande form och samtidigt se på lämplig och efterfrågad ungdomsverksamhet. Arbeta med detta pågår i arbetsgrupp i nära samverkan med ungdomar under läsåret 2023-2024.

Utsiktens finansiering är helt avgiftsfinansierad, vilket innebär att både över- och underskott bör regleras mot avgiftskollektivet. Resultatet för Utsikten har hittills påverkat kommunens totala resultat i bokslut, detta eftersom eventuella över- eller underskott inte har balanserats utan blivit resultatförda. Från och med räkenskapsåret 2023 beslutade ekonomichefen att ändra redovisningsprinciperna för verksamheten på Utsikten så att över- och underskott balanseras mot avgiftskollektivet för att över tid ha en ekonomisk balans mellan intäkter och kostnader inom verksamheten. Utsikten tar med sig ett överskott till 2024.

Behörig personal har i stort sett ökat i alla verksamheter, något lägre på Utsikten skola samt vuxenutbildningen. Orsaker till ökad behörighet bedöms dels vara att fler söker utannonserade tjänster, färre har slutat samt att i förskolan ser man en effekt av minskat antal barn som ger minskad personalstyrka och behörigheten är på 100%.

Dock har problematisk skolfrånvaro ökat i våra verksamheter samt att resultaten har minskat något. Framst märktes de sämre resultaten i årskurs 9 där 7 av 47 elever inte kom in på ett nationellt gymnasieprogram utan börjar på introduktionsprogram för att bli behöriga till gymnasiet. Det bedöms finnas flera olika orsaker till detta men problematisk skolfrånvaro bedöms vara en orsak och det är något som har ökat i främst grundskolan. Sedan ett flertal år så finns en insatskoordinator i skolan vilket bedöms ge god effekt för att bryta problematisk skolfrånvaro för flera elever men arbetet räcker inte till. Genom projekt som delfinansieras av stat och region har nämnderna beslutat att inrätta skolsociala team och under en projekttid på tre år utöka med ytterligare två tjänster för att bryta problematisk skolfrånvaro tidigare.

Utmaningar inför framtiden är att göra de anpassningar som krävs utifrån minskat barnantal och det ekonomiska läget samtidigt som verksamheterna ska hålla en hög kvalitet. Nedläggning av Snörrums förskola samt ungdomsgården i nuvarande form var sådana beslut för att anpassa verksamheten till behov och efterfrågan men arbete pågår i samverkan med många parter för att det ska så bra övergångar och fortsatt verksamhet som möjligt.

I samband med pensionsavgång för fritid- och kulturchef hösten 2024 så ses organisationen över och eventuellt kommer olika delar inom fritid och kultur att flyttas över till kommunledningsförvaltningen då det där finns flera beröringspunkter. Fortsatt utredning av hantering och organisation kring föreningsstöd kommer att ske under våren.

Samverkan med Dalslandskommunerna kring vuxenutbildningen pågår och utvecklas ytterligare under kommande år och sannolikt kommer Dals-Ed, Bengtsfors och Åmål dela gemensam ledning under 6 månader våren 2024 för att sedan utvärdera det för planering i ett längre perspektiv. Detta välkomnas då Dals-Eds kommun köper en förhållandevis stor andel av utbildningarna av andra kommuner så en fortsatt utökning av samverkan/samarbete bör rimligen gynna kommunens elever.

Fortsatt arbete med dimensioneringsutredningen för gymnasiet pågår och de samverkanskommuner som Dals-Ed har är Åmål och Bengtsfors. Beslut om primärt samverkansavtal för dessa kommuner väntas komma i februari.

Sammanfattningsvis bedömer jag att FOKUS-nämnden har ett spännande år bakom oss med en del utmaningar, omorganisationer och nedläggningar men också mycket utveckling av våra verksamheter samt att FOKUS-nämnden har ett mycket glädjande årsbokslut för 2023 där alla verksamheterna har bidragit på ett enastående sätt så att vi avslutar året med ett överskott på 595 tkr.

Beslutsunderlag

FOKUS-förvaltningens tjänsteskrivelse 2024-02-07

FOKUS-nämndens verksamhetsberättelse 2023

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

Beslutsförslag

FOKUS-nämnden beslutar att godkänna FOKUS-nämndens verksamhetsberättelse 2023 och överlämna den till kommunfullmäktige för redovisning.

I tjänsten

Anna Andersson
Förvaltningschef

Expedieras till

KS

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

FOKUS-nämnden

§ 11

Dnr 2024-000002 042

Bokslut 2023 (FOKUS)

Sammanfattning av ärendet

Controller Maria Eriksson och förvaltningschef Anna Andersson redovisar ärendet.

FOKUS-nämndens resultat 2023 blev en positiv avvikelse mot budget med 595 tkr. Resultatet är en förbättring jämfört med delårsbokslutets prognos som var ett underskott på -770 tkr. Anledningarna till detta är flera men det handlar om att alla verksamheter under hösten varit återhållsamma med både inköp och att sätta in annan personal vid frånvaro. Alla verksamheter förutom grundskolans skolskjuts har ett bättre resultat än vad delårsprognosen visade. Den största anledningen till överskottet är att kostnaderna för IKE (köp av huvudverksamhet) för både; förskola, pedagogisk omsorg, grundskola och gymnasium, inte blivit så höga som det varit budgeterat. Mot bakgrund av prognosen får årets resultat betraktas som en framgång som vittnar om att verksamheterna arbetat på ett mycket bra sätt med arbetet att minska kostnader och tagit ett stort ansvar för helheten.

Utmaningar inför framtiden är att göra de anpassningar som krävs utifrån minskat barnantal och det ekonomiska läget samtidigt som verksamheterna ska hålla en hög kvalitet. Nedläggning av Snörrums förskola samt ungdomsgården i nuvarande form var sådana beslut för att anpassa verksamheten till behov och efterfrågan för att det ska bli så bra övergångar och fortsatt verksamhet som möjligt. För detaljerad information se underlag.

Förslag till beslut är att godkänna Verksamhetsberättelse 2023 FOKUS-nämnden.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse *FOKUS-nämndens verksamhetsberättelse 2023* daterad 2024-02-07.

Verksamhetsberättelse 2023 FOKUS-nämnden

Verksamhetsberättelse 2023 Rektor förskola

Verksamhetsberättelse 2023 Fritid och kulturchef

Verksamhetsberättelse 2023 Rektor Fritidshem

Verksamhetsberättelse 2023 Anpassad grundskola

Verksamhetsberättelse 2023 Rektor Hagaskolan

Verksamhetsberättelse 2023 Rektor Snörrumsskolan

Verksamhetsberättelse 2023 Chef Utsikten boende

FOKUS-nämnden

Verksamhetsberättelse 2023 Utsikten Gymnasieskola

Verksamhetsberättelse 2023 Utsiktens anpassade gymnasieskola

Verksamhetsberättelse 2023 Rektor Vuxenutbildning

FOKUS-nämndens beslut

FOKUS-nämnden beslutar att godkänna *Verksamhetsberättelse 2023 FOKUS-nämnden* och överlämna den till kommunfullmäktige (KF) för redovisning.

I övrigt tar FOKUS-nämnden beslut om att godkänna samtliga verksamhetsberättelser enligt underlag.

Expedieras till

KF

Verksamhetsberättelse 2023

FOKUS-nämnden

Innehållsförteckning

1 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE	3
2 UPPFÖLJNING GRUNDUPPDRAGET	4
2.1 SAMMANFATTNING GRUNDUPPDRAG	4
2.2 UPPFÖLJNING AV KRITISKA KVALITETSFAKTORER.....	5
2.2.1 Kundnytta.....	5
2.2.2 Medarbetarnytta	10
2.2.3 Ekonominytta	13
2.3 UPPFÖLJNING AV SYSTEMATISKT ARBETSMILJÖARBETE.....	14
2.3.1 Årlig uppföljning av SAM	14
2.3.2 Sjukfrånvaro	16
2.3.3 Årlig uppföljning av tillbud och arbetsskador.....	17
3 UPPFÖLJNING UTVECKLINGSMÅL.....	18
3.1 Utvecklingsområde: Integrerad anpassad grundskola.....	18
3.1.1 Utvecklingsmål: Utveckla kommunens anpassade grundskola.....	18
3.2 Utvecklingsområde: Förändrad ledningsorganisation.....	18
3.2.1 Utvecklingsmål: Utvärdera och analysera förvaltningens förändrade ledningsorganisation	18
3.3 Utvecklingsområde: Fritidshemmens organisation	19
3.3.1 Utvecklingsmål: Upprätta en handlingsplan för ökad behörighet och hur man möter läroplanens mål.....	19
4 UPPFÖLJNING EKONOMISKT UTFALL.....	20
4.1 Driftredovisning.....	20
4.2 Investeringsredovisning	22
5 Sammanfattande analys.....	23

1 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE

Jämfört med pandemiåren 2020-2021 och krigsåret 2022 har 2023 varit ett lugnt år i omvärlden. Året har dock präglats av stor inflation i Sverige och i världen, vilket lett till att många människor fått det sämre ekonomiskt. I FOKUS-förvaltningen har ett vanligt samtalsämne varit de stadigt minskande elevkullarna och vi har på olika sätt mentalt förberett oss för sämre ekonomiska tider.

FOKUS har insett att våra verksamheter kommer krympa i omfattning de närmaste åren, med start i förskolan. De största besluten för FOKUS under 2023 var beslut om nedläggning av Snörrums förskola - vilket dock sker först under sommaren 2024 - och beslut om stängning av ungdomsgården.

Stängning av förskolan är en konsekvens av att färre barn föds i kommunen och att vi har två andra, mer nybyggda förskolor, som inte är fulla. Snörrums förskola stod dessutom inför renoveringsbehov om den fortsatt skulle användas och därför ansågs klokast att successivt flytta barn och personal till Fågelvägens och Hagas förskolor. Nedläggningen sker genom en lång och väl förberedd process där såväl barn som vårdnadshavare, personal, tjänstemän och politiker deltagit. Trots detta är det en sorg för många då Snörrums förskola funnits länge och många kommuninvånare bär med sig minnen därifrån.

Ungdomsgården hade under en tid före stängningen få besök av ungdomar och det beslöts därför att lägga ner verksamheten under sommaren 2023. En arbetsgrupp har tillsatts som under hösten arbetat med frågan om vilken typ av verksamhet som istället kan erbjudas kommunens ungdomar. Detta har skett genom dialogmöten med elever i åk 6 och uppåt samt samtalsgrupper med tjänstemän från olika delar av kommunens verksamheter.

Inom grundskolan var det fortsatt många elever i behov av särskilt stöd, och elever med regelbunden frånvaro ökade. Under hösten rekryterades professioner till skolsociala teamet, som består av en insatskoordinator och två socionomer. En av socionomerna tillhör skolans organisation och den andra socialtjänsten. Teamet påbörjar sitt arbete i januari då samtliga professioner är på plats. Fokus kommer att vara att organisera ett strukturerat och systematiskt arbete kring våra elever med hög frånvaro.

Inför det nya läsåret och höstterminen började skolans nya biträdande rektor på Hagaskolan.

Under vårterminen blev Hagaskolan utvald av Skolinspektionen att delta i en granskning gällande studie- och yrkesvägledning utifrån vårt socio-ekonomiska läge. Inspektionen påvisade utveckling inom detta område, både på enheten och på huvudmannanivå. Översyn av vårt SYV-arbete kommer att ske både på enhets- och huvudmannanivå under hösten.

Inom fritidshem har man fått ytterligare en legitimerad lärare i fritidshem med inriktning idrott, hon har idrott i årskurs 3 och 4-5 på Hagaskolan. Behörigheten ökade, men trots det är det en lågbehörighet av legitimation mot fritidshem. Året har präglats av stora grupper och några barn med särskilda behov där bla extra stöd har tillsatts

På Utsikten boende har man bla arbetat med SKR och Sobonas nya överenskommelse gällande dygnsvila som träder i kraft from 1 februari 2024, vilket har påverkat verksamheten i stor grad. Planeringen inför förändringen kring schema startades under hösten. Personalen involverades och dialog fördes mellan schemaläggare, chef, personal och fack. Ett omfattande arbete som resulterade i förändrad mötestruktur för personalen samt nytt schema som merparten är nöjd med.

Avseende vuxenutbildningen så har Dalsland bildat ett eget samverkansområde (5D) inom regional yrkesvuxutbildning (RYV). Dimensionerings- och samverkansavtal har lett fram till nytt område och fortsatta diskussioner kring fördjupad samverkan med Bengtsfors och Åmål.

2 UPPFÖLJNING GRUNDUPPDRAGET

2.1 SAMMANFATTNING GRUNDUPPDRAG

FOKUS-nämnden

Uppgifter	Utbilda barn och unga så att individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarsställande individer och medborgare. Arbeta för att ungdomarna på LSS-boendet ska få möjlighet att leva som andra och vara en del av samhällslivet. Erbjud kommuninvånare och besökare ett rikt utbud av kultur och fritidsaktiviteter.
Syftet	Barn och elever ska utvecklas till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarsställande individer och medborgare. Ungdomarna på LSS-boendet utifrån sina förutsättningar ska klara vad som krävs för att leva ett så självständigt vuxenliv som möjligt. Invånare och besökare ska få ta del av ett aktivt och mångsidigt fritid- och kulturutbud som främjar utveckling, kreativitet och välbefinnande för alla kommuninvånare.
Målgrupper	Barn och unga som går i någon av våra skolformer, unga med funktionsnedsättningar som tillhör vår LSS-verksamhet, vårdnadshavare, föreningar samt alla invånare och besökare som tar del av vår fritid- och kulturverksamhet.

Statliga och kommunala uppdrag/styrdokument

Skollagen (2010:800), Läroplanerna för de olika skolformerna, Allmänna råd, Kommunallagen, Förvaltningslagen, Offentlighets- och sekretesslagen.

Övrigt: Kommunala mål och riktlinjer. Barnkonventionen, Diskrimineringslagen, Salamancadeklarationen, Arbetsmiljölagen, Socialtjänstlagen m.fl.

Målgrupper

Barn, elever och vuxna som går i förskola, fritidshem, grundskola, gymnasieskola, anpassad grund/gymnasieskola eller komvux, Unga med funktionsnedsättningar som tillhör vår LSS-verksamhet, vårdnadshavare, föreningar samt alla invånare och besökare som tar del av vår fritid- och kulturverksamhet.

Antal medarbetare samt könsfördelning

Under 2022 hade Fokus totalt 266 anställda varav 225 av dessa var tillsvidareanställda och 41 var visstidsanställda. 204 kvinnor och 62 män.

2023 har Fokus totalt 244 anställda varav 220 tillsvidareanställda och 24 visstidsanställda (184 kvinnor och 60 män).

2.2 UPPFÖLJNING AV KRITISKA KVALITETSAKTORER

2.2.1 Kundnytta

2.2.1.1 Undervisningen i skolväsendet ska i högre utsträckning bedrivas av behöriga lärare och förskollärare

Undervisningen i skolväsendet ska i högre utsträckning bedrivas av behöriga lärare och förskollärare

Kommentar

Förskola* 100% utifrån riktlinjen 2/3 förskollärare och 1/3 barnskötare

Förskoleklass 100%

Grundskola 90% (Snörumsskolan 100%, Hagaskolan 86%)

Anpassad grundskola 100%

Fritidshem 11%

Gymnasium/anpassad gymnasieskola 83%

Vuxenutbildning 50%

4,2 utbildade speciallärare i grundskolan samt anpassade grundskolan. På drygt 500 elever blir detta 122 elever per speciallärare.

2,5 utbildade speciallärare på gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. På knappt 100 elever blir detta 36 elever per speciallärare.

2.2.1.2 Lärares och förskollärares förutsättningar att utveckla undervisningen ska förbättras

Lärares och förskollärares förutsättningar att utveckla undervisningen ska förbättras

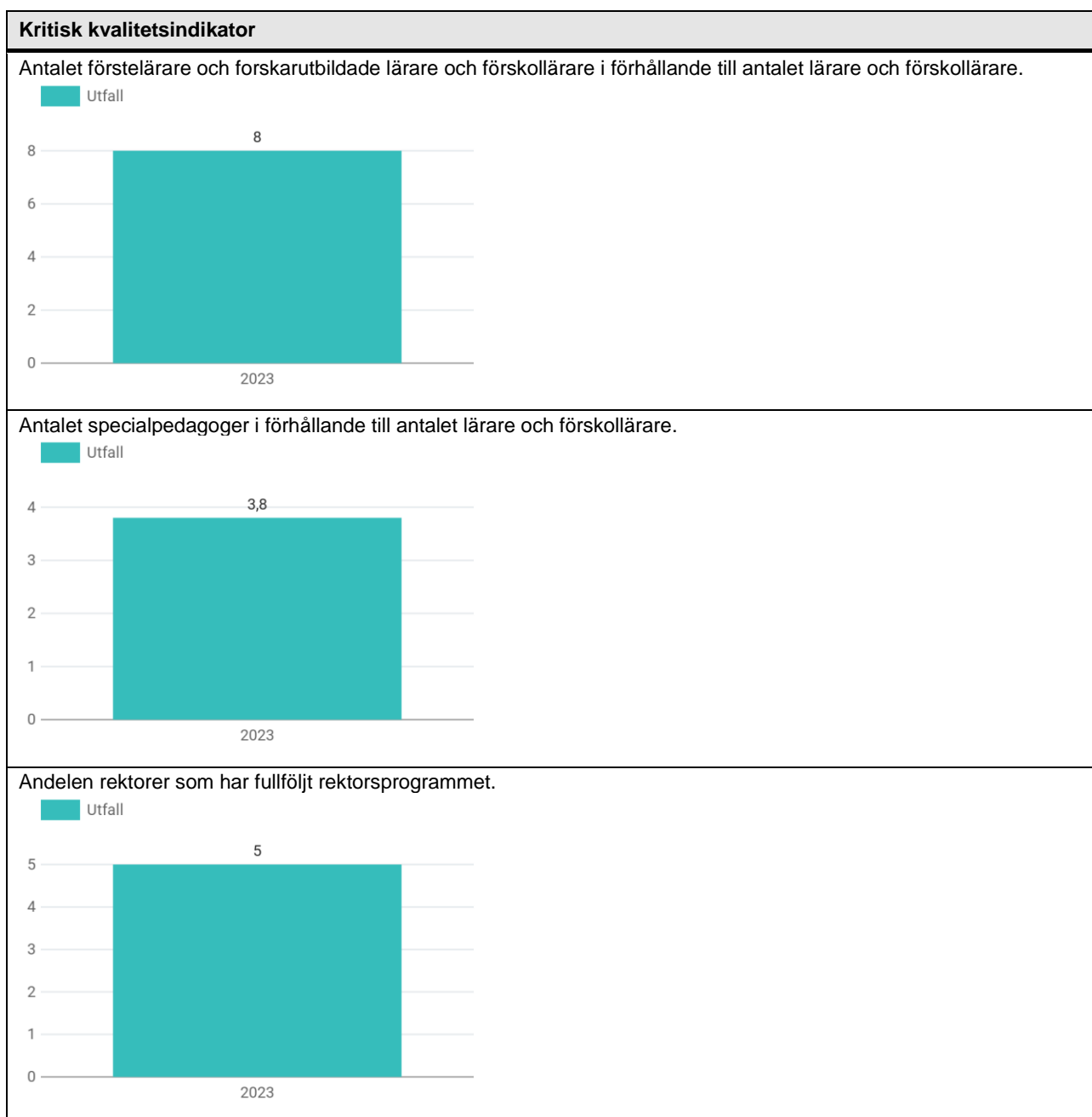

Kommentar

Vi rekryterade under 2023 8 st förstelärare. En av de anställda förstelärarna har sedan behövt arbeta på delvis med andra uppdrag, så vi har haft 7,5 fullt verksamma förstelärare av totalt 66 lärare i grundskolan och gymnasieskolan (inkl. anpassade skolformer). Detta ger att 11,4% av våra lärare nu är förstelärare. Vi är glada att ha tillsatt samtliga förstelärartjänster i kommunen, vilket vi inte kunnat tidigare.

Vi har 3,8 specialpedagoger i hela huvudmannen (förskola, grundskola, gymnasieskola inkl. anpassade skolformer) av totalt 82 lärare/förskollärare, vilket är 4,6%.

5 av 6 rektorer har slutfört rektorsprogrammet. Den sista har endast 1 termin kvar.

2.2.1.3 Lärares och förskollärares förutsättningar att utveckla undervisningen ska förbättras

Lärares och förskollärares förutsättningar att utveckla undervisningen ska förbättras

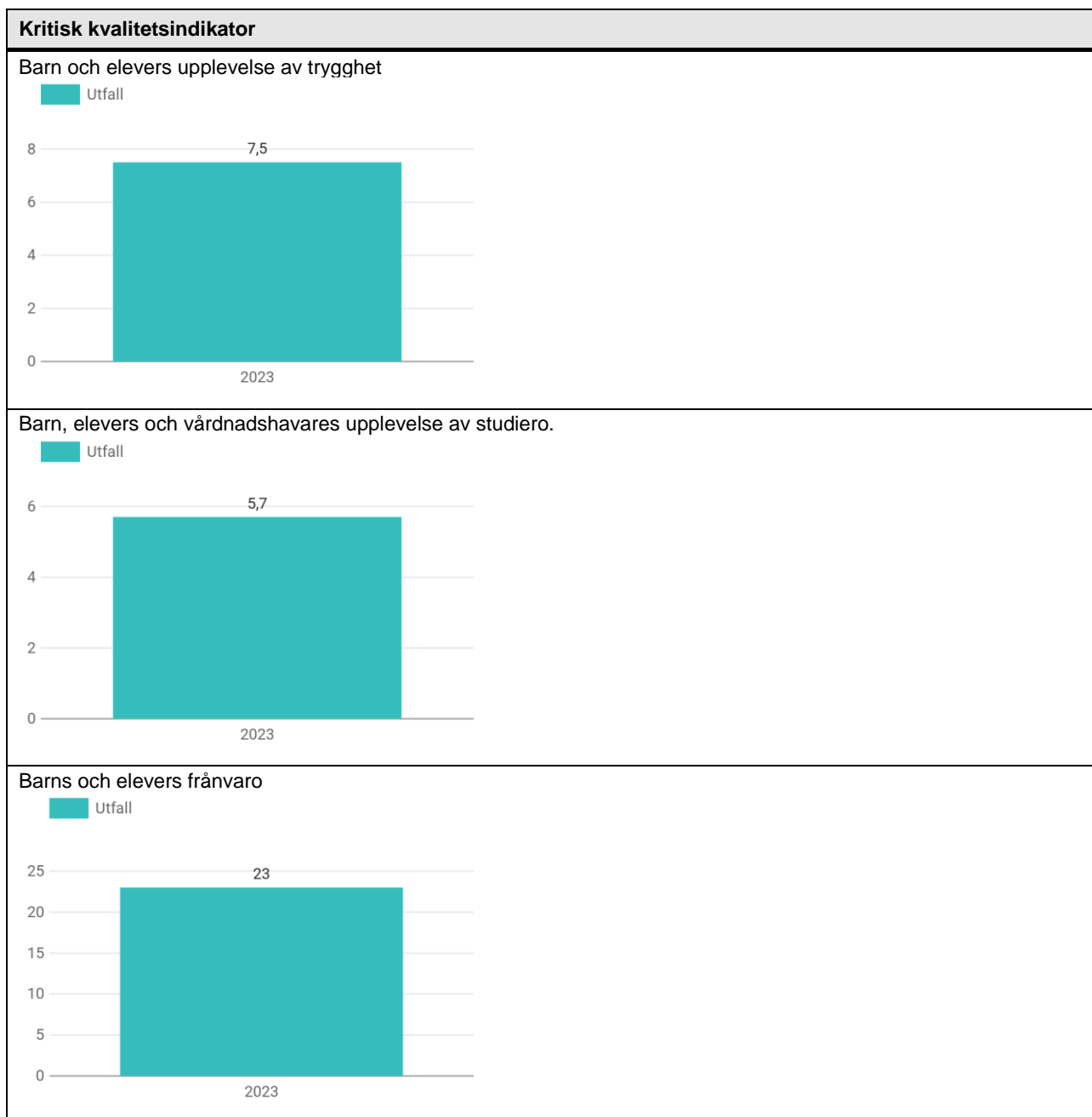

Kommentar

Drygt 80% av eleverna i åk 2, 5, 8 och åk 2 på gymnasiet har svarat på skolinspektionens enkät att det är förhållandevis tryggt på skolan. I skolverkets jämförelse hamnar den genomsnittliga siffran på 7,5 på en 10-gradig skala och de flesta elever att de oftast eller nästan alltid känner sig trygga. Mer specificerat finns enkätresultat på de olika skolorna.

Få vårdnadshavare till eleverna i åk 5 och 8 på gymnasiet har svarat på skolinspektionens enkät att det är förhållandevis låg studiero på skolan. I skolverkets jämförelse hamnar den genomsnittliga siffran på 4,9 på en 10-gradig skala och uppger att flera elever oftast eller nästan alltid känner sig trygga.

23 elever i grundskolan har mer än 15% återkommande frånvaro. Detta är en hög siffra som man arbetar aktivt med men som arbetet behöver utökas ytterligare. Skolsociala team startar våren 2024 med förhoppning mot ett strukturerat arbete som ska bryta denna frånvaro för flera elever.

2.2.1.4 Betydelsen av elevers socioekonomiska bakgrund och andra förutsättningar för deras kunskapsresultat ska minska

Betydelsen av elevers socioekonomiska bakgrund och andra förutsättningar för deras kunskapsresultat ska minska

Kommentar

Andel elever som nått målen i de nationella proven i åk 3: Matematik 68%, svenska och svenska som andraspråk 73%. Det är en försämring jämfört med föregående år.

2023 blev 84,4% av eleverna i åk 9 behöriga att söka ett nationellt yrkesprogram. Det är en försämring jämfört med föregående år då det var 98%.

Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 3 år är 73,3%.

Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år är 2023 86,9%.

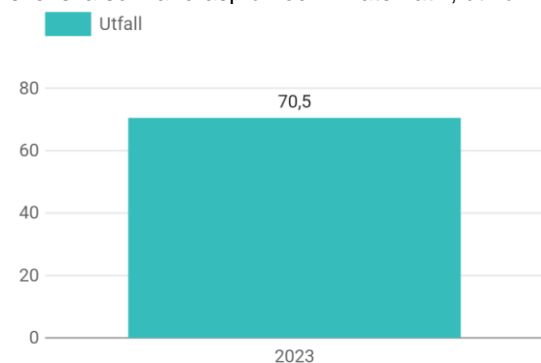
Av de sammanlagt 17 elever vid Utsikten Gymnasiesärskola inskrivna både i det Nationella- och individuella programmet erhöll alla elever ett Gymnasiesärskolebevis.

Nationella programmet: 8 elever Gymnasieskurser 2500 poäng

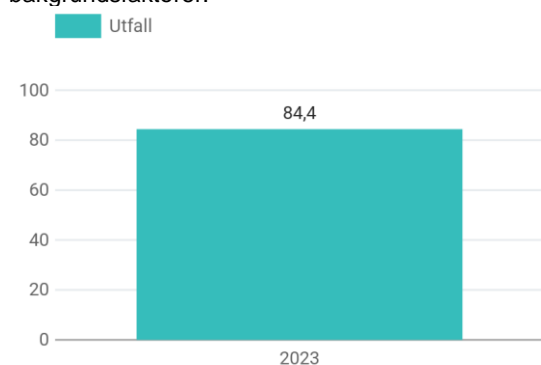
Individuella programmet: 9 elever Ämnesområden 3600 tim

Kritisk kvalitetsindikator

Andelen elever som uppnår kravnivån på samtliga delprov i de nationella proven i årskurs 3 eller 4 i svenska eller svenska som andraspråk och i matematik, utifrån olika bakgrundsfaktorer.

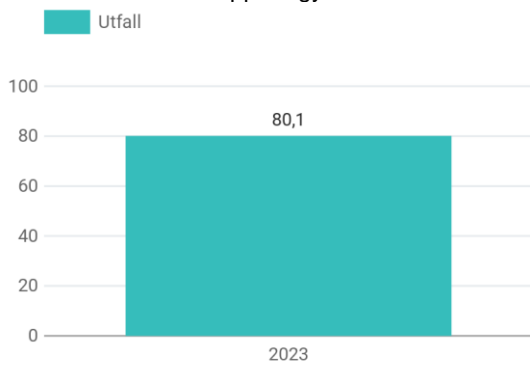

Andelen elever som efter årskurs 9 eller 10 är behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan, utifrån olika bakgrundsfaktorer.

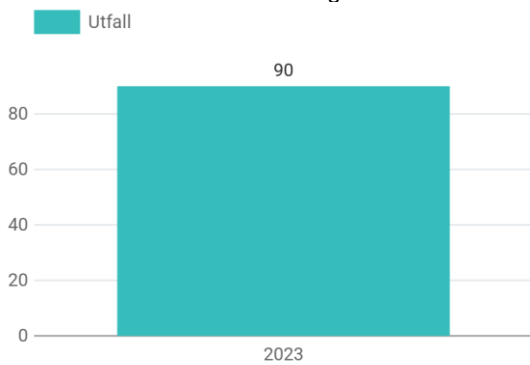

Kritisk kvalitetsindikator

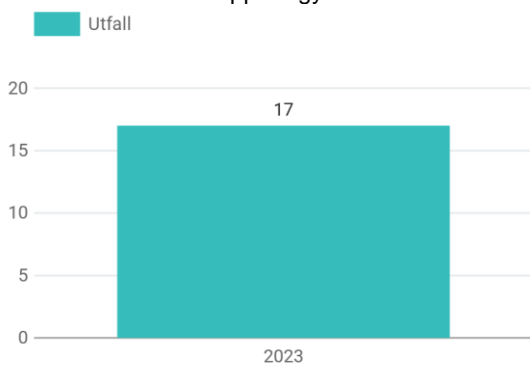
Andelen elever som uppnår gymnasieexamen inom tre respektive fyra år.

Andelen elever som slutför sin kurs på grundläggande nivå, på gymnasial nivå respektive i svenska för invandrare inom kommunal vuxenutbildning.

Andelen elever som uppnår gymnasiesärskolebevis eller uppfyller ämnesområden inom fyra år.

2.2.1.5 Personella och ekonomiska resurser ska i högre utsträckning fördelas utifrån barnens och elevernas förutsättningar och behov på respektive förskola och skola.

Personella och ekonomiska resurser ska i högre utsträckning fördelas utifrån barnens och elevernas förutsättningar och behov på respektive förskola och skola.

Kommentar

Resursfördelningssystem finns samt att det finns ett tilläggs paket med som räcker till del av lärartjänster och resurspersoner. Resursfördelningspaketet fördelas främst av rektorerna och där är utgångspunkten att stödet ska fördelas till barn i behov av särskilt stöd. Detta sker och främst sker den på förskolan där kommunen i nuläget har tre förskolor så. När det gäller grundskolan så finns det egentligen inte mer än en skola då åk f-3 är en skola och åk 4-9 är en annan skola. Fördelningen görs på samma sätt som i förskolan men det som kan vara utmaningen där är att behov och tillsatta resurser kan pågå under längre tid.

2.2.2 Medarbetarnytta

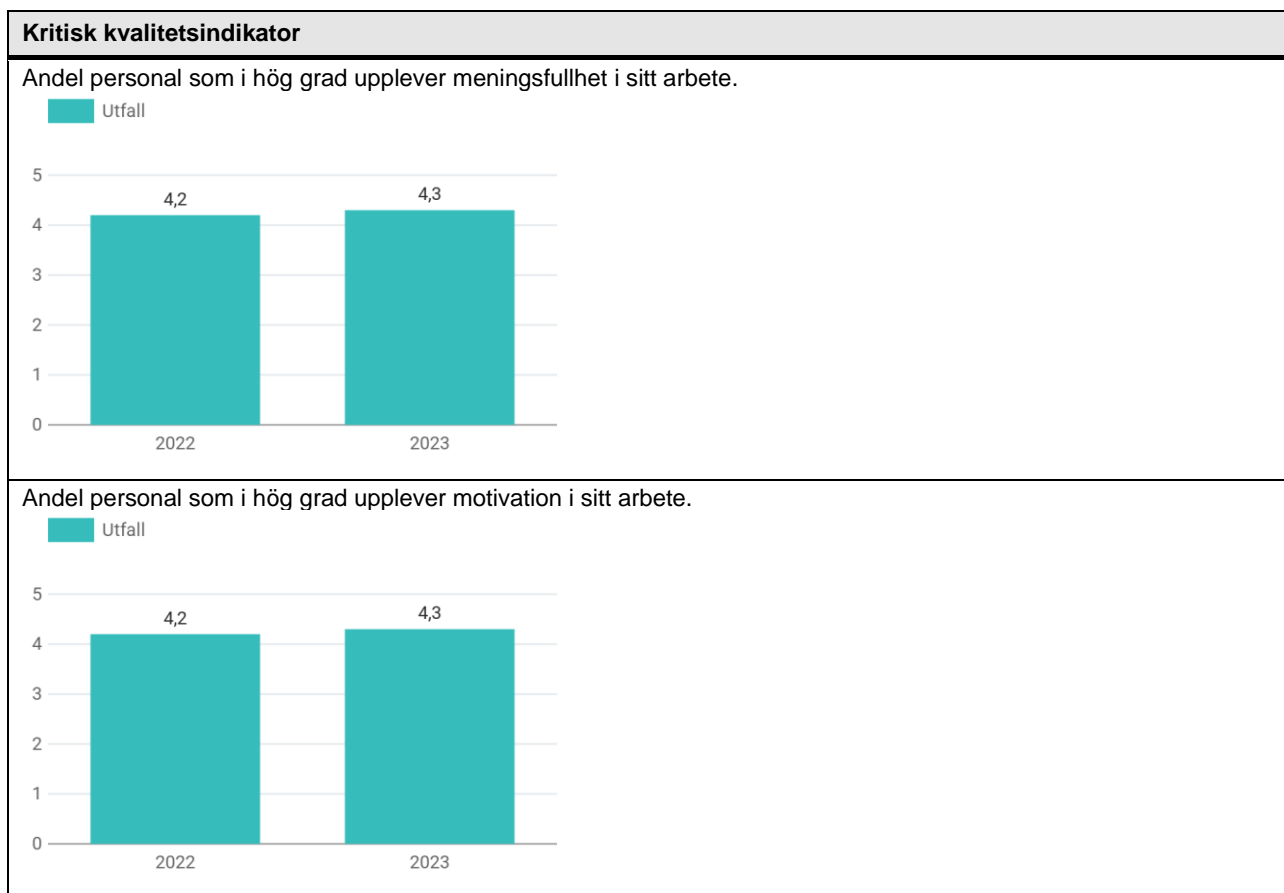
2.2.2.1 Personalen ska känna hög grad av meningsfullhet i sitt arbete

Personalen ska känna hög grad av meningsfullhet i sitt arbete

Kommentar

Personalen i förvaltningen upplever en förhållandevis hög grad av meningsfullhet i sitt arbete. I HME-enkäten är resultatet i snitt 4,3 på en 5-gradig skala. 2022 var det 4,2 så resultatet har förbättrats något.

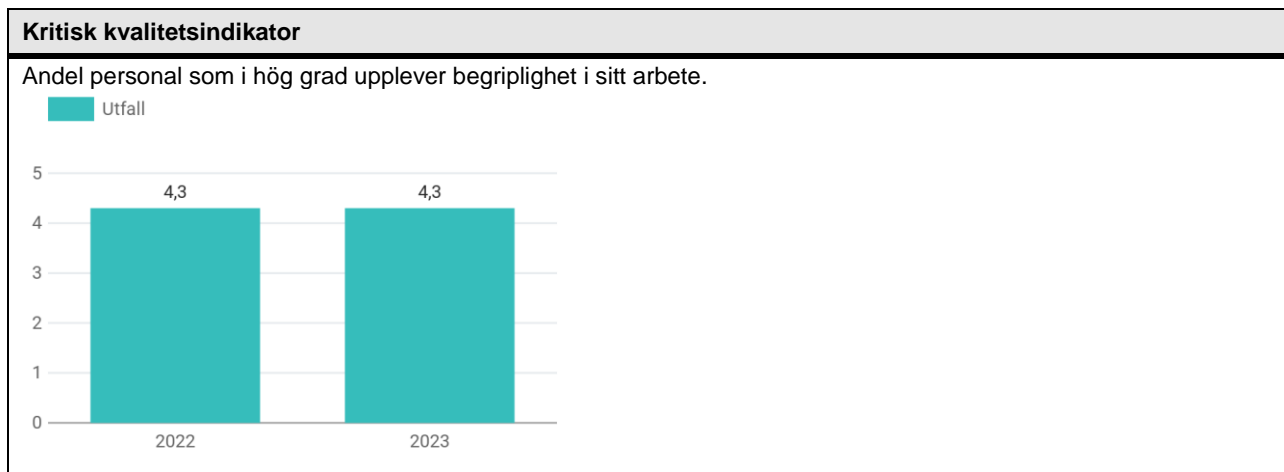
2.2.2.2 Personalen ska känna lust, motivation och energi på sitt arbete

Personalen ska känna lust, motivation och energi på sitt arbete

Kommentar

Personalen i förvaltningen upplever en förhållandevis hög grad av lust, motivation och energi i sitt arbete. I HME-enkäten är resultatet i snitt 4,3 på en 5-gradig skala. 2022 var det också 4,3.

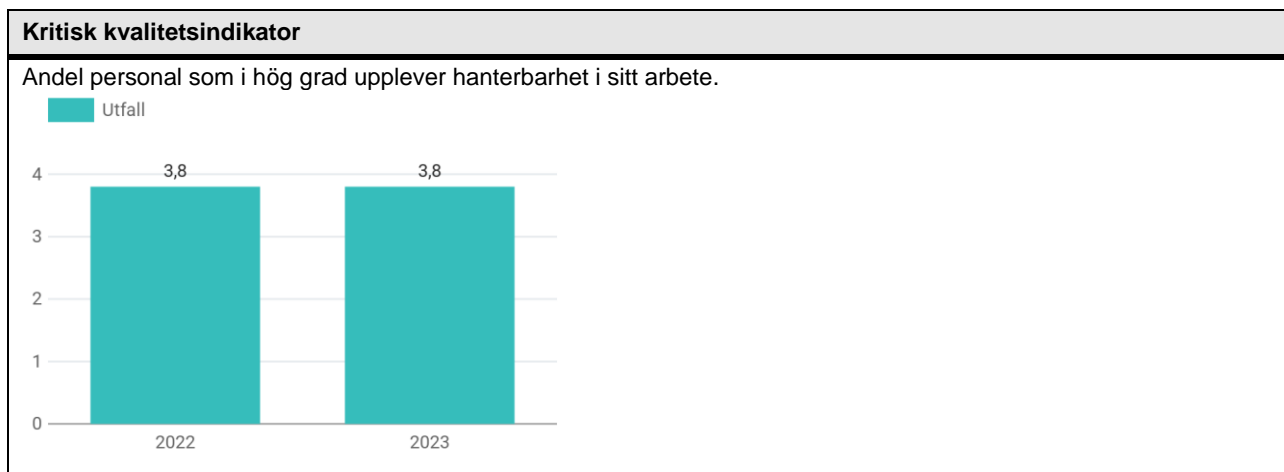
2.2.2.3 Personalen ska känna hög grad av hanterbarhet i sitt arbete

Personalen ska känna hög grad av hanterbarhet i sitt arbete

Kommentar

Personalen i förvaltningen upplever en godtagbar grad av hanterbarhet i sitt arbete. I HME-enkäten är resultatet i snitt 3,8 på en 5-gradig skala. 2022 var det också 3,8. Dock är detta resultat det lägsta resultatet i förvaltningen och är det område som främst behöver prioriteras att arbeta med i verksamheterna. En del arbete har gjorts som exempelvis att arbeta med prioriteringar så att inte allt prioriteras samtidigt.

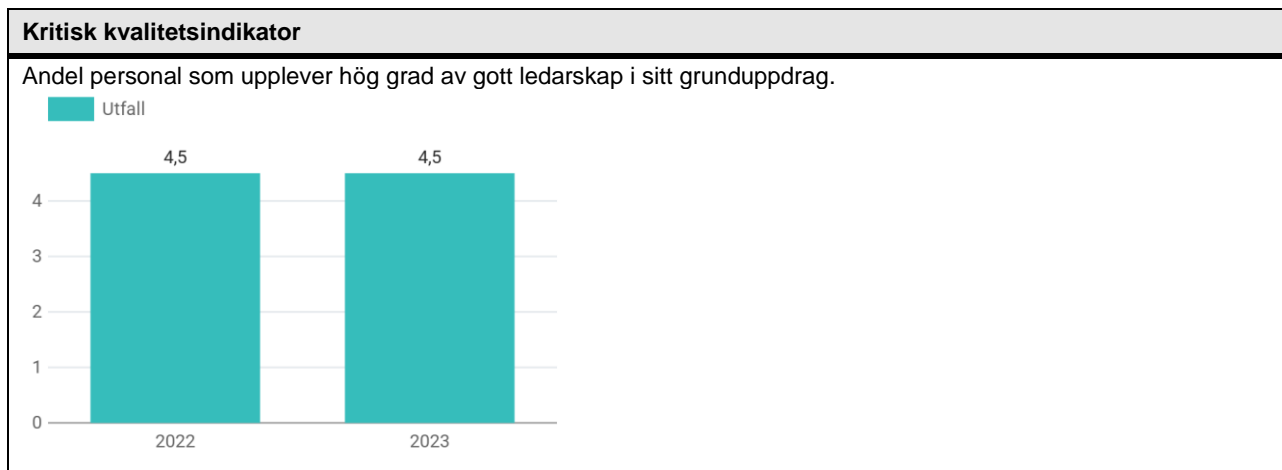
2.2.2.4 Personalen ska känna hög grad av gott ledarskap

Personalen ska känna hög grad av gott ledarskap

Kommentar

Personalen i förvaltningen upplever en förhållandevis hög grad av gott ledarskap i sitt arbete. I HME-enkäten är resultatet i snitt 4,5 på en 5-gradig skala. 2022 var det också 4,5.

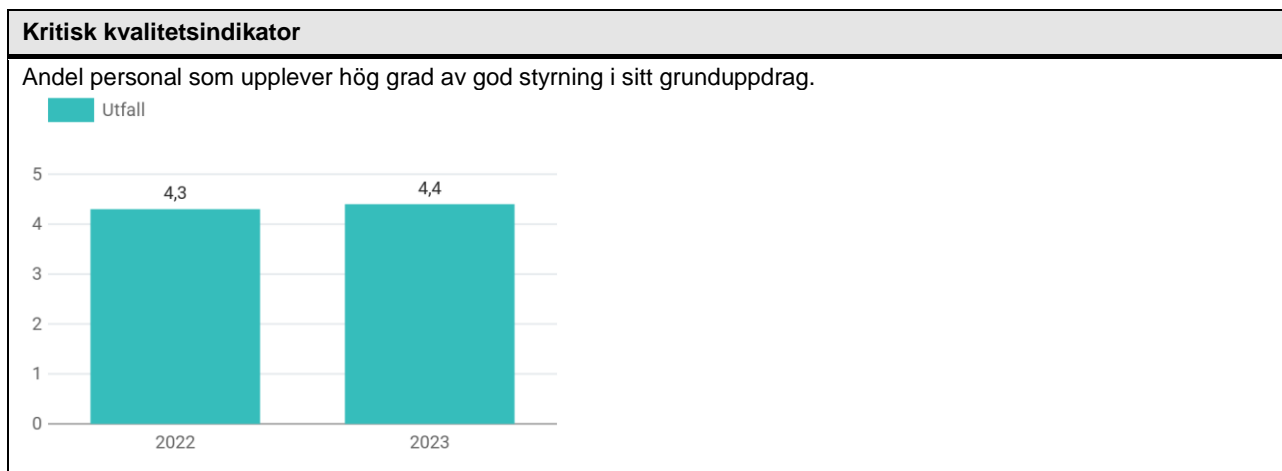
2.2.2.5 Personalen ska känna hög grad av god styrning

Personalen ska känna hög grad av god styrning

Kommentar

Personalen i förvaltningen upplever en förhållandevis hög grad av god styrning i sitt arbete. I HME-enkäten är resultatet i snitt 4,4 på en 5-gradig skala. 2022 var det också 4,3.

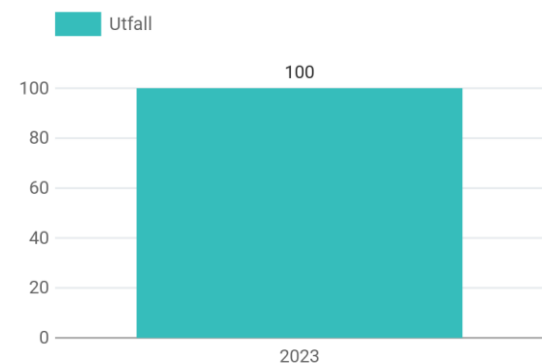
2.2.3 Ekonominytta

2.2.3.1 Alla chefer ska vara väl förtrogna med sin budget och utvecklingen av den samt i hög grad arbeta med kostnadseffektivitet med medarbetarna.

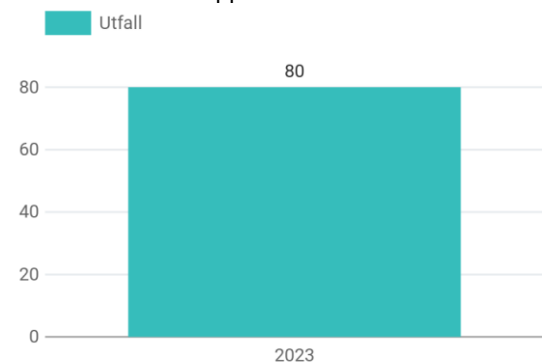
Alla chefer ska vara väl förtrogna med sin budget och utvecklingen av den samt i hög grad arbeta med kostnadseffektivitet med medarbetarna.

Kritisk kvalitetsindikator

Andel chefer som känner att de kan förstå och förklara varför budget och utfall ser ut som det gör.

Andel chefer som upplever att de arbetar med effektivt resursnyttjande i sina verksamheter.

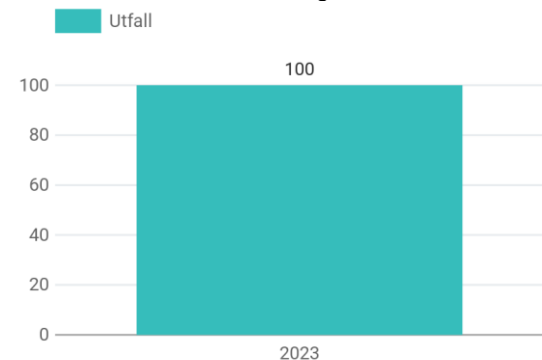

2.2.3.2 Alla rektorer ska vara väl införstådda med resursfördelningssystemet.

Alla rektorer ska vara väl införstådda med resursfördelningssystemet.

Kritisk kvalitetsindikator

Andel rektorer som känner sig väl insatta i resursfördelningssystemet.

2.3 UPPFÖLJNING AV SYSTEMATISKT ARBETSMILJÖARBETE

2.3.1 Årlig uppföljning av SAM

2.3.1.1 Medarbetare och skyddsombud har möjlighet att medverka i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
1. Sker arbetsmiljöarbetet i samverkan med skyddsombud och arbetstagarare?	10	1	2

Det har genomförts i alla verksamheter men på familjecentralen saknas skyddsombud.

2.3.1.2 Tillräckliga kunskaper i arbetsmiljöarbetet

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
2. Har skyddsombudet tillräcklig arbetsmiljöutbildning för sitt uppdrag?	10	1	1
8. Har behov av kunskap och utbildning för chefer och arbetsledande personal klarlagts och tillgodosetts?	11		
9. Vet alla anställda vilka risker som förekommer i deras arbete?	11		
11. Får nyanställd, inhyrd personal och personal med nya arbetsuppgifter en bra introduktion där arbetsmiljö ingår?	11		

Bedömningen är att tillräckliga kunskaper finns i arbetsmiljöarbetet. Den första frågan som besvarats med nej avser familjecentralen som saknar skyddsombud.

2.3.1.3 Arbetsmiljöpolicy

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
3. Finns det en arbetsmiljöpolicy?	11		
4. Finns det tydliga och välkända mål för arbetsmiljön?	10	1	
5. Följs dessa mål upp?	11		

Det finns arbetsmiljöpolicy som man arbetar efter i verksamheterna.

2.3.1.4 Rutiner för arbetsmiljöarbetet

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
6. Finns rutiner för hur SAM ska gå till?	11		

Det finns rutiner för hur det systematiska arbetsmiljöarbetet ska gå till.

2.3.1.5 Fördelning av arbetsmiljöuppgifter

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
7. Finns skriftlig fördelning av arbetsuppgifter, befogenheter och resurser?	11		

Det finns fördelning av arbetsmiljöuppgifter i verksamheterna.

2.3.1.6 Riskbedömningar och handlingsplaner

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
10. Finns det skrivna instruktioner i de fall en riskbedömning visar på allvarliga risker?	11		
13. Dokumenteras riskbedömningarna?	11		
14. Finns det skriftliga handlingsplaner för åtgärder som inte kan genomföras direkt?	10	11	

Riskbedömningar och handlingsplaner finns i de flesta verksamheter dock saknar Snörrumskolan skriftliga handlingsplaner för åtgärder som inte kan genomföras direkt.

2.3.1.7 Undersökningar av arbetsförhållanden

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
12. Undersöks, bedöms och åtgärdas risker fortlöpande både vad gäller den fysiska och den psykiska och sociala arbetsmiljön?	11		
16. Undersöks, bedöms och åtgärdas risker vid planering av och beslut om till exempel ny eller ändrad verksamhet, inköp, reparation eller ombyggnad?	11		
21. Genomförs skyddsrondd för hot och våld på arbetsplatsen?	9	2	

Risker undersöks, bedöms och åtgärdas fortlöpande vad gäller den fysiska och den psykiska och sociala arbetsmiljön samt vid ny eller ändrad verksamhet, inköp, reparation eller ombyggnad. Dock genomförs inte skyddsrondd för hot och våld på Snörrumskolan, Hagaskolan men det är något man kommer genomföra.

2.3.1.8 Rapportering och utredning tillbud och arbetsskador

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
17. Utreds ohälsa, olycksfall och allvarliga tillbud?	11		
18. Följs ohälsa, olycksfall och allvarliga tillbud upp?	11		

Tillbud och arbetsskador rapporteras och utreds i alla verksamheter.

2.3.1.9 Att årlig uppföljning sker

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
19. Följs arbetsmiljöarbetet upp årligen?	11		

Arbetsmiljöarbetet följs upp årligen

2.3.1.10 Anlitar externa resurser inom arbetsmiljöområdet när egen kompetens inte räcker till eller saknas

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
20. Har behovet av extern hjälp i arbetsmiljöarbetet, till exempel företagshälsovård, undersökts?	10	1	

Externa resurser inom arbetsmiljöområdet har använts förutom på Snörrumskolan för just arbetsmiljöarbetet men de vet att möjligheten finns.

2.3.1.11 Kontrollerar att åtgärder genomförs och att de får effekt

Checklistfråga	Ja	Nej	Antal åtgärder
15. Kontrolleras och utvärderas genomförda åtgärder?	11		

Genomförda åtgärder kontrolleras och utvärderas i verksamheterna.

2.3.2 Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro	Antal i %
Korttidssjukfrånvaro	5
Långtidssjukfrånvaro	2,9
Total sjukfrånvaro	7,9

Sjukfrånvaron totalt sett har sjunkit sedan 2022 och är nere på nivån som var 2021. Sjukfrånvaron är lägre än den är totalt i kommunen som ligger på 8,3%. Det är framförallt korttidsfrånvaron som har sjunkit jämfört med 2022. Några verksamheter har hög frånvaro, det är förskolorna samt anpassade grundskolan. Fågelvägen har 17,8% frånvaro och anpassade grundskolan 16,8% frånvaro. På båda ställen är det främst den höga långtidsfrånvaron som sticker ut. Anledningarna är olika där det är orsaker som inte är arbetsrelaterade i vissa fall medan det är arbetsrelaterade anledningar i andra fall. Rehabilitering pågår och under senare tid har några personal med långtidsfrånvaro börjat komma tillbaka så bedömningen är att det troligen vänder något. Dock behöver särskilt Fågelvägen följas noga då det har varit hög frånvaro under flera år.

2.3.3 Årlig uppföljning av tillbud och arbetsskador

Typ av skada	Antal
Tillbud	66
Olycksfall	54
Färdolycksfall	1
Arbetssjukdom	1
Totalt antal arbetsskador och tillbud	131

58 av dem har varit på Utsiktens gymnasium, 35 på Snörrumskolan och 14 på Fågelvägens förskola sedan har det varit ett fåtal i övriga verksamheter. Majoriteten av de inträffade olycksfallen och tillbuden på Utsikten och Snörrumskolan har rört enstaka elever och det har mest handlat om hot och våld och att man har blivit skadad/fått slag och rivmärken av elev. Åtgärder har vidtagits som har haft god effekt och på senare tid är det betydligt färre av dessa tillbud och olycksfall.

3 UPPFÖLJNING UTVECKLINGSMÅL

3.1 Utvecklingsområde: Integrerad anpassad grundskola.

Utveckla den integrerade anpassade grundskolan.

3.1.1 Utvecklingsmål: Utveckla kommunens anpassade grundskola.

Kommunen har startat en integrerad anpassad grundskola men mer arbete kvarstår med att utveckla denna till en optimal integrerad del av grundskolan.

Kommentar

Den anpassade grundskolan utvecklas hela tiden. Det som det har varit mest fokus på under vårterminen var att flera av eleverna i den anpassade grundskolan skulle börja på Hagaskolan och lokaler har fått ställas i ordning för detta samt att anpassa organisationen. Övergången har gått förhållandevis bra men ju äldre eleven blir desto större utmaning kan det vara att gå integrerat i flera teoretiska ämnen med sina klasskamrater så en större grad av undervisning i egen grupp sker nu för vissa elever på Hagaskolan. På Snörrumskolan finns i nuläget inte någon elev som tillhör anpassade grundskolan (eleven som räknats in under 2023 har under vintern blivit utskriven). Utvecklingsarbetet pågår och framförallt under våren har det skett i nära samverkan med SPSM som har varit en del av uppbyggnaden sedan uppstart och är ett viktigt stöd i vår utveckling och uppbyggnad av den anpassade grundskolan.

Andra saker som har hänt i verksamheten under våren:

- Del av samordnaruppdraget på 30% har tagits över av rektor för vuxenutbildningen för arbetsledning och visst budget- och verksamhetsansvar. Rektorer för grundskolan är fortfarande rektorer för eleverna.
- Nya riktlinjer och blanketter för bla mottagande har tagits fram
- Grundsärskolan har i Skollagen bytt namn till anpassade grundskolan

3.2 Utvecklingsområde: Förändrad ledningsorganisation.

Rektorerna har en tuff arbetssituation som bla konstaterades i samband med arbetsmiljverkets senaste inspektion. Flera planerade åtgärder är vidtagna men fler återstår kring chefernas organisatoriska förutsättningar. Detta arbete behöver fortsätta och utvärderas.

3.2.1 Utvecklingsmål: Utvärdera och analysera förvaltningens förändrade ledningsorganisation

Rektorerna har en tuff arbetssituation som bla konstaterades i samband med arbetsmiljverkets senaste inspektion. Flera planerade åtgärder är vidtagna men fler återstår kring chefernas organisatoriska förutsättningar. Detta arbete behöver fortsätta och utvärderas.

Ledningsorganisationen omorganiseras för att bla få en jämnare fördelning mellan FOKUS-förvaltningens chefer samt täcka för avslutad tjänst och nystartad verksamhet, integrerad grundsärskola.

Kommentar

Bedömningen är att ledningsorganisationen är mer jämnt fördelad nu. Biträdande rektor för Hagaskolan har startat sin tjänst liksom rektor som har del av samordnaruppdrag för anpassade grundskolan har sin del som underlättar men också skapar vissa svårigheter när eleverna har en rektor och personalen en annan rektor. Utsikten har en biträdande rektor samt att rekrytering av biträdande rektor pågår. Bedömningen är att omorganisationen och att ovanstående roller startat sina tjänster gör att det är en mer hanterbar situation än tidigare. Dock kvarstår mycket arbete för att få en än mer hållbar ledningsorganisation.

Inför hösten 2024 kommer fritid- och kulturchefen att gå i pension och då kommer troligen inte tjänsten att tillsättas utan verksamheter omorganiseras inom kommunen. Arbete med planering och arbete pågår kring detta nu.

3.3 Utvecklingsområde: Fritidshemmens organisation

Fritidshemmen har en låg behörighet och jämfört med flera andra kommuner låg personaltäthet. Verksamheten bedöms hålla en bra kvalitet utifrån bla mätningar och undersökningar. Dock behöver organisation och förutsättningar utvärderas samt att handlingsplan för behörighet och eventuellt möjligheten att möta läroplanens mål.

3.3.1 Utvecklingsmål: Upprätta en handlingsplan för ökad behörighet och hur man möter läroplanens mål.

Fritidshemmen har en låg behörighet och jämfört med flera andra kommuner låg personaltäthet. Verksamheten bedöms hålla en bra kvalitet utifrån bla mätningar och undersökningar. Dock behöver organisation och förutsättningar utvärderas samt att handlingsplan för behörighet och eventuellt möjligheten att möta läroplanens mål.

Kommentar

Plan för ökad behörighet finns och under det senaste 1,5 läsåret har två nya fritidspedagoger anställts som har ökat behörigheten men det är fortfarande en kritiskt låg behörighet. Rekryteringsarbete pågår framförallt inför varje nytt läsår men det är mycket svårt att locka behöriga sökande. Det är svårt att erbjuda attraktiva tjänster. Det finns också ett begränsat antal legitimerade lärare i fritidshem i vårt närområde. Det är inte någon populär utbildning. Det behövs en fortsatt dialog kring hur vi kan skapa bättre förutsättningar för pedagogerna i fritidshem. Personaltätheten är låg jämfört med andra kommuner och personalen har haft dialogmöte med FOKUS-nämndens arbetsutskott under hösten där bla dessa delar diskuterades och arbetsutskottet tog med sig det som framkom i dialogen som en del att lyfta i kommande budgetarbete.

4 UPPFÖLJNING EKONOMISKT UTFALL

4.1 Driftredovisning

Netto per ansvar t.o.m. dec 2023 i tkr ny

Beskrivning	Ack utfall t.o.m. perioden	Årsbudget 2023	Avvikelse t.o.m. perioden
5000 FOKUS-nämnden	568	520	-48
5100 FOKUS-förvaltningen	3 174	3 476	301
5103 Ike grundskola, fritidshem, pedagogisk omsorg	2 416	2 745	329
5104 Anpassad grundskola	5 652	5 775	123
5106 Ike och skolskjuts gymnasiet	26 306	27 214	908
5109 Skolskjuts grundskola	5 574	4 637	-936
5110 Centrala elevhälsan	4 371	4 361	-10
5200 Fritid- och kulturchef	9 088	9 590	501
5300 Hagaskola	31 021	30 908	-113
5400 Snörrumskolan	17 233	17 039	-194
55** Utsikten	+/- 68 279	+/- 68 279	0
5600 Vuxenutbildning/ SFI	3 098	2 825	-273
5720 Fritidshem	5 331	5 253	-78
57** Förskolan	22 454	22 539	85
Resultat	136 286	136 882	595

Kommentarer per ansvar:

5000 Fokuspåmnden: Resultatet är bättre än prognosen (-80 tkr). Beror främst på ett inställt AU/nåmndsmöte under hösten, samt att man ej utnyttjat budget för övriga (konst) inköp.

5100 Fokus förvaltningen:

Förvaltningens överskott på +329 tkr beror på att det i budget 2023 fanns utrymme för en budgetpost åt oförutsedda kostnader på ca 400 tkr. Denna budgetpost har inte helt nyttjats.

5103 IKE grundskola, fritidshem, pedagogisk omsorg:

Under 2023 har fler barn från andra kommuner gått i förskola/skola i DEK, vi har därför ökat försäljningen av huvudverksamhet. Köp av platser i andra kommuner följer budget.

5104 Anpassad grundskola:

Resultatet för anpassad grundskola är ett överskott på +123 tkr, anledningen till detta är att en tjänst inte varit nyttjad fullt ut under hösten beroende på en sjukskrivning som inte ersatts.

5106 IKE och skolskjuts gymnasiet:

Färre gymnasieelever än prognostiserat samtidigt som många valt mindre kostsamma utbildningar. Kostnad för placerad elev (budgeterad), har också upphört.

5109 Skolskjuts grundskola:

Grundskolans skolskjuts har ett underskott på -936 tkr, till detta finns flera orsaker:

- Höjda kostnader från Västtrafik för vårterminen (mer än budgeterat)
- Efterdebitering från 2022 från Västtrafik
- Extrabuss insatt för höstterminen, underlaget som antalet bussar beräknats på har förändrats.

5110 Centrala elevhälsan:

Budget i balans (-10 tkr) trots att det varit höga konsultkostnader (psykologer). Att budget ändå kan hållas beror på att kuratortjänsten under en period ej varit tillsatt .

5200 Fritid och kultur:

Fritid och kultur slutar med ett överskott på +501 tkr, detta har två anledningar:

- Fritidsgården har inte haft verksamhet under hösten
- Två av bibliotekets personal har under året arbetat viss procent i ett projekt och har ej ersatts i samma omfattning.
-

5300 Hagaskolan:

Hagaskolan (åk 4-9) har ett underskott på -112 tkr. Orsaken till underskottet är främst att inköp av datorer både till elever och till personal samt administrativa verktyg och andra tillbehör överstiger vad som finns budgeterat.

5400 Snörumskolan:

Snörum (åk F-3) har ett underskott på -194 tkr (prognos -350 tkr) . Underskottet beror på modulkostnader, samt höga kostnader för inköp av datorer, licenser och dataprogram som överstiger budget.

55 Utsikten:**

Utsikten redovisar ett nollresultat som beror på att deras resultat bokförs mot Utsiktens balanskonto. Under vårterminen var resultatet + 300 tkr, under hösten blev resultatet +1 700 tkr. Överskottet beror på att flera tjänster varit vakanta, både på skolan och boendet.

5600 Vuxenutbildning / SFI:

Resultatet -272 tkr för vuxenutbildningen följer prognosen (-280tkr). Underskottet beror på en återbetalning av tidigare utbetalt bidrag, då vi inte fyllt antalet platser i yrkesutbildningar som vi fick statligt stöd för (435 tkr). Resultatet har ändå blivit lägre på grund av att man minskat personal under hösten.

57 Förskolan:**

Förskolan håller sin budget och redovisar ett resultat på +85 tkr. Under året har det varit höga kostnader för sjukfrånvaro och vikarier men att det ändå blir ett överskott beror på att intäkterna (förskoleavgifterna) blivit högre än budgeterat.

5720 Fritidshem:

Fritidshem har ett underskott på -78 tkr som beror på att man har haft hög sjukfrånvaro under året, och därför haft många timantällda i verksamheten.

Sammanfattning för hela FOKUS förvaltningen:

Fokusförvaltningen slutar med ett överskott på 595 tkr, vilket avviker från delårsbokslutets prognos som var ett underskott på -770 tkr. Anledningarna till detta är flera men det handlar om att alla verksamheter under hösten varit återhållsamma med både inköp och att sätta in annan personal vid frånvaro. Alla verksamheter förutom grundskolans skolskjuts har ett bättre resultat än vad delårsprognosen visade. Men den största anledningen till överskottet är att kostnaderna för IKE (köp av huvudverksamhet) för både förskola, pedagogisk omsorg, grundskola och gymnasium, inte blivit så höga som det varit budgeterat.

4.2 Investeringsredovisning

Fokusförvaltningen har under 2023 gjort tre investeringar:

- Chromebooks Hagaskolan 463 tkr
- Chromebooks Utsikten 88 tkr
- Rastgård Almen/Utsikten 87 tkr

5 Sammanfattande analys

2023

Sammanfattning av året som helhet:

Perioden har präglats av det ekonomiskt ansträngda läget samt att antalet barn minskar, prognosen är en minskning med 125 barn de närmsta 10 åren. Beslut togs i nämnd och KF om nedläggning av Snörrums förskola inför hösten 2024. I stort sett alla verksamheter kommer dock på sikt att drabbas av detta och en långsiktig planering krävs för att möta detta minskade behov. Arbete med detta pågår nu.

Perioden har även präglats av ett lågt besökstal på ungdomsgården varpå beslut togs i nämnden om att lägga ned ungdomsgården i nuvarande form och samtidigt se på lämplig och efterfrågad ungdomsverksamhet. Arbete med detta pågår i arbetsgrupp i nära samverkan med ungdomar under läsåret 2023-2024.

Utsiktens finansiering är helt avgiftsfinansierad, vilket innebär att både över- och underskott bör regleras mot avgiftskollektivet. Resultatet för Utsikten har hittills påverkat kommunens totala resultat i bokslut, detta eftersom eventuella över- eller underskott inte har balanserats utan blivit resultatförda. Från och med räkenskapsåret 2023 beslutade ekonomichefen att ändra redovisningsprinciperna för verksamheten på Utsikten så att över- och underskott balanseras mot avgiftskollektivet för att över tid ha en ekonomisk balans mellan intäkter och kostnader inom verksamheten. Utsikten tar med sig ett överskott till 2024.

Samlad bedömning/slutsatser av resultatet från uppföljningen av kvalitetsfaktorer, utvecklingsmål och ekonomiskt utfall?

Behörig personal har i stort sett ökat i alla verksamheter, något lägre på Utsikten skola samt vuxenutbildningen. Orsaker till ökad behörighet bedöms dels vara att fler söker utannonserade tjänster, färre har slutat samt att i förskolan ser man en effekt av minskat antal barn som ger minskad personalstyrka och behörigheten är på 100%.

Dock har problematisk skolfrånvaro ökat i våra verksamheter samt att resultaten har minskat något. Främst märktes de sämre resultaten i årskurs 9 där 7 av 47 elever inte kom in på ett nationellt gymnasieprogram utan börjar på introduktionsprogram för att bli behöriga till gymnasiet. Det bedöms finnas flera olika orsaker till detta men problematisk skolfrånvaro bedöms vara en orsak och det är något som har ökat i främst grundskolan. Sedan ett flertal år så finns en insatskoordinator i skolan vilket bedöms ge god effekt och bryta problematisk skolfrånvaro för flera elever men arbetet räcker inte till. Genom projekt som delfinansieras av stat och region har nämnderna beslutat att inrätta skolsociala team och under en projekttid på tre år utöka med ytterligare två tjänster för att bryta problematisk skolfrånvaro tidigare.

I förskolan har stor del av arbetet präglats av processen med att minska en förskola. Det har varit flera möten med både personal och vårdnadshavare för att arbeta med oro, funderingar och tankar hos både personal och vårdnadshavare. Rektorer har eftersträvat att trygga och ha god dialog samt framförhållning för att minska oron. Vårdnadshavare har fått besked om ny förskoleplats och information om den tidiga processen liksom personalen fått önska förskola att arbeta på så den processen tar vid under våren. Bedömningen är att för tillfället inte är lika stor oro.

Snörrumskolan ser en ökning av elever i stora behov av särskilt stöd, både kunskapsmässigt och socialt. Under höstterminen startade de med stöd av SPSM en särskild undervisningsgrupp för elever i behov av det särskilda stödet del av undervisningen.

Hagaskolan uppger en farhåga över att anpassningskrav och minskad budget riskerar att resultera i svårigheter att klara och säkerställa vårt statliga kompensatoriska uppdrag, vilket sannolikt innebär en sämre måluppfyllelse och på sikt större utanförskap.

Fritidshemmen har en fortsatt stor utmaning med behörighet. Det är svårt att erbjuda attraktiva tjänster. Det finns också ett begränsat antal legitimerade lärare i fritidshem i vårt närområde. Det är inte någon populär utbildning. Det behövs en fortsatt dialog kring hur vi kan skapa bättre förutsättningar för pedagogerna i fritidshem. Utöver det är det stora elevgrupper där flera elever har stora behov och personaltätheten är låg, inte minst i förhållande till andra kommuner.

På Utsikten skola har osäkerheten kring skolans långsiktiga ledning tagit en del kraft liksom att de fortfarande är i första åter efter turismutbildningens avslut. Mycket av årets arbete har handlat om att få vardagen att fungera. De har haft tre arbetsgrupper som arbetat med; *NPF-anpassningar*, *Framtidens Utsikten*, och en *marknadsföringsgrupp*. I arbetsgrupperna hjälpte de varandra ur vardagens händelser och till att i stället lyfta blicken. Grupperna fick utvecklings- och kvalitetsarbetet att hålla igång även i perioder då vardagen tröttade. Även utvecklingsarbetet som förstälärare drev tillsammans med rektor var viktigt i vårt

kvalitetsarbete.

Utsikten boende lyfter mycket som har fungerat väl men också att man har arbetat med ungdomar med omfattande behov, drogproblematik kring några ungdomar, två händelser som resulterade i Lex Sarah anmälningar och nya regler för dygnsvila.

För vuxenutbildningen har Dalslandskommunerna under året tecknat samverkansavtal inom yrkesvuxutbildningar. Avtalets målsättning är att fler utbildningar skall vara mer tillgänglig för fler människor i Dalsland. Dessutom arbetar Bengtsfors, Dals-Ed och Åmål med att hitta mer konkreta samverkanslösningar till att börja med genom att prova gemensam ledning under 6 månader under våren 2024 under förutsättning att erforderliga beslut tas.

Inom fritid och kultur finns det en oro i flera verksamheter angående framtiden och kommunens svåra ekonomiska utmaningar. Närmast handlar sannolikt detta om den omorganisation som verksamheterna kommer gå igenom i samband med fritid- och kulturchefens pension hösten 2024.

Det ekonomiska resultatet blev ett överskott på 595 tkr, delårsprognosen var ett underskott på -770 tkr. Det finns flera anledningar till detta men främst att de flesta verksamheter samt köp av verksamhet i förskola, grundskola och gymnasium har gått bättre än prognosen. Verksamheterna har gjort ett mycket bra arbete som förbättrat resultatet så pass bra.

Vad drar vi för lärdomar? Utmaningar inför framtiden och vad kan göras bättre nästa år?

Utmaningar inför framtiden är att göra de anpassningar som krävs utifrån minskat barnantal och det ekonomiska läget samtidigt som verksamheterna ska hålla en hög kvalitet. Nedläggning av Snörrums förskola samt ungdomsgården i nuvarande form är ett omfattande och känsligt arbete som kräver stort arbete i samverkan med många parter för att det ska så bra övergångar och fortsatt verksamhet som möjligt.

I samband med pensionsavgång för fritid- och kulturchef hösten 2024 så ses organisationen över och eventuellt kommer olika delar inom fritid och kultur att flyttas över till kommunledningsförvaltningen då det där finns flera beröringspunkter. Fortsatt utredning av hantering och organisation kring föreningsstöd kommer att ske under våren.

Samverkan med Dalslandskommunerna kring vuxenutbildningen pågår och utvecklas ytterligare under kommande år och sannolikt kommer Dals-Ed, Bengtsfors och Åmål dela gemensam ledning under 6 månader våren 2024 för att sedan utvärdera det för planering i ett längre perspektiv. Detta välkomnas då Dals-Eds kommun köper en förhållandevis stor andel av utbildningarna av andra kommuner så en fortsatt utökning av samverkan/samarbete bör rimligen gynna kommunens elever.

Fortsatt arbete med dimensioneringsutredningen för gymnasiet pågår och de samverkanskommuner som Dals-Ed har är Åmål och Bengtsfors. Beslut om primärt samverkansavtal för dessa kommuner väntas komma i februari.

Sammanfattningsvis bedömer jag att FOKUS-nämnden har ett spännande år bakom oss med en del utmaningar, omorganisationer men också mycket utveckling av våra verksamheter samt att FOKUS-nämnden har ett mycket glädjande årsbokslut för 2023 där alla verksamheterna har bidragit på ett enastående sätt så att vi avslutar året med ett överskott på 595 tkr.

Ärende 2

DALS EDS KOMMUN
REVISORERNA

2024-04-02

DALS-EDS KOMMUN Kommunstyrelsen	
2024 -04- 03	
Dnr	Dplan

Till Kommunfullmäktige

Revisionsberättelse för år 2023

Ansvarsprövning

Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för den ekonomiska förvaltningen som fullmäktige beslutat om i årsbudgeten.

Vi har under året löpande följt kommunstyrelsen och nämnderna. Syfte med dessa har varit att översiktligt, men ändå systematiskt, få en uppfattning om deras ansvarsutövande utifrån uppdraget, ansvarsfördelning, styrning och uppföljning, uppnått resultat och framtidsfrågor.

Revisorerna bedömer att:

- årsbokslutet i allt väsentligt uppfyller kraven enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning med undantag av redovisningen av den finansiella leasingen.
- den finansiella måluppfyllelsen är delvis förenlig med god ekonomisk hushållning, eftersom tre av sex finansiella mål nås.
- måluppfyllelse delvis är förenlig med de verksamhetsmässiga mål som kommunfullmäktige fastställt med anledning av att fem av åtta mål uppnås.

Vi har under år 2023 granskat kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet och genom utsedda lekmannarevisorer verksamheten i Edshus AB och Dalslands Miljö- och Energiförbund.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och av kommunfullmäktige fastställt revisionsreglemente. Våra granskningsinsatser har utgått från en bedömning av väsentlighet och risk som sedan legat till grund för årets revisionsplan. Vi har granskat den av kommunstyrelsen överlämnade årsredovisningen som innehåller uppgifter från det kommunala aktiebolaget. Kommunens årsredovisning är i allt väsentligt upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning.

Vi tillstyrker att kommunens årsredovisning godkänns.

Vi tillstyrker att kommunstyrelsen och nämnderna samt de enskilda ledamöterna i dessa organ beviljas ansvarsfrihet.

Vi tillstyrker att Sydvästra Värmlands och Norra Dalslands överförmyndarnämnd samt kommunens förtroendevalda i dessa nämnder beviljas ansvarsfrihet.

Granskningarnas omfattning och inriktning framgår av avlämnade rapporter samt i bifogade granskningsrapport från lekmannarevisorerna. Våra revisionsrapporter har löpande sänts till nämnder och styrelsen samt till fullmäktige.

Redogörelse

Utgångspunkt för revisionsplaneringen är analysen av risk och väsentlighet. Revisionsarbetet ska inriktas mot sådana områden där det kan finnas risk för att väsentliga fel uppstår och som kan påverka verksamhetens inriktning, förvaltning och redovisning.

Utgångspunkten vid bedömningen av vad som är riskfyllt och väsentligt är kommunens sätt att bedriva sin verksamhet. Verksamheten ska bedrivas på ett sätt som säkerställer tillräcklig effektivitet, kvalitet, tillförlitlighet, säkerhet och styrbarhet. Revisionsinsatserna inriktas mot områden som är centrala för att avgöra om verksamheten bedrivs ändamålsenligt.

Vårt anslag i budgeten har disponerats på det sätt som framgår av budgetavräkningen.

Hearing/ Ansvarsutövandeprocessen

Genom lagstiftarens krav på årlig granskning av all verksamhet så har vi löpande följt styrelsens och nämndernas verksamheter. Syftet har varit att översiktligt, men ändå systematiskt, få en uppfattning om nämndernas ansvarsutövande utifrån uppdraget, ansvarsfördelning, styrning, uppföljning, uppnått resultat och framtidsfrågor. Vi har under året träffat följande, som en del i ansvarsutövandeprocessen:

- Hearing med fastighetsförvaltare
- Hearing med VA-chef
- Hearing med KSAU
- Hearing med redovisningsansvarig i samband med delårsbokslutet
- Studiebesök Utsikten
- Studiebesök Reningsverk och vattenverk

Under året har vi utfört följande granskningar:

- Granskning av arbetsmarknadsverksamheten
- Granskning av IT-säkerhet
- Granskning av kompetensförsörjning
- Granskning av delårsbokslutet 2023
- Årsbokslut och årsredovisning för 2023

Vi har som hjälp i vårt revisionsarbete anlitat Public Sector inom PwC.

Ekonomiskt resultat

Kommunen uppvisar ett negativt resultat på –2,4 miljoner kronor. Kommunen klarar för 2023 balanskravet genom åberopande av synnerliga skäl.

Nämndernas och kommunstyrelsens styrning och kontroll

Vi kan konstatera att Kommunstyrelsens och FOKUS-nämnden delvis bedrivit verksamheten på ändamålsenligt men på ett ekonomisk tillfredställande sätt och att Socialnämnden har bedrivit verksamheten på ändamålsenligt och delvis på ett ekonomisk tillfredställande sätt.

Övrigt

Beträffande resultatet av våra granskningar hänvisar vi till avlämnade rapporter.

Dals Ed 2024-04-02

Pia Axelsson

Börje Carlsson

Curt-Åke Sandberg

Katrin Nord

Örjan Aronsson

Ärende 3

Till revisorerna Dals-Eds kommun org.nr 212000-1413

Vi har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Dals-Ed kommun utfört revision och granskning av årsredovisningen enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision för år 2023-01-01–2023-12-31.

Yttrande om årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter

Uttalande med avvikande mening respektive uttalande

Vi har utfört en revision av årsredovisningen enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision för Dals-Eds kommun för år 2023-01-01–2023-12-31. Förvaltningsberättelsen och de sammanställda räkenskaperna har granskats enligt särskilda instruktioner.

Enligt vår bedömning har årsredovisningens balansräkning, på grund av hur betydelsefullt det förhållande som beskrivs i avsnittet *Grund för uttalanden* är, inte upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och ger inte en rättvisande bild av kommunens finansiella ställning per den 31 december 2023. Enligt vår bedömning har årsredovisningen i övrigt, resultaträkningen, kassaflödesanalysen, drift- och investeringsredovisningen samt noterna upprättats i enlighet med LKBR och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av kommunens finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året.

Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar[1] är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Kommunen betalar årligen hyra för externt inhyrda lokaler där kommunen bedriver verksamhet. Hyreskostnaderna för lokalerna uppgår årligen till väsentliga belopp. Kommunen har gjort en bedömning att fyra av hyreskontrakten ska klassificeras som finansiell leasing. Detta innebär att balansräkningen borde innehålla anläggningstillgång som motsvarar nyttjandevärdet samt en lång- och kortfristig skuld som speglar det åtagande som leasingkontrakten innebär. Det beräknade värdet av leasingkontrakten uppgår till 75 miljoner kronor vilket vi bedömer som väsentligt för balansräkningen i sin helhet.

Vi har utfört uppdraget enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Vårt ansvar enligt denna standard beskrivs närmare i avsnittet *Det sakkunniga biträdets ansvar*. Uppdraget är utfört utifrån opartiskhet och självständighet i förhållande till kommunen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information

Årsredovisningen innehåller också annan information än balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter och denna andra information återfinns på sidorna 1-3, 68-69. Det är styrelsen som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna andra information och i vårt uppdrag ingår inte att genomföra en revision av denna information, men det är vårt ansvar att läsa den och överväga om den i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen och bedömer om den andra informationen verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldig att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt LKBR. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Det sakkunniga bitrådets ansvar

Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna ett yttrande till de förtroendevalda revisorerna. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i ovan nämnda delar.

Som del av en revision enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

1. identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag,
2. Skaffar vi oss en förståelse av den del av kommunens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
3. Utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
4. Utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

5. Måste vi informera de förtroendevalda revisorerna om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Det sakkunniga bitrådets granskning av förvaltningsberättelsen och de sammanställda räkenskaperna

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningsberättelsen och de sammanställda räkenskaperna och att dessa upprättas i enlighet med LKBR. Vår granskning har skett enligt "Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse" och "Instruktion för granskning av sammanställda räkenskaper" i Standard för kommunal räkenskapsrevision. Detta innebär att vår granskning av förvaltningsberättelsen och de sammanställda räkenskaperna har en annan inriktning och mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

En förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

Sammanställda räkenskaper har konsoliderats i enlighet med LKBR.

Karlstad den dag som framgår av min elektroniska signatur

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Tomas Elander
Auktoriserad revisor

[1 De granskade lagstadgade delarna återfinns på sidorna 4-67.]

Deltagare

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB 556029-6740 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2024-03-28 08:27:56 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: TOMAS ELANDER

Datum

Tomas Elander
Senior Manager

Leveranskanal: E-post

Granskning av god ekonomisk hushållning per 2023-12-31

Dals-Eds kommun

Revisionsrapport
April 2024

*Lars Dahlin
Caroline Löfstedt*

Inledning

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunal verksamhet kännetecknas av god ekonomisk hushållning. En del i den ekonomiska förvaltningen är att fullmäktige ska besluta om verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Dessa mål ska sedan följas upp i såväl delårsrapport som årsredovisning. Årsredovisning ska även innehålla en utredning och redovisning av följsamhet till det lagstadgade balanskravet.

Revisorerna ska enligt kommunallagen 12 kap. 2 § bedöma om resultaten i delårsrapport respektive årsredovisning är förenligt med beslutade mål inom området. Uppdraget ingår som en obligatorisk del i årets revisionsplan. Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av delårsrapport och årsredovisning.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin skriftliga bedömning, vilken skall biläggas årsredovisning i samband med fullmäktiges behandling av respektive rapport. Följande övergripande revisionsfrågor ska besvaras:

1. Är resultat i årsredovisning förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för god ekonomisk hushållning?
2. Är resultat i årsredovisning förenligt med balanskravet?

Revisionskriterier

Revisionskriterier i granskningen utgörs av kommunallagen 11:1, lag om kommunal bokföring och redovisning 11:8, 11:10, 11:12 och 13:2 samt rådet för kommunal redovisnings rekommendation 17 Delårsrapport respektive rekommendation 15 Förvaltningsberättelse.

Avgränsning

Granskningen avser årsredovisning som upprättats per 2023-12-31 och som behandlats av kommunstyrelsen 2024-03-27.

Metod

Granskningen har skett genom analys av för granskningen relevant dokumentation. Granskningsresultatet bedöms med hjälp av signalsystem: grön (uppfyllt), gult (delvis) och röd (ej uppfyllt).

Rapportens innehåll har sakgranskats av redovisningsansvarig

Granskningsresultat: God ekonomisk hushållning

lakttagelser

- Kommunen har beslutat om mål avseende god ekonomisk hushållning.
- I förvaltningsberättelsen har kommunen ett särskilt avsnitt som benämns "*God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning*".
- Av årsredovisningen framgår bedömningen att kommunen uppfyller tre av de sex finansiella målen för god ekonomisk hushållning under 2023.
- I avsnittet för utvecklingsmålen redovisas fyra utvecklingsområden med två mål för respektive område. Av redovisningen framgår att fem mål är uppfyllda och tre mål delvis uppfyllda.
- En redovisning av målens utfall i årsredovisningen finns för både de finansiella målen och utvecklingsmålen. Vi noterar att flera av utvecklingsmålen utvärderas över planperioden. Slutsatser avseende god ekonomisk hushållning redovisas som ett separat avsnitt i delårsrapporten. Avsnittet innehåller dock ingen sammanfattande bedömning av de finansiella- respektive utvecklingsmålen tillsammans.

Granskningsresultat: Balanskravet

lakttagelser

- I förvaltningsberättelsen har kommunen ett särskilt avsnitt som benämns "*Balanskravresultat*".
- Årets balanskravresultat är 0,0 mnkr (3,7 mnkr år 2022). Åberopande av synnerliga skäl görs med 2,5 mnkr.

Samlad bedömning

1. Revisionsfråga 1

Är resultat i årsredovisning förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för god ekonomisk hushållning?

- Finansiella mål

Delvis uppfyllt

Utifrån genomförd översiktlig granskning av årsredovisningens återrapportering gör vi bedömningen att resultatet är delvis förenligt med de finansiella mål för god ekonomisk hushållning som kommunfullmäktige fastställt för 2023. Tre av sex finansiella mål är uppfyllda.

- Verksamhetsmål

Delvis uppfyllt

Utifrån genomförd översiktlig granskning av årsredovisningens återrapportering gör vi bedömningen att resultatet är delvis förenligt med de verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning som kommunfullmäktige fastställt för 2023. Fem av åtta mål är uppfyllda.

2. Revisionsfråga 2

Är resultat i årsredovisning förenligt med balanskravet?

- Följsamhet till balanskravet

Ja, uppfyllt

Årsredovisningen redovisar ett balanskravsresultat för 2023 uppgående till 0,0 mnkr.

Rekommendationer

För att utveckla granskningsområdet lämnas följande rekommendationer:

- Utveckla den sammanfattande bedömningen i avsnittet god ekonomisk hushållning.

2024-04-02

Lars Dahlin

Uppdragsledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Dals-Eds kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Kommunstyrelsen

§ 31

Dnr 2023-000065 000

Kommunvapen Dals-Eds kommun

Sammanfattning av ärendet

Dals-Eds kommunvapen antogs av kommunfullmäktige 1957. Patent- och registreringsverket (PRV) beslutar 2009-06-26 att registrera ett vapen för Dals-Eds kommun med följande blasonering: I sköldformat blått fält en centrerad stiliserad trehövdad flamma i rött uppskjutande ur en bergstopp i vitt samt därunder sex stycken gröna kullar i formen av vågskuror. Svart konturering omgärdar skölden och svart konturering kontrasterar även tinkturena inne i skölden. Inga färgkoder har antagits. Under årens lopp har olika versioner av kommunvapnet och dess färgsättning florerat. Kommunvapnets färgkod och färgnyanser kopplade till dessa behöver därmed fastställas för att säkerställa en enlighet framåt.

Förslag på utformning och färgsättning av kommunvapnet föreligger och i bilagan redogörs också för hur förslagen förhåller sig till tillgänglighetsdirektiv.

Ärendet har beretts av kommunens kommunikationsavdelning som förordar att förslag väljs utifrån läsbarhet och tillgänglighetsdirektiven. Vidare bör i så stor utsträckning som möjligt också en färgsättning som fungerar väl på olika typer av material väljas. En mindre justering föreslås i förslagen.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar 2024-02-14 § 18 att ärendet ska återremitteras till de politiska grupperna, för att ta del av de olika förslagen 1-5 och därefter åter till kommunstyrelsens arbetsutskott.

Därefter har ytterligare färgförslag tillkommit.

De politiska grupperna har fört diskussion och enats om färgförslag nr 8.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse tf. kanslichef daterad 2024-02-06.

Bilaga 1 - Exempel på kommunvapen som används idag.

Bilaga 2 - Förslag till färgsättning kommunvapen inklusive analys.

Bilaga 3 - Färgförslag 8-11.

Kommunstyrelsen

forts. § 31

Kommunstyrelsens beslut

- Kommunstyrelsen beslutar att uppdra åt kanslienheten att fastställa en grafisk profil för kommunen som myndighet utifrån den färgsättning som kommunfullmäktige beslutar om.

Beslutsförslag

- Kommunfullmäktige beslutar att anta förslag 8 som officiell färgsättning för Dals-Eds kommunvapen. Utöver valt alternativ godkänns även enfärgade kommunvapen i svart och i vitt. Kommunvapnet ska inte användas utan texten Dals-Eds kommun.

Expedieras till

Tf. kommundirektör
Tf. kanslichef
KF

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Exp. 2024-03-28 as

Kommunvapen - Dals-Eds kommun***Ärendet***

Dals-Eds kommunvapen antogs av kommunfullmäktige 1957.

2009-01-14 § 9 uppdrog KSAU kommunsekreterare att ansöka om registrering av kommunvapnet hos Patent- och registreringsverket (PRV). PRV beslutade 2009-06-26 att registrera ett vapen för Dals-Eds kommun med följande blasonering: *I sköldformat blått fält en centrerad stiliserad trehövdad flamma i rött uppskjutande ur en bergstopp i vitt samt därunder sex stycken gröna kullar i formen av vågskuror. Svart konturering omgärdar skölden och svart konturering kontrasterar även tinkturerna inne i skölden.* Inga färgkoder har antagits, men i registreringen avbildas kommunvapnet enligt bilaga 1.

Under årens lopp har olika versioner av kommunvapnet och dess färgsättning florerat, vilket framgår av bilaga 1. Kommunvapnets färgkod och färgnyanser kopplade till dessa behöver därmed fastställas för att säkerställa en enlighet framåt. 2022 antogs också, som ett komplement till kommunvapnet, platsvarumärket som används för att kommunicera kommunen som en plats.

Sammanfattning och konsekvensbeskrivning

Förslag på utformning och färgsättning av kommunvapnet föreligger och framgår av bilaga 2. I bilagan redogörs också för hur förslagen förhåller sig till tillgänglighetsdirektiv.

Bedömning

Kommunvapnet är kommunens myndighetsvarumärke och behöver därför signalera en tyngd. Det är viktigt att tryck inte bleknar med tiden och att det fångar upp naturens färger som finns i skog och vatten för att symbolisera de värden som kommunen står för.

I samband med att ny hemsida togs fram under hösten 2023 har nya färgsättningar prövats. Utifrån nuvarande och föreslagna färgsättningar har ett uppdrag givits till UZ reklam som tagit fram konkreta förslag i syfte att hitta färgkoder som fungerar optimalt på olika typer av tryck. I förslaget har också en analys utifrån bland annat tillgänglighetsperspektivet gjorts. Förslag och bedömning framgår av bilaga 2.

Tillgänglighetsdirektivet innebär bland annat att vite kan utdelas om man bryter mot tillgängligheten på webben varför det är viktigt att kommunens vapen har en godtagbar kontrast. Den färgsättning som idag används mest frekvent på hemsida och i mallar (originallogotyp) uppnår inte rätt kontraster enligt tillgänglighetsperspektivet. Det gör heller inte det nya förslaget på färgsättning som provats under hösten (kommunens eget förslag). Inget förslag uppnår fullgoda kontraster, men övriga förslag kan ändå bedömas som tillräckligt nära gränsvärdet.

Ett byte av varumärke kan vara förenat med stora kostnader. Påpekas bör därmed att beslutet bör avse en fastställning för framtida användning och inte att nuvarande kommunvapen ska bytas ut där det används.

Ärendet har beretts av kommunens kommunikationsavdelning som förordar att förslag väljs utifrån läsbarhet och tillgänglighetsdirektiven. Vidare bör i så stor utsträckning som möjligt också en färgsättning som fungerar väl på olika typer av material väljas.

Nuvarande kommunvapen är snett och flamman avhuggen, vilket har justerats i förslagen. Vidare är också kullarna ojämna, vilket har justerats i förslag 4 och 5 och föreslås justeras oavsett färgval.

I och med den nya utvecklingsplanen görs en extra satsning på marknadsföring. Det blir därför än viktigare att skapa en igenkänning av kommunens varumärken. Utifrån den färgsättning som beslutas behöver en grafisk profil tas fram för att säkerställa en enhetlig hantering av kommunens kommunikationsmaterial. Kommunstyrelsen har i samband med beslut om platsvarumärket överlåtit beslut om fortsatt utveckling av platsvarumärket till kommunledningsförvaltningen och det föreslås därmed att även fastställandet av en grafisk profil för kommunen som myndighet överläts till förvaltningen.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen uppdrar åt kanslienheten att fastställa en grafisk profil för kommunen som myndighet utifrån den färgsättning som kommunfullmäktige beslutar om.

Kommunfullmäktige beslutar att anta förslag 1/2/3/4/5 som officiell färgsättning för Dals-Eds kommunvapen. Utöver valt alternativ godkänns även enfärgade kommunvapen i svart och i vitt. Kommunvapnet ska inte användas utan texten Dals-Eds kommun.

I tjänsten

Jessica Olsson,
Tf kanslichef

Expedieras till

Tf kommundirektör
Tf kanslichef
Webbmaster

[Bilaga 1 - Exempel på kommunvapen som används idag](#)

Bilaga 2 - Förslag till färgsättning kommunvapen inklusive analys

Olika kommunvapen som används idag

Antagen av KF:

Registrerad PRV:

Används på hemsida m.m.: Används på andra platser:

*Hemsida
(rätats upp)*

*Används inom vissa
kommunala
verksamheter*

*Mallar m.m.
(ej rätats upp)*

*Hämtad från
Wikipedia*

Riksarkivet

Dals-Eds kommuns logotyp

- förslag till färgsättning

Bakgrund

Dals-Eds kommun har ändrat färgerna i sin logotyp men har svårt att hitta rätt blå färg. Den de tagit fram i sitt eget förslag drar åt lila, vilket inte är önskvärt. De vill att färgerna ska vara dova och den röda och gröna färgen de tagit fram kan de tänka sig att fortsätta med.

Den dominanta delen i Dals-Eds kommunvapen är den stiliserade flamman som historiskt symboliserar gränsbygd. Övriga delar i logotypen representerar kommunens rikedom på skog, sjöar och berg (hämtat från www.dalsed.se).

Uppdrag

UZ Reklams uppdrag är att, utifrån kommunens eget förslag, korrigera färgerna i kommunvapnet (särskilt den blå) så att de fungerar i såväl tryckta produkter som för skärmvisning/webb.

Analys

Budskap/igenkänning

En logotyp bör kännetecknas av tydlighet och ha ett primärt budskap. Budskapet i kommunens logotyp är i huvudsak texten "Dals-Eds kommun". Det är därför viktigt att vapnet alltid visas i kombination med texten. Kommunvapnet kan anses som sekundär information men är ändå viktig i marknadsföringssammanhang utifrån igenkänningsperspektivet. Vapnet bör således göras så tydligt som möjligt och enligt vår tolkning av den historiska beskrivningen, med flamman i fokus.

Ändamål

En logotyp måste fungera för digital visning och i olika varianter av tryckta produkter. Det är därför viktigt vid framtagande av färger att välja överensstämmande standardiserade färgkoder för olika sammanhang, det kan vara färger i PMS-skala samt färgkoder för exempelvis dekalering etc.

Tillgänglighet

De europeiska riktlinjerna för tillgänglighet på webben, WCAG, bör beaktas vid framtagande av nya färger då logotypen kommer att användas frekvent för skärmvisning/på webb. I riktlinjerna anges gränsvärden för kontrast mellan för- och bakgrundsfärger för grafiska element.

Förslag

Mot bakgrund av ovanstående uppdrag och analys har tre förslag tagits fram. Förslagen med färgkoder och kontrastanalyser samt kommunens eget förslag redovisas på kommande sidor. Sist i dokumentet är samtliga förslag tryckta på olika typer av papper samt på folie som används för skyltar och bildekaler etc.

Förslag 1

DALS-EDS KOMMUN

Förslag 1 har en mörkblå bakgrundsfärg. Den röda flammen har bytts till en dov ton av orange och den gröna färgen har gjorts lite ljusare för att få en godtagbar kontrast. Både den blå och den orange färgen påminner om färgerna i logotypen för Visit Dals-Ed.

DALS-EDS KOMMUN

DALS-EDS KOMMUN

DALS-EDS KOMMUN

DALS-EDS KOMMUN

DALS-EDS KOMMUN

Färgkoder

	Blå	Röd	Grön
CMYK	100,50,0,50	0,65,100,9	50,15,80,23
RGB	0 64 113	223 111 29	113 143 77
Hex	004071	df6f1d	718f4d
Macal (folie)	9839-23	9887-09	9849-21
PMS	2955 C	159 C	364 C

Kontrastanalys

	Kontrast	Godkänt
Röd/Svart	6:42	Ja
Blå/Svart	1:97	Nej ¹
Grön/Svart	5:73	Ja
Röd/Blå	3:26	Ja
Grön/Blå	2:91	Nej ²

1) Den blå färgen ger inte en fullgod kontrast mot de svarta linjerna. Det viktiga är dock att den orange har bra kontrast mot både blå och svart då den är den som ska vara i fokus.

2) Får anses som tillräckligt nära gränsvärdet då den gröna inte är i huvudfokus.

Minimivärdet mellan två färger är enligt WCAG 3:1.
Analysen är gjord i webbverktyget Webaim.

Förslag 2

DALS-EDS KOMMUN

Färgerna i förslag 2 är samma som i förslag 1. Det som skiljer är att de svarta kantlinjerna har ändrats till vitt. Denna variant är mindre detaljerad vilket ger en tydlighet som lämpar sig särskilt väl för skärmvisning samt för små tryck.

DALS-EDS KOMMUN

DALS-EDS KOMMUN

DALS-EDS KOMMUN

Färgkoder

	Blå	Röd	Grön
CMYK	100,50,0,50	0,65,100,9	50,15,80,23
RGB	0 64 113	223 111 29	113 143 77
Hex	004071	df6f1d	718f4d
Macal (folie)	9839-23	9887-09	9849-21
PMS	2955 C	159 C	364 C

Kontrastanalys

	Kontrast	Godkänt
Röd/Vit	3:26	Ja
Blå/Vit	10:65	Ja
Grön/Vit	3:65	Ja
Röd/Blå	3:26	Ja
Grön/Blå	2:91	Nej ¹

1) Får anses som tillräckligt nära gränsvärdet då den gröna inte är i huvudfokus.

Minimivärdet mellan två färger är enligt WCAG 3:1.
Analysen är gjord i webbverktyget Webaim.

Förslag 3

DALS-EDS KOMMUN

Förslag 3 har en ljusblå bakgrundsfärg vilket ger en god kontrast till samtliga övriga färger. Den blå färgen är betydligt ljusare än i kommunens eget förslag men kan ändå upplevas som mera blå. Förslag 3 är det förslag som är tydligast i små format och mot mörk bakgrund.

DALS-EDS KOMMUN

DALS-EDS KOMMUN

DALS-EDS KOMMUN

DALS-EDS KOMMUN

DALS-EDS KOMMUN

Färgkoder

	Blå	Röd	Grön
CMYK	34,9,0,5	0,75,60,35	41,0,41,45
RGB	154 194 225	170 70 64	93 133 110
Hex	9ac2e1	aa4640	5d856e
Macal (folie)	9839-44	9859-41	9849-21
PMS	277 C	194	364

Kontrastanalys

	Kontrast	Godkänt
Röd/Svart	3:65	Ja
Blå/Svart	11:7	Ja
Grön/Svart	5:04	Ja
Röd/Blå	3:10	Ja
Grön/Blå	2:21	Nej ¹

1) 2) Får anses som tillräckligt nära gränsvärdet då den gröna inte är i huvudfokus.

Minimivärdet mellan två färger är enligt WCAG 3:1.
Analysen är gjord i webbverktyget Webaim.

Förslag 4

DALS-EDS KOMMUN

Förslag 4 bygger på förslag 1 men har en tunnare svart linje i nedre delen, den svarta linjen har tagits bort runt flammen. De gröna "kullarna" och lågorna i flammen har gjorts symmetriska.

DALS-EDS KOMMUN

DALS-EDS KOMMUN

DALS-EDS KOMMUN

DALS-EDS KOMMUN

DALS-EDS KOMMUN

Färgkoder

	Blå	Röd	Grön
CMYK	100,50,0,50	0,65,100,9	50,15,80,23
RGB	0 64 113	223 111 29	113 143 77
Hex	004071	df6f1d	718f4d
Macal (folie)	9839-23	9887-09	9849-21
PMS	2955 C	159 C	364 C

Kontrastanalys

	Kontrast	Godkänt
Röd/Vit	3:26	Ja
Blå/Vit	10:65	Ja
Grön/Vit	3:65	Ja
Röd/Blå	3:26	Ja
Grön/Blå	2:91	Nej ¹

1) Får anses som tillräckligt nära gränsvärdet då den gröna inte är i huvudfokus.

Minimivärdet mellan två färger är enligt WCAG 3:1.
Analysen är gjord i webbverktyget Webaim.

Förslag 5

DALS-EDS KOMMUN

Förslag 5 bygger på förslag 2 men flamman har bytts till röd. De gröna "kullarna" och lågorna i flamman har gjorts symmetriska.

DALS-EDS KOMMUN

DALS-EDS KOMMUN

DALS-EDS KOMMUN

DALS-EDS KOMMUN

DALS-EDS KOMMUN

Färgkoder

	Blå	Röd	Grön
CMYK	100,50,0,50	0,75,60,35	50,15,80,23
RGB	0 64 113	170 70 64	113 143 77
Hex	004071	aa4640	718f4d
Macal (folie)	9839-21	9859-41	9849-21
PMS	2995	194	364

Kontrastanalys

	Kontrast	Godkänt
Röd/Vit	5:73	Ja
Blå/Vit	10:65	Ja
Grön/Vit	3:65	Ja
Röd/Blå	1:85	Nej ¹
Grön/Blå	2:21	Nej ²

1) Kan godkännas i stora format då den röda direkt kontrasterar mot den vita linjen men det blir svårare i små format då den vita linjen blir tunnare.

2) Får anses som tillräckligt nära gränsvärdet då den gröna inte är i huvudfokus.

Minimivärdet mellan två färger är enligt WCAG 3:1.

Analysen är gjord i webbverktyget Webaim.

Kommunens eget förslag

DALS-EDS KOMMUN

Kontrastanalysen indikerar att kontrasten är för låg med denna kombination av färger, det gäller i synnerhet den viktiga kontrasten mellan blå och röd. Kombinationen blir således svår att uppfattas av personer med olika typer av synnedsättningar. Särskilt otydlig blir den i små format och mot mörka bakgrunder.

DALS-EDS KOMMUN

DALS-EDS KOMMUN

DALS-EDS KOMMUN

Färgkoder

	Blå	Röd	Grön
CMYK	51,34,0,50	0,67,67,40	41,0,41,55
RGB	74 91 125	153 51 51	68 115 68
Hex	4a5b7d	a14d38	507560
Macal (folie)	9839-39	9859-41	9849-21
PMS	5405	194	364

Kontrastanalys

	Kontrast	Godkänt
Röd/Svart	3:63	Ja
Blå/Svart	3:08	Nej
Grön/Svart	4:05	Ja
Röd/Blå	1:17	Nej
Grön/Blå	1:31	Nej

Minimivärdet mellan två färger är enligt WCAG 3:1.
Analysen är gjord i webbverktyget Webaim.

Originallogotyp

DALS-EDS KOMMUN

Kontrastanalysen indikerar att kontrasten är för låg med denna kombination av färger, det gäller i synnerhet den viktiga kontrasten mellan blå och röd. Kombinationen blir således svår att uppfattas av personer med olika typer av synnedsättningar. Särskilt otydlig blir den i små format och mot mörka bakgrunder.

DALS-EDS KOMMUN

DALS-EDS KOMMUN

Färgkoder

	Blå	Röd	Grön
CMYK	87,18,0,0	0,100,91,0	65,0,100,9
RGB	0 157 221	237 28 46	89 173 64
Hex	009DDD	ED1C2E	59AD40
Macal (folie)			
PMS			

Kontrastanalys

	Kontrast	Godkänt
Röd/Svart	4:8	Ja
Blå/Svart	6:86	Ja
Grön/Svart	7:47	Ja
Röd/Blå	1:42	Nej
Grön/Blå	1:08	Nej

Minimivärdet mellan två färger är enligt WCAG 3:1.
Analysen är gjord i webbverktyget Webaim.

DALS-EDS KOMMUN

Färgkoder:

HEX

Röd: #d81e05

Grön: #56aa1c

Blå: #0072c6

Kommentar:

Originalfärger, ej godkänd kontrast.

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

DALS-EDS KOMMUN

Färgkoder:

HEX

Röd: #d81e05

Grön: #c0cf7a

Blå: #0072c6

Kommentar:

Justering av originalfärger i syfte att skapa godkänd kontrast har gjorts. Grön färg mindre skarp och tintad.

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

DALS-EDS KOMMUN

Färgkoder:

HEX

Röd: #d81e05

Grön: #8de250

Blå: #0072c6

Kommentar:

Justering av originalfärger i syfte att skapa godkänd kontrast har gjorts.

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

DALS-EDS KOMMUN

Färgkoder:

HEX

Röd: #d81e05

Grön: #b6d2b6

Blå: #0072c6

Kommentar:

Justering av grön från förslag i syfte att skapa godkänd kontrast har gjorts.

Grön färg tintad.

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

Kommunstyrelsen

§ 40

Dnr 2024-000003 000

Obesvarade motioner och medborgarförslag - 2024

Sammanfattning av ärendet

Enligt Arbetsordning för Kommunfullmäktige i Dals-Eds kommun ska redovisning av obesvarade motioner och medborgarförslag göras på fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och oktober.

Enligt kommunallagen 5 kap. 35 § bör motioner/medborgarförslag beredas så att de kan föreläggas fullmäktige för beslut inom ett år från det att motionen och medborgarförslaget väcktes. Om beredningen inte avslutas inom denna tid ska detta och vad som framkommit vid beredningen anmälas till fullmäktige inom samma tid. Fullmäktige har då att ta ställning till om motionen/medborgarförslaget ska avskrivas från vidare handläggning eller om handläggningen ska fortsätta.

Inkom

Rubrik

231106	Motion - Införande av en permanent punkt på ärendelistan till kommunfullmäktige med titeln spontana övriga frågor.
231109	Motion - om att tillsätta en utredning om möjligheten att överföra Fritidsbankens verksamhet i ideell regi.
231212	Motion – angående offentliganställdas utökade anmälningsplikt gentemot papperslösa.
230929	Medborgarförslag – Ta bort eller reducera kommunala kostnader för ideella föreningar.
231010	Medborgarförslag – om att Dals-Eds kommun utlyser klimatläge omedelbart.
240103	Medborgarförslag – om att inreda lokal vid Bowlingen till en hall med stor yta för sport/friskvårdsaktiviteter.
240212	Medborgarförslag – om att skapa en inhägnad hundrastgård rimligt nära centrum.

Beslutsunderlag

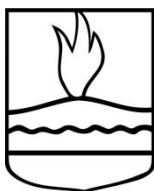
Tjänsteskrivelse nämndsekreterare daterad 2024-02-29.

Beslutsförslag

- Kommunfullmäktige tar del av redovisningen enligt ovan och beslutar att handläggningen ska fortsätta av samtliga redovisade motioner och medborgarförslag.

Expedieras till

KF

Kansliheten

Anett Isaksson, 0534-19001
Anett.isaksson@dalsed.se

Kommunfullmäktige

Redovisning obesvarade motioner och medborgarförslag 2024

Sammanfattning av ärendet

Enligt Arbetsordning för Kommunfullmäktige i Dals-Eds kommun ska redovisning av obesvarade motioner och medborgarförslag göras på fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och oktober. Enligt kommunallagen 5 kap. 35 § bör motioner/medborgarförslag beredas så att de kan föreläggas fullmäktige för beslut inom ett år från det att motionen och medborgarförslaget väcktes. Om beredningen inte avslutas inom denna tid ska detta och vad som framkommit vid beredningen anmälas till fullmäktige inom samma tid. Fullmäktige har då att ta ställning till om motionen/medborgarförslaget ska avskrivas från vidare handläggning eller om handläggningen ska fortsätta.

<u>Inkom</u>	<u>Rubrik</u>
231106	Motion - Införande av en permanent punkt på ärendelistan till kommunfullmäktige med titeln spontana övriga frågor

Ärendets gång

Motion har inkommit 2023-11-06 från Socialdemokraterna (S) om ett införande av en permanent punkt på ärendelistan till kommunfullmäktige med titeln spontana övriga frågor.

Kommunfullmäktige beslutar 2023-11-08 § 115 att remittera rubricerat motion till kommunstyrelsen för beredning.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar 2023-12-06 § 203 att remittera motionen till kommunledningsförvaltningen att i samverkan med kommunfullmäktiges presidie bereda ärendet.

Inkom Rubrik
231109 **Motion - om att tillsätta en utredning om möjligheten att överföra Fritidsbankens verksamhet i ideell regi.**

Ärendets gång

Motion har inkommit 2023-11-09 från Vänsterpartier (V) om att tillsätta en utredning om möjligheten att överföra Fritidsbankens verksamhet i ideell regi.

Kommunfullmäktige beslutar 2023-12-12 § 13 att remittera rubricerat motion till kommunstyrelsen för beredning. Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar 2024-01-17 § 14 att remittera motionen till kommunledningsförvaltningen för beredning av ärendet.

Inkom Rubrik
231212 **Motion – angående offentliganställdas utökade anmälningsskyldighet gentemot papperslösa**

Ärendets gång

Motion har inkommit 2023-12-12 från Vänsterpartier (V) angående offentliganställdas utökade anmälningsskyldighet gentemot papperslösa.

Kommunfullmäktige beslutar 2024-02-14 § 6 att remittera motionen till kommunstyrelsen för beredning. Kommunstyrelsens arbetsutskott ska behandla ärendet vid sammanträde 2024-03-13.

Inkom Rubrik
230929 **Medborgarförslag – Ta bort eller reducera kommunala kostnader för ideella föreningar**

Ärendets gång

Medborgarförslag har inkommit 2023-09-29 om att ta bort eller reducera kommunala kostnader för ideella föreningar.

Kommunfullmäktige beslutar 2023-10-18 § 98 att remittera medborgarförslaget till kommunstyrelsen för beredning. Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar 2023-12-06 § 205 att remittera medborgarförslaget till kommunledningsförvaltningen för beredning.

Inkom Rubrik
231010 **Medborgarförslag – om att Dals-Eds kommun utlyser klimatläge omedelbart**

Ärendets gång

Medborgarförslag har inkommit 2023-10-10 om att Dals-Ed utlyser klimatläge omedelbart.

Kommunfullmäktige beslutar 2023-10-18 § 99 att remittera rubricerat medborgarförslag till kommunstyrelsen för beredning. Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar 2023-12-06 § 204 att remittera medborgarförslaget till bygglovshandläggare för beredning av ärendet.

Inkom Rubrik
240103 **Medborgarförslag – om att inreda lokal vid Bowlingen till en hall med stor yta för sport/friskvårdsaktiviteter.**

Ärendets gång

Medborgarförslag har inkommit 2024-01-03 om att inreda lokal vid Bowlingen till en hall med stor yta för sport/friskvårdsaktiviteter.

Kommunfullmäktige beslutar 2024-02-14 § 7 att remittera medborgarförslaget till kommunstyrelsen för beredning. Kommunstyrelsens arbetsutskott ska behandla ärendet vid sammanträde 2024-03-13.

Inkom Rubrik
240212 **Medborgarförslag – om att skapa en inhägnad hundrastgård rimligt nära centrum**

Ärendets gång

Medborgarförslag har inkommit 2024-02-12 om att skapa en inhägnad hundrastgård rimligt nära centrum. Medborgarförslaget ska behandlas vid Kommunfullmäktiges sammanträde 2024-03-13.

Beslutsförslag

- Kommunfullmäktige tar del av redovisningen enligt ovan och beslutar att handläggningen ska fortsätta av samtliga redovisade motioner och medborgarförslag.

I tjänsten

Anett Isaksson
Nämndsekreterare

Ärende 6

Kommunstyrelsen

§ 34

Dnr 2023-000328 100

Motion - Införande av en permanent punkt på ärendelistan till kommunfullmäktige med titeln spontana övriga frågor

Sammanfattning av ärendet

Motion har inkommit 2023-11-06 från Socialdemokraterna (S) om ett införande av en permanent punkt på ärendelistan till kommunfullmäktige med titeln spontana övriga frågor. Kommunfullmäktige beslutar 2023-11-08 § 115 att remittera rubricerat motion till kommunstyrelsen för beredning. Kommunstyrelsens arbetsutskott har i sin tur remitterat motionen vidare till kommunledningsförvaltningen att i samverkan med kommunfullmäktiges presidium bereda ärendet.

I enlighet med kommunallagen bereder kommunstyrelsen alla beslutsärenden till kommunfullmäktige med undantag för val och entlediganden/avsägelser från uppdrag, revisionsberättelser samt brådskande ärende om samtliga närvarande ledamöter samtycker till det. Utöver beslutsärenden på kommunfullmäktiges dagordning, finns följande återkommande informations- och dialogpunkter:

- Meddelande Kommunfullmäktige.
- Information från kommunledningen och nämnder.
- Övriga frågor till Kommunfullmäktige.
- Allmänhetens frågestund vid Kommunfullmäktige.

Utanför dagordningen finns formen Politikercafé som en timme innan sammanträdet formellt startar, innehåller olika teman vid varje tillfälle och som inbjuder till dialog mellan såväl ledamöter som med allmänheten.

Motionären föreslår att det därutöver läggs till en punkt som benämns spontana övriga frågor på dagordningen som inte har den form som anges i nuvarande arbetsordning utan som kan ställas direkt på mötet utan att den har aviserats i förväg. Detta i syfte att stärka dialogen och öka transparensen på kommunfullmäktiges sammanträden.

Bedömning görs om att från förvaltningen lämna två alternativ då frågan gäller arbetsformerna för den politiska beredningen och debatten. Kommunfullmäktiges ordförande har deltagit i bedömningen.

Ett Yrkande

Christina Virevik (C) yrkar på att uppdra till presidiet att göra en årsplanering med aktuella fokusområden som lämnas av samtliga gruppledare under resterande mandatperiod. Politikercaféet som är en timme innan sammanträdet formellt startar, är tiden då de olika fokusområdena ska diskuteras.

Kommunstyrelsen

forts. § 34

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på yrkanden enligt ovan och finner att Vireviks yrkande ska bifallas.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse tf. kommundirektör daterad 2024-03-01.
Motion – Socialdemokraterna (S).

Kommunstyrelsens beslut

- Kommunstyrelsen beslutar att uppdra till presidiet att göra en årsplanering med aktuella fokusområden som lämnas av samtliga gruppledare under resterande mandatperiod. Politikercaféet som är en timme innan sammanträdet formellt startar, är tiden då de olika fokusområdena ska diskuteras.

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar:

- att avslå föreliggande motion då former redan finns i enlighet med gällande arbetsordning och inom nuvarande dagordning, i form av punkten information från kommunledningen och nämnder.

Expedieras till

KF Presidie
KF

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Exp. 2024-03-28 AP

Tjänsteskrivelse - Motion om punkt på KF dagordning om spontana övriga frågor

Bakgrund

Motion har inkommit 2023-11-06 från Socialdemokraterna (S) om ett införande av en permanent punkt på ärendelistan till kommunfullmäktige med titeln spontana övriga frågor. Kommunfullmäktige beslutar 2023-11-08 § 115 att remittera rubricerat motion till kommunstyrelsen för beredning. Kommunstyrelsens arbetsutskott har i sin tur remitterat motionen vidare till kommunledningsförvaltningen att i samverkan med kommunfullmäktiges presidium bereda ärendet.

Sammanfattning av ärendet

I enlighet med kommunallagen bereder kommunstyrelsen alla beslutsärenden till kommunfullmäktige (med undantag för val och entlediganden/avsägelser från uppdrag, revisionsberättelsen (dock ej årsredovisningen) samt brådskande ärende om samtliga närvarande ledamöter samtycker till det. Utöver beslutsärenden på kommunfullmäktiges dagordning, finns följande återkommande informations- och dialogpunkter:

- Meddelande Kommunfullmäktige
- Information från kommunledningen och nämnder
- Övriga frågor till Kommunfullmäktige
- Allmänhetens frågestund vid Kommunfullmäktige

I enlighet med kommunfullmäktiges arbetsordning reviderad 2022-02-16, hanteras frågor och interpellationer till kommunfullmäktige på följande sätt. *En interpellation* skall vara skriftlig och egenhändigt undertecknad av ledamot. Den bör ges in till kommunstyrelsens kansli en vecka före det sammanträde vid vilket ledamoten avser att ställa den. En interpellation bör besvaras senast under det sammanträde som följer närmast efter det då interpellationen ställdes. Ett svar på en interpellation skall vara skriftligt. En interpellation ska besvaras av en ansvarig politiker (ofta ordföranden i en nämnd). Samtliga tjänstgörande ledamöter har rätt att delta i interpellationsdebatten. En interpellation bör handla om angelägenheter av större intresse för kommunen. *En fråga* ska också vara skriftlig och egenhändigt undertecknad av ledamot. Den bör ges in till kommunstyrelsens kansli en vecka före det sammanträde, vid vilket ledamot avser att ställa den. Svar på fråga behöver dock inte vara skriftligt. En fråga bör besvaras under det sammanträde vid vilken den har ställts.

Under punkten Övriga frågor till kommunfullmäktige, hanteras en fråga enligt arbetsordningen ovan. Inkomna interpellationer och uppgift om att interpellationssvar kommer att lämnas vid visst sammanträde bör tas in i tillkännagivandet som en egen punkt.

I de återkommande informations- och dialogpunkterna som finns på kommunfullmäktiges dagordning finns därutöver Information från kommunledningen och nämnderna, där också frågor kan ställas från kommunfullmäktiges ledamöter och tjänstgörande ersättare

till kommunledning och nämndernas företrädare utifrån den information som lämnas. Därutöver finns punkten Allmänhetens frågestund.

Utanför dagordningen finns formen Politikercafé som en timme innan sammanträdet formellt startar, innehåller olika teman varje tillfälle och som inbjuder till dialog mellan såväl ledamöter som med allmänheten.

Motionären föreslår att det därutöver läggs till en punkt som benämns spontana övriga frågor på dagordningen som inte har den form som anges i nuvarande arbetsordning utan som kan ställas direkt på mötet utan att den har aviserats i förväg. Detta i syfte att stärka dialogen och öka transparensen på kommunfullmäktiges sammanträden.

Bedömning

Bedömning görs om att från förvaltningen lämna två alternativ i ärendet då frågan gäller arbetsformerna för den politiska beredningen och debatten.

Kommunfullmäktiges ordförande har deltagit i bedömningen.

Beslutsunderlag

Kommunfullmäktiges arbetsordning

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar antingen:

- att tillstyrka föreliggande motion och införa en stående punkt på dagordningen benämnd Spontana övriga frågor, där frågor kan ställas direkt på mötet och som inte aviserats i förväg. Detta kräver en revidering i kommunfullmäktiges arbetsordning.

eller:

- att avslå föreliggande motion då former redan finns i enlighet med gällande arbetsordning och inom nuvarande dagordning.

I tjänsten

Jonas Olsson
tf kommundirektör

Beslut skickas till:

Motionären
KF ordförande
Kanslienheten

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Motion till Fullmäktige i Dals Ed: Införande av en förenkling av "Övriga frågor" på ärendelistan vid varje sammanträde

Med anledning av behovet av ökad öppenhet, flexibilitet och medborgardeltagande i kommunens beslutsprocesser föreslår vi införandet av en särskild punkt med titeln (Spontana Övriga frågor) på ärendelistan vid varje sammanträde i Fullmäktige i Dals Ed.

Bakgrund:

1. **Förbättrat medborgardeltagande:** Genom att tillhandahålla en dedikerad tidpunkt för (Spontana Övriga frågor) ges ledamöterna möjlighet att lyfta frågor och ämnen som är viktiga för dem.
2. **Flexibilitet i agendan:** En särskild punkt för spontana "Övriga frågor" ger ledamöterna möjlighet att ta upp angelägna ärenden som kan ha uppkommit mellan sammanträdena eller som av olika skäl inte har kunnat inkluderas i den ordinarie agendan. Detta ger en flexibilitet som är viktig för att säkerställa att alla relevanta ärenden och frågor tas upp och diskuteras på ett öppet forum.
3. **Transparens och demokrati:** Genom att erbjuda en plattform för ledamöterna att delta aktivt i debatten och lyfta sina frågor främjas ökad transparens och stärkande av demokratiska värden. Detta skapar en känsla av delaktighet och förtroende för det kommunala beslutsfattandet.

Förslag:

Därför föreslår vi att en permanent punkt med titeln "spontana Övriga frågor" läggs till på ärendelistan för varje sammanträde i Fullmäktige i Dals Ed. Den här punkten ska möjliggöra för ledamöter att ta upp ärenden och frågor som de anser vara av betydelse för kommunen. Denna tidpunkt bör placeras på agendan efter de ordinarie ärendena och innan avslutning av sammanträdet.

Slutsats:

Genom att införa en (Spontana Övriga frågor)-punkt på ärendelistan visar vi vårt åtagande för ökad transparens, medborgardeltagande och demokratiskt ansvarstagande. Detta stärker vår kommunala demokrati och ger en möjlighet för att aktivt delta i utvecklingen av vår gemensamma framtid.

Vi uppmanar därför fullmäktige att anta detta förslag och därigenom stärka dialogen och samarbetet mellan kommunens ledning och dess ledamöter.